ಧಾರವಾಡ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಕಟನೆ : ೩

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು : ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ, ಎಮ್. ಎ.

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ

ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು

---

೧) ಡಾ. ಸರೋಜಿನಿ ಶಿಂತ್ರಿ, M. A ; Ph D. ಚೇರಮನ್

೨) ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಎನ್. ಹೂಗಾರ, M. A.; LL. B.
ಎಕ್ಸಆಫಿಸಿಯೊ ಟ್ರೆಝರರ್

೩) ಶ್ರೀ ಶಿವಣ್ಣ ಎಸ್. ಬಸವನಾಳ, B. SC. ಗೌ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

೪) ಡಾ. ಎಮ್. ಎಮ್. ಕಲಬುರ್ಗಿ, M. A.; Ph. D.

೫) ಶ್ರೀ. ವ್ಹಿ. ಎಮ್. ಶಿರೋಳ, M. SC.

೬) ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎಸ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಮಠ, M. A.

೭) ಶ್ರೀ ಸಿ. ಎಸ್. ಮುಮ್ಮಿಗಟ್ಟಿ, B. A.; B. com.; LL. B.

೮ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಡಿ. ಚಂದನಗೌಡರ, B. Sc. (Agri.)

೯) ಡಾ. ಜೆ. ಎಸ್. ಕುಳ್ಳಿ, M. A.; Ph. D.

೧೦) ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಆರ್. ಗುಂಜಾಳ, M. A., M. Lib. Sc.

....

ಸಂಗಣ್ಣ ಕುಪ್ಪಸ್ತ ಗೌ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ

ಮಹಾಕವಿ ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ

ವಿರಚಿತ

ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆ

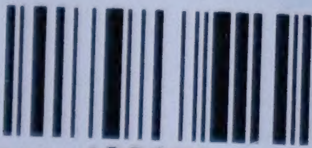
ಅಥವಾ

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ, ಎಮ್. ಎ.

ಸಾಹಿತ್ಯಸಮಿತಿ

ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಸಾಹಿತ್ಯಸಮಿತಿ, ಲಿಂಗಾಯತ ಭವನ
ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೩೯ - ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿ
ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೫ - ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿ
ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೭೪ - ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿ

ಬೆಲೆ : ಆರು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :
ಶ್ರೀ ಪಿ. ಯಂ. ಕೋರೆ ಎಂ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ.
ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ
ಕೋಂಟದಾರ್ಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಕಿಲ್ಲೆ ಧಾರವಾಡ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಧಾರವಾಡದ ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ **ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ** ಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕೈಕೊಂಡ ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ **ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸವು** ಮೂರನೆಯದು. ಸರ್ವರಿಗೂ ಆದರಣೀಯವಾದ ಭಾರತದ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನೊಳಗಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಕವಿಯು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೇ ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಆದರಣೀಯ ವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಕಾಲೇಜ್) ಮೊದಲಾದ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಬಗೆದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಸ್ಕರಣವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಲೋಕಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯ್ದ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶುದ್ಧವಾದ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳ ಅಭಾವವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವು ತಾಳೆವೋಲೆ, ಮುದ್ರಿತ ಹಾಗು ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರದ ಚಾಲಕರು ತಾಳೆವೋಲೆಯ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಎರವು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಿತಿಯು ಋಣಿಯಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವ ತ್ರಿವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ— 'ಅರ್ಜುನನ ಮಣಲ ಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು— ಶ್ರೀಮಾನ್ ದಾನಪ್ಪ ಹಾಲಭಾವಿ, ಎ. ಎಮ್., ಜಿ. ಡಿ. ಆರ್ಟ (ಮುಂಬೈ), ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕಲಾಮಂದಿರ, ಧಾರವಾಡ ಇವರು ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ (ಸಾ. ಸ. ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆ) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನೇ— ಇಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ 'ಕಿರಾತವೇಷದಲ್ಲಿಯ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಮಂದಾರವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರುವ' ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಿತಿಯವರು ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವರು. ಇನ್ನುಳಿದ, ಷಡಕ್ಷರದೇವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ— ೧. ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಗುರುಗಳ ಸಮಾಧಿ ೨. ಷಡಕ್ಷರಿ ಕವಿಯ ತಪೋಭೂಮಿ ೩. ಷಡಕ್ಷರಿ ಕವಿಯ ಮಠ ೪. ಷಡಕ್ಷರಿ ಕವಿಯ ಸಮಾಧಿ-

ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಮತ್ತು 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಕೀರ್ತನ ಕೇಸರಿ ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಿತಿಯವರು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಮರಡೂರ, ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡ, ಧಾರವಾಡ ಇವರಿಗೂ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಾತೃಕೆಯನ್ನೂ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ, ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಕೋಶವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಕೇಪು ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಲಾಯಬ್ರೇರಿಯನ್ ಲಿಂಗರಾಜ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ ಇವರಿಗೂ ಸಮಿತಿಯವರು ತುಂಬ ಉಪಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟನೆಯು ನಡೆದಾಗ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು ಹಾಲಭಾವಿ ಬಿ. ಎ, ಎಲೆಲ್, ಬಿ., ನಿವೃತ್ತ ಒಂದನೆಯ ವರ್ಗ ಸಬ್-ಜಜ್, ಧಾರವಾಡ; ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಬುದ್ಧಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪುರಾಣೀಕ, ಧಾರವಾಡ; ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು ಕೊಪ್ಪಳ, ಎಮ್. ಎ, ಬಿ. ಟಿ., ಅಧ್ಯಾಪಕ, ರಾಜಾ ಲಖಮಗೌಡ ಸರದೇಸಾಯಿ ಹಾಯಸ್ಕೂಲ, ಧಾರವಾಡ— ಇವರುಗಳಿಗೆ ಸಮಿತಿಯವರು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮುದ್ರಣವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರಲು, ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿಯವರು ೧೯೪೮ರ ಕಾಲೇಜ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಇದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಿತಿಯವರು ಆದರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯವರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಒಂದು ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವರೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅವಲೋಕನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುವಂತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಸಂಪಾದಕರು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ಮೋಹಕವಾದ ಮುದ್ರಣದಿಂದಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮೈಕಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗುವಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಧಾರವಾಡ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಶಿ. ಬ. ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಎಂ. ಜಿ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ್ ಇವರಿಗೆ ಸಮಿತಿಯು ತನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾ. ೯-೫-೧೯೪೦ ನೆಯ ಗುರುವಾರ ದಿವಸ, ಧಾರವಾಡದ ವೀರಶೈವ ತರುಣರ ಕೂಟದಿಂದ ಜರುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಸವಜಯಂತ್ಯುತ್ಸವದ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಮಯೋಚಿತ ಸವಿಮಾತಿನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ತಮ್ಮ ಅಮೃತಹಸ್ತದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ನವಲಗುಂದ ಗವಿಮಠದ ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿರಂಜನ ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಮಿತಿಯುವರು ತಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಈ ಸುಸಮಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವೀರಶೈವ ತರುಣರ ಕೂಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಸಮಿತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹಿಂದಿನ ಎರಡೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ಇದಕ್ಕಾದರೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪ್ರೇಮಾದರದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನಿತ್ತು ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವರೆಂದು ನೆರೆ ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಧಾರವಾಡ— ತಾ. ೯-೫-೧೯೪೦
ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೮೬೨,
ವೈಶಾಖ ಶು. ೩ (ಬಸವ ಜಯಂತಿ)

ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ,
ಅಧ್ಯಕ್ಷ,
ಲಿಂ. ವಿ. ಸಂ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ.

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮಾತೃಕೆಗಳು

	ಸಂಕೇತ
ತಾಳೆವೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳು :	
(ಅ) ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರದಿಂದ ಬಂದುವು :	
೧. ೧೪೭ ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿ	ಕ
೨. ೮೦ ,, ,, ,,	ಚ
೩. ೧೩೨ ,, ,, ,,	ತ
(ಆ) ಬೇರೆ ತಾಳೆವೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳು :	
೧ ನೆಯದು	ಗ
೨ ನೆಯದು	ಜ
ಕೈಬರೆಹದ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿ : (ಹುಳಹತ್ತಿ ಬಹಳ ಶಿಲವಾಗಿದೆ)	ವ
ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳು :	
೧ ಶ್ರೀ|| ಪಿ. ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಪ್ರತಿ (೧೯೦೩)	ಯ
೨ ಧಾರವಾಡದ ಸಗರ ಇವರಿಂದ (೧೯೪೨) ಮುದ್ರಿತವಾದ ಪ್ರತಿ	ರ
೩ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಶಾರದಾ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ ಇವರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರತಿ (ಸಟೀಕ)	ಲ
೪ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ ಇವರಿಂದ (೧೯೧೪) ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರತಿ (ಸಟೀಕ)	ಸ

ಸೂಚನೆ : ಇನ್ನೆರಡು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇವು ಶುದ್ಧಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇವುಗಳೊಳಗಿನ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ಮಹಾಕವಿ ಎಳಂದೂರ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೃತಿಯಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ ಈ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವು ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷಪ್ರದವೂ ಅಭಿಮಾನದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ ವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದೇ ಹೋಯ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಹೃದಯರಾದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ದಿ. ಬಸವನಾಳ ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಷಡಕ್ಷರದೇವಕೃತ 'ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸಂ' ಕೃತಿಯು ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣಕಾಣುತ್ತಿರುವದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ತೀರಿದ್ದು, ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವ-ವಿದ್ಯಾಲಯವ B. A. II (ಪ್ರಧಾನ) ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಇದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಹಚ್ಚಿದುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲಿಂ. ವಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿಯು ವಿಶ್ವ-ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೊರಬರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ
ಲಿಂಗಾಯತ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ,
ಧಾರವಾಡ. } ಪ್ರಕಾಶಕರು.

ಪೀಠಿಕೆ

To him no author was unknown
Yet what he wrote was all his own
—*Sir John Denham*

(೧)

'ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆ' ಅಥವಾ 'ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರದೇವ[೧]ನೆಂಬವನು. ಈತನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗಿನ ದನುಗೂರು ಎಂಬುದು. ಇದು ಈಗ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದು. ಈತನು ತನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳದೆ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ :

ಶಿವವಕ್ಷೋರೇಣುಪ್ರಭುವನಾದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ, ಆತನ ಪುತ್ರ ನಿಗಮಾಗಮಸಾಗರನಾದ ರುದ್ರಮುನೀಂದ್ರ, ಆತನ ವಂಶೋದ್ಭವನಾದ ಉದ್ಧಾನಯೋಗಿ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಅನ್ನದಾನೀಶ್ವರ. ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಚಿಕವೀರದೇಶಿಕ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ತಾನು—

ಎಂದು[೨] ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಈತನು ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದೂ ಚಿಕವೀರದೇಶಿಕೇಂದ್ರರ ಕರಸಂಜಾತ (=ಶಿಷ್ಯ) ನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಗುರುಸ್ಥಲದ ಮಠದ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ[೩] ಊಹಿಸಬಹುದು. ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ದನುಗೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಳಂದೂರು ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದುದರಿಂದ ಈತನು ಎಳಂದೂರ ಷಡಕ್ಷರದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೆ

---

೧ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಷಡಕ್ಷರದೇವ'ಯೆಂದೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪದ್ಯ ೫೩ ರಿಂದ ೬೮. ೩ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪದ್ಯ ೭೦, ೭೨, ೮೮, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಈ ಊಹೆಗೆ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಈತನು ವೀರಶೈವನೆನ್ನಲು ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪ. ೧೭, ೧೮, ೬೭, ೬೮ ಮುಂತಾದವು ಆಧಾರವಾಗಿರುವುವು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ದನುಗೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಳಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಈತನಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇವಚಂದ್ರನು (೧೮೩೮ ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ) ತನ್ನ ರಾಜಾವಳೀಕಥೆಯಲ್ಲಿ :

'ಷಡಕ್ಷರಿ ಚಿಕದೇವರಾಜನ ತಾಯಿಯಾದ ಎಳವಂದೂರ ಅಮೃತಾಂಬೆಯ ತವರು ಮನೆಗೆ ಗುರುವಾದ ಆರಾಧ್ಯರ ಪುತ್ರನು. ಅಂತಃಪುರಜನಪ್ರೇರಣೆಯಿಂ ಇವನಂ ಬರಿಸೆ ಈತಂ ಲೀಲಾವತಿ, ಕಾದಂಬರಿ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕವಸ್ತುಕಕಾವ್ಯದೊಳ್ ನಿಪುಣನೆನಿಸಿ ಕವಿಶೇಖರನಾಮದಜಿಂ ರಾಜಶೇಖರವೆಂಬ ಪೊಸತೊಂದು ಕೃತಿಯಂ ಮಾಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೆಲಕೆಲವು ಮಠಂಗಳಂ ಮಾನ್ಯಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ಪದ್ದುಪವಾಡವೆಂದು ಅದ್ಭುತಂಗಳಂ ತೋಱಿಸಿದುದಂ.'

ಎಂದು[೧] ಬರೆದಿರುವನು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಪಿ. ಆರ್. ಕರಿಬಸವ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ :

'ದನುಗೂರು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಎಳಂದೂರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಂದರೆ:-- ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಡೆಂಬ ದೇಶವನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ದುರಾಜನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತೌರುಮನೆಯ ಗುರುವಾಗಿದ್ದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಕರೆಸಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತೌರೂರಾದ ಎಳಂದೂರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅನುಕೂಲತೆಪಡಿಸಿದ್ದನು.

ಎಂದು[೨] ಬರೆದಿರುವರು. ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಈ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬಹುತರವಾಗಿ ಸಮಂಜಸವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಒಂದೆರಡು ಊಹೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಹುದು : ೧) ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಮೈಸೂರ ಚಿಕದೇವರಾಯನ ತಾಯಿಯಾದ ಅಮೃತಾಂಬೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಹದಿನಾಡ ಮುದ್ದುರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯ ತವರು ಮನೆಯ ಗುರುವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಮೃತಾಂಬೆಯ ತವರುಮನೆಯೂ ಮುದ್ದುರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯ ತವರುಮನೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿರಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದೇ ಗುರುವಂಶದ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಬಹುದು. ೨) ರಾಣಿವಾಸದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರ ಅರಸನಾಗಲಿ ಹದಿನಾಡ ಮುದ್ದುರಾಜನಾಗಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಎಳಂದೂರಿಗೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಾಗಿ ಮಠ–ಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಈತನು 'ಬಾಲೇಂದುಪುರವರಾಧೀಶ ಮುದ್ದುಭೂಮಿಪನ ಕುಲಗುರು'ವಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ಈತನಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಶಿವಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿ' 'ಭಕ್ತಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯ ಗದ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೧ ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ: ಭಾಗ ೨, ಪುಟ 442. ೨ ಪುಟ i (೧೯೪೦ ನೆಯ ಸಂಸ್ಕರಣ)

ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ದಿನವಾಗಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ದಿನವಾಗಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈತನು ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೫೪-೫೫ ರಲ್ಲಿಯೂ[೧] ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೭ರಲ್ಲಿಯೂ[೨] ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಆಯಾ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೆ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದ ಈತನು ಬಾಳಿದ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಂದು ಸ್ಥೂಲಮಾನವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕವಿ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಡು ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಮುದ್ದುರಾಜನೆಂಬವನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಎಳಂದೂರ ಗೌರೀಶ್ವರಾಲಯದ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು[೩]. ಕವಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿಕದೇವರಾಯನು (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೨–೧೭೦೪) ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿದ್ದುವು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕದೇವರಾಯನ ಕಾಲವು ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದಿಡಲು ತಕ್ಕುದಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಜನು ಸ್ವತಃ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಗೀತ-ಕಲಾಭಿಜ್ಞನಾಗಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪೋಷಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಆಳಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳೂ ಪಂಡಿತರೂ ಈತನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದರೆಂಬುದು ಆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯೇತಿಹಾಸದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ, ತಿರುಮಲಾರ್ಯ, ಚಿಕುಪಾಧ್ಯಾಯ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೋವಿದರೂ ಕವಿವರ್ಯರೂ ಈತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಈತನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಶ್ರಯದಿಂದಲೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದರು. ವಿಶಾಲಕ್ಷನೂ ಆತನ ಹಿಂದೆ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನೂ ಚಿಕದೇವರಾಯನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಈತನಿಗೆ ನೆರವಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯಚೂತವನವನ್ನು ಚೈತ್ರದಂತೆ ಪೋಷಿಸಲು ಸದಾ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದಾಗಲೆ

---

೧ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧೪, ಪ. ೧೮೪. 'ಜಯ' ವರ್ಷವು ಕ್ರಿ. ೧೬೫೪ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವರ್ಷದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೫೫ ಜಾನ್ಯುವರಿ ೩೦ನೆಯ ದಿನ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಂಗಳವಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ಬುಧವಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ವಿಜಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯೆ ಬುಧವಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಹೇಳಿದ 'ರತ್ನ'ವೆಂಬುದು 'ಪಂಚ' 'ನವ' ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಸಂಕೇತವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇಲ್ಲಿ 'ಪಂಚ' ಎಂಬುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶ. ೧೫೯೫ ಎಂದು ಆಗುವುದರಿಂದ ಸಂವತ್ಸರವು 'ವಿಜಯ'ವಾಗುತ್ತದೆ. ತಿಥಿ ವಾರಗಳು ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. 'ಜಯ' ಸಂವತ್ಸರವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ 'ರತ್ನ'ಕ್ಕೆ 'ಆರ' ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಾರದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಆಗುವುದು. ಆರರ ಪರ್ಯಾಯ 'ರತ್ನ'ವೆಂದು ರೂಢಿಯಿಲ್ಲ.
೨ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ: ಆ. ೪೨, ಪ. ೧೧೨. ಇಲ್ಲಿಯೂ ವಾರ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ೩ ಈ ಶಾಸನದ ಕೆಲವು ಪಂಕ್ತಿಗಳು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುವು. ಪಿ. ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪೀಠಿಕೆ ಪು. iii ರಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿವೆ.

ಹೆಸರುವಡೆದಿದ್ದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಸುಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದನೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ದೇವಕವಿ ತನ್ನ ರಾಜಾವಳೀ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ನಾಮಾಂಕಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು :

'ಚಿಕದೇವರಾಯುಂ ಕೋವಿದಶಿಖಾಮಣಿಯೆನಿಸಿದಂ; ತಿರುಮಲಾರ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದನೆನಿಸಿದಂ; ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂ ಸಾಹಿತ್ಯಭಾರತಿಯೆನಿಸಿದಂ; ಷಡಕ್ಷರಿ ಕವಿಶೇಖರನೆನಿಸಿದಂ'

ಎಂದು[೧] ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೆಂಬುವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಗುಣದೊದವಿನಿಂದ ನೆಗಳ್ತೆವಡೆದಿದ್ದರೆಂಬುದೂ ನಮ್ಮ ಅರಿತಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಮೇಲಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಸಲ್ಲುವವನು ಷಡಕ್ಷರದೇವನೇ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುವೂ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುವುದು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆಯೆತ್ತುವುದು. ಅದಾವುದೆಂದರೆ— ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಚಿಕದೇವರಾಯನ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನಾವನಾದರೂ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿ ಆತನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಈ ಕವಿಯು ಯಾವ ರಾಜನ ಹಂಗಿನೊಳಗೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ, ಈ ಊಹೆಗೆ ಆಧಾರಗಳಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಶದವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು.

ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯು ಅಮೋಘವಾದುದು; ಅದರಿಂದಲೆ ಕವಿಗಳು 'ಅಘಟಿತಘಟನಾನೂತನಬ್ರಹ್ಮ'ರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ–ಸನ್ನಾಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರಸರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇವರು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಎಸಗುವರು. ತಮ್ಮ ಈ ಅಮಿತಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವು ಕವಿಗಳಿಗೂ ಉಂಟು. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಮಹಾಕವಿಯು :

Not marble, nor the gilded monuments
Of princes, shall outlive this powerful rime

ಎಂಬ[೨] ಪಂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಕಟ್ಟಬಹುದಾದ ಸ್ಮಾರಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಕವಿತೆಯೆ ಚಿರಜೀವಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಟ್ಟಿರುವನು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ರಾಜರಿಗೂ ಕೂಡ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಕವಿಯಾದ ದಂಡಿಯು :

ಆದಿರಾಜಯಶೋಬಿಂಬಮಾದರ್ಶಂ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಙ್ಮಯಂ
ತೇಷಾಮಸನ್ನಿಧಾನೇಽಪಿ ನ ಸ್ವಯಂ ಪಶ್ಯ ನಶ್ಯತಿ

೧ ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೨, ಪುಟ 462 ೨ *Sonnet— LV*

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವನು.೧ ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಕವಿಗಳಾದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಲಹುವುದು 'ಗುಣಗಳ್ಳ'ರಾದ ರಾಜರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗುವುದು ಕವಿಗಳಿಗೂ ಸಹಜವಾದುದು ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ನೆಗಳ್ದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಕಂಡ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು ಲೌಕಿಕರೀತ್ಯಾ ಯುಕ್ತವೂ ಅಹುದು. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರಿಗಾಗಿ ತಮಗಿದ್ದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೋಷಕನಾದ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಗುಣಾರ್ಣವನಾದ ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ 'ತಗುಳ್ಚಿ ಪೇಳ್ದು'ದೂ ಮಹಾಕವಿ ರನ್ನನು ಸಾಹಸಭೀಮವಿಜಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ಸತ್ಯಾಶ್ರಯನನ್ನು ಭೀಮನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದುದೂ—

'To take liberties with history in the name of art is a privilege of the writers of fiction, but only the glamour of a great name can hypnotise us into perceiving aestheticism in abject adulation.' ಎಂಬಂತೆ— ಅದೊಂದು ದೋಷವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾಕವಿಗಳಾದ ಇವರ ಗುಣ ಸನ್ನಿಪಾತದಲ್ಲಿ ಆ ದೋಷವು ನಿಮಜ್ಜನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಇವರು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಮತ್ತಿನ ಕಿರುಕುಳ ಕವಿಗಳು ಇವರ ಅನುಕರಣ ಮಾಡತೊಡಗಿ ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಹಸಗೆಡಿಸಿದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮದಿಂದ ಇದೊಂದು ಅಸಹ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯೆಂಬ ಕವಿ೨ :

" ಹೊಲ್ಲದ ನೃಪರಿಗಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳಿಟ್ಟು
ಸೊಲ್ಲಿಪ ಕೃತಿಮಾರ್ಗವಲ್ಲ "

ವೆಂದು ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ,

" ಉಳ್ಳ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಕಡೆಗಂಡು ಬಣ್ಣಿಸ
ಬಲ್ಲನಾವನಾನೃಪನ "

ಎಂದು ತನ್ನ ಕೃತಿನಾಯಕನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೂ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು ಸರಿಯಾದುದೆಂದೇ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಷಡಕ್ಷರದೇವನಾದರೊ ತನ್ನ ಆವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆವ ರಾಜನನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆವನಾದರೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಈತನು ಇದ್ದುದೇ

೧ ಕಾವ್ಯಾದರ್ಶ: ಪರಿಚ್ಛೇದ ೧, ಪ. ೫. ೨ ಭರತೇಶವೈಭವ: ಸಂಧಿ ೧, ಪ. ೨೨.

ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕವಿತಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗೆಗೆಯೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಧ್ಯೇಯದ ಬಗೆಗೆಯೂ ಉದಾತ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ[೧]

ಬರೆಬರೆದಂತದಂ ತೊಡೆದು ತೊಟ್ಟನೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಪೊಲ್ಲನೊಂದುಮಂ
ಸರಸಪದಾರ್ಥಮಂ ತಡಿಕಿ ಕಾಣದೆ ಕಳ್ದು ಪರೋಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಯಂ
ವಿರಚಿಸುತಂತುವಿಂತುಮಳಿಗಬ್ಬಮಂ---

ಆಗಿಸುವ ಅಳಿಗವಿಗಳ ಮಾಲಿಕೆಗೆ ತಾನು ಸೇರಿದವನಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವೂ, 'ಆಲೋಕಿತಕಾವ್ಯಬೃಂದದೊಳಿಲ್ಲದ ಮಂಜುಳಯುಕ್ತಿಪುಂಜ'[೨]ದಿಂದ ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತಿಗೆ ನವಸೀಮಂತರತ್ನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವೂ ಷಡಕ್ಷರದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದುವು. ಈತನಿಗೆ ಆಂಗ್ಲ ಕವಿ ಪೋಪನಂತೆ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯು ಎಳವರಯದಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು :

ಎಳವರಯದೊಳಖಿಳಕಳಾ
ವಿಳಾಸಮಂ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಬರೆ ಕವಿತಾಕೋ
ಮಳೆಯವಳ್ಗೆರ್ದೆಯಿತ್ತುಂ ಯತಿ
ತಿಳಕಂ ನೀನೆನಿಪುದಿಳೆಗಿದಚ್ಚರಿಯಲ್ತೇ

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ[೩] ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಳವರಯವೆಂದರೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷವೆಂಬುದು ಆತನ

ನೆರೆದೇಕಾದಶವರ್ಷದ
ಹರಯದೊಳಭವಪ್ರಸಾದಬಲದಿಂ ಕವಿತಾ
ತರುಣಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ
ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ವರಯಿಸಿರ್ದಳರಿದೆನೆ ವಿಬುಧರ್

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ[೪] ತಾನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಆಂಗ್ಲಕವಿ ಪೋಪನು :

Why did I write? What sin to me unknown
Dipp'd me in ink, my parents', or my own?
As yet a child, nor yet a fool to fame
I lisp'd in numbers, for the numbers came.

ಎಂದು[೫] ತನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕವಿತ್ವಶಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಂತೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ತನ್ನ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗಜನಿತವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು 'ಬಹುತರಜನ್ಮಕೋಟಿಗಳೊಳಾರ್ಜಿಸಿದುತ್ತಮಪುಣ್ಯದೇಟಿ[೧]ಯಿಂ'[೬] ಕೈಸಾರ್ದ 'ಸತ್ಕವಿತ್ವದಿವಿ

---

೧ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪ. ೨೩. ೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪ. ೭೮.
೩ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪ. ೬೦. ೪ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ. ೫, ಪ. ೬೦.
೫ *Epistle to Dr. Arbuthnot: li 125-8.* ೬ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ. ೫, ಪ. ೬೧.

ಪಣ್ಣಾಣೆ೧ಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಸಗಿದ ಪುಣ್ಯ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯೂ ಈ ಶಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿ ತೆಂಬ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನು

ಆರಾರೇಜಿರ್ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಶ್ರೀರೋಹಣಗಿರಿಯನಲ್ಲಿ ನವಕವಿತಾಚಿಂ
ತಾರತ್ನಂ ದೊರೆಗುಮೆ ಮಾ
ರಾರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಂಗೆ ಧರಣೀತಳದೊಳ್

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ೨ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಅಮೋಘವೂ ಅಮೌಲ್ಯವೂ ಪುರಾಕೃತಪುಣ್ಯಜನಿತವೂ ಪರಶಿವಕೃಪಾಪೋಷಿತವೂ ಆದ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕವಿಯು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡುದು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವೆಂದೇ ಬಗೆಯಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಕವಿಯು

ರಸೆಯೊಳ್ ರಸವತ್ ಕವಿತೆಯ
ನುಸಿರಲ್ ಪಡೆದಸಮನಯನನಂ ಪೊಗಳದೆ ಮಾ
ನಿಸರಂ ಸುರರಂ ಪೊಗಳ್ವುದು
ಕಸವರಮುಂ ಕಳೆದು ಕಸವನಾಂತವೊಲಕ್ಕುಂ

ಎಂದು೩ ಭಾವಿಸಿ,

ವರ್ಣತತಿಮಾತೃಜನಕರ
ಪರ್ಣಾಪರಮೇಶರೆಂಬ ನಿಗಮೋಕ್ತಿಯನಾ
ಕರ್ಣಿಸಿ ತನ್ನುತಿಗೆಯ್ಯದ
ದುರ್ಣರಕೃತಿಕರನೆ ಲಬ್ಧವರ್ಣವರಾ ಕಂ

ಎಂದು೪ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ತಾನು ಮಾತ್ರ:

ಅದಱಿಂದೆ ಮಹಿತಮಹಿಮಾ
ಸ್ಪದನಂ ಶಿವನಂ ತದೀಯಶರಣವ್ರಜಮುಂ
ಪದೆದು ಮುದವೊದವೆ ಬಲ್ಲಂ
ದದೆ ನುತಿಪೆಂ ನುತಿಸೆನುೞಿದ ಸುರರಂ ನರರಂ

ಎಂದು೫ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿರುವನು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ

---

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ ೫, ಪ. ೬೧. ೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೨೯. ಇದರೊಡನೆ ನಾಗವರ್ಮನ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನದ ಲಕ್ಷಣಿಯ ಪದ್ಯವಾದ:

ಶ್ರುತಿವಾರಿನಿಧಿಯ ಪಾರಮ
ನತಿಪ್ರಬಂಧಾಭಿಯೋಗರಾರೆಯ್ದಿದೊಡಂ
ಕೃತಪುಣ್ಯಂಗಲ್ಲದೆ ವಿ
ಶ್ರುತಕವಿತಾರತ್ನಮುಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುಗುಮೇ— ಎಂಬುದನ್ನು ಹೋಲಿಸಿರಿ.

೩ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೨೧. ೪ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಗ ೨೦
೫ ,, ,, ,, ಆ ೧, ಪ. ೨೨.

ಪ್ರೂಣ್ಬ ನುಡಿದು ಛಲದಿಂದ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನೇ ಮೊದಲಿಗನಲ್ಲ. ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಸುರಂಗಕವಿಯು ತನ್ನ 'ನಾಲಗೆಯಂ ಗಿರಿಶಂಗೆ ಮಾಱಿದೆ'ನೆಂದು[೧] ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅದರಂತೆ ಆತನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲಿನವರಾದ ಚಾಮರಸ, ರಾಘವಾಂಕ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಇದೇ ವಿಧದ ಪ್ರೂಣ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು.[೨] ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆಯೆ ಹರಿಹರದೇವನು 'ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಶರಣರಂ ಪಾಡಿ ಕೈವಲ್ಯವರನಾದ'ನೆಂದು[೩] ಷಡಕ್ಷರದೇವನೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಇದೊಂದು ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದೂ ಹರಿಹರನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದುದೆಂದೂ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ತಲೆಯೆತ್ತುವುದು. ಪಂಪಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ಆದಿಪಂಪನೂ-ಬೇರೊಬ್ಬ ಪಂಪನೊ- ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಆದಿಪುರಾಣದಲ್ಲಿ

ಕವಿತೆಯೊಳಾಸೆಗೆಯ್ವ ಫಲವಾವುದೊ ಪೂಜೆ ನೆಗೞ್ತೆ ಲಾಭವೆಂ
ಬಿವೆ ವಲಮಿಂದ್ರ ಪೂಜೆ ಭುವನಸ್ತುತಮಪ್ಪ ನೆಗೞ್ತೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಂ
ಭವಿಸುವ ಲಾಭಮೆಂಬಿವೆ ಜಿನೇಂದ್ರಗುಣಸ್ತುತಿಯಿಂದೆ ತಾಮೆ ಸಾ
ರವೆ ಪೆಱರೀವುದೇಂ ಪೆಱರ ಮಾಡುವುದೇಂ ಪೆಱರಿಂದಮಪ್ಪುದೇಂ

ಎಂದೂ[೪] ಹರಿಹರನ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಲಿ ಆತನ ತರುವಾಯದವನೇ ಆಗಲಿ ಆದ ಜನ್ನ ಮಹಾಕವಿಯೂ:

ಕವಿತಾಶಕ್ತಿ ಸುರೇಂದ್ರಧೇನುವದು ಪುಣ್ಯಾಯತ್ತಮಾ ಕಾಮಧೇ
ನುವೆ ಕೆಯ್ಸಾರ್ದೊಡಮಾ ವರ್ಚಸ್ಸುಧೇಯನನ್ಯರ್ಗಿತ್ತು ಕಾಱ್ಚೆಕ್ಕಿಗೂ
ಡುವವೊಲ್ ತುಯ್ಯಲನಿಂದ್ರವಂದಿತನನರ್ಹದ್ದೇವನಂ ಧರ್ಮಮಾ
ಡುವುದಾತಂ ಕಱೆದಾತನಲ್ತೆ ತಲೆಯೊಳ್ ಪಾಲಂ ಭವದ್ವಂದ್ವದಾ

ಎಂದೂ[೫] ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರಲ್ಲಾ? ಇವರಿಗೂ ವೀರಶೈವರಿಗೂ ಕಾವ್ಯಧ್ಯೇಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಅಹುದು; ಭಾರತದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮತಪ್ರಚೋದಿತವೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ— ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆಯಾ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸ್ಥೂಲ-ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭೇದಗಳು ಅವರವರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಧ್ಯೇಯ-ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ—

---

೧ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಪುರಾತನವಿಲಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೨೯. ೨ ಚಾಮರಸನ ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ ಗತಿ ೧, ಪ. ೧೦-೧೧, ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ: ಸ್ಥಲ ೧, ಪ. ೩೨. ೩ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೧೯. ೪ ಆದಿಪುರಾಣ: ಆ ೧, ಪ. ೩೬. ೫ ಅನಂತನಾಥಪುರಾಣ: ಆ ೧, ಪ. ೬೦; ಹೀಗೆಯೇ ಸುರಂಗಕವಿ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಪುರಾತನವಿಲಾಸವಲ್ಲಿ ಆ ೧, ಪ. ೨೪ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕರ್ಮದ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಅನೇಕಭವಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮಗಳು ತೊಳಲುವುವೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ಜೈನರಿಗೂ 'ಹಿಂದೂ' ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆಯಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಲಾಭವಿರುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವರ ನಂಬುಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವದ ದೀಕ್ಷೆಯಾದೊಡನೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ಭವವನ್ನು ನೀಗುವನೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ಆ ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಇದೇ ಜನ್ಮವೇ ಅವನಿಗೆ ಕಡೆಯದಾಗುವುದೆಂದೂ ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪರಲೋಕದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೆ ಮರಣವನ್ನು 'ಲಿಂಗೈಕ್ಯ'ವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಧರ್ಮಗಳ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಭವವು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವರವರ ಮತಗ್ರಂಥ, ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಪರಮತೀಯರನ್ನೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವರು 'ಭವಿ'ಗಳೆಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನೊಬ್ಬನೆ ಭವರಹಿತನು, ಭವರೋಗವೈದ್ಯನು; ಇತರ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುವುದು ಶಿವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ; ತನ್ನ 'ಲೀಲಾ' ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬಲ್ಲನು. ಆದುದರಿಂದಲೆ ಆತನೂ ಆತನ ಭಕ್ತರೂ ಇನ್ನುಳಿದ ದೇವಮಾನವರಿಂದಲೂ ಮಿಗಿಲಾದವರು. ಅಂತೆಯೆ ಶಿವನ, ಶಿವಶರಣರ ಹೆಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದು ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳ ನಂಬುಗೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ನಂಬುಗೆಯು ಹರಿಹರದೇವನಿಂದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನವರೆಗೆ ಬಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಅವರಿರ್ವರ ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ಪಂಪಾಶತಕದಲ್ಲಿಯು :

ಮನುಜರ ಮೇಲೆ ಸಾವವರ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಪದ್ಯಮಂ
ತನತನಗಿಂದ್ರ ಚಂದ್ರ ರವಿ ಕರ್ಣ ದಧೀಚಿ ಬಲೀಂದ್ರನೆಂದು ತಾ
ನನವರತಂ ಪೊಗಟ್ದು ಕೆಡಬೇಡೆಲೆ ಮಾನವ ನೀನಹರ್ನಿಶಂ
ನೆನೆಪೊಗಟರ್ಚಿಸೆನ್ಮ ಕಡುಸೊಂಪಿನ ಪೆಂಪಿನ ಪಂಪೆಯಾಳ್ದನಂ

ಎಂಬ[1] ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವಿಪುಳಯಶೋವಿತಾನಗುಣಮಿಲ್ಲದನಂ ಪ್ರಭುಮಾಡಿ ಪೂರ್ವಭೂಮಿಪರಂ ಪುಗಿಸಿ ಪೋಲಿಸುವ'[2] ರೂಢಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದಿರುವನು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು :

ಭವದೊಳ್ ಬರ್ಪಮರರ್ಕಳಂ ಭವವಿಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶರಣ್ ಭೊಕ್ಕೊಡೇ
ನವರೇನೀವರೆ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಭವಹರಂ ನೀನಲ್ಲದಿಷ್ಟಾರ್ಥಮುಂ
ತವೆ ಮಾಡಲ್ ಸುರಪಾದಪಂ ನೆರಗುಮೀ ಬಬ್ಬೂರರವೃಕ್ಷಂಗಳೀ
ವುವೆ ಕೇಳೆಂತಿರೆ ನೀನೆ ಮೋಕ್ಷವರದಂ ಶ್ರೀಶೈಲಜಾವಲ್ಲಭಾ

---

೧ ಪಂಪಾಶತಕ : ಪ. ೮೨. ೨ ಪಂಪಾಭಾರತ : ಆ. ೧, ಪ. ೧೪.

ಎಂದು[೧] ಅನ್ಯಮತಗಳ ಪುರಾಣಪುರುಷರನ್ನೂ ಆರಾಧ್ಯದೇವರನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮತಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿ ಸ್ವಮತಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ತಪ್ಪೋ ಒಪ್ಪೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ವಿಷಯ; ಆದರೆ ಮತಪ್ರಸಾರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ನಂಬುಗೆಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಡತಕ್ಕ ಒಂದು ಅಂಶ. ಈ ನಂಬುಗೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೆ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ರಾಮಾಯಣ–ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಪುರಾತನರೂ ನೂತನರೂ ಆದ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪುರಾಣರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸತೊಡಗಿದರು; ಆಗಾಗ ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈಶ್ವರನ ಪಂಚವಿಂಶತಿಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೋ ಅವಾಂತರವಾಗಿಯೋ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ (ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥವಾದ) ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕೆಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇವರು ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕೋರದೆ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಈ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದೇ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತಹ ಸರಳಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಣಾಲಂಕಾರಮಂಡಿತೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕೈಕಾಲು ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯಸರಸ್ವತಿಯು ಲೋಗರ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿದಾಡತೊಡಗಿದಳು; ಸಲುಗೆಯಿಂದ 'ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆಯೆ' ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನಿಗೆ ಚಿಕದೇವರಾಯನ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನಾವನಾದರೂ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕಿದುದು ಆತನು ಕವಿಯೆಂಬ ಲೆಕ್ಕದಿಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನು ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೇರೆಗೆ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೇ ಧರ್ಮಗುರುವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಗುರುತ್ವದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೆ ಆತನಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆತನ ಕವಿತಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು 'ಇಳಾಪತಿಪೂಜಿತ ಪಾದಪಂಕಜ'[೨]ನಾಗಲು ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಿಕದೇವರಾಯನು ರಾಜ್ಯಾರೂಢನಾಗುವ ಮೊದಲೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಯೆಂದು ನಾಮಾಂಕಿತನಾಗಿದ್ದನು.

---

೧ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಅ. ೩, ಪ. ೪೨. ೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಅ. ೧, ಪ. ೬೨. ಈ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವರಾದ ಕೆಳದಿರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜೆವಡೆದಿದ್ದನೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ವೀರಭದ್ರೋದಾಹರಣಗದ್ಯವು ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು.

(೨)

ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದನು; ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು[೧] ರಚಿಸುವ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆತನಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಪೊನ್ನ ಮಹಾಕವಿಯಂತೆ 'ಸಕ್ಕದಂ ಕನ್ನಡವೆಂಬೆರಡುಂ ಕವಿತೆಯನಮಳ್ವೆತ್ತರಂತಿರೊಡನಡಪಿದ[೨]'ನೆಂಬುದು ಉಭಯ ಕವಿತಾವಿಶಾರದ (–ವಿಚಕ್ಷಣ) ಎಂಬ ಆತನ ಬಿರುದಿನಿಂದಲೆ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಈ ಕವಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಚೋಳಭೂಪಾಲನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಕವಿಕರ್ಣರಸಾಯನ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಶಿವನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ 'ಶಿವಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿ,' ಭಕ್ತನ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ 'ಭಕ್ತಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿ' ಎಂಬೆರಡು ಮತಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವನಲ್ಲದೆ, ಶಿವಸ್ತವ ಮಂಜರಿ, ವೀರಭದ್ರೋದಾಹರಣಗದ್ಯ, ಬಸವಾಷ್ಟಕ, ನೀಲಾಂಬಿಕಾಸ್ತೋತ್ರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಬ್ಬಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಈತನಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವೂ ಅನುರಾಗವೂ ಇದ್ದುವೆಂಬುದು :

.... ಮೊದಲ
ಗ್ಗದಸಕ್ಕದಮಿರ ಕನ್ನಡ
ಮುದಯಿಸಿರಂಜಿಸದೆ ಕರ್ಣಕಮನೀಯತೆಯಿಂ

ಎಂಬ[೩] ಪದ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಈತನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಕೃತವಾದುದರಿಂದಲೂ ಈತನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳುವ.

ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ, ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ, ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಎಂಬ ಮೂರು ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ **ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವೇ** ಮೊದಲು ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೧೩) ರ ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡುದಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.[೪] ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯರು 'ವರ್ಣಕ'ದಿಂದ (ಎಂದರೆ ಷಟ್ಪದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿದುದನ್ನೇ ತಾನು 'ವಸ್ತುಕ'ವಾಗಿ (ಎಂದರೆ ಚಂಪೂ ರೂಪವಾಗಿ) ರಚಿಸಿರುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವುದೇ ಈ ಕಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಭಾವ ಚಿಂತಾರತ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ ಪಿಳ್ಳೈನೈನಾರರ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥ

---

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೬೨. ೨ ಶಾಂತೀಶ್ವರಪುರಾಣ: ಆ ೧, ಪ. ೧೦
೩ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಗ. ೮೦ ೪ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೭೪.

ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಥೆಗೆ ಚೋಳಮಂಡಳದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಸತ್ಯೇಂದ್ರಚೋಳನೇ ಕಥಾನಾಯಕನು. ಆತನ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದ ರೊಡನೆ ಆತನ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯನ್ನೂ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠುರತೆಯನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಮೂಲಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಉದ್ದೇಶವಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಕಥಾಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯೇಂದ್ರಚೋಳನನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ನೂಂಕಿ ಆತನ ಮಗನಾದ ಮಂತ್ರಲಕ್ಷಣನನ್ನು ರಾಜಶೇಖರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಮೂಲ ಕಥೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸಪರಿಯ ಕಳೆಯೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಅಂಗಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾದ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೋಷಕವಾಗುವ ತೆರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಎಡೆಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೇರೆ ರಸಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವು ಶೃಂಗಾರಪ್ರಚುರವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಲಿಂ. ಪಿ. ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ[೧] ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

'ಈ ಕವಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಜೈನಮತಸ್ಥರು ನೇಮಿಚಂದ್ರನಿಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಲೀಲಾವತಿ ಎಂಬ ಕರ್ನಾಟಕ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಆನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಮಠದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲು,ಆತನ ಶಿಷ್ಯರು ನೋಡಿ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರನ್ನು-ಇದೇನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಕವಿಕುಂಜರ ಲೀಲಾವತಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದು ಸರಿ, ಈ ಆನೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು— ನಗುತ್ತಾ ಓಹೋ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ? ಈ ಗ್ರಂಥವು ರಸಭರಿತವಾದುದು, ಆ ರಸವು ಸ್ರವಿಸಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೀತೆಂದು ಊಹಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ— ಎಂದು ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ಶಿಷ್ಯರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಷಡಕ್ಷರದೇವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆತನು ಕೇಳಿ— ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ರಸಭರಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಬಹುಮಾನವು ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಷ್ಯರ ಕೂಡ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ತಡೆಸಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರು ಅರಮನೆಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೂರಲಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು—ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ರಸಭರಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕಾಶಿಯಿಂದ ತರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಲೀಲಾವತಿಯು ರಸಭರಿತವಾದುದೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ತೋರಿದರೆ ಆಗ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು

೧ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದ ಉಪೋದ್ಘಾತ: i. ಮತ್ತು ii.

ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕವಿಕುಂಜರ ಲೀಲಾವತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಓದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜಶೇಖರದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪೂರ್ಣಾಂಶಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಾನೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ರಸಭರಿತ-ವಾದುದೆಂದು ಕೇಳಲು, ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರೂ— ಲೀಲಾವತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢವಾದಾಗ್ಯೂ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದಷ್ಟು ರಸಪುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳುದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕವಿತಾ ವಿಷಯವಾಗಿ—

ಜಿಹ್ವಾಂತರ್ನಟದಂಬುಜಾಸನವಧೂಪಾದಪ್ರವಾಳಸ್ಫುರನ್
ಮಂಜೀರದ್ವಯಮಂಜುನಾದವಿಭವಶ್ರೀಗರ್ವಸರ್ವಂಕಷಾಃ
ಜೀಯಾಸುರ್ಭವತಃ ಷಡಕ್ಷರವಿಭೋ ಕುಂದಾರವಿಂದಾವಲೀ
ಮಂದಾರದ್ರುಮಮಂಜರೀ ಮಧುಝರೀ ಮಾಧುರ್ಯಧುರ್ಯಾಗಿರಃ

ಎಂದು ಯೋಗ್ಯತಾಪತ್ರವಂ ಕೊಟ್ಟರೆಂಬ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯವು ಜನಜನಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು.

ಇದೇ ಲೀಲಾವತಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತಹದೇ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವು— ಎಂದರೆ ಕವಿರಾಜಕುಂಜರನಾದ ನೇಮಿಚಂದ್ರನು (ಬಾಣ) ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸುಡಿಸಿ ತನ್ನ ಲೀಲಾವತಿಗೆ ಕಪ್ಪನಿಡಿಸಿದನು ಎಂಬುದು— ಉಂಟೆಂದು ದೊಡ್ಡಯ್ಯ (ಸು. ಕ್ರಿ. ೧೫೫೦), ಬಾಹುಬಲಿ (ಕ್ರಿ. ೧೫೬೦), ಕುಸುಮಾವಳಿಯನ್ನು ಬರೆದ ದೇವಚಂದ್ರ (ಕ್ರಿ. ೧೮೩೮) ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ[೧] ಇದೇ ರೀತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹ್ಯವು ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಒಂದೆಡೆ (ಸು. ಕ್ರಿ. ೧೧೮೦ ರಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ) ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ಕರ್ತೃವಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೊಡನೆಯೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ (ಸು. ಕ್ರಿ. ೧೬೦೦ ರಲ್ಲಿದ್ದ) ಜೈಮಿನಿಭಾರತದ ಕರ್ತೃವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೊಡನೆಯೂ ಸಂಬಂಧಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ಕೆಳಗಣ[೨] ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ:

ಶಿವಕಲಾಬ್ದಶಕ ಶುಕ್ಲವರ್ಷಮಾ
ಧವಸಿತಾರ್ಕದಿನಸೇವವಾರದೊಳ್
ಭವಿಗಳೆಲ್ಲ ವರರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ
ಕವಿಯೆನಲ್ಕೊರೆದನೊಂದು ಕಾವ್ಯಮಂ
ಅರಸಲ್ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಮೆನಿಪಾ ಕಬ್ಬ
ಮುರುದೋಷಪೂಗಪರಿಚಿತಮಾಗೆ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ
ವರತಪಂ ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸಕೆ ಪಡಿಯನೊರೆಯದಿರೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟಂ

೧ ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ: ಭಾಗ ೧, ಪುಟ ೨೫೯–೬೦.

೨ ಮಿ. ರೈಸರವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಭೂಷಣದ (ಕ್ರಿ. ೧೮೮೪) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಪು. xxxii.

ಪರಿಭವಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನೆಂದು ಸಭಿಕರ್ ಪೇಳ್ದ
ಪರಿಯರಿತು ಕರುಣದಿಂದಾ ಷಡಕ್ಷರದೇವ
ಬಿರುದುಗಳ ಕೊಂಡು ಮಗುಳಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೊರೆದನದ ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು
ಪರಿಚರಿತದಿಂ ಕೂಡಿ ಹರಿಮೇಧಪರ್ವಕಥೆ
ಯೊರೆದ ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಪದಿಗಳಿಂದ ಜಯಮಿನಿಯ
ವರಸೂಕ್ತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಭಾವಗರ್ಭಿತಮಾಗೆ ರಸಿಕರ್ಕಳನುಮೋದಿಸಲ್
ಪರಿಪರಿಯಲಂಕಾರ ರಸಭಾವಪುಷ್ಟಿಯಿಂ
ಮೆರೆಪುದು ಗುಣೇಂದುಕಳೆಪರಿಮಿತಾಬ್ದದ ಶಕದ
ಹರಿವಾರ ಕಾರ್ತಿಕದ ಸಿತಪಂಚಮೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಶರದಿ[1] ಸಂಗಮೆನಲು

ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಿಗರಾತನ
ಮನ್ನಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೋರ್ವನೇ ಕವಿರತ್ನಂ
ಸನ್ನುತನೆಂದುರೆ ಬಿರುದಂ
ಚಿನ್ನದೆ 'ಕವಿಚೂತಚೈತ್ರ'ನೆನೆ ಬರೆದಿತ್ತರ್

ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಮೂವರು ಕವಿಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಅವರ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಶೋಧಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವು ಪ್ರಚಾರವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯವು ಬಹುಕಾಲ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿತ್ತೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಬಂದಿತೆಂದೂ ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾವುದೂ ಇರಲಾರದು. ಹೀಗೆ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ಇದುವರೆಗೂ ಉಳಿದಿರುವುದೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಬಸವರಾಜವಿಜಯ:— ಇದಕ್ಕೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯುವೆಂದು ರೂಢಿಯ ಹೆಸರು. ಇದು ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಎರಡನೆಯ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ. ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೪೨ ಆಶ್ವಾಸಗಳೂ ೩೫೦೦ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇರುವವು. ಭಕ್ತಿಭಾಂಡಾರಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯಿದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯ ಆಂಧ್ರ ಬಸವಪುರಾಣವೂ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಭೀಮಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವೂ ಶಂಕರಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಂತರವೂ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಹರಿಹರದೇವನ 'ಉದಿತಮಾರ್ಗ'ವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿ ಆತನ ಬಸವದೇವರಾಜನ ರಗಳೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು— ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯದಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ— ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೇ ಸರಿ

---

೧ ಪಾಠಾಂತರ: ಶಾರದಾದ್ರುಹಿಣ. ೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ಪ. ೬೯.

ಇದಕ್ಕೆ ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಷಡಿಮೂಡಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತಲೂ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಉದಾತ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕವಿಯು ಭಾವಿಸಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೆ ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಭವನೀಯವಾದ ಕಾರಣ ವನ್ನೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಪುರಾಣದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನೇ ಕವಿಯು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಚಾರಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕುಂದಕವಾಗಬಹುದಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಆತನ ಔಚಿತ್ಯಜ್ಞಾನದ ನಿದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ಹಗುರಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತದಂತಹ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಆತನ ಚಾತುರ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ವಾಗಿ— ಆಗಂತುಕವಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಹೇಳಬಹುದು— ಬರುವ ಹಲವು ಪುರಾತನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಈ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಬಸವಚರಿತ್ರೆ ಪುರಾಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆಯೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಇವುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಇತರ ಶೈವರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದಲೂ ಕವಿಯು ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ 'ಒಂದಿದ ಶೃಂಗಾರಮುದಲ್ಲವೊಂದೆ ರಸವೊಂಬತ್ತೆಯ್ದೆ ಡಂಬಟ್ಟುವೆಂಬಂತೆ ನಾನಾಬಗೆಯ ರಸಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದೊಂದೂ ಒಂದು ದಿವ್ಯರತ್ನವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮನಂಬುಗುವ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಕಥನಕವನ (narrative poems) ಗಳ ಕಣಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವುದು. ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶೃಂಗಾರದ ಅತಿರೇಕವಾಗಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳ ಬಾಹುಲ್ಯವಾಗಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದಾಗ— ರಾಜಶೇಖರವನ್ನು ಬರೆದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ಹೋದುದರಿಂದ— ಕವಿಯು ಮಧ್ಯಮವಯಸ್ಕನಾಗಿರಬಹುದು; ಆದುದರಿಂದ ವಯೋಧರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರ ವಾಗಿಯೂ ಆಗಿನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿಯೂ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಬಲ ಭಾವನೆಯ ರೆಕ್ಕೆಗುದುರೆಯನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಮಾಡಲು ಬಿಡದೆ ಕಡಿವಾಣದ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ತಡೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಗಾಂಭೀರ್ಯವೂ ಕವಿಯ ಈ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಮಾರ್ಗ'ದೊಡನೆ ಕನ್ನಡದ 'ದೇಶಿ'ಯ ಹಿತವಾದ ಬೆರೆಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಶೈಲಿಯು ಬಹು ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯವು ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೃತಿ ಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯು

ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಗದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೊಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ; ದೊರೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ.

(೩)

ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥವಾದ **ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸವು** ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದು. ಇದೂ ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೪೬೭ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇರುವುದರಿಂದ— ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧ, ಜನ್ನನ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ, ಆಂಡಯ್ಯನ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ— ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾದ ಕಥಾವಸ್ತು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು; ಮಹಾಭಾರತದ ಅಕ್ಷಯ ಭಾಂಡಾಗಾರದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡುದು.೧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಭಾರವಿಕವಿ ಈ ವಸ್ತುವಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹದಿನೆಂಟು ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥಾವಿಷಯವು ಆದಿಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ೨, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣ೩ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವುದಂತೂ ಸರಿಯೆ.೪

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಬಂದ ತೆರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವೆವು :

(೧ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ) ಸಾಗರಪರಿವೃತವಾದ ಕನಕಾಚಲವು 'ವಿಶ್ವಕಧೀಶ್ವರನು ಉಮೇಶನೇ' ಎಂದು ಬಿದಿ ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟು ನಟ್ಟ ಮಿಸುನಿಗಂಬದಂತೆ ನಿಂತಿರುವುದು. ಖಚರರ ಹಲವು ಲೀಲಾವಿಲಾಸಗಳಿಗೆ ಇಂಬುಗುಡುವ ನಂದನಾವಳಿಗಳು ಅದರ ತಟದಲ್ಲಿರುವುವು. ಆ ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಭೈರವರ ಕಾಪಿನ ಸೀಮೆಯಿಂದೊಳಗೆ ಸಕಲವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಶಿವನ ರಾಜಧಾನಿ. ಅಲ್ಲಿ ಉಚಿತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಓಲಗಶಾಲೆ; ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಆಸ್ಥಾನ; ಅದರಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಿಂದುವೆಂಬ ಮೇಲ್ವಸೆಯಲ್ಲಿ ವರಾಭಯಶೂಲಮೃಗಾಂಕಹಸ್ತನಾಗಿ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿಸುವ ಗಿರಿಜೆಯೊಡನೆ ಪರಶಿವನು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಓಲಗದ ಎಡಬಲಮುಂಗಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಚ್ಯುತೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಅವರವರ

---

೧ ಮಹಾಭಾರತ: ವನಪರ್ವ: ಅಧ್ಯಾಯ ೩೫ ರಿಂದ ೪೦. ೨ ಆ. ೭, ಪ. ೭೨ ರಿಂದ ಆ. ೮, ಪ. ೨೭ರ ವರೆಗೆ. ೩ ಕಾಂಡ ೪, ಸಂ. ೧೩, ಪ. ೧ ರಿಂದ ೬೯ರ ವರೆಗೆ. ೪ ಅರಣ್ಯ ಪರ್ವ ಸಂ. ೫ ರಿಂದ ೭ ರ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ.

ಪತ್ನಿಯರು, ಗಣಸಮೂಹ, ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರೇ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನರಿತು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ನೃತ್ಯವಾದ್ಯಸಂಗೀತಾದಿ ಕಳಕಳವು ಸಭೆಯನ್ನು ತೀವಿದೆ.

(೨ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ): ಆಗ ತಪಸ್ವಿಗಳ ತಂಡವೊಂದು ತವಕದಿಂದ ಶಿವನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಪರಿತಂದು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಈಶ್ವರಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದು. ತನ್ನ ಹಲವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಮಾಡಿದ ಅವರ ಸಂಸ್ತವಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನು ಸಂತಸಬಟ್ಟು, 'ನಿಮ್ಮ ತಪೋವನ ಆವ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿದೆ? ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು, ಹೇಳಿ'ರೆಂದು ಅರಿತೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಅವರು: "ಇಂದ್ರಕೀಲವೆಂಬ ಪರ್ವತವು ಮುನಿಗಳ ಬೀಡು, ಮುಕ್ತಿಯ ತವರ್ಮನೆಯಾಗಿ ಎಸೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದೊಂದು ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಶುಕ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಾದಿ ಮಹಾಮುನಿಗಳೂ ಸದಾ ಮೃಡಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಕಿರೀಟ, ಬಿಲ್ಲು, ಬತ್ತಳಿಕೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಭದ್ರಾಕಾರದ ಅಪೂರ್ವವಿಭ್ರಮದ ಸುಂದರ ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ತಪೋವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು ಮಿಂದು ಶೈವವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸಮೀಪದ ಒಂದು ತಳಿತ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲಲು— ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಇದೇ ಉಚಿತಸ್ಥಾನವೆಂದು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಾದುದರಿಂದ— ಅಲ್ಲಿಯೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, 'ಇದೇನು ನಿನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷ? ಒಂದೆಡೆ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಜಪಮಾಲೆಯ ಶಾಂತಿಸಮುನ್ನಿತ ಸ್ಥಿತಿ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಬೆನ್ನ ಬಿಲ್ಲು-ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕಯ್ಯ ಕೂರಸಿ, ಭೀಕರಾಕಾರ? ನಿನ್ನಂತಹ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ವಿಡಂಬನೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಆ ತಪಸ್ವಿಯು 'ಹೊರವೇಷ ಎಂತಹದೆ ಇರಲಿ, ಮಾನಸಾಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಶಿವನುಡಿಗಳನ್ನು ಜಾನಿಸುತ್ತ ಆತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆನು' ಎಂದನು. ಇಂದ್ರನು— 'ಎಂತೆಂತಹ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೇ ಒಲೆಯದ ಪರಶಿವನು ಮುನ್ನೆಂದೂ ತಪವರಿಯದ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಒಲೆಯುವನು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ತಪಸ್ವಿಯು 'ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ದುರ್ಲಭನಾದರೂ ಶಿವನು ಭಕ್ತಿಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಸುಲಭನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಘನತಪವೆಸಗಿ ಆತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆನು; ಇಲ್ಲವೆ ಹರಣವನ್ನು ತೊರೆಯುವೆನು' ಎಂದು ಪೂಣ್ದು ನುಡಿದುದಕ್ಕೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ತನ್ನ ನಿಜರೂಪುದೋರಿ ಹರಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇತ್ತ ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಶಿವಧ್ಯಾನ ತತ್ಪರನಾದನು. ಆಹಾರಸೇವನೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಬಳಿಕ ವಾಯುಸೇವನೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಪೋವನದ ತಾಪಸರಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಶಾಂತಿ ಭಂಗವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ; ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ

ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಆ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಆ ಗಿರಿತಟದಿಂದ ಹೋಗಿಸಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ನಮಗೆ ಬೇರೊಂದೆಡೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಬೇಕು" ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುವರು. ಶಿವನು 'ಅಂಜಬೇಡಿರಿ, ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಇಂದ್ರಸಂದನನಾದ ಅರ್ಜುನನು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಇಂದ್ರಕೀಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು ರಿಪುಸಂಹಾರ ಮಾಡೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದರಿಂದ ತಪವ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಸಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು' ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿದನು.

(೩ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ): ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಬೇಂಟೆಯ ಉಜ್ಜುಗವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕಿರಾತವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸುವನು; ಪಾರ್ವತಿ ಪುಳಿಂದಿಯ ವಿಳಾಸ ತಾಳುವಳು. ಆಕೆಯ ಪರಿವಾರದವರಾದ ನಾನಾಶಕ್ತಿಯರೂ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬೇಡಿತಿಯರಾಗುವರು. ಶಿವನ ಮೇಳದವರಾದ ಗಣಾಳಿ ರುದ್ರತತಿ ಮುಂತಾದುವು ಬೇಡಪಡೆಯಾಗುವುವು. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು ಬೇಟೆಯ ಸರ್ವಸನ್ನಾಹದೊಂದಿಗೆ ಶಿವನು ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನಡೆತರುವನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವನ್ಯಮೃಗಂಗಳ ಬೇಂಟೆಯಾಡುತ್ತ ಬೇಡಪಡೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ಮಂದಾರವೃಕ್ಷದ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ, ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ಆತನಿಗೆ ತಾಳವೃಂತದಿಂದ ಗಾಳಿಬೀಸುತ್ತ ಬಳಿ ನಿಂತಿರಲು, ಬೇಂಟೆಯ ಹೊಸಪರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.

(೪ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ): ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಗಿರಿಯ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೂಕದಾನವನೆಂಬ ರಕ್ಕಸನು ಬೇಂಟೆಯ ಕಳವಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಭಯಂಕರಾಕಾರದ ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಕುಟ್ಟು, ತಿವಿ, ಕೊಲ್ಲು' ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಬೇಡರು ಅದನ್ನು ಕವಿಯಲು, ಅವರನ್ನು ಆ ಹಂದಿ ಘನರೋಷದಿಂದೆ ತುಡುಕಿ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಅಳವಿನೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೀಳತೊಡಗುವುದು. ಅದರ ಅಸಮಸಮರಾಟೋಪವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಬೆಂಗೊಟ್ಟೋಡುವ ಅಮರವ್ಯಾಧರನ್ನೂ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಈಶ್ವರನು ಕಂಡು ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು.ಅಭಯಹಸ್ತವೆತ್ತಿ ಅವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹಂದಿಯನ್ನು ದಿವ್ಯಬಾಣದಿಂದ ಎಸೆಯುವನು. ಆ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಆ ಹಂದಿ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನು ತಪವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುವುದು. ಈ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ಕಣ್ದೆರದು ನೋಡಿ ಮುಂದಿದ್ದ ಭೀಕರಾಕೃತಿಯ ಹಂದಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಬನದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕಟವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು, ಗಾಂಡೀವದಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದರ ಬೆನ್ನಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈಶ್ವರನು 'ಈ ಹಂದಿ ನಮ್ಮದು, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ' ಎಂದು ತನ್ನ ಭೂತಗಣಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು,

ಅರ್ಜುನನು ಕೆರಳಿ 'ಇದು ನನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಉರುಳಿದೆ, ಮುಟ್ಟದಿರು. ಎಲೆ ಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೊಲ, ಹುಲ್ಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು; ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅದು ನಡೆಯಲಾರದು' ಎನ್ನುವನು. ಈಶ್ವರನು (ಆತನ) ಧೈರ್ಯಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಿಯ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಕಣ್ಸನ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಸುತ್ತ) ನಸುನಕ್ಕು 'ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಹಾಗಿರಲಿ, ನಿನ್ನ ಖಡ್ಗ ಧನು ಶರ ಎತ್ತ, ನಿನ್ನ ತಪವೆತ್ತ, ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆ?' ಎನ್ನಲು ಅರ್ಜುನನು 'ನನ್ನ ತಪದ ಚಿಂತೆ ನಿನಗೇಕೆ? ತಪಸ್ವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮೃಡನೆ ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನನಗೆ ಇದು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆ? ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸಮರಕ್ಕೆ ಸಮಾನನಲ್ಲ; ಧೀರನಾವನನ್ನಾದರೂ ಕರೆ' ಎನ್ನುವನು. ಈಶ್ವರನು 'ನಿನ್ನ ತಪೋನೀತಿ ಏನಾದರೇನು? ನಿನ್ನ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಷ್ಟು ನೋಡೋಣ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು' ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಲು, ಅರ್ಜುನನು ಕೋಪದಿಂದ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವನು. ಶಿವನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಡರಿಸಿ ಬಿಡಲು, ಅರ್ಜುನನು 'ಎಲೈ ಶಬರ, ನಿನ್ನ ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನ ಹೊಗಳತಕ್ಕುದು' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಗರೆಯುವನು. ಈಶ್ವರನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆಯುವನು. ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲ ತೀರಲು ಅರ್ಜುನನು ಕೋಪದಿಂದ ಗಾಂಡೀವದಿಂದಲೆ ಶಿವನನ್ನು ಹೊಯ್ಯಲೆತ್ತುವಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನೇ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಡುವನು. ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ಕೈ ಬರಿದಾದರೂ ಪಾರ್ಥನು ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಸೂಡತೊಡಗುವನು. ಅವನ್ನೂ ಈಶ್ವರನು ಬಾಣದಿಂದ ಕಡಿದೊಗೆದು, 'ಎಲೆ ಗೊರವ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ನಿನ್ನ ಛಲ-ಬಲಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾದುವು. ಬೇರೆ ಬಾಣಗಳಿದ್ದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು, ನಾವೇ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಕೆಣಕಲು, ಅರ್ಜುನನು 'ಇಷ್ಟೇಕೆ ಉಬ್ಬಟೆ? ಪುಳಿಂದ, ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧವು ನಿಲ್ಲಲಿ. ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾ. ನನ್ನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನ ಬೇಡಪಡೆ ನೋಡಲಿ' ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುವನು. ಈಶ್ವರನು ಆತನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಮುಂದೆ ಹೊಗಳಿ, ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಭುಜಸ್ಫಾಲನ ಮಾಡಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಡಂಗಿ ತುಡುಕುವರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿವಿಯುವುದೂ ಹೊಡೆಯುವುದೂ ಗುರಿಯಿಟ್ಟ ಹೊಡೆತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ— ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈಚಳಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಕಾದಿ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಗಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಈಶ್ವರನಮೇಲೆ ಎರಗುವನು. ಆತನ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ಸೈರಿಸಿ ಈಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲು ಅರ್ಜುನನ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಮೂಗಿನ ಎರಡು ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ನೆತ್ತರು ಒಗುವುದು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಈಶ್ವರನು ಮರುಗಿ ಕೆಯ್ತೆಗೆದು ನಿಲ್ಲುವನು. ಅರ್ಜುನನ ಧೈರ್ಯ-ಬಿಂಕ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗುವವು.

ಸೋತೆನೆಂಬ ದುಃಖವು ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸುವುದು. ಬೇಡನೊಬ್ಬನು ತನ್ನಿಂದ ಅಗ್ಗಳಿಸಿದನೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಈ ಬಗೆಯ ಅಪಮಾನವು ತನಗೆ ಬಂದುದು ಶಿವನ ಮರವೆಯಿಂದ ಎಂದು ಬಗೆದು— ಶಿವನ ಕೃಪೆ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಶಿವಾಗಮೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮಣಲ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಲವು ಹೂಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಭಕ್ತನಾದ ತನಗೆ ರಿಪುಜಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶಬರನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ 'ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ, ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಾಗಿದೆ ಎನಗೆ. ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬರುವವನನ್ನೂ ಈ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸದೆಯುವೆನು' ಎಂದು ಭುಜ ತಟ್ಟುತ್ತ ಆತನನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಣಲ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿದ ಹೂಗಳು ಆತನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗುವನು. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇರೆ ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ಲಿಂಗದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಸೂಡಿ ಪೂಜಿಸಿ ಶಬರನನ್ನು ನೋಡಲು, ಆ ಹೂಗಳೂ ಆತನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಈತನೆ ಪರಶಿವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಮರುಳ್ತನಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನೆ ಬಹುವಾಗಿ ಹಳಿದುಕೊಂಡು ಭಯಭಕ್ತಿಪರವಶನಾಗಿ ಪರಶಿವನೊಡನೆ ಸೆಣಸಲೆಳಸಿದ ತನ್ನ ಉದ್ಧತ ವೃತ್ತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿಯೆ ಶಿವನು ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಆತಂಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ ಕ್ಷಮಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪ ತೋರುವನು.

(೫ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ) : ಪಾರ್ಥನು ಆನಂದಪರವಶನಾಗಿ ಹರನನ್ನು ಪಲವಂದದಿಂದ ನುತಿಸಿ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಶಿವನು ಆತನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು 'ನಿನ್ನ ಕಟೋಕ್ತಿಗಳೆ ಮಂತ್ರ, ನಿನ್ನ ಶರಗಳೆ ಹೂಗಳು, ನಿನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವೇ ನನ್ನ ಪಾದಪೂಜೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವೇನು ?' ಎಂದು ಕೇಳಲು, 'ಸಮಸ್ತ ರಿಪುವೃಂದವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸು' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಈಶ್ವರನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಆತನು ಕೊಟ್ಟ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಆತನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸುವಳು. ಅನಂತರ ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವನು. ಶಿವನು ದೇವಗಣದೊಡನೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮರಳುವನು.

(೪)

ಈ ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಕ್ಕೂ ಮೂಲ ಮಹಾಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತ,

ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ, ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ ಇವುಗಳಿಗೂ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವದುವೆನಿಸಿದ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇವೆ :

(೧) ಮೂಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ— ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವನವನಗಳನ್ನಲೆಯುತ್ತ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೌರವರ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ನೆನೆದು ದ್ರೌಪದಿ-ಭೀಮರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹೇವಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು, ಆತನು ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವ್ಯಾಸರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರವರ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೈಗೂಡಲೆಂದು ಹರಿಸಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಪರಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಆತನಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕುದೆಂದೂ, ಆ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನೆ ತಕ್ಕವನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವುದು, ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವುದು, ಅವಳ ಹಿತವಚನ— ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಕಥೆಗೆ ಪೂರ್ವಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನೇ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಭಾರವಿ ತನ್ನ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಸಂಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ್ದಾನೆ. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥಾಭಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನೆ ಕಥಾನಾಯಕನು; ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ— ಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರ— ಈಶ್ವರನೆ ಕಥಾನಾಯಕನು. ಆದುದರಿಂದ ಶಿವನ ನಿವಾಸವಾದ ಕನಕಾಚಲ, ಆತನ ರಾಜಧಾನಿ, ಆತನ ಆಸ್ಥಾನ-ವೈಭವ— ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಹೊಸ ತಪಸ್ವಿಯ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಮಗುಂಟಾದ ತಾಪವನ್ನು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಈಶ್ವರನೆ—ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶವು ವೈರಿಪರಾಜಯವೆಂತಲೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ವ್ಯಾಸರ ಉಪದೇಶವೆ ಕಾರಣವೆಂತಲೂ— (ಒಂದೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ) ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭಾರವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೂ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆಯೆಂದು ಕರೆದುದರ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

(೨) ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಅಲ್ಪವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ತಪಸ್ತೇಜಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ತರಹರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪದಕ್ಕೇ ದಾಳಿ ತಟ್ಟಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ತಪೋಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೇನಕಾದಿ ಅಪ್ಸರ

ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು 'ಮನಸಿಜನ ಬೆಂಬಲ, ಆರು ಋತುಗಳ ನೆರವು'ಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು, ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೃತಕಾರ್ಯರಾಗದೆ ಮರಳಿದರೆಂಬ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಆಶ್ವಾಸಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಬರುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗವು ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು. ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಪಲತೆರದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮಗನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ತಂದೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತೇ ಅನುಚಿತವೆಂದಾಗಲಿ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದಾಗಲಿ ಕವಿ ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು.

(೩) ಈ ಕಥಾಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಸಂಗವಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರನ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ — ಬಾಹುಯುದ್ಧವೆಂದು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ— ಶಿವನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ರಕ್ತರಂಜಿತಗಾತ್ರನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನೇ ಪರಾಜಿತನಾದನೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ—ಹೊಡೆದಾಟದ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪುಟನೆಗೆದಾಗ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಬಗೆಯುತ್ತಿರಲು, ಈಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಿಜರೂಪುದೋರಿದನೆಂದು— ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ:

ಇಕ್ಕಿದನಭವಂ ಪಾರ್ಥನ
ನಿಕ್ಕಿದನಾ ತ್ರಿಪುರಹರನನರ್ಜುನನೆನೆ ಗೆ
ಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವಂತೆವೊ
ಲಿಕ್ಕಿದನವಯವದೆ ನೆಲ್ಲದೊಳರಿಗಂ ಹರನಂ

'ಅಂತು ನೆಲಕ್ಕಿಕ್ಕಿ ಗಂಟಲಂ ಮೆಟ್ಟಿದಾಗಳ್' ಈಶ್ವರನು ನಿಜರೂಪುದೋರಿದನೆಂದು[೧] ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರುವನು. ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರನ್ನನು— ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರ ನಿರಾಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಾನೆ[೨]:

ಬಿಡದಾರಾಧಿಸೆ ಮುನ್ನಮೆ
ಕುಡಲಾಜಿದೆ ಬೞಿಕೆ ಗಂಟಲುಂ ಮೆಟ್ಟಿದೊಡಿ
ಟ್ಟಿಡೆಯೊಳ್ ಕೊಟ್ಟಂ ಗೆಲ್ಲಂ
ಗುಡುವಂತೆ ನರಂಗೆ ಪಾಶುಪತಮುಂ ರುದ್ರಂ

ಹೀಗೆ ಬಾಹುಯುದ್ಧದ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಎರಡೂ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದುವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನ ಗಂಟಲು ಮೆಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ಅಸಂಭವವೆಂದು ತೋರುವುದರಿಂದ,

೧ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ: ಆ. ೧, ಪ. ೨೨. ೨ ಗದಾಯುದ್ಧ: ಆ. ೩, ಪ. ೩೯.

ಇಂತಹ ಅಘಟಿತಘಟನಾಚಮತ್ಕಾರಗಳು ಕವಿಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದುಂಟೆಂದು ನೇಮಿಚಂದ್ರನು:

ಕಟ್ಟುಗೆ ಕಟ್ಟದಿರ್ಕೆ ಕಡಲಂ ಕಪಿಸಂತತಿ ವಾಮನಕ್ರಮಂ
ಮುಟ್ಟುಗೆ ಮುಟ್ಟದಿರ್ಕೆ ಮುಗಿಲಂ ಹರನಂ ನರನೊತ್ತಿ ಗಂಟಲಂ
ಮೆಟ್ಟುಗೆ ಮೆಟ್ಟದಿರ್ಕೆ ಕವಿಗಳ್ ಕೃತಿಬಂಧದೊಳಲ್ತೆ ಕಟ್ಟದರ್
ಮುಟ್ಟಿದರೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟದರಿದೇನಳವಗ್ಗಳವೋ ಕವೀಂದ್ರರಾ

ಎಂಬೀ[1]ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಶಿವನು ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿವಿಯಲು, ಅವನ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಬಾಯಿಂದಲೂ ನೆತ್ತರು ಸೂಸಿ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾದನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜಗದೇಕವೀರನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ತಾಳಿದ ಅರ್ಜುನನು ಹುಲುಬೇಡನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತಾನು ಸೋತೆನಲ್ಲ ಎಂಬ ಹೇವದಿಂದ ತಳಮಳಿಸುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಶಿವನನ್ನು ಮೊರೆಹೋಗುವುದೂ ಆಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿಯೆ ಕಪಟಕಿರಾತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂಬ ಅರಿವು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾದ ಘಟನೆಗಳೆಂದು ಕವಿ ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು.

(೪) ಅರ್ಜುನನು ಮಣಲಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಿರಾತನನ್ನು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾನು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಸೂಡಿದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೆ, ಕಿರಾತನು ಶಿವನೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವು ಆತನಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಶಬಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಣಲ ಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಇರುವುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥಾಸರಣಿಯನ್ನು— ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಆಖ್ಯಾನ (version) ವನ್ನು— ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಶಿವನ ಪಂಚವಿಂಶತಿಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆಯೂ ಒಂದೆಂದು ಶೈವರಿಂದ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶೈವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿದ್ದ ಕಥೆಯೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಥಾನಕವೂ ಒಂದೇಯಾಗಿರಬಹುದು. ಮೂಲ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿರುವುವೋ ಇಲ್ಲವೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಂಟಾದುವೋ ಇಲ್ಲಿ

೧ ಲೀಲಾವತಿ: ಆ ೧, ಪ. ೧೧

ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ[೧] ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ಗ್ರಂಥದೊಳಗಿನ ಈ ಕಥಾಭಾಗವು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕೃತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೆ ರಚಿತವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶಿವಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಈ ಕಥೆ ಬಹು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಬಗೆದೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ತನಗೆ ಉಚಿತವೆಂದು ತೋರಿದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಹಲವು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

(೫)

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಕ್ಕೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದ ಕೈರಾತಪರ್ವಕ್ಕೂ ವಿಷಯವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಗತಿಗಳ ಆನುಪೂರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ತೆರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಹೋಲಿಕೆಗಳು ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗು ವುವು. ಕವಿಯು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣಮಾಡುವು ದಲ್ಲದೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಅನುಕರಣ ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ಸತ್ವದ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಭಾಸವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುವುದು. ಆದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆ ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪಾದುದೆಂದು ಕಂಡುಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ, ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡ ತೆರದಲ್ಲಿ, ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನ ಭಾವಗಳ ಇಲ್ಲವೆ ಶೈಲಿಯ 'ಮಕ್ಕಾಮಕ್ಕಿ' ತೆರದ ಶುಷ್ಕಾನುಕರಣವಲ್ಲ; ವರ್ಣಕವನ್ನು ವಸ್ತುಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಆತನ ಪರುಷಹಸ್ತದ ಪ್ರಭಾವ. ಈ ವಿಧಾನದ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು.

(೧) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೈಲಿ ಕನ್ನಡದ ಶೈಲಿ; ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಚ್ಚಿದೆ, ಗಂಡಿದೆ, ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆವಾತಿನ ಒರಟೂ ಇದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ವಿಪುಲ ಶಬ್ದಸಂಪತ್ತಿ ಇರುವುದಾದರೂ ಯಾವ ಶಬ್ದವಾದರೇನು— 'ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ' ಶಬ್ದಗಳಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಇಂಗಿತವು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿದರಾಯಿತು— ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಆತನದು. ಒತ್ತಿಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದ ಭಾವವನ್ನು ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಹೇಳಲು ಆತನು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಷಡಕ್ಷರದೇವನಾದರೋ :

---

೧ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೋ 'ಕೌಂತೇಯವಿಜಯ,' 'ಯುಧಿಷ್ಠಿರವಿಜಯ,' 'ಭಾರತಮಂಜರಿ,' 'ಬಾಲಭಾರತ' ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಕಾವ್ಯಗಳು ಮಹಾಭಾರತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಒರೆಯಿ ಸುವರ್ಣರೇಖೆ ಮಿಗೆ ಬಾರದೊಡಂ ಪೊಸಚಿನ್ನದಂತೆ ಕಂ
ಡರಸದೊಡಿಕ್ಷುಕಾಂಡಮೆನೆ ಪೀಯುಷೆ ಸದ್ರಸಮುಣ್ಮದಿರ್ದೊಡಂ
ಸರಗೊಳಿಸುತ್ತೆ ತಾಳೆ ಮಣಿಮಾಲಿಕೆಯಂತೆ ಕೊರಲ್ಗೆ ಕಾಂತಿಯಂ
ನೆರೆಪದೊಡಂ ರಸಜ್ಞಸುಮನೋಜ್ಞಮೆ ಕಾವ್ಯಮದುಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್

ಎಂಬ[೧] ಉದಾತ್ತಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಕವಿ; ಆದುದರಿಂದ ಆತನದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲಿ— ಎಂದರೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲಿ; ಗಂಭೀರವಾದ ಮೃದ ಮಧುರವಾದ ಸಂಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಘಟಿತವಾದ ಶೈಲಿ. ಈ ಮಾತಿನ ಹದನವನ್ನು ಕೆಳಗಣ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

(೧) ಕರ್ನಾಟಕಭಾರತದಲ್ಲಿ :

ಹಾಱಿತಾಯುಧವೆಂದು ಭೀತಿಗೆ
ಮಾಱುಹೋವರೆ ವೀರರಸ ನೊಱೆ
ಯಾಱಿತೇ ನಿಜಬಾಹುಸತ್ತ್ವದೊಳುಂಟೆ ಖಯಖೋಡಿ
ಮೀಱಿಹತಕಂತುಕದವೊಲು ಪುಟ
ವೇಱುತಿದೆ ವಿಕ್ರಮ ಛಡಾಳಿಸಿ
ಬೀಱುತಿದೆ ಭುಜ ಭಾರಿಯಂಕವ ದೇವಿ ನೋಡೆಂದ[೨]

ಅರ್ಜುನನ ಆಯುಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿವನು ಈಳ್ದುಕೊಂಡಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಅವನನ್ನು ಬಾಹುಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು, ಶಿವನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದ ಮಾತುಗಳಿವು. ಇಲ್ಲಿ 'ಖಯಖೋಡಿ, ಛಡಾಳಿಸು' ಮೊದಲಾದ 'ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ' ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ; ಬಾಹುಸತ್ತ್ವದ ವಿಚಾರ ಎರಡಾವರ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸದ ಮುಂದಣ ಪದ್ಯವನ್ನು[೩] ಇದರೊಡನೆ ಪಡಿಯಿಡಬಹುದು.

ಕಾಡುವ ಕೆಯ್ದು ಪೋದುದೆನುತಳ್ಕಿದನೇ ಭುಜಶೌರ್ಯಶಕ್ತಿ ಗೆಂ
ಟಾದುದೆ ಸಾರವೀರರಸಮೇಂ ಬಿಸಿಗುಂದಿದುದೇ ಸಹಾಯಮಂ
ಸಾಪರಸೊಜ್ಜತಂ ಪಡೆವೆನೆಂಬಭಿಲಾಷೆಯನಾಳ್ದುದೇ ಮನಂ
ಕಾಪಳೆ ನೋಳ್ಪುದೀತನ ಸಮಗ್ರಪರಾಕ್ರಮಮುರ್ವಿ ಪೆರ್ಚುಗುಂ

ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತಿಸಾಮ್ಯವಿದ್ದರೂ ಶಬ್ದವೈಪರೀತ್ಯವಿದೆ; ಅನ್ಯಸಹಾಯವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಅಸಹಾಯಶೌರ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

(೨) ಕರ್ನಾಟಕಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ:

---

೧ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ: ಆ. ೧, ವ. ೫೧.
೨ ಕರ್ನಾಟಕಮಹಾಭಾರತ: ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಸಂ. ೭. ಪ. ೨೫.
೩ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ. ೪, ಪ. ೬೭.

ಒಂದು ದಶ ಶತ ಸಾವಿರದ ಹೆಸ
ರಿಂದ ಲಕ್ಷವು ಕೋಟಿಯುಗಣಿತ
ದಿಂದ ನಿನಗಾಂತಧಟರಿಪುಗಳ ತಿಂದು ತೇಗುವುದು
ಬಂದು ಬೆಸನನು ಬೇಡುವುದು ತಾ
ನೊಂದು ಶರರೂಪಾಗೆನುತ ಮುದ
ದಿಂದ ವರಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನಿತ್ತಳರ್ಜುನಗೆ[೧]

ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಶ್ರುತನಾದ ಪೂರ್ವಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೂರ್ಣಪರಿಚಯವುಳ್ಳ ಷಡಕ್ಷರದೇವನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಇಸುಗೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ರನ್ನನ ಕೆಳಗಣ ಪದ್ಯವು[೨] ನೆನಪಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ :

ದೊಣೆಯಿಂದಂ ತೆಗೆವಾಗಳೊಂದು ತುಡುವಾಗಳ್ ಪತ್ತು ಬಾಣಂ ಧನುರ್-
ಗುಣದಿಂದಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ನೂಱು ಪರಿವಾಗಳ್ ಸಾಸಿರಂ ವೈರಿಮಾ
ರ್ಗಣಮುಂ ಭೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ನಡುವಾಗಳ್ ಕೋಟಿ ಸೇನಾಂಗದೊಳ್
ಗಣನಾತೀತಮಿದೆಂದೊಡೇವೊಗಱ್ವುದೋ ಬಿಲ್‌ಬಲ್ಮೆಯಂ ಪಾರ್ಥನಾ

ಆ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದ ಕೆಳಗಣ[೩] ಪದ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಬಹುದು :

ಮೊದಲೊಳಿದೊಂದು ಪತ್ತು ತುಡುವಲ್ಲಿ ಶತಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಸಿರಂ
ಪದವಿಡುವಲ್ಲಿ ವೈರಿಶರಸಂಹತಿಯಂ ತಱಿವಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಮ
ಗ್ಗದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಸಮರಾಂಕಣದೊಳ್ ಗಣನಾವಿಹೀನಮ
ಪ್ಪುದು ರಿಪುವೃಂದಮಂ ತವಿಸಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಯ್ದುಗುಮೀ ಮಹಾಶರಂ

ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತ ಹೋಗುವ ಶರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಣನಾತೀತವಾಗುವುದು ಯಾವಾಗಯೆಂಬುದನ್ನು ರನ್ನನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನೂ ಹೇಳಿ ರನ್ನನಿಗೇ ಶುದ್ಧಿಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವ 'ಎಂಟಿರ್ದೆ' ಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು. ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಉಚಿತವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ.

(೩) ಅರ್ಜುನನು ಭಯಂಕರವಾದ ಶರವೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಕಪಟಕಿರಾತನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರೂ ಶಿವನು ಬೆದರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕೆಳಗಣ[೪] ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

---

೧ ಕರ್ನಾಟಕಮಹಾಭಾರತ : ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಸಂ. ೭, ಪ. ೧೦೬.
೨ ಗದಾಯುದ್ಧ : ಆ. ೩, ಪ. ೩.
೩ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ : ಆ. ೫, ಪ. ೫೧.
೪ ಕರ್ನಾಟಕಮಹಾಭಾರತ : ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಸಂ. ೭, ಪ. ೧೦.

ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದೊಡೇನು ಪರ್ವತ
ನಂಜುವುದೆ ಹಾಲಾಹಲವ ನೊಣ
ನೆಂಜಲಿಸುವುದೆ ವಡಬಶಿಖಿ ನನೆವುದೆ ತುಷಾರದಲಿ
ಕಂಜನಾಳದೆ ಕಟ್ಟುವಡೆವುದೆ
ಕುಂಜರನು ನರಶರದ ಜೋಡಿನ
ಜುಂಜವೊಳೆಯಲಿ ಜಾಹ್ನವೀಧರ ಜಾಜಿುವನೆ ಎಂದ

ಇದೇ ಭಾವವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು[೧] ಮೇಲಿನದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು.

ಮಂಜಿನ ಪುಂಜವೊತ್ತರಿಸಿ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಂಕೆ ಭಯಾರ್ತಿಗೊಳ್ವನೇ
ಕಂಜಸಖಂ ಪತಂಗತತಿ ಪಾಯ್ದೊಡೆ ಬೆರ್ಚುಗುಮೇ ದವಾಗ್ನಿ ವಾ
ತಂ ಜವದಿಂ ಪಳಂಚೆ ಗಿರಿ ಕಂಪನವಾಂಪುದೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾ
ತಂ ಜಡಿವೊತ್ತೆ ಜಾಜಿ಼ ಪೆಜಿಸಾರ್ವನೆ ಧೀರಧನಂಜಯಾಂಬಕಂ

ಮಂಜು ಪರ್ವತವನ್ನೂ ಮುಸುಕಬಹುದು, ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಮುಸುಕಬಹುದು. ಆವಕ್ಕೆ ಪರ್ವತವು ಬೆದರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬೆದರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಪರ್ವತಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಇದೆ. ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ನೊಣ ಎಂಜಲಿಸದೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಹಾಲಾಹಲದ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತೋ ನೊಣದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಂತಾಯಿತೋ? ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗುಡದೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವತ್ತರವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾನೆ.

(೪) ಶಿವನೆ ಕಿರಾತವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನಿರ್ಧಾರ ವಾದೊಡನೆಯೆ ಆತನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿ ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶಿವನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ; ಆಗ ಶಿವನು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಾಂತ್ವನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಬರೆದ ಪದ್ಯವಿದು.[೨]

ಕೂಡೆ ಮೆಯ್ದಡವಿದನು ಮಿಗೆ ತುಂ
ಡಾಡಿದನು ಮನ ನೋಯದಿರು ನೀ
ಮಾಡಿದುಪಹತಿಯೆಂಬುದೆನಗರ್ಚನೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಕೋಡದಿರು ಕೊಂಕದಿರು ಭಕ್ತಿಗೆ
ನಾಡೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನೆನ್ನ ಚಿತ್ತಕೆ
ಖೋಡಿಯಿಲ್ಲೆಲೆ ಮಗನೆ ಈ ಗುಹಗಣಪರಾಣೆ

---

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ ೪, ಪ. ೪೪.

೨ ಕರ್ನಾಟಕಮಹಾಭಾರತ: ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಸಂ. ೭ ಪ. ೯೫.

ಇದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಎಷ್ಟು ರಮ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಣ[೧] ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಪಡೆದಮರ್ದಪ್ಪಿದಂ ಗುಹಗಜಾಸ್ಯರನಪ್ಪುವ ತೋಳ್ಗಳಿಂದೆ ಮಾ
ಣದೆ ನರನಂ ಮೃಡಂ ಪರಸಿದಂ ನಿಗಮಂಗಳ ಪೆತ್ತ ಬಾಯ್ಗಳಿಂ
ಮುದಮಲರ್ವಂತೆ ಮೆಯ್ದಡಪಿದಂ ವರನೀವ ಕರಾಬ್ಜದಿಂದ ನೋ
ಡಿದನಖಿಳಾಗಮಂ ತೆಮರ್ವ ಕಣ್ಗಳಿನಾ ನರನೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೋ

ನಿನ್ನ ಕಟೂಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಮನಗೆಚ್ಚ ಶರಾವಳಿ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯಂ
ನಿನ್ನ ಸರೋಷವೀಕ್ಷಣದ ದೀಧಿತಿ ದೀಪಿಕೆಯುರ್ಜಸೋಚಿತಂ
ನಿನ್ನ ಧನುರ್ಲತಾಹತಿಯ ಬಾಸುೞ್ ಪೂಗಳ ಮಾಲೆಯೊಚ್ಚತಂ
ನಿನ್ನಯ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಮದು ಮತ್ಪದಪೂಜೆ ನಿಜಂ ಧನಂಜಯಾ

ಷಡಕ್ಷರದೇವನಿಗೆ ಗುಹಗಜಾಸ್ಯರ ನೆನಪು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದಿಂದಲೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಇತರ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನ್ನು ಮನಂಬುಗವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಮೂಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಂದರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಲೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನಿಗೆ ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

(೫) ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಔಚಿತ್ಯಜ್ಞಾನವೂ ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಯೂ ಅನಾದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಶಿವನು ಕಿರಾತ ವೇಷವನ್ನು ತಾಳುವ ಪರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ[೨] ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ:

ತೆಗೆದು ತಲೆಮಾಲೆಯನು ಹಸುರಂ
ಗಿಗಳ ತೊಟ್ಟನು ಸುತ್ತುವರೆ ಹೀ
ಲಿಗಳ ಹರಹಿನ ಪಾರಿವದ ಚಲ್ಲಣವ ವೆಂಠಣಿಸಿ
ಬಿಗಿಜಡೆಯ ಶಶಿಮುಖಕೆ ಪತ್ರಾ
ಳಿಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಕಿರಾತವೇಷದ
ವಿಗಡದೇವರ ದೇವ ಕೊಂಡನು ಚಾಪಮಾರ್ಗಣವ

ಈ ವರ್ಣನೆಯು ಬೈಲಾಟದಲ್ಲಿ ಸೋಗು ಹಾಕುವ ನಟನ ವೇಷವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿಯ:

ಜಡೆಗಳ ಬಂಬಲೇ ತಲೆದಳಿರ್ ಫಣಿ ಸುತ್ತಿದ ಬಳ್ಳಿ ತಾಳ್ದ ಬಾನ್-
ಗಡಲಡು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಗೞ್ವೂಗೞ್ ತೆಳ್ವೞ್ ಬಗ್ಗ ಸಮ್ಮದೊ
ಳ್ಪುಡೆ ಪೊಸ ಚಲ್ಲಣಂ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸಮಾನೆಯ ಕೃತ್ತಿಯಂಗದೊಳ್
ತೊಡೆದ ವಿಭೂತಿಯುದ್ಗಮಪರಾಗವಿಲೇಪನಮಗ್ನಿಲೋಚನಂ

---

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ ೫, ಪ. ೪೦ ೪೧.

೨ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತ: ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ಸಂ. ೬. ಪ. ೨೯.

ಇತ್ಯಾದಿ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ೧ ಕಿರಾತರೂಪ ಧಾರಣವನ್ನು 'ಘನಸ್ವತಂತ್ರ'ನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಆಳವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯ-ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಹೊರಮೆಯ್ಯ ಹೋಲಿಕೆಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಒಳದಿರುಳಿನವಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಸರಣಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಹಲವರಿರಬಹುದು. ಅವರೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಕದನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸಾಕು.

(೬)

ಪಲವೊಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕವಿತಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬರಿಯ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಿಂದಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲೆಳಸುವುದು 'ಅಸದಳವಹ ಕಜ್ಜ'ವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಕವಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯುಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೂ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕಬ್ಬದಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಹಲವು ಕುರುಹುಗಳು ಕಣ್ಗೊಳಿಸುವುವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಗೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕವಿ ತೋರಿಸಿದ ಚಾತುರ್ಯ, ಕಥಾಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆತನು ತೋರಿಸಿದ ಔಚಿತ್ಯಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಮುಂಚೆಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಣೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಈತನ ವರ್ಣನೆಗಳ ವಿಚಾರ. ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ಪ್ರಬಲಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯುತನಾದುದರಿಂದ ಇವನ ವರ್ಣನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಸ್ಮಯಜನಕವಾಗಿರುವುದುಂಟು; ಆದುದರಿಂದಲೆ ಇವನು ವರ್ಣನಪ್ರಿಯನಾದ ಕವಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನಭಾಗವೆ ಹೆಚ್ಚು; ಕಥಾಭಾಗವು ಕಡಿಮೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಮುದ್ರ, ಮೇರುಪರ್ವತ, ಅಲ್ಲಿ ಉಪವನ, ಶಿವನ ರಾಜಧಾನಿ, ಸುತ್ತಲಿನ ಅಗಸೆಗಳು, ಆಸ್ಥಾನ, ಶಿವನ ಸಭೆ– ಮುಂತಾದುವು ಕಥಾಗಾತ್ರವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ವರ್ಣನೆಗಳಾದುದರಿಂದ ಬೇಸರಿಕೆ ಬರುವಂತಿವೆ. ಆದರೆ ನೂತನವಾಗಿಯೂ ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವುವೆನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿಯ ತಪೋವನದ ವರ್ಣನೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ, ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಮಾವಿನ ಮರವನ್ನು ಹಲವು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಈತನಿಗೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಚ್ಚಿನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮರವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ, ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಕೃತಿ

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ. ೩, ಪ. ೫–೬.

ಯಲ್ಲಿ ಆ ಮರವು ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ವನಾಬ್ಧಿಯ ಹಡಗಿನಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಯ್ತ ಕಲ್ಪಕುಜದಂತೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಮನ ಸಾಮಜದಂತೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ಕಾಮನ ಸಾಮಜ' ಹೇಗೆ — ಎಂದು ಕೇಳುವುದಾದರೆ ಆ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ[1] ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ :

ಶಾಮಲಾಂಗವಾಗಿ ತೀವಿ ತಳ್ತ ಭೃಂಗವೃಂದದಿಂ
ಕೋಮಲಪ್ರವಾಲಶಾಖೆಯೆಂಬ ದೀರ್ಘಶುಂಡದಿಂ
ವಾಮವಾಗಿ ತಾಳ್ದ ಮಾಕರಂದದಾನವಾರಿಯಿಂ
ಕಾಮಸಾಮಜೋಪಮಾನವಾದುದೊಂದು ಮಾಮರಂ

ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ವರ್ಣನೆ ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ: 'ಮುಱಿಪೊಂದದೆಟ್ಚಱಿದ ಕಣ್' ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ[2] ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯದ ರಹಸ್ಯವೂ, 'ನೀನಾಂಬೆರಡಱಿದುದು' ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ[3] ಶಿವಾನುಭವದ ಗುಟ್ಟೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಶಿವನ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ, ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಕಿರಾತರೂಪಧಾರಣವು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಬರುವ ಬೇಂಟೆಯ ವರ್ಣನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ— ಕವಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೋತಿದ್ದಾನೆ, ಜೋತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ಈತನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗತತಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟುತ್ತಿವೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಿರಾತ–ಅರ್ಜುನರ ಸಂದರ್ಶನ, ಸಂವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮ— ಇವುಗಳೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳ; ರಸವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ, ಚಿರಪರಿಚಿತವೂ ಆಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡಿದ ಶಿವಸ್ತವನವು ಆತನ ನೆವದಲ್ಲಿ ಕವಿಯೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಮಾಡಿದ, ಹಾಡಿದ ಸಂಸ್ತವನವಾಗಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿ ಆಶ್ವಾಸದ ಆದ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಕಣ್ಗೊಳಿಸುವುವಲ್ಲದೆ, ಕಾವ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಇವುಗಳ ಅಲರಸರಿಯೋ ಓದುಗರನ್ನು ಆವರಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯುವ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಕವಿ ಕೈಕೊಂಡ ವಿರಾಮಚಿಹ್ನಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಕಾವ್ಯಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ

---

೧ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ : ಆ. ೪, ಪ. ೩೮.

೨ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ : ಆ. ೨, ಪ. ೧೦೫.

೩ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ : ಆ. ೨, ಪ. ೧೦೫.

ದುರ್ಜನನಿಂದೆಯು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗೇ ಮೀಸಲಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯದನುಸಾರವಾಗಿದೆ; ಆದರೂ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವಿನ್ಯವಿದೆ.[೧]

ಷಡಕ್ಷರದೇವನಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯೊಡನೆ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತಿನ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮುಗ್ರಿಗಳಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಚಯವೂ ಕಾವ್ಯರಚನಾಭ್ಯಾಸವೂ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳ ನಾನಾ ಬಗೆಗಳಿಗೆ ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಮೈಸೂರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ'ಯ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಅಲಂಕಾರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡುವೇ ಹೆಚ್ಚು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಬಶಂಕರವಿಳಾಸದೊಳಗಿನವೂ ಹಲವಿರುವವು.

ಕರ್ನಾಟಕಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕಿರಿದುದ ರಲ್ಲಿಯೆ ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ[೨] :

'ಈತನು ಆಧುನಿಕ ಕವಿಯಾದರೂ ಇವನ ಶೈಲಿ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿಯೂ ಮನೋಹರ ವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಇವನ ವರ್ಣನೆಗಳು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವನ ಕಂದಗಳು ಬಹಳ ರಮಣೀಯವಾಗಿವೆ.

ಈತನ ಶೈಲಿಯ ಮುಖ್ಯಗುಣ 'ಓಜಸ್ವಿತೆ' ಎಂದು ಹಲವು ವಿಮರ್ಶಕರು ಒಪ್ಪಿರು ವರು; 'ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದ ಪುಂಜರಂಜಿತ'ವಾಗಿರುವುದೇ ಇದರ ಪ್ರಧಾನದೋಷವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ— ಆದಿಪಂಪ, ರನ್ನ, ಅಗ್ಗಳ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಕರ್ತೃಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈತನು ಸಂಸ್ಕೃತಪದಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು; ಮಾಡಿದನಿತಕ್ಕೆ— ಪೂರ್ವಪರಂಪರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಿನ ಈತನ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಗಾಂಭಿರ್ಯ ವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಶೆ— ಇವೇ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಈತನ ಶೈಲಿ ಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿಲ್ಲವಂತಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತ 'ಮಾರ್ಗ'ದ ಬಿಗುವಿಗೂ ಕನ್ನಡ 'ದೇಸಿ'ಯ ಸರಲತೆಗೂ ಅವೆರಡರ ಲಲಿತವಾದ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಭಾವಗರ್ಭಿತವಾದ ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾದ ಶ್ಲೇಷೆಗಂತೂ ಇವನದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

---

೧ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ: ಆ ೧, ಪ. ೧೫–೧೬. ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನು 'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನಾಡಪರೊಮಜರ್' (ಆ ೧, ಪ. ೪೨) ಎಂದೂ, 'ಜಾಣರ್ಕಳಲ್ಲದವರುಂ। ಪೂಣಿಗರಜ್ಞಿಯದೆ ಯುಮಜ್ಞಿದಪ್ಪೋಲಪಗುಣದಾ॥ ತಾಣಮುದಿನಿಸೆಡೆವೊತ್ತೊಡೆ।ಮಾಣದೆ ಜಡಿಪದನೆ ಕೃತಿಗಳಂ ಕೆಡೆ ನುಡಿಪರ್॥'(ಆ ೩, ಪ. ೪೦) ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ನೃಪತುಂಗನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ವಿಮರ್ಶಕರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ದುರ್ಜನರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಾರಣವಿರುವುದೆಂದೂ, ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?

೨ ಕರ್ನಾಟಕಕವಿಚರಿತೆ ಭಾಗ ೨ : ಪು. 443

(೭)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯನಂದನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಲೆಂದು ಚಂಪೂಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟ ಕಾವ್ಯಶ್ರೀಗೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೃತಿಗಳೆ ಚರಮವಿರಾಮಸ್ಥಾನ; ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಕೆ ಮುಂದೇನಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಲು ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಅಡಿಯಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅದೇ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಿವೆ ಮುಂದಿನ ಚಂಪೂಕೃತಿಗಳು. ಪುರಾತನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನುಭವವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. 'ರಮ್ಯಾಣಿ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಧುರಾಂಶ್ಚ ನಿಶಮ್ಯ ಶಬ್ದಾನ್' ಎಂಬಂತಹ ಅನುಭವ. ಕಾಳಿದಾಸಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಗಳಲ್ಲದೆ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಅಗ್ಗಳ,— ಹರಿಹರದೇವನಂತೂ ಸರಿಯೆ— ರುದ್ರಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಭಾವ, ವರ್ಣನೆ, ಪದಪ್ರಯೋಗ– ಇವುಗಳ ನೆನಪು ಈ ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಆಗುವುದುಂಟು. ಈತನು ಆಧುನಿಕನಾದುದ ರಿಂದಲೂ ಹಿಂವಣ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿ ಕೊಂಡವನಾದುದರಿಂದಲೂ ಹಿಂದಣವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಬೇಕು, ಮೀರಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಪಂಡಿತರ, ವಿಮರ್ಶಕರ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತುವ ತೆರದಲ್ಲಿಯೆ ತನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಛಾಯೆಗಳು ಇವನಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ಛಾಯೆ ಮಾತ್ರ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಭಾವ-ವರ್ಣನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ತಿದ್ದಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅನ್ಯಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಶೇಕ್ಸಪಿಯರ್ ಮೊದಲಾದ ಕವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಪಂಪ-ರನ್ನರಂತಹ ಪ್ರಥಮಶ್ರೇಣಿಯ ಕವಿಗಳೂ ತಮಗಿಂತ ಹಿಂದಣವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೆ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವೆಡೆ ಅವೇ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗುವಂತೆ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿ, ರಸಸೃಷ್ಟಿ, ಪಾತ್ರಪೋಷಣೆ, ಹೃದಯಂಗಮ ವಾದ ಶೈಲಿ— ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುವು ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆ, ಅವರವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಆದುದರಿಂದಲೆ, 'To borrow and be better in the borrowing is no plagiarism' ಎಂದೊಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ಮಹಾಕವಿ ಹೇಳಿರು ವಂತೆ— ಇಂತಹ ಕವಿಗಳ ತಲೆಗೆ ಕೃತಿಚೌರ್ಯದೋಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಲೆಳಸುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ಒಂದೆರಡು ಪದಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ದೊರಕಿದರೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ 'ಪೆರರ್ಥಕೆ ಕೈದುಡುಕಿದ'ನೆಂಬ ಅಪರಾಧವನ್ನು

ಹೊರಿಸುವುದೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವುದು. "ಸ್ವೋಪಾರ್ಜಿತವಾದ ವಿಪುಲ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನಂತಹ ಮಹಾಕವಿಯ ಬೊಕ್ಕಣದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಪರಪದಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಅದರಿಂದೇನಾಗುವಂತಿದೆ? ಇಂತಹ ಕವಿಗಳು "ಇದಂ ಮಮ, ಏತದ್ ತವ' ಎಂಬ ಕ್ಷುದ್ರಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದವರು"[೧] ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ವಿವರ್ಶಕರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಬೇಕು.

(೮)

ಇಪ್ಪತ್ತಯ್ದು–ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕೃತಿಗಳು ಜನಾನುರಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ನಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದುವು. ಈತನ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿಭಾರತದೊಡನೆ ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನೆ ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ಆ ಹಿರಿಮೆ ಈಗ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಲು ಓದುಗರ ಅಭಿರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಮಾರ್ಪಾಟವೊಂದೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸಾಹಸಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಥಮ ಆಘಾತವಾದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 'ಸುಶಿಕ್ಷಿತ'ರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಮೊದಲಾದ ವಿದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದರವೂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ— ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾತನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ— ಕಠಿಣವೆಂದೊ, ನೀರಸವೆಂದೊ, ವೈವಿಧ್ಯದ ಅಭಾವವೆಂದೊ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣವೆಂದೊ— ಅನಾದರವೂ ತಲೆದೋರಲಾರಂಭಿಸಿದುದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಕವಿಗಿಂತ ಹಿಂದಣವರಾದ ಕೆಲ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳು ಅದೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವಜ್ಞೆಯುಂಟಾಗಿರಬಹುದು. ಇವೆರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಈತನ ಉತ್ಕಟ ಮತಾಭಿಮಾನವೂ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು: ಏಕೆಂದರೆ, ಮತಮತಗಳ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆವುದಾದರೊಂದು ಮತದ ನಿತಾಂತ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ

---

೧ "Shakespeare can take his 'borrowed plumes' from whatever humble bird he likes... These gods are beyond the range of our pettifogging 'meums and tuums.' Their pockets are so rich that a few coins that do not belong to them are no matter either way." —*A. G, Gardiner.*

ಕೃತಿಗಳ ಅವಜ್ಞೆಯೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕವಾದವೊಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂಬ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ರೂಢವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಮೂಲಕವಾಗಿಯೆ 'ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚೆನ್ನಸೋಮೇಶ್ವರಾ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು 'ನರನೆಲಾ ಕೇಳ್ದಿಪ್ಪುದೀ ಬುದ್ಧಿಯಾ' ಎಂದೂ 'ಪಾಲಿಸಯ್ಯಾ ಪಾರ್ವತೀಶ್ವರಾ' ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು 'ಪಾಲಿಸಯ್ಯಾ ಕರುಣಸಾಗರಾ' ಎಂದೂ ತಿದ್ದಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಆಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗೀಗ ಮತ್ತೆ ಮಾರ್ಪಡಲಾರಂಭಿಸಿರುವುದು. ಪರಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ನಿಜವಾದ ಮರ್ಮವು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕರ ಜೀವನ-ಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ, ಆಯಾ ಮತಪ್ರಚೋದಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲವೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಶುಭಲಕ್ಷಣ. ಅಂತೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಾಳುವೆವೊ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾವು ಉದ್ದಾಮರಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವರ್ಗದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವೆವೊ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧುವಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಗುರು ಬಸವಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಶ್ರೀಮತ್ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಂ ಶಶಿಭೃದನಗಜೋತ್ಸಂಗನಿರ್ಭ್ರಾಂತಯೋಗಾ
ರಾಮಾಂಚತ್ಪಾದಪದ್ಮಂ ಸುರುಚಿಗಣಪವಿಭ್ರಾಜಿತಂ ಸಾರಸತ್ವ
ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಾಹೀನಟಂಚತ್ಕಟಕನಧಿಕದಿವ್ಯಾಗಮಂ ಸ್ವಷ್ಠಿಲೋಕ
ಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣುವೆಮ್ಮಂ ಪೊರೆಗೆ ವಿತತಭಾಸ್ವತ್ಪ್ರಕಾಶಂ ಗಿರೀಶಂ* ೧

ಚಂಪಕ

ಸುರರಮಣೀಕದಂಬಕಬರೀಭರಕಾಂತಿಕಳಿಂದಜಾಂಬುವಿ
ಸ್ಫುರಿತಪದಾಂಬುಜಾತೆ ಕರಿರಾಣ್ಮುಖಷಣ್ಮುಖಮಾತೆ ಸದ್ಗುಣಾ
ಭರಣೆ ಕೃಪಾಸುಧಾರಸತರಂಗಿಣಿ ಸ್ಮಾರಕಳಾಧುರೀಣೆ ಶಾಂ
ಕರಿ ಪೊರೆಯೆನ್ನನನ್ನಿತಶುಭೋದಯೆ ಶೈಲಜೆ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೨

ವಿಳಸಿತಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ಸುಸರಸ್ವತಿ ಸನ್ನುತತುಂಗಭದ್ರೆ ಮಂ
ಜುಳಕಪಿಲಾಂಗಿ ಭೀಮರಥಿ ಸಂಗತಶ್ರೀಸ್ವರಧುನಿ ಧೂತಪಾಪೆ ಮಂ
ಗಳರುಚಿಪೂರ್ಣಪುಷ್ಕರಣಿ ಗೋಮತಿಯೆಂದೆನಿಸಿರ್ದ ನಿತ್ಯನಿ
ರ್ಮಳೆ ಸಲೆ ಮಾಳ್ಕೆ ಹೈಮವತಿ ಸದ್ವಿಮಳತ್ವಮನೆನ್ನೊಳಾವಗಂ ೩

೧ ಸ್ತೋಮ (ತ, ಯ, ಲ) ೨ ರಥಿ (ಯ, ರ, ಲ, ಸ) ೩ ಗತೆ (ಸ)

* ಈ ಪದ್ಯದ ಬದಲು 'ಯ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವಿದೆ :

ಶ್ರೀಮತ್ಪದ್ಮಾಕ್ಷಮುಖ್ಯಾಮರಮುಕುಟಮರುತ್ವನ್ಮಣಿಶ್ರೇಣಿಭೃಂಗ
ಸ್ತೋಮಾಂಚತ್ಪಾದಪದ್ಮಂ ಗಿರಿವರತನಯಾನೇತ್ರನೀಲಾಬ್ಜಚಂಚತ್
ಸೋಮಂ ಭಕ್ತೌಘಕಲ್ಪದ್ರುಮನಮಿತಕೃಪಾಸಾಗರಂ ಭವ್ಯಲೀಲೋ
ದ್ದಾಮಂ ಕೂರ್ತೀಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನೆಮಗೆ ವೃಷಾಧೀಶಪತ್ರಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ

ಮತ್ತೇಭ.

ಹರಭಕ್ತಿಪ್ರಮದಾಮುಖೈಕಮುಕುರಂ ಶೈವಾಗಮಾಂಭೋಜಭಾ
ಸ್ಕರಬಿಂಬಂ ಗುಣರತ್ನಭೂಷಣನುಮೇಶಧ್ಯಾನಸಂಪನ್ನನ
ಕ್ಷರಸದ್ಧರ್ಮಕಳೇವರಂ ಮೃಡಮತಾಂಭೋರಾಶಿರಾಕಾಸುಧಾ
ಕರನಾದ್ಯಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಸಲಹುಗೆಮ್ಮಂ ಭಕ್ತಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ* ೪

ಚಂಪಕ.

ಅವಿಕಳಶಕ್ತಿಯುಕ್ತರಕಳಂಕಚರಿತ್ರರನಂತಸದ್ಗುಣಾ
ರ್ಣವರಭವಸ್ವರೂಪರಖಿಳಾಗಮವೇದಿಗಳರ್ದಿತಾನ್ಯವಾ
ದಿವರರಮಂದಕೀರ್ತಿಯುತರರ್ಥಿಸುರೋರ್ವಿಜರಪ್ರತರ್ಕ್ಯಗೌ
ರವರಭಿವಂದ್ಯರಕ್ಕೆಮಗಶೇಷಪುರಾತನರೀಶ್ವರಾರ್ಚಕರ್ ೫

ಹರಸುಕುಮಾರಷಣ್ಮುಖನ ದಕ್ಷಮುಖಾರಿಯ ಲಿಂಗಸಂಗವಿ
ಸ್ಫುರಿತನ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನ ಭೃಂಗಿಯ ರೇಣುಕದಾರುಕಾದಿಭಾ
ಸುರಮಹಿಮಾಂಕಸತ್ಪ್ರಮಥವರ್ಯರ ಪಾದಪಯೋರುಹಕ್ಕೆ ಭ
ಕ್ತಿರಸದಳುರ್ಕೆಯಿಂ ನೆಗಟ್ದಿಪೆಂ ಕರಣತ್ರಯದಿಂ ಪ್ರಣಾಮಮಂ ೬

ಮತ್ತೇಭ.

ಕನಕಕ್ಷ್ಮಾಧರವಪ್ರದೊಳ್೧ ನೆಗಟ್ದ ವಪ್ರಕ್ರೀಡೆಯಂ ನೀಳ್ಕೆ೨ ನಾ
ಕನದೀವಾರಿಯನೀಂಟಿ ಫೂತ್ಕರಿಸಿ ತತ್ಸಂಕೇಜಮಂ ಕೊಂಡು ಭೋಂ
ಕನೆ ನೀರಾಟಮನಾಡಿ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳುದ್ಯದ್ಬಾಲಲೀಲಾಪ್ರವ
ರ್ತನಮಂ ತಾಳ್ದಿ ಭವಕ್ತ್ರನೀ ಕೃತಿಗಜಸ್ರಂ ಮಾಳ್ಕೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಂ ೭

ಶ್ರುತಿನುತ್ಯವೀರಶೈವಾ
ಶ್ರಿತರ ಪರಾಭೂತದುರ್ಮತಪ್ರಕರರ ಸ
ಮ್ಮತಶಿ೩ರ ವಿತತಪ್ರಭಾವರ
ಚತುರಾಚಾರ್ಯರ ಪದಾಬ್ಜ೪ಕಾಂ ನ೪ತನಪ್ಪೆಂ ೮

ಗುರುಸೋಮನಾಥಹರಿಹರ
ಹರಕವಿಪದ್ಮರಸಮುಖ್ಯರಂ ಬಲವಂದಾ
ದರದಿಂದೆ ಮಣಿದು ನೆಗಟ್ದಿಪೆ೫
ನುರುತರಶಿವಲೀಲೆ ಮಿಸುಪ ಸತ್ಕೃತಿಯನಿದಂ ೯

---

೧ ಸಾನುವೊಳ್ (ಯು) ೨ ನಿಳ್ಕಿ (ಜ, ಯು, ರ) ೩ ನ್ನುತ (ಯು; ಲ) ೪–೪ ಕಾನ (ಕ. ಯು; ವ) ೫ ಪೇಟ್ದಪೆ (ಗ, ಕ)

* ಈ ಪದ್ಯವು 'ಯು' ಪ್ರತಿಯುಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂದಿದೆ.

ಚಂಪಕ

ಕಿವಿಗೆಮದಾರ್ಗೆ ನಲ್ನುಡಿಯೊಡಂಬಡೆ ಬಂಧದಳುರ್ಕೆ ದೇಸಿಯು
ತ್ತವಮನೊಡರ್ಚೆ ಸೊಂಪು ಸುಱಿದಾಡೆ ರಸಂ ಪೊಸತಾಗಿ[೧] ಕಾಱ್ಬುರಂ
ಕವಿಯೆ ಪೊದಱ್ದು[೨] ಭಾವಮದು ನಾಂಟೆ[೩] ರಸಜ್ಞರ ಚಿತ್ತಮಂ ಮನೋ
ಭವನಲರಂಬಿನಂತೆ ಕೃತಿವೇಱ್ದುದು ಕಬ್ಬಿಗನುರ್ಬಿ[೪] ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೧೦

ಸುಕವಿಮುಖೇಂದುವಿಂದೊಗೆದ ಸತ್ಕೃತಿಚಂದ್ರಿಕೆ ಪರ್ಬಿ ಸದ್ಬುಧ
ಪ್ರಕರಚಕೋರಮಂ ತಣಿಪಿ ವರ್ಧಿಸಿ ನೇತ್ರಯಶಸ್ಸುಧಾಬ್ಧಿಯಂ
ಸಕಳರಸಜ್ಞಹೃತ್ಕುಮುದಸಮ್ಮು[೫]ದಮಂ ನೆಗಱ್ದಿರ್ಪಿನಂ ಸಮು
ತ್ಸುಕತೆಯನೇಕೆ ತಾಳ್ಗುಮದಱೊಳ್ ಖಳಚಕ್ರಚಯಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ ೧೧

ಮತ್ತೇಭ

ಗಲಿತಾಲಂಕೃತಿ ವೀತಧಾತು ಶಿಥಿಲೀಭೂತಾಂಗಿ ದೋಷವ್ರಜಾ
ಕುಲೆ ಭಾಸ್ವದ್ರಸವೃತ್ತಿವರ್ಜಿತೆ ಸದಂತತ್ವಾತಿ[೬] ನಿರ್ಮುಕ್ತೆ ರ
ಕ್ತ್ಯಲಸತ್ಪದಗತಿ ಶಯ್ಯೆಗಂಬೆನಿಸದಾದಂ ದುರ್ಗುಣಂ ಬೆತ್ತ[೭]ದು
ರ್ಬಲವದ್ದುಷ್ಕೃತಿವೃದ್ಧೆ ಸದ್ರಸಿಕಚೇತೋರಾಗಮಂ ಮಾಱ್ಪಳೇ ೧೨

ಜ್ವರತಪ್ತಂ ಸುಧೆಯಂ ಸುಧಾಂಬುನಿಧಿಯಂ ಭೇಕಂ ಸುಧಾರೋಚಿಯಂ
ವಿರಹಾವಿಷ್ಟನನಂತರತ್ನರುಚಿಯಂ ಘೂಕಂ ರಣದ್ವೀಣೆಯಿಂ
ಚರದೊಳ್ಪಂ ಬಧಿರಂ ಲಸನ್ಮುಕುರಮಂ ಜಾತ್ಯಂಧನುದ್ಯದ್ಗುಣಾ
ಕರಸತ್ಕಾವ್ಯಮನಜ್ಞನೇಂ ಪಱಿಯೆ ಕುಂದಾದಪ್ಪುದೇ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೧೩

ಧರೆಯೊಳ್ ಸದ್ಬುಧನುರರೀ
ಕರಿಸಿದ ಸತ್ಕೃತಿಯನಧಮನೇಗೆಯ್ವನೊ ಭಾ
ಸ್ಕರಕರಗೃಹೀತನಳಿನಮ
ನ್ನುರುದೋಷಾಕರನದೆಂತುಮೇಂ ಕೊರಗಿಪನೇ ೧೪

ತೆಗಟಿಲ್ [೮]ಬಲ್ಲಂ ಖಳನೇಂ[೮]
ತೆಗಟಿಲ್ ಬಲ್ಲನೆ ನವೀನಕೃತಿಯಂ ಶಾಖಾ
ಮೃಗಮಲರ ಮಾಲೆಗೀಟಿಲ್
ಮಿಗೆ ಬಲ್ಲುದದಲ್ಲದಂತಿರೇಂ ರಚಿಯಿಕುಮೇ ೧೫

---

೧ ತಾಗೆ (ಚ) ೨ ದಲ್ದಿ (ಜ, ರ) ೩ ನಾಂಟೆ (ಕ, ಜ) ೪ ರುರ್ಬಿ (ಚ) ೫ ಸಮ್ಮ (ಕ) ೬ ತಸ್ಸಾರ (ರ) ೭ ಬೆತ್ತು (ಚ) ೮–೮ ಬಲ್ಲ ಖಳಂ ತಾಂ (ಚ, ಜ); ಬಲ್ಲಂ ಖಳ ತಾಂ (ಗ, ತ)

ಪಿರಿದಾಯಾಸದೆ ಗುಣಮಂ
ದೊರೆಕೊಳಿಸಿದೊಡಂ ಖಲಂಗೆ ಗುಣಮಂ ಪಶ್ಚಾತ್
ಕರಿಸಿ ಗುಣಿಯಂ ವಿಭೇದಿಪ
ಪರಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮುಖಂಗೆ ಸೂಚಿ[1]ಯಂತಿರೆ ಸಹಜಂ ೧೬

ಅಜನಜಡನೆಂದು ನುಡಿವುದು
ಕುಜನತೆ ಜಡಜಾತಜಾತನೆಂತು ಜಡನವಂ
ಸುಜನವಿರೋಧಿಯನಜಡಂ
ಸೃಜಯಿಪನೆ ಪರೋಪತಾಪಫಲನಂ ಖಲನಂ ೧೭

ಇನಿವಣ್ಣಳಿರೆ ಬಿಸುಟ್ಟೊ
ಯ್ಯನೆ ವನಮಂಪೊಕ್ಕು ಕಾಕನೊಲ್ವು[2]ದು ಗಡ ಬೇ
ವಿನ ಪಣ್ಣಂ ಲೇಸಂ ಬಿ
ಟ್ಟನಿಸುಂ[3] ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೋಷಮಂ ಖಲನೊಲ್ವಂ ೧೮

[4]ಸ್ಫಟಿಕೆಯ್ವಂ ಖಲನೆಂ[4]ದಾಂ
ಮುಳಿಯೆಂ ಗುಣಗಣಮನ[5]ಮಳಮಣಿದರ್ಪಣಮೇಂ
ತೊಳಗದೆ ಬೆಳಗೆ ತದೀಯೋ
ಜ್ವಳತೆಗೆ ಕಾರಣಮಿದೆಂದು ತಿಳಿದುದಱಿಂದಂ ೧೯

ಖಲಬುದ್ಧಿಗೆ ಸತ್ಕಾವ್ಯದೊ
ಳೊಲರ್ದ ಗುಣಂ ದೋಷಮಾಗಿ ತೋರ್ಕುಂ ರವಿಯ
ಜ್ವಲಿರುಚಿ ಕೌಶಿಕದೃಷ್ಟಿಗೆ
ಸಲೆ ಮುರ್ಛೆನಿಪಂತೆಧಾತ್ಮದೋಷೋನ್ನತಿಯಿಂ ೨೦

ಅಣಿವಣಮಿಲ್ಲನ್ಯರ ಗುಣ
ಗಣಮಂ ಸಲೆ[6] ಪೊಗಳ್ವ ತೆಗಳ್ವ[6] ಸುಜನನ ಖಲನ
ಲ್ಕಣಸನೆಗಮಿಂತಿದು ಲ
ಕ್ಷಣಮಿರ್ವರ್ಗಂ ವಿಧಾತೃವಿಹಿತಂ ಜಗದೊಳ್ ೨೧

---

೧ ಸೂಚಿ (ಗ, ತ) ೨ ನೊಲ್ದು (ಗ, ಚ, ಜ, ತ) ೩ ಟ್ಟನಿಸಂ (ಚ) ೪-೪ ಪಳಿ ಕೈವುಂ ಖಳಗೆಂ (ಗ,ಚ,ಜ) ೪-೫ ಪಳಕೈವಂ ಗುಣಗಣನುಂ । ಖಳನೆಂದಾಂ ಮುಳಿಯೆನ(ಯ,ಲ) ೬-೬ ಪೊಗಳೆ ತೆಗಳೆ (ಯ)

ಘನರಸಮಂ ಪದೆದೀಂಟುವ
ವಿನುತಂ ಚಾದಗೆ ಕುಮಾರಿಯಂ ಕುಡಿವುದೆ ನೂ
ತನರಸವತ್ಕೃತಿಗೆಳಸುವ
ಮನುಜಂ ಮಱೆದಾದೊಡಲ್ಪಕೃತಿಗೆಳಸುವನೇ ೨೨

ಅಳಿಯಲರಂ[೧]ಗಿಳಿ ಪಣ್ಣಂ
ತಳಿರಂ ಪಿಕನೊಲ್ವ ತೆಱದೆ ಕೂಜದೊಳ್[೨]ಕೃತಿಯೊಳ್
ವಿಳಸಿತಪದಮಂ ಮನರ್ಥಮ
ನಳಂಕೃತಿಪ್ರಹಿತಭಾವಮಂ ಕೆಲರೊಲ್ವರ್ ೨೩

ರಸವತ್ಕಾವ್ಯದ ರಸಮಂ
ರಸಿಕರ್ಕಳ್ ಬಲ್ಲ ತೆಱದಿನಱಿವರೆ ಗಾಂಪರ್
ಸಸಿಸಿ ಜೊನ್ನದ ನಿದನಱಿವುವೆ
ಮಿಸುಪ ಚಕೋರಂಗಳಂತಿರುೞಿದ ಖಗಂಗಳ್ ೨೪

ಪ್ರಣುತಗುಣನಿಧಿಗಳಕ್ಷಿಲಾ
ಕ್ಷಣಿಕರ್ ಮೃಡಭಕ್ತಿಭಾವಿತರ್ ಸದ್ವಿಬುಧರ್
ಪ್ರಣಯದಿನೆನ್ನೀ ಕಬ್ಬಮ
ನೆಣಿಯುರಮಾಲಿಸುಗೆ ತಿರ್ದುಗೋವುಗೆ[೪] ಸತತಂ ೨೫

ಚಂಪಕ.

ಇದು ಪೊಸರೀತಿ[೩] ನೋಡಿದು ನವೀನಮಲಂಕೃತಿ ನವ್ಯಭಾವಮಿಂ
ತಿದು ನವವೃತ್ತಿ ಲೇಸಿದು ರಸಸ್ಥಿತಿ ನೂತ್ನಮಿದಲ್ತೆ ನೂತನಂ
ಪದರಚನಾವಿಲಾಸಮಿದು ಕಬ್ಬಮಪೂರ್ವಮಿದೆಂದು ಕಬ್ಬಿಗರ್
ಪದೆದೊಲವಿಂದೆ ಕೀರ್ತಿಸೆ ನಿಮಿರ್ಚುವೆನೀ ಸುಭಗಪ್ರಬಂಧಮಂ ೨೬

ಉತ್ಪಲ.

ಜೇಂಗೊಡದಂತೆ, ಝೇಂಕರಿಪ ತುಂಬಿಗಳಿಂಚರದಂತೆ, ಪೆಂಪನಾ
ಳ್ದಂಗಡಲಂತೆ, ಪಣ್ತೆಸೆವ ಮಾಮರದಂ[೫]ತೆ ಪಯೋಜದಂತೆ[೫] ಬೆ
ಳ್ದಿಂಗಳ ಸೊಂಪಿನಂತೆ ಸುಸಿಲಾಸೆಯ ನಲ್ಲಳ ನೋಟದಂತೆ-ಚಿ
ತ್ತಂಗೊಳಲಪೂರ್ವದೀ ಕೃತಿ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಕೃತಂ ರಸಜ್ಞರಾ ೨೭

---

೧ ರಲಂ (ಜ) ೨ ಕೃತಿ (ಯ, ಲ) ೩ ಪೊಸ (ಯ, ಲ) ೪ ಗೋವುಗೆ (ಯ, ರ)
೫-೫ ತೆಳಗಾಳಿಯಂತೆ (ಯ, ಲ)

ಮತ್ತೇಭ.

ಘನಕಾಂತಾಸ್ತನಮಂ,ಕುಲೀನಜನಮಂ ಸದ್ವೃತ್ತಶೋಭನವಹಂ
ವನಮಂ ಮಾಧವನಂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಸುಮನೋಜಾತೋತ್ಸವಂ ಕಂಜಕಾ
ನನಮಂ ಭೂವರನಂ ರಸಾತಿಶಯಸೌಭಾಗ್ಯೋದಯಂ ಪೋಲ್ತು ಪೆಂ
ಪಿನನಲಂಪಿಂದೆಸೆಗುಂ ಪ್ರಬಂಧಮಿದು ಸರ್ವೋರ್ವೀನುತಂ ಸಂತತಂ ೨೮

ಉತ್ಪಲ.

ಮಾಣಿಸಿ ಕಂಬಳಾಶ್ವತರರ್ಗಾನಮನಂತಿರವೇಟ್ಟು ವಾಣಿಯಾ
ವೀಣೆಯ ನುಣ್ಪುವೆತ್ತ ಸರಮಂ ಕಡೆಗಣ್ಚಿ ನಿಜಾಗ್ರದೇಶದೊಳ್
ಜಾಣೆಸೆದಿರ್ಪನಂ ಪದೆದು ಪಾಡುವ ಗಂದರರಂ ಕಡಂಗಿ ಕ
ಲ್ಯಾಣಿಯ ಕಾಂತನಾಲಿಸುಗೆ ಸದ್ರಸಮೊಪ್ಪುವ ಮರ್ತ್ಯಬಂಧಮಂ ೨೯

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ.

ಜ್ವಲದೌರ್ವಜ್ವಾಲೆ ಫಾಲಾಂಬಕಶಿಖಿಯುಘ್ಘ ಭೂಷಾಹಿ ಡಿಂಡೀರಮಾ ಪಾಂ
ಡುಲಸದ್ಭಸ್ಮಂ ಪ್ರವಾಳೋತ್ಕರಮರುಣಜಟಾಮಂಡಲಂ ವಿದ್ಯುದುದ್ಯ
ಜ್ಜ್ವಲದಂ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನಂ ರಾಜಿಸೆ ಭೃತಭುವನಂ ಭೂರಿಸತ್ತ್ವಾಶ್ರಯಂ ನಿ
ಸ್ತುಲಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಕರಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿದನಭವಾಕಾರಮುದ್ರಂ ಸಮುದ್ರಂ ೩೦

ಮತ್ತೇಭ.

ಕುಡಿದಂ ಕುಂಭಜನೆನ್ನನೌತ್ಕವಧುವೊಳ್ ಕೂಡಿರ್ದನೆಂದಿಂದರಂ
ಕಡೆದಂ ತನ್ನ ಹಿತಾದ್ರಿಗಾಂ ಶರಣಮೆಂದಾ ರಾಘವಂ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಣ್
ತಡೆದಂ ಕಾದೊಳಕೆಯ್ದನೆಂದು ಪಗೆಯಂ ಹಾಲಾಹಲಂಗೊಟ್ಟೊಡಂ
ಮೃಡನೊರ್ವಂ ಮುಳಿಯಂ ಗಡೆಂದುಲಿವವೋಲುದ್ಘೋಷಿಕುಂ ಸಾಗರಂ ೩೧

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ.

ಮಗನೊರ್ವಂ ಪುಟ್ಟ ದೋಷಾಕರನೆನಿಸಿದನೆನ್ನೊಳ್ಮ[1]ಗಳ್ ಪಾಱುಗೆಯ್ತಂ
ಮಿಗೆ ನಿಚ್ಚಂ ಪಂಕಜಾತಾಶ್ರಿತೆಯೆನಿಸಿ ಕುಭೃದ್ವರ್ಗದೊಳ್ ಕ್ರೀಡಿಪಳ್ ನಾ
ಕಿಗಣಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಮೇಣ್ ಕವರ್ದು ಘಟಕಟ ಭಂಗಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕಾದೆನೆಂದಾ
ತ್ಮಗತೌರ್ವಾಗ್ನಿ ಜ್ವಲಂಬೆತ್ತ ಬಲುರಿಯೊಳಕೊಂಡಂತೆ ತೋರ್ಕುಂ ಸಮುದ್ರಂ ೩೨

ಚಂಪಕ.

ಪ್ರತಿಗಜಮೆಂದು ಕಾ[2]ಮುರ್ಗಿಲನೇಡಿಜುಗ್ಘಾನೆಗಳಿಂ ಪಯೋದಗ
ರ್ಜಿತಕ್ಕಗಿ[3]ದ್ದೋಡುವಂಚೆಗಳ ಬಾಯ್ಗಳಿನೊಕ್ಕಮೃತಂಗಳಂ[4] ತುಡುಂ
ಕುಕಿ ಮಿಗೆ ನುಂಗುವಂಬುಚರದಿಂ ಬಡಬಾನಲನೆಂದು ವಿದ್ರುಮ
ಪ್ರತತಿಯನಿರ್ಕೆಲಕ್ಕೊಲೆವ ನಕ್ರದಿನದ್ಭುತಮಾಯ್ತು ಸಾಗರಂ ೩೩

---

೧ ನೆನ್ನೊರ್ವ (ಯ, ಲ) ೨ ಕ (ಯ) ೩ ಕೊಗೆ (ಜ) ೪ ಮೃಣಾಲಮಂ (ಯ)

ಚಂಪಕ.

ಪರಿವ ಪಡಂಗು ಜಲ್ದೆರೆಯ ಸಾಲ ಬೆಡಂಗು ನವೀನವಿದ್ರುಮೋ
ತ್ಕರದ ಪೊದಟ್ಕೆ ಶುಕ್ತಿ ಜದ್ಗಳುರ್ಕೆ ಸರೋಜದ ಗುಣ್ಪು[೧]ತೀರಭಾ
ಸುರತರತಾಳನಂದನದಲಂಪು ಪುಳಿಲ್ಗಳಡರ್ಪು ಚೆಲ್ವ ಬಿ
ತ್ತರಿಸೆ ಪೊಡರ್ಪುವೆತ್ತು ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಪೂರ್ಣಗುಣಂ ಮಹಾರ್ಣವಂ ೩೪

ಪರಿವೃತಮಾದ್ದ ತದ್ವನಧಿ ವಾರಿಸಮುನ್ಮಿಳಿತಾಲವಾಲದಂ
ತಿರೆ ಮಕರಂದಪೂರಮೆನೆ ನಿರ್ಝರಮಲ್ಲೆಱಗಿರ್ದ ವಾರ್ಧರೋ
ತ್ಕರಮಳಿರಾಜಿಯಂತೆಸೆಯೆ ಪೂತಲರ್ದೊಪ್ಪುವ ಕರ್ಣಿಕಾರಭಾ
ಸುರನಗದಂತೆ ಕಣ್ಗೆ ನಿದಸೊಳ್ದುದು ಭೂರಿಸುವರ್ಣಭೂಧರಂ ೩೫

ನಿಶಿತವಿಷಾಣದಿಂ ವೃಡವೃಷಾಧಿಪನೇಡಿಱಿದೆತ್ತ ತತ್ತಕ್ಷ[೨]
ಪ್ರಸರಮೆ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯಂತಿರೆ ವಿಶ್ವಕಥೀಶನೊರ್ವ[೩]ನೆ
ನಿಸಿದ[೩] ನುಮೇಶನೆಂದು ಬಿದಿ ಶಾಸನಮಂ ಬರೆದಿಟ್ಟು ನಟ್ಟ ನ
ಲ್ಮೆಸುನಿಯ ಕಂಬದಂತೆಸೆದುದಾ ಗಿರಿ ದೇವನದೀಮಳತ್ತಟಂ ೩೬

ಮತ್ತೇಭ.

ಮರಮೆಲ್ಲಂ[೪] ಸುರಪಾದಪಂ ಮಿಸುಪ ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ ಮಣಿಶ್ರೇಣಿ ನಿ
ರ್ಝರಮೆಲ್ಲಂ ಸುಧೆ ಧೇನುವೆಲ್ಲಮನಿಶಂ ಸ್ವರ್ಧೇನುವೃಂದಂ ವನೇ
ಚರರೆಲ್ಲರ್ ಖಚರರ್ ಲತಾಪ್ರತತಿಯೆಲ್ಲಂ ಕಲ್ಪವಲ್ಲೀಕುಲಂ
ಪಿರಿದುಂತೊಪ್ಪುಗುಮೆಂದೊಡಾ ಗಿರಿಯ ಪೆಂಪಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಬರ್ಕುಮೇ ೩೭

ಚಂಪಕ.

ಪೊಳೆವ ಹರಿನ್ಮಣಿದ್ಯುತಿಯನರ್ಕನ ವಾಜಿ ಕಱುಂಕೆಗೆತ್ತು ಸಾ
ದರ್ಗಳಸುಗುಮಿಂದ್ರನೀಲರುಚಿಯಂ ಪೊಸಕೞ್ತಲೆಗೆತ್ತು ತಳ್ತ ಬಾಂ
ಬೊಟ್ಟೆಯ ರಥಾಂಗಯುಗ್ಮಮಗಿದಾಗಳೆ ಬಿರ್ಚುಗುಮಲ್ಲಿಯುತ್ಪಳಾ
ವಳಿ ತಿಳಿಜೊನ್ನಮೆಂದಲರ್ಗುಮಾ ನಗದಿಂದುಮಣಿಪ್ರಕಾಶಮಂ ೩೮

ಮಿಗದೇರನ ಮಿಗಮಲ್ಲಿಯ
ಮಿಗವಗೆಯ ರವಕ್ಕೆ ಪೆಳರ್ದು ನೋೞ್ಪಂದಮದೇಂ
ಸೊಗಯಿಸಿದುದೊ ಸವಿನೋಟದ
ಬಗೆಯಂ ಖಚರಾಬಲಾಳಿಗುಪದೇಶಿಪವೋಲ್ ೩೯

---

೧ ನುಣ್ಪು (ರ, ವ) ೨ ತದ್ದತ (ರ) ೩-೩ ನೇ। ನಿಸದ (ಯು) ೪ ನೆಲ್ಲಂ (ಯು)

ಚಂಪಕ.

ಪೊಸಸುಸಿಲೊಳ್ ಮನೋರಮಣನಿಟ್ಟ ನಖಕ್ಷತಂ ಕುಚಾಗ್ರದೊಳ್
ಮಿಸುಪಸೆಱಂಗನೋಸರಿಸಿ ನೇಹದೊಳೀಕ್ಷಿಪ ಮುಗ್ಧೆ ಮಿಂಚೆ[1] ಮಿಂ
ಚೆಸವಸದಿಂ ಮಿಗಿಲ್ ಪದೆದು ನೋಟ್ಪುದಿದೆಂದು ಮುಸುಂಕಿ ಮೇಲುದಂ
ಮುಸಗಿದ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದೆಱಗಿದಳ್ ಕರದಿಂ ತಿರುಪುತ್ತೆ ಹಾರಮಂ ೪೦

ಸುರತರುಮೂಲನೀಲಮಣಿವೇದಿಕೆಯಗ್ರದೊಳಿರ್ದು ಪಾಡುವ
ಚ್ಚರಿಯರ ಗಾನದಿಂಪು ಕಿವಿಯಂ ಪುಗೆ ಪೋಗದೆ ನಿಂದ ತನ್ನ ಮೆ
ಯ್ಯರಲೆಯ ಮೆಯ್ಯೊಳೆಟ್ಟಿ ಪುಳಕಾಂಕುರಮಂಗಮನೆಯ್ದೆ ನಾಂಟೆ ಕಾ
ಟ್ಪುರಮೆನೆ ಸೂಸುಗುಂ ಶಶಿ ಸುಧಾರಸಮಂ ನೆರೆದೀಂಟೆ ನಿರ್ಜರರ್ ೪೧

ಜಡಭರಿತಂ ನೀರದಮದ
ಱೊಡನಿರ್ಪುದೆಯುಕ್ತಮೆಂದು ತಟಿದಂಗನೆ ತಾಂ
ಕಡೆಗೊಗೆದಂತಿರೆ ಮುಗಿಲಿಂ
[2]ಸಿಡಿದು ಕೆಲಕ್ಕೊಗೆದ[2] ಖಚರಿಯೇನೊಪ್ಪಿದಳೋ ೪೨

ನೀಲಾಬ್ಜಂ ನೀರ್ವುಟ್ಟಿನೆ
ನೀಲಾಬ್ಜಮನಡರ್ದು ತಳರ್ವ ಬಿಜ್ಜೋದರಿ ಕ
ಣ್ಗೋಲ[3]ಮನಮರ್ಚಿದಳ್ ಪಱಿ
ಗೋಲೊಳ್ ಪೋಪಂತೆ ಗಗನಮೆಂಬಂಬುಧಿಯೊಳ್ ೪೩

ಚಂಪಕ.

ನೆರೆದ ಬಟಲ್ಕೆಯಿಂ ನೆಗೆ[4]ಯುಳ್ಪಱದ ನೀರೆಯನೇಱಸುತ್ತೆ ಖೇ
ಚರನೊಲವಿಂದೆ ತನ್ನ ಪೆಗಲೊಳ್ ಬಿಗಿದಭ್ರಪಥಪ್ರದೇಶದೊಳ್
ಬರುತ್ತಿಳವಾಱೆ[5] ತಾನುಮವರಿರ್ವರನಂಬುದವೆಯ್ದೆ ಪೊತ್ತುದ
ಚ್ಚರಿಯೆ ಘನಾಹ್ವಯಂಗೆ ಪರನಿರ್ವಹಣಪ್ರಕೃತಿಪ್ರವರ್ತನಂ ೪೪

ತೊಡವಿನ ಕೆಂಬರಲ್ ಪಸಿರ್ವರಲ ಳ ಸಾಲ್ಕೆಳಗೆಂದ್ರ ಚಾಪಮಂ
ಪಡೆಯೆ ಪೊದಟ್ಟ ಕಣ್ಣ ಡೆಗದಿರ್ ಕುಡಿಮಿಂಚನೊಡರ್ಚೆ ಜಾಱೆ ಸೋ
ಮರ್ಱಿಡಿ ಸುರಿತಪ್ಪ ಕಮ್ಮಲರೆ ಪೆರ್ಮಟಿಯಾಗಿ[6] ಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ
ತೊಡರ್ನ್ನಡರ್ದಂಬುದಕ್ಕೆ ನೆಗೆವಚ್ಚರಿಯಚ್ಚರಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದಳ್ ೪೫

---

೧ ಮಿಂಚು (ಜ, ತ) ೨-೨ ಸಿಡಿಲ್ದು ಕೆಲಕೊಗೆವ (ಯ); ಸಿಡಿದು ಕೆಲಕ್ಕೊಗೆವ (ಜ, ಜ, ಶ)
೩ ಕ್ಕೋಲ (ಯ) ೪ ನಡೆ (ರ) ೫ ಚೋಪ (ಯ) ೬ ಗಿರೆ (ಯ)

ಚಂಪಕ.

ಇನಿಯನೊಳಾದ ಬಲ್ಮೊಳಿಸನಿಃ ಮುಗಿಲಂ ಮಱಿಗೊಳ್ವುದುಂ ಪಳ
ಚ್ಚನೆ ಸೆಳೆವಿಂಚು ಕಣ್ಬೊಣರೊಳ್ಸಳ್ಕೆ ಚಿಳಿಲ್-ಛಿಟಲೆಂದು ಮೇಘನಿ
ಸ್ವನಮದು ಪೊಣ್ಮೆ ಕಣ್ಮುಗಿದು ಬೆರ್ಚಿ ವಿಯಚ್ಚರಿ ಭೋಂಕನೆಯ್ದಿ ನ
ಲ್ಲನನಮರ್ದಪ್ಪಿದಳ್ ಪೊಗಟ್ವಿನಂ ಮುಗಿಲಂ ಬೆರಲೆತ್ತಿ ಮನ್ಮಥಂ ೪೬

ನಗಶಿಖರಾಗ್ರದಿಂ ಸರಭಸಂ ನೆಗೆವಚ್ಚರಿಯಪ್ಪುನ್ನತಸ್ತನಂ
ಮಿಗೆ ಮುಗಿಲಂ ಪಳಂಚಲೆದು ಪೊಯ್ಯೆ ಕಳೇವರಮೆಲ್ಲಮುರ್ಗೆ ನೊಂ
ದೊಗೆದೆಳಱಿಸೆಂಬು ಕಣ್ಬನಿವೊಲಾಗಿರೆ ಮೇಣದು ಶೋಕರಾವಮಂ
ನೆಗಟ್ದುದೊ ತಳ್ವದೆಂಬಿನಮುಳುಂಬಮದೊಪ್ಪುಗುಮಂಬುದಸ್ವನಂ ೪೭

ಮತ್ತೇಭ.

ಸುರಭೂಜಾತದ ತ್ರಳ್ತ ತಣ್ಣೆಬಿಲ ಚಂದ್ರೇಂದ್ರಾಶ್ಮಪೀಠಂಗಳೊಳ್
ತರದಿಂ ಮಂಡಿಸಿ ನೋಡುವಾಡುವ ಲಸತ್ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡುವಾ
ದರದಿಂದೋಳ್ನುಡಿದೋರ್ಪ ಸಿಂಗರಿಪ ನಾನಾಲೀಲೆ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಕಿಂ
ಪುರುಷರ್ ಕಿನ್ನರರ್ಖೇಚರರ್ ಬಿನದಿಪರ್ ತತ್ಕಂದರಸ್ಥಾನದೊಳ್ ೪೮

ಚಂಪಕ.

ಜವನ ಲುಲಾಯಮಿಂದರನ ದಂತಿ ಮುಕುಂದನ ಪಕ್ಷಿ ಪದ್ಮಸಂ
ಭವನರಸಂಚೆ ದುರ್ಗೆಯ ಮೃಗಾಧಿಪನಿಂದುವ ಪೆರ್ಮೊಲಂ ಮನೋ
ಭವನ ಶುಕಂ ಕುಮಾರನ ಕಲಾಪಿ ಸಮೀರನ ಪುಲ್ಲೆ ಸಂತತೋ
ತ್ಸವಯುತಮೊಪ್ಪುಗುಂ ವಿಹರಿಸುತ್ತೆ ತದದ್ರಿ[1]ತಟೀವನಂಗಳೊಳ್ ೪೯

ಉತ್ಪಲ.

ತುಂಗದಿಗರ್ಗಲ್ಲ ಗಹ್ವರದ ಚೆಂದಳಿರ್ವಾಸಿನೊಳತ್ತಮಿತ್ತ ಚೆ
ಲ್ವಿಂಗೆಡೆಯಾಗಿ ಸೂಸಿದರಲುಂ ನಱುದಂಬುಲಮುಂ ಮೃಗೋದ್ಭವಂ[2]
ಸಂಗಳಿಸಿರ್ದ ಕುಂಕುಮಪರಾಗಮುಮಾರ್ದೆಱಪುನ್ಮದಾಳಿಯುಂ
ಪಿಂಗದೆ ದೇವದಂಪತಿಯ ಕೂಟಮನೇಂ ಪಿಸುಣಾಡಲಾರ್ತುವೋ ೫೦

ಚಂಪಕ.

ತಳಿರಲರುಳ್ಳಲರ್ಮಿಡಿ ಪೊದಟ್ದೆಳಗಾಯ್ ನಸುದೋರ ದೋರೆವಣ್
ಕಳಿತೆಸೆವಚ್ಚಪಣ್ಣ[3]ಡಿದು ಬೀಗಿದ ಬಿಣ್ಗೊನೆಯಿಂತು ಬಾಗಿ ಸಾ
ರ್ದಳಿ ಗಿಳಿವಿಂಡು ಕೋಗಿಲೆಗಳಬ್ಬರದೆಱಿ ರವಾಂತ ಶಾಖೆ ಸಂ
ಗ[4]ಳಿಸಿದನೋಕಹಪ್ರಕರದಿಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಶೈಲನಂದನಂ ೫೧

---

೧ ತದೀಯ (ರ) ೨ ಮೃದುದ್ರವಂ (ಚ) ೩ ಪಣ್ಪ (ರ, ವ) ೪ ಗೊ (ರ, ವ)

ಉತ್ಪಲ.

ಪಾಡುವ ತುಂಬಿ ತೊಂಡುಗೆಡೆವೆಗ್ಗದ ಪಂಡಿತವಕ್ಕಿ ಸಾರ್ಚಿ[1] ಬಾಯ್
ಗೂಡಿ ವಿಲಾಸದಿಂ ಕೆಲೆವ ಪಾರಿವಮೊಯ್ಯನೆ ಕೇಗಿ[2]ನಲ್ಮೆಯಿಂ
ಧಾಡುವ ಸೋಗೆ[3] ಮಾಮರದೊಳಿರ್ದು ಕುಕಿಲ್ವ ಪಿಕಂ ವಿಯೋಗಿಗೇಂ
ಮಾಡದೆ ಪೋಕುಮೇ ಮದನಮಂಡಲೆಯುಂ ನಗನಂದನಂಗಳೊಳ್ ೫೨

ಚಂಪಕ.

ನಳಿನಿಯನಪ್ಪಿ ತುಂಬಿಗುರುಳಂ ನೆಱೆ ನೇರ್ಪಡೆ ತಿರ್ದಿ ಚುಂಬಿಸು
ತ್ತೆಳಸಿ ಸರೋರುಹಾನನಮನಂಟೆ ರಥಾಂಗಕುಚಂಗಳಂ ಸರಃ
ಸ್ಥಳದೊಳೆ ಕೂಡಿ ಘರ್ಮಕಣಮೆಂಬಿನಮಂಬುಕಣಾಳಿದಾಳ್ದದೇಂ
ಸುಟಿದುದೊ ಮೆಲ್ಲನಾಳ್ದ ವೊಳತಿಶ್ರಮಮಂ ವನಮಂದಮಾರುತಂ ೫೩

ತೊಳಗಿದುದಿಂತು ರಂಜಿಪ ಕನತ್ಕನಕಾಚಲವಗ್ರದೊಳ್ ಮಹೋ
ಜ್ವಳಮಣಿಶಾಲವಪ್ರಾದ್ಧಿಕಮತ್ಂಬರಮಾಟಿಮನಾಳ್ದಗೞ್ ಸುಧಾ
ಸಳಿಲಸಮೃದ್ಧ[4] ವಿಂದ್ರಮಣಿಯಾಳ್ವರಿ ಬಜ್ಜರಗೊತ್ತಳಂಗಳ
ಗ್ಗಳಿಸಿರೆ ಪೆರ್ಮೆವೆತ್ತು ಪುರವೈರಿಪುರಂ ಕಳಧೌತಗೋಪುರಂ ೫೪

ಉತ್ಪಲ.

ಬಾಂದಳಮಂ ಪಳಂಚಲೆವ ತುಂಗವೃಷಧ್ವಜದಿಂದೆ ತಳ್ತು ಚೆ
ಲ್ವೊಂದಿದ ಭರ್ಮಹರ್ಮ್ಯದಿದಳಂಕೃತಿವೆತ್ತ ಗಣೇಶ್ವರಸ್ಫುರ
ನ್ಮಂದಿರಪಂಕ್ತಿಯಿಂದಮೃತಪೂರ್ಣಸರಸ್ಸರಭೂರುಹೋಲ್ಲಸ
ನ್ನಂದನದಿಂ ವಿರಾಜಿಸಿದುದಗ್ಗದ ಚಾರುಪುರಂ ಪುರಾರಿಯಾ ೫೫

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಭವಸೇವಾಯಾತಲೋಕೇಶ್ವರಪರಿವೃತತೂರ್ಯಪ್ರಣಾದಂ ಪ್ರಬದ್ಧೋ
ತ್ಸವಗಚ್ಛದ್ದ್ರಭಾಸ್ವತ್ತುರಗಜಗಳಘಂಟಾಘಣತ್ಕಾರಮುನ್ನಿ
ದ್ರವಿಲಾಸಸ್ತ್ರೀರಸಿರ್ಯದ್ಗಣಕಳಕಳಮುದ್ಧೀಣಲೀಲಾಚಲದ್ದೆ
ವ್ಯವಧೂಮಂಜೀರರಾವಂ ಮುಸುಗೆ ಸೊಗಯಿಕುಂ ತತ್ಪುರೀರಾಜಮಾರ್ಗಂ ೫೬

ಶಾರ್ದೂಲ.

ಆ ಕೈಲಾಸದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪಥದೊಳಿರ್ಪಂ ಹಂಸವಾಹಂ ತ್ರಿಣೇ
ತ್ರಾಕಲ್ಪಂ ಕನಕೋಪವೀತಕನಕೋದ್ಯದ್ದಂಡಪಾಶಾಕ್ಷಮಾ
ಲಾಕಾಂತಂ ವೃತಕೋಟಿಪಮಭಾಸ್ವದ್ಭೈರವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿಂ
ಬ್ರಾ ಕಾಂತಾಮಣಿಗೂಡಿ ಮಾಣದಸಿತಾಂಗಾಖ್ಯಂ ಮಹಾಭೈರವಂ ೫೭

---

೧ ಸೊರ್ಕಿ (ಯ, ಲ) ೨ ಕೇಕಿ (ರ) ೩ ಪಾಂಗು (ರ) ೪ ಸಮುದ್ರ (ಚ, ರ)

ಮತ್ತೇಭ.
ಅನಲಾಕ್ಷಂ ಭೃತಖಡ್ಗಶೂಲವಿಲಸತ್ ಖಟ್ವಾಂಗಢಕ್ಕಂ ಕನತ್
ಕನಕಾಂಗಂ ವೃಷವಾಹನಂ ಪ್ರವಿಲಸನ್ಮಾಹೇಶ್ವರೀಯುಕ್ತನೊ
ಲ್ದನಿತಂ ದ್ವಾದಶಕೋಟಿಭೈರವಯುತಂ ಕ್ರಾದೊಪ್ಪುಗುಂ ಭೀಷ್ಮದಂ
ಷ್ಟ್ರನನಂತಂ ರುರುಭೈರವಂ ಹರಪುರೀಕಾಲಾಧ್ವ[1]ದಿಗ್ದ್ವಾರದೊಳ್[1] ೫೮

ಶ್ರುತಶೂಲಾಯುಧವಜ್ರಶಕ್ತಿಧರನಾದಿತ್ಯಪ್ರಭಂ ಚಾರುಚಂ
ದ್ರಿಕೆ[2]ವಾಹಂ ದಶಕೋಟಿಭೈರವಯುತಂ ಕೌಮಾರಿಯೊಂದೆಂಬ ಕಾಂ
ತೆ ಕರಂ ರಂಜಿಸೆ ಚಂಡಭೈರವನುದಾರ[3]ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಕಾಮನಿಂ[4]
ದ್ರಕಳಂಕಂ ಸಲೆ ಸೇವಿಪಂ ರವಿಸುತಾಶಾದ್ವಾರಮಂ ಲೀಲೆಯಿಂ ೫೯

ಗರುಡಾರೂಢನುಪಾತ್ತಚಕ್ರಜಲಜಂ ಕೌಮೋದಕೀಶಾರ್ಙ್ಗನೊ
ಪ್ಪಿರೆ ನಾರಾಯಣಿಗೂಡಿ ನೈರ್ಋತದಿಶಾದ್ವಾರಸ್ಥಿತಂ ಕಣ್ಗೆ ಬಂ
ಧುರನಾದಂ ಸಲೆ ಪಂಚಕೋಟಿಗಣಿತೋದ್ಯದ್ ಭೈರವರ್ ಸೇವಿಸು
ತ್ತಿರೆ ತನ್ನಂ ಘನಯೋಗಿನೀಪರಿವೃತಂ ಕ್ರೋಡಾಹ್ವಯಂ ಭೈರವಂ ೬೦

ನವಮೇಘಾಂಶುಜಟಾಧರಂ ಮುಸಲಶಂಖಂ ಖೇಟಕಂ ಖಡ್ಗಮೊ
ಪ್ಪುವನಾಲ್ದೋಳ್ಗಳಿನಾಱುಕೋಟಿ ಭಟರಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ದ ವಾರಾಹಿಯೊಂ
ಬವಳೊಳ್ ಕೂಡಿ ಲುಲಾಯವಾಹನದೆ ಕಣ್ಗಿಂಬಾದನುನ್ಮತ್ತಭೈ
ರವನುದ್ಯದ್ವರುಣಾಶೆಯೊಳ್ ಪುರದ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡದೊಳ್ ಶೂಲಿಯಾ ೬೧

ಚಂಪಕ.
ಅಡರ್ದು ಮದೇಭಮಂ ಪಿಡಿದು ಶಕ್ತಿಧನುಃಪವಿ[5]ತೋಮರಂಗಳಂ
ಬಿಡೆ[6] ಕನಕಾಂಶು ರಂಜಿಪೊಡಲಿಂ ಶಚಿಯೆಂಬಳೊಳೊಂದಿ ರಂಜಿಸು
ತ್ತಿಡವಲ್ಲಡೊಳ್ ತ್ರಿಕೋಟಿಸಮಸಾಹಸಭೈರವರೊಪ್ಪೆ ಕಾದು ನಿಂ
ದೊಡನೆಸೆದಂ ಮರುದ್ದಿಶೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳೊಲ್ದು ಕಪಾಲಿಭೈರವಂ ೬೨

ಉತ್ಪಲ.
ಮುಂಡಿಸಿ ಕಾಕವಾಹನದೆ ಘಂಟಿಕೆ ಶೂಲಕಪಾಲಢಕ್ಕೆಗಳ್
ಚಂಡಕರಂಗಳೊಳ್ ಪೊಳೆಯೆ ಪನ್ನೆರಡೊಂದಿದ ಕೋಟಿಭೈರವರ್
ತಂಡದೆ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರೆ ಕುಬೇರದಿಶಾಶ್ರಿತಸಿರ್ದನಲ್ಲಿ ಚಾ
ಮುಂಡಿಯೊಳೊಂದಿ ಧೂಮ[7]ರುಚಿಕಾಯದ ಭೀಷಣನೆಂಬ ಭೈರವಂ* ೬೩

೧-೧ ದಿಗ್ಭಾಗಮುಂ (ಯ, ರ, ಲ); ದಿಗ್ಭಾರಮುಂ (ಜ) ೨ ದ್ರಕಿ (ಗ, ತ, ಯ) ೩ ದಾರಂ
೪ ಕಾದು ನಿಂ (ಯ) ೫ ಶರ (ಯ) ೬ ನಡೆ (ರ) ೭ ಧೂಮ್ರ (ಯ, ಲ)
* ಈ ಪದ್ಯವು 'ಯ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೬೨ನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂದಿದೆ.

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಗಿರಿಕಾರೂಢಂ ಗದಾಖೇಟಕಫಲಕಮಹಾಖಡ್ಗಹಸ್ತಂ ಸುವರ್ಣ
ಸ್ಫುರಿತಾಂಗಂ ಫಾಲನೇತ್ರಂ ಸ್ವಸಮಬಲಲಸದ್ ಭೈರವರ್ ಕೋಟಿಯೆಂಟೊ೧
ಪ್ಪಿರೆ ಸಂಹಾರಾಖ್ಯನಿರ್ಪಂ ಬಳ್ತವೆರಸಿ ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಣ್ಮಂ ಕಳಾಭಾ
ಸುರನಿರ್ಪ್ಪೀಶಾನದಿಗ್‌ದ್ವಾರ೨ದೊಳೆ ವಿಭವದಿಂ ಭೈರವಂ ಭಸ್ಮಭೂಷಂ ೬೪

ವಚನ

ಇಂತು ಸಂತತಮೆಸೆವ ಪೃಥುಳಬಲರ್ೆ೩ ಪ್ಪೃಭೈರವರ ಕಾಪಿನ ಸೀಮೆಯಿಂ ದೊಳಗೆ ಫಣಿವರಂಗಾದೊಡಮೆಣಿಸಲ್ಬರಿದೆನಿಪ ಪೆಂಪಂ ಪಡೆದತಿಪ್ರಕಾಶಮನತಿ ಕೌತುಕಮನತ್ಯಂತವೈಭವಮು೪ನುರುತರ೪ ಸೌಂದರ್ಯಮನೊಳಕೊಂಡು ಕಣ್ಗೆ ಮಂಗಳಮಾಗಿ ಮನಕೆ ಮನೋಹರಮೆನಿಸಿ ಸೊಗಯಿಪ ಶಿವರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ,

ಚಂಪಕ.

ಘನತರಮಾಗಿ ಪೂರ್ವದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಖುಗಾಗಮಮೇಕಲಕ್ಷಯೋ
ಜನಮಿತಗೋಪುರಾಕೃತಿಯೊಳೊಪ್ಪುಗುಮಿಂದುಮಳಕ್ಷ್ಮೀಮಲ್ಲಿಕಾಂ
ಚನಮಯವೇತ್ರಹಸ್ತನೆಸೆಗುಂ ಚತುರರ್ಭುವಸದ್ಗುಣಾವೃತಂ
ವನಜಭವಾದಿಗಳ್ ಸಮಯುಮಂ ಸಲೆ ಪಾರ್ದಿರೆ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಂ ೬೫

ತೊಳಗಿದುದೇಕಲಕ್ಷಮಿತಯೋಜನದುದ್ದದ೫ ನೀಲವರ್ಣಮು
ಜ್ವಳಿಸಿರೆ ಗೋಪುರಾಕೃತಿಯನಾಳ್ದು ಯಜುಃಶ್ರುತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಶೆಯೊಳ್
ಬಳವದನಂತರೋಮಜಗಣಾವೃತನಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಪಂ ವಧೂ
೬ವಿಳಸಿತವೀರಭದ್ರವಿಭು ಖಡ್ಗಧನುಃಶರಖೇಟಕಾನ್ವಿತಂ ೬೬

ಅತಿಸಿತಮೇಕಲಕ್ಷಪರಿಲಕ್ಷಿತಯೋಜನದುದ್ದಮಾಳ್ದು ನೀ
ಳ್ಪತಿಶಯಸಾಮವೇದಮದು ಗೋಪುರಮಾಗಿ ವಿರಾಜಿಕುಂ ಪಯಃ
ಪತಿದಿಶೆಯೊಳ್ ಬಟು೭ಕ್ಕದರ ಬಂಕದೊಳೊಪ್ಪುಗುಮುಜ್ವಳಾಂಗನ
ನ್ವಿತಬಹುಸಂಖ್ಯರುದ್ರಗಣಸೇವಿತನಗ್ಗದ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ೬೭

ಮತ್ತೇಭ.

ಗಣಿತಂ ಗಾವುದಮೊಂದು ಲಕ್ಷಮೆನೆ ಕೈಕೊಂಡುದ್ದಮಂ ತಾನಥ
ರ್ವಣವೇದಂ ಘನಗೋಪುರಾಕೃತಿಯೊಳುರ್ಕುಂ ತಾಳ್ದು ಪೊಂಬಣ್ಣಮಂ
ಪ್ರಣುತಾಂಗಂ ಬಡಗಲ್ ಗಣಾಳಿಸಹಿತಂ ತದ್‌ದ್ವಾರದೊಳ್ ಶೌರ್ಯ೭ಭೂ
ಷಣನಿರ್ಕುಂ ಪುದಿಲ೮ದೇಟ್ಟಿಯಿಂ ಸಲೆ ಮಹಾಕಾಳಂ ಕರಾಳಾಯುಧಂ ೬೮

---

೧ ಯಿಂದೊ (ಯ) ೨ ದಿಗ್ಭಾಗ (ರ, ಲ) ೩-೩ ನತಿಭಾಸುರ (ಚ) ೪ ವಳೂನ (ಚ) ೫ ದುದ್ದತಿ (ಚ); ದುದ್ದದೆ (ಯ) ೬ ಭೃತ (ಚ) ೭ ಸೌರ್ಯ (ಕ, ಗ, ತ) ೮ ಪದೆ (ಯ, ಲ)

ಚಂಪಕ.

ಬಳಸಿ ಪಡಿದಿರ್ದ ಮಾಣಿಕದ ಮಂಟಪರಾಜಿಯು ರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯಸಂ
ಕುಳದ ಕನತ್ಸುವರ್ಣಮಯಶಾಲದ ನಾಲ್ದೆಸೆ ಗೋಪುರಂಗಳು
ಜ್ವಳಿಸುವ ದ್ವಾರವಟ್ಟದ ಬೆಡಂಗಮದೊರ್ಪ್ಪಿರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿದುದೇಕಕೋಟಿಮಿತಯೋಜನದೋಲಗಶಾಲೆ ಶೂಲಿಯಾ ೧೯

ಮರಕತವೇದಿ ಮಾಣಿಕದ ಬೋದಿಗೆ ನೀಲದ ಕಂಬಮಿಂದುಕಾಂ
ತರುಚಿರಕುಟ್ಟಿಮಂ ಪವಳದೋಳಿಗೆ ರನ್ನದ ಜಂತೆ ಪುಷ್ಪರಾ
ಗರುಚಿ ವಿತರ್ದಿ ಮೌಕ್ತಿಕಲಸತ್ಕಲಶಂ ಪರಿಶೋಭೆವೆತ್ತು ಬ
ಜ್ಜರದ ಕವಾಟಮೊಂದೆ ಕರಮೊಪ್ಪಿದುದೀಶಸಭಾನಿಕೇತನಂ ೨೦

ಉತ್ಪಲ.

ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆವ ದಂತಿಯ ಮಾಟ್ಕೆಯೊಳಬ್ಜಜಾಂಡಮು
ತ್ಪನ್ನತತತ್ಸಭಾಗೃಹಮಹಾಪ್ಪಣಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಕುಮು
ದ್ಯನ್ನಳಿನಾಪ್ತದೀಧಿತಿಯು ಮುಂದಣ ಮೀಂಬುಟುಮಂತೆ ತತ್ಸಭಾ
ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಪುದು ಪನ್ನಗರಾಜಫಣಾಮಣಿವ್ರಜಂ ೨೧

ವಚನ

ಅಂತೊಪ್ಪುವನೇಕರವಿಶಶಿಕೋಟಿರುಚಿಯಂ ಪಟಿದು ಪಜ್ಜಳಿಪ ವಿಪುಲಪ್ರಭಾಮಂಡಲಂ ಪುದಿದ ಮಹಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದೊಳೇಕಲಕ್ಷಯೋಜನದನಿತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮುನಿತುನ್ನತಿಯುನಾಳ್ದು ಕಣ್ಗೊಳಿಪ ಚಿಂತಾಮಣಿಮಹಿತಮಂಗಳಮಯ ಮಹಾಪೀಠಮನೀಶಾನದಿಶೆಯೊಳೈಶ್ವರ್ಯಮೆ ಮೃಗೇಂದ್ರಾಕಾರಂಬೆತ್ತು ವಿಮಳಧರ್ಮಮೆ ವೃಷಭಾಕೃತಿವಡೆದನಲಾಶೆಯೊಳ್ ಸುಜ್ಞಾನಮೆ ಶಾಂತಿದೇವತಾರೂಪದಿಂ ನಿಸ್ರುತಿಯುತ್ತಲ್ ವೈರಾಗ್ಯಮೆ ವೈಭವಸ್ವರೂಪದಿನನಿಲದಿಶೆಯೊಳ್ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಂಗಳೊಳ್ ಭೂತರೂಪಂಧರ್ಮಮುಮಂ ವಿಕಟಾಂಗಮೆನಿಪ್ಪ ಜ್ಞಾನಮಂ ಘೋರವೇಷಂಬಡೆದ ವೈರಾಗ್ಯಮಂ ವಿಕೃತಕಾಯಮಾನ್ವಿತಮಾದನೈಶ್ವರ್ಯಮಂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದುಮಿಂತೆಣ್ದೆಸೆಯೊಳೆಣ್ಬರಿಜಂ ಪೊತ್ತು ಸೇವಿಸುತ್ತಮಿರೆ ತದಂತರಾಳಭಾಸುರಮೆನಿಸಿ,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಫಣಿರಾಜಂ ನಾಳಮಾಗುತ್ತಿರೆ ಮಿಸುಪೆಸಳೆಂಟಾಗೆ ನಿರ್ವ್ಯಾಜದಿಂ ಸಂ
ಧಣಿಮಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಮುಂ ವಾಮೆಯೆ ಮೊದಲೆನಿಪಾ ಶಕ್ತಿಗಳ್ ಕರ್ಣಿಕಾಲ
ಕ್ಷಣಮಂ ತಾಳ್ದೊಪ್ಪೆ ವಿದ್ಯಾಧಿಪರೆಸೆಯೊಳಪ ತತ್ಕೇಸರಾಕಾರದಿಂ ಸಂ
ದಣಿಸುತ್ತುಂ ತೋರೆ ಸೂರ್ಯಾನಲಶಶಿಯುತಮೊಪ್ಪಿದುದಂಭೋಜಪೀಠಂ ೨೨

೧ ಸಾ (ಚ) ೨ ರಾಜಿ (ಚ) ೩-೩ ಯೋಜನದ ವಿ (ಚ) ೪ ಸತ್ಕೇಸ (ಯ)

ವಚನ

ತತ್ಪದ್ಮಪೀಠದೊಳ್ ಕೌಸುಂಭತಲ್ಪಮೆನೆ ಕೆಂಬೊಳೆಪಿಂ ಕೊಳಪ ಮಹಾಬಿಂದುವೆಂಬ ಮೆಲ್ವಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಯಿಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು,

ಮತ್ತೇಭ

ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರೇರಕನದ್ವಿತೀಯನನಘಂ ವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಕಲಾ
ಸ್ಪದನಾದ್ಯಂತವಿದೂರನಾರ್ಯನಜಡಂ ವಿಶ್ವಾಧಿಕಂ ವಿಶ್ವಮೂ
ರ್ತಿ ದಯಾವಾರ್ಧಿ ಜಗಜ್ಜನಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾಧಾರಂ ಮಹಾಭೋಗವೋ
ಕ್ಷದನಬ್ಜಾಕ್ಷಮುಖಾಮರಾರ್ಚಿತಪದಂ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದಂ ಶಂಕರಂ ೨೩

ಉತ್ಪಲ

ಬಾಂಬೊಟೆ ತಳ್ತ ಕೆಂಜಡೆಯ ಬಲ್ಮುಡಿ ತಾಳ್ದ ಶಶಾಂಕಲೇಖೆ ಭಾ
ಳಾಂಬಕಮುಲ್ಲಸತ್ಫಣಿಪಕುಂಡಲಮಾಯತಬಾಹುಕೃತ್ತಿ ವ
ಸ್ತ್ರಂ ಬಗೆಗೊಳ್ವ ನುಣ್ಗರೆ ವರಾಭಯಶೂಲಮೃಗಾಂಕಪಾಣಿಯುಂ
ಕಂಬಿಡದೊಪ್ಪುವದ್ರಿಜೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ರಂಜಿಸಿದಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ೨೪

ತಾ[1]ಪತ್ರಯಾಪಹಾರಿ ವಿ
ರೂಪಾಕ್ಷಂ ಭುಜಗಭೂಷನನಘನವಿದ್ಯಾ
ಲೋಪಂ ಭೃ[2]ತಸಿತ[3]ಭಸಿತಾ[3]
ಲೇಪಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದನಭವನನುಪಮವಿಭವಂ ೨೫

ಚಂಪಕ.

ಎಳವೆಱೆಯಾಂತ ರತ್ನಮಕುಟಂ ಮಣಿಭೂಷಣಮಿಂದುಬಿಂಬಮಂ
ಜುಳಪದನಂ ನವಾರುಣಕರಾಂಶುಕಮುಜ್ಜ್ವಳಕಾಯಕಾಂತಿ ಸಂ
ದಳಿಸೆ ಮೃಡಾಂಕಪೀಠಮನಳಂಕರಿಸುತ್ತೆ ಶುಭಾಂಗಿ ಸರ್ವಮಂ
ಗಳೆ ರತಿಕೋಟಿಯಂ ಪೞಿದು ರಂಜಿಸಿದಳ್ ಪದವೆತ್ತ ಚೆಲ್ವಿನಿಂ ೨೬

ಮಿಸುಪಲರ್ಗಣ್ಣ ಕಾಂತಿ ತಿಳಿಜೊನ್ನಮಿದೆಂಬಿನಮಾಳ್ದ ಭೂಷಣ
ಪ್ರಸರದೆ ರನ್ನದೊಳ್ಪೆಳಗು ಚೆಂಬಿಸಿಲಂತಿರೆ ತಾಳ್ದಲಂಪನೆ
ಣ್ದೆಸೆಯೊಳ್ಪಲರ್ದು ಪರ್ಬಿ ವಿಸಟಂಬರಿಯುತ್ತಿರೆ ಮಂತ್ರದೇವತಾ
ವಿಸರಮೊಱಲ್ದು ಸೇವಿಸೆ ಪದಾಬ್ಜಮನದ್ರಿಜೆ ಕಣ್ಗೆ ತೋಱಿದಳ್ ೨೭

---

೧ ಪಾಪ (ಚ)
೨ ಧೃತ (ಯ); ಭಾ (ರ, ಲ)
೩–೩ ಭಸ್ಮಾ (ಗ, ತ, ರ)

ಮತ್ತೇಭ.

ಕರದೊಳ್ ಕಾನಕಚಾಮರಂಬಿಡಿದು ವೇದವ್ರಾತಮಂ ಪೆತ್ತ ಭಾ
ಸುರಗಾಯತ್ರಿ ಕಡಂಗಿ ಡಾಳಿಸೆ ಮಹಾಸಾವಿತ್ರಿ ತಾಳ್ದಲ್ಲಿ ನಿಂ
ದಿರೆ ಶಕ್ತಿವ್ರಜಮಾನ್ಯೆ ಪೊಂಡವಕೆ[೧]ಯ್ಸಾಂತಿರ್ದಾ[೧]ದೇವೀಸಮು
ತ್ಕರಮೊಲ್ದಾಂತಿರೆ ರನ್ನವಾವುಗೆಯನೊಪ್ಪಿರ್ದಂ ಭವಾನೀಧವಂ ೭೮

ಮತ್ತಮಾ ಮಹೇಶ್ವರಂ ವ್ಯೋಮದಂತೆ [೨]ವಿತತ[೨]ಕ್ಷಣರುಚಿಮಹಾಧ್ವನಿಯುಕ್ತ ಘನಗಣಸಮೇತನುಂ, ಸದಾ[೩]ರಾಜಹಂಸಮಂಚಿತನುಂ; ವನದಂತೆ ಸಮುನ್ಮೀಳಿತ ವಿಶಾಖಾಂಕನಗಜಾತಾನ್ವಿತನುಂ, ಮಧುರಸಾರ್ದ್ರೋಜ್ವಲಸುಮನೋವಿರಾಜಿತನು; ವಿಪಿನದಂತನೇಕಪಾರಿಜಾತಾಚ್ಛಪುನ್ನಾಗಕದಂಬಾಕಲಿತ[೪]ಪದನುಂ, ಸುರಸಧಾಸಮಾನಸಕ್ತಿಶರಭವಾರಚಿತವಿಭ್ರಮನುಂ; ಸಮುದ್ರದಂತೆ ನಿಜ[೫]ಸುಧಾ[೫]ಶ್ರಿತಾಹೀನಭೋಗಸ್ವಪದಚ್ಯುತಶ್ರೀಸುಖಪ್ರದನುಂ, ಅನಂತಾಚಲಾತಿವ್ಯಾಪ್ತಸ್ವಪ್ರಭಾವಮುಕಾಳಪರಿಮಿಳಿತನುಂ;

*ವಿಷಧರನಾಗಿಯುಂ ಚಿರಪ್ರಭಾಸಂಗತನುಂ, ಭುವನಪತಿಯಾಗಿಯುಮಜಡಾಶ್ರಯನುಂ ನರಗರ್ವ[೫]ಸರ್ವಾಪ[೫]ಕನಾಗಿಯುಮರ್ಜುನರುಚಿಯುಂ, ಸಾಮಜಪ್ರಿಯನಾಗಿಯುಂ ಪಂಚಾನನಪ್ರಥಿತನುಂ, ಸದ್ಯೋಜಾತನಾಗಿಯುಂ ಭವರಹಿತನುಂ, ಸವ್ಯೋವಾಂಗವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯುಂ ಜಾತರೂಪರುಚಿವಿಗ್ರಹನುಂ, ಅಜಾತಶತ್ರುವಾಗಿಯುಮನಂತಾರಿಪುರಾರಾತಿಯುಂ, ಸದಾಲೋಕಭರಿತನಾಗಿಯುಮಂಧಕಾರಾತಿಪ್ರಥಿತನುಂ, ಸಕಲಾದಿತ್ಯಗ್ರಹಣೋಪಯುಕ್ತನಾಗಿಯುಮಧಿಕೋಪರಾಗರಹಿತನುಂ, ಶುಕಾಮೃತಫಲಪ್ರದನಾಗಿಯುಮವನಸ್ವಭಾವನುಂ, ಕಾಮದೇಹೋಪೇತನಾಗಿಯುಂ ದರ್ಪಕೋಪಗತವಿಗ್ರಹವಿದಾರಣನುಮೆನಿಸಿರ್ದನಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಚಂಪಕ.

ಹರಿತನಯಾರಿಯೆಂದೆನಿಸಿಯುಂ ಧವಳಾಂಶುಕಧಾರಿ ನೀಲಕಂ
ಧರನೆನಿಸಿರ್ದುಮಾದೃತಸುಮಾನಸಹಂಸನುಪಾತ್ತಸಿಂಧುರಾ
ಜರುಚಿರನಾಗಿಯುಂ ತತಜಡಾಶ್ರಯವಿಪ್ರಿಯನಪ್ರಮೋಹಳ[೬] ಭಾ
ಸುರನೆನಿಸಿರ್ದುಮುನ್ನಿತನಯುಷ್ಟಿತಿಯೊಪ್ಪಿದನದ್ರಿಜಾಧವಂ ೭೯

೧–೧ ಯಂ ವಾಪ್ಯಾದಿ (ಯ, ರ, ಲ); ಯಂತಿರ್ದಾದಿ (ಚ) ೨-೨ ವಿತತ (ಯ, ರ, ಲ) ೩–೩ ಹಂಸಸಮಂಚಿ (ಯ); ಹರಿಹರಿಮುಂಚಿ (ಲ) ೪ ಪದಾ (ಯ, ರ, ಲ) ೫ ನಿರ್ವಾಪ (ಯ, ರ, ಲ) ೬ ಮೋದ (ಚ)

* ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ "ವಿರೋಧಾಭಾಸ" ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ವಚನ.

ಮತ್ತಮಾಗಳೋರಣಂಗೊಂಡು ೧ಶರಚ್ಛಶಾಂಕ೧ರುಚಿಯೊಳ್ ೨ಸೆಣಸಲ್ಕೆ೨ಳಸಿ ನೆಗೆವಾವೆನಿಸಿ ರಂಜಿಪ ಧವಳಚಾಮರಮಂ ಬಿಂಕದಿಂ ಕೊಂಕಿ ನಿಂದ ಸೂಳೆಯರಿದು ತೋಳ್ಗಳಂ೩ನೆಗಪಿ ಡಾಳಿಪ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾದಿಪರಮಶಕ್ತಿಯರಿಂ, ಕರ್ಣಾಂಬುಜಂ ಸೆಱೆವಿಡದ ಪೂರ್ಣೇಂದುವೆಂಬಂತೆಸೆವ ೪ಮಣಿದರ್ಪಣಮನೆಣೆಯರ್ವಿಡಿದು ಸಿರಿಮೊಗಕ್ಕೆ ತೋರ್ಪ ಕಳಾಮಾಲಿ೫ನಿಯರಿಂ೫, ಪಾಡಿ ಪಸಿದು ಬಸವಱಿದ ಕಂಬಳಾಶ್ವತರನಾಶ್ವಾಸಿಪಂತಲರ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಿಂದಲರನೊಡರ್ಚಿ ಬೀಸುವ ರೋಹಿಣಿಯಿಂ, ಮಂಗಳಗೀತೆ೬ಯುಂ ಪಾಡಿ ಮಣಿವೆಳಗಿನಾರತಿಯಂ ಬೆಳಗುವ ಭಾನುಭಾಮೆಯಿಂ, ನಿಜಕರತಳೋದ್ಧೃತಸಹಸ್ರದಳಪುಂಡರೀಕವೆನೆ ಮಿಸುಪ ಮೌಕ್ತಿಕಚ್ಛತ್ರಮುಮಂ ತಳೆದೋಲಗಿಪ ರಮಾದೇವಿಯಿಂ, ಸಲ್ಲಲಿತವಲ್ಲಕಿಯ ಮೆಲ್ಲುಲಿಯೊಡನೆ ಪಂಚಮಧ್ವಂಚರಂ ಮಿಗೆ ಸವಿ ಸವೆಯದ ಸಾರಸಂಗೀತಮಂ ಕೇಳಿಪ ೭ಕೇಳಿಕೆ೭ವಿಡಿದ ಭಾರತಿಯಿಂ, ಮಧುರಶೀತಳಸುರಭಿಸಲಿಲಸಂಭೃತಕನಕ೮ಭೃಂಗಾರಮುಮಂ೮ ಶೃಂಗಾರಂಬೆತ್ತು ಪಿಡಿದು ನಿಂದ ವರುಣಾಂಗನೆಯಿಂ, ಕೆಂಬರಲ ಕಾಳಂಜಿವಿಡಿದು ಮಿಸುಪ ಪುಲೋಮಜಾದಿರಮಣಿಯರಿಂ, ಸರಸಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಪಱಿಮರ್ಗೊಂಡು ಮೊರೆದೆಱಗುವ ಪಱಿಮೆವಱಿದುಱುಗಲಿಂ ತಳ್ತ ನಱುಗಂಪಸುಗುಳ್ವರೆವಿರಿದರಲ ಮಾಲೆಯಿಂ ಪವತಳವಂ ಪದೆದಲಂಕರಿಪ ರತಿಯುವತಿಯಿಂ, ಶೂಲ೧೦ಕಪಾಲಖಡ್ಗ೧೦ಪರಶ್ವಾದ್ಯಾಯುಧಂಬಿಡಿದ್ದು ಬಿಱಿನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಮಾತೃಕಾದೇವಿಯರಿಂ, ಕರ್ಣಾಂಬುಜಂಗಳಂ ನೊಸಲೊಳೇರಿಸಿ ಬೆಸನಂ ಸಾರ್ದು ನಿಂದ ಯೋಗಿನಿಯರಿಂ, ಕರೆಕರೆದು ಸಮ್ಮುಖಂಗೆಯ್ವ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯರಿಂ, ಪರಸಿ ಪಾಡುವನಸೂಯೆ ಮೊದಲಾದ ಮುನಿವನಿತೆಯರಿಂ, ಸಹಜ೧೧ಸದ್ಗುಣಗಣಮಂ೧೧ ಸರಸರವದಿಂ ಸಾರ್ದು ಸಂಕೀರ್ತನಂಗೆಯ್ವ ಶ್ರುತಿಸತಿಯರಿಂ, ಶೃಂಗಾರಲಕ್ಷ್ಮಿಯುಂಗಂಬ್ಲಡೆದನೇಕರೂಪದಿಂ ನಿಂದಂತೆ ಪೊಂದೆರೆ ಸರಿಯೆ ಪುಷ್ಪಪುಟಹಸ್ತದಿಂ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗೆದರ್ದು ಮೋಹಿಸಿ ನಿಂದು ಕಟ್ಟೆದಿರೊಳ್ ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲರ್ ಮೆಚ್ಚೆ ಚತುರತರಚತುರ್ವಿಧನರ್ತನಮಂ ಬಿತ್ತರಿಪ ರಂಭಾದಿದಿವ್ಯನರ್ತಕಿಯರಿಂ, ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವ೧೨ದೊಳ್ ನಿಂದು ಶಿವ೧೨ ಸಹಸ್ರನಾಮಮಂ ಜಪಿಯಿಸುತ್ತೆಸೆವ ಮುಕುಂದನಿಂ, ದಕ್ಷಿಣದೊಳಕ್ಷೀಣರವದಿಂ ಲಕ್ಷಣಂಬಿಡಿದು ಚತುರ್ಮುಖದಿಂ ರುದ್ರಸೂಕ್ತರಥಂತ೧೩ರಾದಿಮಂತ್ರಮನೋದುವಬ್ಜಭವನಿಂ, ವಿವಿಧವಿನಿಯೋಗವಂ ಮಾಳ್ಪ ಲೋಕೇಶ್ವರರಿಂ, ಕರೆಗಣ್ಮಮಾ

೧-೧ ಶಾರದಶಶಾಂಕ (ಯು) ೨-೨ ಸಲ್ವೆ (ಚ, ತ) ೩ ತೋಳಂ (ಜ) ೪ ನವ (ಯು) ೫-೫ ನಿಯಿಂ (ಚ, ಜ, ಯು, ರ, ಲ) ೬ ಗೀತಿ (ಯು, ರ, ಲ, ವ) ೭-೭ ಕಳೆ (ಯು) ಕೇಳಿ (ವ) ೮-೮ ಕಲಶಮಂ (ರ) ೯ ಮುರಿ (ಜ) ೧೦-೧೦ ಕಪಾಲಕಂಕಾಲಖಡ್ಗ (ಯ) ೧೧-೧೧ ಮೆನೆ ಸಂದಣಿಮಾದಿ ಗುಣಗಣಮಂ (ಯು); ಸಂದಣಿಯು ಗಣಮಂ (ರ) ೧೨-೧೨ ದೊಳ್ ಶಿವ (ಜ, ಯು, ರ, ಲ) ೧೩ ರಥಾಂತ (ಕ).

ನಂದಾಶ್ರುವಿಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದ ಪುಳಕದಿಂ ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿವೆರಸುಪೊರೆಯೇರಿ ನೊಸಲೊಳ್ಮುಗಿದಂಜಲಿಪುಟದಿಂ ಪೊಗಟ್ಟಿ ಪರಮತಪೋಧನರಿಂ, ನೆರೆದೊತ್ತರಿಪ ಸುರಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳ ನಿಸರದೞವಿಗೞಿದ ಕಳಕಳಮಂ ಪೊಂಬೆತ್ತಮನೆತ್ತಿ ಹೋ ಸಾರ್ ತೊಲಗೆಂದು ನಿವಾರಿಸಿ ಸಮುಚಿತಸ್ಥಾನದೊಳಿಂಬುಕೆಯ್ವುವ ಭೀಮಕಂ೧ಕಾಳಿಗಳೆಂಬ೧ ವೇತ್ರಧರರಿಂ, ಸಮಯಂಬಡೆದು ಸಾದ್ಗುಣ್ಯನೆ ಕರ್ಣಾಭರಣಮಂ ಪೊರ್ದಿ ಸಮುಚಿತಕಾರ್ಯವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್ವ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿಂ, ಸದ್ಧರ್ಮಮೆ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತು ಸಮದೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ನಿಂದ ವೃಷೇಂದ್ರನಿಂ, ಬಹುವಿಧವಿಕಟವೇಷದಿಂ ವಿಕೃತಿದೋಱಿ ನಗೆಯಂ ಬೀಱಿ ನಲಿದು ನರ್ತಿಪ ಭೃಂಗಿರಿಟಿಯಿಂ, ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡಿ ಮೋಹಿಪ ಗರುಡಗಂಧರ್ವಚಾರಣರಿಂದೋರಣಂಬಿಡಿದೋರಂತೆ ನಿಂದ ವೀರಪ್ರಮಥರಿಂ, ನೆರೆನೆರೆದು ತರಂಗೊಂಡು ಸಂದಣಿಸಿ ನೆಲಸಿದ ಸುರವಿಸರದಿನಂತಾಶ್ಚರ್ಯಮನನೂನಸೌಭಾಗ್ಯಮನಮಂದಸೌಂದರ್ಯಮನಪೂರ್ವತರವಿಲಾಸಮನೊಳಕೊಂಡೆಣಿಕೆಗೆ ಅತರ್ಕ್ಯಮಾಗಿ ಪೆಂಪನಾಳ್ದ೨ ಪರ೩ಮನ ಸಭೆ೩ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿರ್ದುದೆಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಉತ್ಪಲ.

ಪಾಡುವ ಕಿನ್ನರರ್ ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುವಚ್ಚರಿಯರ್ ಪೊದಟ್ಟಿ ಕೊಂ
ಡಾಡುವ ಚಂಡಕೀರ್ತಿಗಳ್ ಘೋ ಜಯಯೆಂದಡಿಗೆಯ್ದೆ ಮೆಯ್ಯನೀ
ಡಾಡುವ ತಾಪಸರ್ ಮಣಿಧನಾರ್ಘ್ಯಸುವಸ್ತುವನೊಲ್ದು ಕಾಣ್ಕೆಯಂ
ನೀಡುವ ನಿರ್ಜರೇಂದ್ರರೊಸೆದೊಪ್ಪಿದರೋಲಗದೊಳ್ ತ್ರಿಶೂಲಿಯಾ ೮೦

ವಚನ

ಮತ್ತಮಾ ಸಭೆ ಘನಾಗಮದಂತೆ ಮಂಜುಲಲಾಸ್ಯಚಂಚತ್ಕಲಾಪನೀಲಕಂಠಮಂಡಿತಮುಂ, ಸಮುದ್ಗತಸುಮನಃಕದಂಬ೪ಕಲಿತಮುಂ೪; ಛಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಸ್ವಾಗತಮತ್ತೇಭಶಾರ್ದೂಲಮುಖಬಹುವಿಧಸುವೃತ್ತಗಣಬಂಧುರಮುಂ, ಸದಕ್ಷರನಿಯಮಯುತಿ೫ವಿರಾಜಿತ೫ಮುಂ; ವ್ಯಾಕರಣದಂತೆ ವಿತತಾವ್ಯಯಪ್ರತ್ಯಯಪ್ರಕೃತಿನಿಯುಕ್ತಮುಂ, ಸಮಸ್ತಕಾರಕಕ್ರಿಯಾಪದಸಮಾಶ್ರಿತಮುಂ; ನ್ಯಾಯದಂತೆ ಬಹುಗುಣ೬ಕರ್ಮವಿಶೇಷಸಮವಾಯಸಮನ್ವಿತಮುಂ, ಸಸಿದ್ಧಾಂತನಿರ್ಣಯಪ್ರಯೋಜನಜಾತಿರಂಜಿತಮುಂ; ವೇದಾಂತಸಂತಾನದಂತೆ ಕೈವಲ್ಯೋದಿತಶಿವಸಂಕಲ್ಪಶ್ವೇತಾಶ್ವತರಮೈತ್ರೇಯಪರಮಹಂಸವಿಭ್ರಾಜಿತಮುಂ, ಪ್ರಣವರುಚಿಸಮುದಿತಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮರಮಣೀಯಮುಂ;

೧–೧ ಕಾಳರೆಂಬ (ಯು) ೨ ನಾಳ್ದ (ಚ) ೩–೩ ಮಸಭೆ (ಯ, ರ, ಲ) ೪–೪ ಕಲಿತಪದಮುಂ (ಜ) ೫–೫ ರಾಜಿತ (ತ) ೬ ಬಹುಗಣ (ಚ)

*ಆದಿತ್ಯವಸುವಿಸರ್ಗಾನ್ವಿತಮಾಗಿಯುಮಸಿತಗ[೧]ತಮೋವಿಳಿತಮುಂ, ಸ್ಫುರಿತಾಮಳ ಕೀಲಾಕ್ಷಾನಳಾಳಿಕದಾರುಕರೇಣುಕಾಂತಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿಯುಂ ಸದಾ ಶ್ರಿತಪಾವನಭಾಸ್ವಮುಂ, ಸುರಭಿಗಂಧವಾಹಬಂಧುರಮಾಗಿಯುಂ ಸದಾನಂದಿಭೃಂಗ್ಯಂಚಿತಮುಂ, ಭೀಮಧಮರ್ಗಪ್ರವೀರಪದ್ಮಾಲಂಬಿತಮಾಗಿಯುಂ ಗುರುಗಾಂಗೇಯಸುರವಿಭವಾನ್ವಿತಮುಂ, ಸವಿಧಗತ[೨]ಪಸಾಟೋಪಮಾಗಿಯುಂ ಸಮುಜ್ವಲಸೌವರ್ಣ್ಯಂಗಾರಕವಿ[೩]ರಾಜಿತಮೆ[೩]ನಿಸಿದುರ್ಯೋಧಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಚಂಪಕ.

ನಿಯತವಿನಾಯಕಾನ್ವಿತಮದೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುಮಹೀನಭೋಗಭಾ
ಗ್ಯಯುತಮುಪಾತ್ತಭಾನು[೪]ವೆನೆ ಸಂದುಮಧಃಕೃತಭಾನು[೫]ಜಾತಮಾ
ರಯೆ[೫] ಘನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿಯುಮಚಂಚಲಮಚ್ಯುತಶೋಭೆ ತನ್ನೊಳೊ
ಪ್ಪಿಯುಮಜಡೋದಯಸ್ಥಿತಿ[೬]ಯುಮೆಂದೆನಿ[೬]ಸಿರ್ದುದು ತತ್ಸಭಾಗೃಹಂ ೮೧

ವಚನ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞತರಮೆನಿಸಿ ನಿರುಪಮಾನವಿಭವಂಬೆತ್ತು ಪುಟವಿಟ್ಟ ಕುಂದಣದಿಂ ಕೋಟಿಮಡಿಮಿಗಿಲೆನಿಪ ನಿಜಕಲೇ[೭]ವರಚ್ಛವಿ[೭] ಪುದಿದೆತ್ತಂ ಪತ್ತುಗೆಗೊಂಡು ಪಸರಿಸೆ ಗಜಾಜಿನಂ ತಳತಳಿಪ ಸುವರ್ಣಾಂಬರದಂತೆ ಶೋಭಿಸೆಯುಂ, ತೊಡೆದ ಭಸಿತಾಲೇಪಂ ಕಾಶ್ಮೀರಾಂಗರಾಗದಂತೆ ರಂಜಿಸೆಯುಂ, ಮಣಿಕಲಿತ[೮]ಫಣಿಕುಂಡಲಂ[೮] ಕನತ್ಕನಕ[೯]ಕರ್ಣಾಭರಣದಂತೆ ಕಮನೀಯಮಾಗೆಯುಂ, ತೊಟ್ಟ ಕಪಾಲಮಾಲಾಭರಣಂ ಮಿಸುಪ ಮಿಸುನಿಯಾಭರಣದಂತೆ ತೊಳತೊಳಗೆಯುಂ, ನಿಜತನುಸಹಜಸುಗಂಧದಿಂ ತಳ್ತು ಕೊರಲ ಗರಲಂ ತಳೆದ ಮೃಗಮದರೇಖೆಯೆನಿಸಿ ಮೆರೆಯೆಯುಂ, ಶಾಂತರಸಂ ಸಂಗಳಿಸಿದ್ದಳಿಕನಿಳಸಿತಶಿಖಿನಯನಂ ಗೈರಿಕಲಲಾಮಮನನುಕರಿಸೆಯುಂ, ಕರಕೋಕನದದರುಣರುಚಿಮುಸುಂಕಿದ್ದಜಕಪಾಲಂ ಮಣಿಮಯಪಾತ್ರೆಯೊಪ್ಪಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ವಿರಾಜಿಸೆಯುಂ, ಅನನ್ಯಸಾಮಾನ್ಯವಿಭ್ರಮಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ[೧೦]ಮಂ ಪಿಂಗದಾಳ್ವ ಪರಮಸೌಭಾಗ್ಯಯೋಗ್ಯಲಕ್ಷಣಂ ತನ್ನೊರ್ವನೊಳ್ ನೆಲಸಿ ನಿಂದುದೆಂಬ ಬಗೆಗ್ಗಡಪರ್ಗಿ ಮಿಸುಪ್ಪಖಂಡಪರಮೈಶ್ವರ್ಯವಿಭ್ರಾಜಿತಂ, ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣಗುಣಮಣಿಗಣರತ್ನಾಕರಂ, ಜಗದಂಡಕರಂಡಷಂಡನಿರ್ಮಾಣ[೧೧]ಪ್ರವೀಣನುಂ[೧೧] ತ್ರೈಗುಣ್ಯವಾಸನಾತೀತಂ, ತ್ರಯಾಸೀಮಂತಿನೀಸೀಮಂತರತ್ನಾಭರಣಂ, ನಿರತಿಶಯ

---

೧ ಮನ್ವಿತ (ಯ) ೨ ಸವಿಗದತಾ (ಚ) ೩–೩ ರಾಜಿತಮುಮೆ (ಯ) ೪ ಸಾನು (ಚ) ೫–೫ ವಾಮಹಾ|ಜಯ (ರ) ೬–೬ ಯಿಂದೆಂದೆನಿ (ಯ) ೭–೭ ವರದ ಛವಿ (ಕ, ಚ) ೮–೮ ಫಣಿಪ ಕುಂಡಲ (ಗ, ತ) ೯ ಕನಕ್ಕೋಕ (ಚ) ೧೦ ತ್ರೈಲೋಕ (ತ) ೧೧–೧೧ ಪ್ರವೀಣಂ (ಯ).

* ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ "ವಿರೋಧಾಭಾಸ" ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಮಂಗಳಕಲಾಕೇಳೀನಿವಾಸಂ, ನಿಜಶಕ್ತಿಲತಾಕಂದಳಿತಪ್ರಪಂಚಪಲ್ಲವಂ, ಪ್ರಣವಪಂಕೇರುಹಪರಮಹಂಸಂ, ಜನ್ಮಜರಾರುಜಾಮರಣವಿವರ್ಜಿತವಿಮಳಕಳೇವರಂ ಭಜಕಭವಾಮಯನಿವಾರಣಮಹಾಭಿಷಕ್ತನುಂ, ಭಕ್ತಜನಮನೋರಥಪಾರಿಜಾತನನಾದ್ಯಂತನವಿದ್ಯಾರಹಿತಂ, ಸರ್ವಜ್ಞಂ, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತಮನಾದಿ೧ಪ್ರಬೋಧಂ, ಸ್ವತಂತ್ರ೧ನಲುಪ್ತಾನಂತಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನದ್ವಿತೀಯವೈಭವಂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಕನಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸಚ್ಚಿದಾನಂದ೨ಮಯಂ.೨ ಸಕಲಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸನವಾಙ್ಮನಸ೩ಗೋಚರಂ,೩ವಿಶ್ವಾಧಿಕಂ, ವಿಶ್ವಭೇದ್ಯ೪ನುಮಾಸಹಿತಂ,೫ ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಗುಳಂತೆ, ಚಿತ್ತಿನ ಬಿತ್ತಿನಂತೆ,೬ಸತ್ಯದ ಸಾರ೬ದಂತೆ, ನಿತ್ಯತೆಯ ನಿಲುವಿನಂತೆ,೭ಆನಂದಧಾಗರ೭ದಂತೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಪರಮಸೀಮೆಯಂತೆ, ಕರುಣದ ಕಡಲಂತೆ, ಧರ್ಮದಪೆರ್ಮೆಯಂತೆ, ಸಿಂಗರದ ಸೀಮೆ೮ಯಂತೆ, ಮಂಗಳದ ಮೈಮೆಯಂತೆ, ಕಾಂತಿಯ ಕರುವಿನಂತೆ, ಶಾಂತಿಯ ಸರ್ವಸ್ವದಂತೆ, ಸರ್ವದೇವತಾಸಾರ್ವಭೌಮನನವಧಿನಿಭವನದ್ವಿತೀಯನೊಪ್ಪುತಿರ್ದನಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಚಂಪಕ.

ಕುವರನನೊರ್ವ ಮುದ್ದಿಸುತೆ ಪರ್ಣೆಯ ವಕ್ತ್ರಮನೊರ್ವ ನೇಹದು
ತ್ಸವದೊಳೆ ನೋಡುತುಂ ಪ್ರಮಥವರ್ಯರನಾದರಿಸುತ್ತುಮೊರ್ವ ಪಾ
ಡುವ ಸುರಸುಂದರೀರವಮನಾಲಿಸುತೊರ್ವ ಪೊದಱ್ದು ರಂಭೆಯಾ
ಡುವ ನವಲಾಸ್ಯಕೊರ್ವ ಮಿಗೆ ಮುಚ್ಚುತೆ೯ ಭೋಗಿವಿಭೂಷ೯ನೊಪ್ಪಿದಂ ೮೨

ಮತ್ತೇಭ.

ಪೆಱಸಾರ್ ಕೋಣಪ ನೂಂಕದಿರ್ ಪವನ ವಿತ್ತಾಧೀಶ ನೀ ಕಾಣ್ಕೆಯಂ
ನೆಱೆನೀಡಂತಕ ಸಂತವಿರ್ ಗಳಪದಿರ್ ಲೋಕೇಶ ಪಾಕಾರಿ ಬಂ
ದೆಱಗೈ ಮಾಧವ ಕುಳ್ಳಿರಿಲ್ಲಿ ರಜನೀಶಂಗಬ್ಜನೀಕಾಂತ ನೀಂ
ತೆಱಪಂ ಮಾಡೆನುತಲ್ಲಿ ಕೂಡೆ ಜಡಿದಂ ಮಾಕಾಲನಾ ಕಾಲದೊಳ್ ೮೩

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ.

ಪವನಂ ಸೌರಭ್ಯಮಂ ಪನ್ನಗಪತಿ ಮಣಿಸಂದೋಹಮಂ ಮಾಣದೊಲ್ದ
ರ್ಣವಮುದ್ಯನ್ಮೌಕ್ತಿಕಶ್ರೇಣಿಯನುರುಕನಕಾನೀಕಮಂ ಶ್ರೀದನಬ್ಜೋ
ದ್ಭವನೊಳ್ಪಿಂ ನವ್ಯವಸ್ತುವ್ರಜಮನಮಲಮಂದಾರಮಾಲಾಳಿಯಂ ನಾ
ಕಿವರಂ ಕೆಯ್ಗಾಣ್ಕೆಗೆಯ್ದಂಘ್ರಿಗೆ ಮಣಿದೊಲವಿಂ ಕೀರ್ತನಂ ಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದರ್

೧–೧ ಪ್ರಬೋಧಸ್ವತಂತ್ರ (ಯ, ತ) ೨–೨ ಮಯನುಂ (ಚ) ೩–೩ ಗೋಚರನುಂ (ಜ) ೪ ಸೇವ್ಯ ೫ ಸಹಿತನುಂ (ಜ) ೬–೬ ಸತ್ಯದ ಸಾಗರ (ಕ, ವ) ೭–೭ ಆನಂದಸಾಗರ (ಯ, ರ, ಲ) ೮ ಮೇರೆ (ಯ) ೯–೯ ಪನ್ನಗಭೂಷ (ಯ)

ಶಾರ್ದೂಲ.

ಶ್ರೀರಾಮಾರಮಣಾರವಿಂದಭವಜಂಭಾರಾತಿಮುಖ್ಯಾಮರ
ಸ್ತೋಮಾಂಚನ್ಮಕುಟಪ್ರಬದ್ಧಮಣಿರುಜ್ನೀರಾಜಿತಾಂಘ್ರಿದ್ವಯಂ
ಕಾರುಣ್ಯಾಕರನಪ್ರಮೇಯಮಹಿಮಾಧಾರಂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿರಾ
ಕಾರಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿರ್ದನೈಂದವಕಲಾಶ್ರೀಶೇಖರಂ ಶಂಕರಂ ೮೫

ಗದ್ಯ

ಇದು ನಿಖಿಲಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿವಲಿಂಗ
ತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರಸರಸಸಜ್ಜನ[೧] ಮಾನಿತೋ-
ಭಯ ಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವವಿರಚಿತಮಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲಾಕಥನ
ವಿಪುಳ ಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ

---

೧ ಸರಸಜನ (ಯು, ವ)

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕರನಗತನಯಾಸ್ಯಸು
ಧಾಕರಲಸದಮೃತರುಚಿಚಕೋರಂ ಗುಣರ
ತ್ನಾಕರನವನತಜನರ-
ಕ್ಷಾಕರನೀಗೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವಚನ

ಮತ್ತಮಾಗಳ್

ಚಂಪಕ.

ಕೆದರ್ದ ಜಟಾಳಿ ಜಾಱಿದ ಮೃಗಾಜಿನಮುಣ್ಮಿದ ಘರ್ಮವಾರಿಯಿಂ
ಕದಡಿದ ಭೂತಿ ಕಂದಿದ ಮೊಗಂ ನಿಡುಸುಯ್ಯೆ ಸುಪಿಂದಮುರ್ಗುಂ
ದಿದ ತುಟಿ ಕಂಪನಂಬಡೆದ ಕೆಯ್ಯ ಕಮಂಡಲು ವಕ್ಷದೊಳ್ ತೊಡಂ
ಕಿದ ಗಳದಕ್ಷಮಾಲೆ ಬಿಡದೊಂದಿರೆ ಬಂದುದು ತಾಪಸವ್ರಜಂ ೨

ವಚನ

ಅಂತು ತವಕಂಬೆತ್ತು ತಳ್ಳಂಕದಿಂ ಮುಲ್ಲಟಿಗೊಂಡು ಮನದೊಳುರ್ಬಿದುಬ್ಬಸದು
ಬ್ಬೆಗಂ ಪರ್ಬಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸೆ ತಮತಮಗೆ ತಾಳಲಸದಳವಾದ ಪೊಸತವಸಿಯೊರ್ವಂ
ನೆಗಬ್ದಿ ತಪದೆಸಕದ ಮುಸಕಮ್ಮನ್ನಸಮನಯನಂಗೆ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ವ ಬಗೆಯಂ ಬಗೆದಂ
ದಿಂದ್ರಕೀಲನಗೇಂದ್ರತಪೋವನದ ತಪೋಧನರ್ ತಳ್ವದೆಟ್ಟಿಂದು ಕೈಲಾಸದ ಮಣಿ
ವಾಗಿಲೊಳ್ ¹ಶ್ರೈಲಾದಿಯಂ¹ ಕಂಡು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದು ಕರಾರವಿಂದಂಗಳಂ
ಮುಗಿದು ನಿಂದು,

ಉತ್ಪಲ.

ಇಂದುಧರಸ್ವರೂಪ ಭುವನತ್ರಯದೀಪ ಜಿತೇಕ್ಷುಚಾಪ ಸಾ
ನಂದರಸಾಂತರಂಗ ಸದಯಾಂಚದಪಾಂಗ ಶುಭಾನುಷಂಗ ಸಂ
ಕ್ರಂದನಮುಖ್ಯಸೇವ್ಯ ಸಕಲಾಗಮಭಾವ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಭವ್ಯಸ
ನ್ನಂದನಚೈತ್ರದೇವ ಜಯ ದಿವ್ಯಕಲೇವರ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾ ೩

ವಚನ.

ಎಂದು ಭಕ್ತಿಮಿಗೆ ಪೊಗಟ್ದು ನಿಜಾಗಮನಕಾರ್ಯಮಂ ವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್ದ
ಮುನಿವರರ ಸ್ನೋಚಿತೋಕ್ತಿಯಿಂ ಮನ್ನಿಸಿ ²ಶ್ರೈಲಾದ್ರಿ ಸಭೆ²ಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಸರ್ವೇಶ್ವ
ರಂಗಱಿಪಿ ತದನುಜ್ಞೆಯಿಂ ತಾಪಸೇಂದ್ರರನೊಳಗಣ್ಗೆ ಪುಗಿಸಲೊಡನಾ ಸಭಾಂತ

೧ ನನಂತ (ಗ, ತ) ೨-೨ ಶೈಲಾದಿಪತಿಯಂ (ಜ) ೩-೩ ಕೈಲಾಸಸಭೆ (ಜ)

ರಾಳರತ್ನಜ್ಯೋತಿಯೆನಿಸಿ ರಮಣೀಯಮಾಗಿ ಸಾಲಂಕಾರಸಾರತರದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿರ್ದ ಸ್ಮರಮಾರಮಣನಂ ಕಂಡು ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿದ ಪರಮಸಾತ್ತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಾದಾಗಬ್ಜದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಮಣಿದೆಟ್ದು ನಿಟಲತಟಘಟಿತಕರಸಂಪುಟರಾಗಿ ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ಸಮುಚಿತಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಸಂದಣಿಸಿ ನಿಂದು,

ಚಂಪಕ.

ಜಯಜಯ ಜಾಹ್ನವೀಧರ ಜನಾರ್ದನಪೂಜ್ಯ ಕಪರ್ದಿ ಕರ್ಮಸಂ
ಚಯಜಲದಪ್ರಭಂಜನ ನಿರಂಜನ ನಿರ್ಮದ ಭಕ್ತಹೃತ್ಕುಶೇ
ಶಯತರುಣಾರ್ಕ ತಂತ್ರನಿಗಮಸ್ತುತ ನಿರ್ಜಿತಕಾಲ ಭೂಧರಾ
ಶ್ರಯ ಭುಜಗೇಂದ್ರಹಾರ ಭುವನೇಶ್ವರ ಬಾಲಶಶಾಂಕಶೇಖರಾ ೪

ಉತ್ಪಲ.

ಅಂಬರಕೇಶ ಶಂಬರವಿಪಕ್ಷ ಸುಧಾಂಬುಜಕುಂಭಿ ಜೃಂಭಿತಾ
ಶಾಂಬರ ಕಂಬುಶಂಬ[1]ರುಚಿದಂಬರವಿಗ್ರಹ ವೀತದಂಭ ಹೇ
ರಂಭಕಲಾಪಿವಾಹಪಿತ ತುಂಬುರಕಂಬಲಗಾನಲೋಲ ರೋ
ಲಂಬ[2]ಸಿತಾಂಬುದ[2]ಪ್ರಭ ಗರಾಂಕಿತಕಂಧರ ಶಾಂಬವೀಧವಾ ೫

ಚಂಪಕ.

*ಮನುಮುನಿವಂದ್ಯ ಮಾನ್ಯ ಮಿಹಿರಪ್ರಭ ಮೀನಪದ್ಮಾ[1]ರಿ ಮುಕ್ತಿಭಾ
ಮಿನಿಯ ಮನೋಜ್ಞಮೂರ್ತಿ ಮೃಡ ಮೇರುಮಹೀಧರವಾಸ ಮೈಮೆವೆ
ತ್ತನುಪಮ ಮೋಹಶೈಲಪವಿ ಮೌನಿಸಮರ್ಚಿತ ಮಂಗಳಾಂಗ ಮ
ಸ್ತನಿಹಿತಚಂದ್ರ ಸದ್ಗುಣಿತವೈಭವ ರಕ್ಷಿಪುದದ್ರಿಜಾಧವಾ ೬

ಮತ್ತೇಭ.

ಸನಕಾದ್ಯರ್ಕಳ ಮಾನಸಾಂಬುಜಮರಾಳಂ ನೀನೆ ವೇದಾಂತನಂ
ದನಕೇಳೀರಸಕಲ್ಲೋಲದಿವ್ಯಶುಕರಾಜಂ ನೀನೆ ನಾದಾಂತಕಾಂ
ಚನಹರ್ಮ್ಯಾಂತರಭಾಸಮಾನಮಣಿದೀಪಂ ನೀನೆ ಶೈವಾಗಮಾ
ಘನಭೋಮಧ್ಯಮನೋಜ್ಞಬಾಲಮಿಹಿರಂ ನೀನೆ ಭವಾನೀಧವಾ ೭

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ.

ಕುಡಿಮಿಂಚಂ ತಳ್ತು ನಿರ್ಘೋಷಣಮೆಸೆವ ಮಹಾಪುಷ್ಕಳಾವರ್ತಕಂ ನೋ
ಡಿಪ್ಪೊಡಿದೆಂಬಂತುಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂ ಪೊಳೆಯೆ ಪಟುತರಧ್ವಾನದಿಂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ
ರ್ಪಿಡಿದುದ್ವೃತ್ತಾಶದಿಂ ನೀಳ್ದಳವ[5]ಸೆಳೆದ ಭೀಮಾಂಗಭೃತ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುವಂ ನಿ
ನ್ನಡಿಯಿಂದಾರ್ದಿಕ್ಕಿ ತತ್ತಾಪಸಶಿಶುವನೊಲ್ದಿಯೆ ಲೆವಿದಯ್ ರಾಜಮೌಳೀ ೮

---

೧ ಪದಾ (ಚ, ಯ) ೨ ಶಂಭುಶಂಖ (ಯ) ೩–೩ ನಿಭಾಂಬರ (ಯ); ನಿಭಾಂಬುದ (ರ, ಸ) ೪ ರಥಾ (ರ) ೫ ವನ (ರ, ಸ)

* ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ "ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಿ" ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಇದೆ.

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ.

ಮಿಗೆ ಮೂಲೋಕಂಗಳಂ ಗೆಲ್ದಧಿಕಮದದೆ ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಮಂ ತೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟು
ಜ್ಜುಗಂದಿಂ ಕಂದರ್ಪನಾರ್ಪಿಂ ಕುಟಿಲಕುಸುಮಕೋದಂಡದೊಳ್ ಸಾರ್ಕೆವಂದ್ದೆ
ವೊಗ ನಿನ್ನಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚಂ ಧರೆದೆಱೆದುರಿಗಣ್ಣಿಂ ಕರಂ ಪೊಣ್ಮೆ ನೀಳ್ದ
ಶುಗಮಿತ್ರಂ ಚುರ್ಚಿದುರ್ಯ್ದಲ್ ನೆಱೆ ಕರಿಮುರಿವೋಪನ್ನಪುದ್ರೀಂದ್ರಚಾಪಾ

ನರವಾಹಂ ಬಿಳ್ಕೆ ಶಕ್ರಂ ಸೆಡೆಯೆ ಹುತವಹಂ ಕಂದೆ ಕಾಲ್ಕ್ಕರಂ ಕುಂ
ದೆ ರಮೇಶಂ ಕುರ್ಗೆ ಧಾತ್ರಂ ಪೆಳಱೆ ದಿನ್ನಕರಂ ಹಮ್ಮುದಂಬೋಗೆ ಸರ್ವಾ
ಮರಣ್ತ್ರ ಭೀತಿಯಿಂದಂ ಪಡಲಿಡ್ಡೆ ಜಗಮಂ ನುಂಗಲೆಟ್ಟಿರ್ಪ ರೌಧ್ರಾ
ಕರಕಾಲಕ್ಷ್ವೇಳಮಂ ನೀಂ ತಳೆದು ಸಲುಪಿದಯ್ ವಿಶ್ವಮಂ ವಿಶ್ವನಾಥಾ ೧೦

ಚರಣನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೂರ್ಮಂ ಕುಸಿಯೆ ಫಣಿಫಣಾಮಂಡಲಂ ಬಳ್ಕೆ ಬಾಹಾ-
-ಪರಿಘೌಘಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ ಅರ್ಜನೆ ತಿರುಗೆ ಮಹಾಪುಷ್ಕಲಾವರ್ತಕಂ ಭಾ
ಸ್ಕರಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹವ್ರಾತಮುಮುರುಜಟಾಘಾತದಿಂ ಸೂಸೆ ತಾರೋ
ತ್ಕರಮೆತ್ತಂ ಮೆಟ್ಟುತ್ತಂಧಾಸುರನನೆಸಗಿದಯ್ ನೃತ್ಯಮಂ ಮೃತ್ಯುವೈರೀ ೧೧

ರವಿಚಂದ್ರರ್ ಗಾಲಿಗಳ್ ಸಾರಥಿ ಬಿದಿ ಪಳವಾತ್ಕಶ್ವಮುರ್ವೀತಳಂ ಭೂ
ರಿವರೂಥಂ ಮೇರು ಚಾಪಂ ಪೆದೆ ಫಣಿಪತಿ ಬಾಣಂ ಮುಕುಂದಂ ಸಮಂತಾ
ಗೆ ವಿಶೇಷಾಟೋಪದಿಂ ಮುಪ್ಪೊಟಿಲಸುರಿಪಿ ದೇವಾಂಗನಾಬಂಧನಂ ಪಿಂ
ಗುವಿನಂ ನೀ ರಕ್ಷಣಂ ಗೆಯ್ಯದೊಡುಱುವರೆ ದೇವರ್ಕಳರ್ಧೇಂದುಚೂಡಾ ೧೨

ವಿಳಸಿಯಮಾಂಭೋರಾಶಿಯಂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಘುಳುಘುಳುಧ್ವಾನದಿಂ ಪರ್ಬಿ ಧಾತ್ರೀ
ತಳಮೆತ್ತಂ ಕಾಶಮೆತ್ತಂ ಣ್ದೆಸೆಯ ಪಸರಮೆತ್ತಂಬವೋಲ್ ತುಂಗಭಂಗಾಳ್
ವಳಿಯಿಂ ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ಮೂಲೋಕಮನಳುರ್ವ್ವಮ್ಮಹಾಗಂಗೆಯಂ ಮೂರ್ಧದೊಳ್
ಜುಳಪುಷ್ಪಂದಾಳ್ದವೊಲ್ ತಾಳ್ದರದೆ ಪೊರೆದೆ ಸರ್ವೋರ್ವಿಯಂ ಪಾರ್ವತೀಶಾ

ಚಂಪಕ.

ದಿವಿಜರನೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ ಸುರಕಾಂತೆಯರಂ ಸೆಱೆಗೆಯ್ದು ಸೊರ್ಕಿ ಸಾ
ರ್ಕೆವರೆ ಜಲಂಧರಂ ಗೆಲಲೊಡರ್ಚೆ ಜವಂ ಮಿಗೆ ಚಕ್ರಮೊಂದನ
ರ್ಣವದೊಳೆ ಪಾದದಿಂ ನೆಗಟ್ದು ಮೇಣದರಿಂ ಕೊಱೆದೆಂತೆ ತದ್ದನೂ
ದ್ಭವನ ಶಿರೋಬ್ಜಮಂ ಪೊಗಱೆ ಶೌರಿಮುಖಾಮರರಿಂದುಶೇಖರಾ ೧೪

---

೧ ಬೈಗ (ರ, ಸ) ೨ ಪದವಿಡೆ (ರ, ಸ) ೩ ಪ್ರಳ (ಜ) ೪ ತರಿ (ರ, ಸ)

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಬಳವದ್ದೋರ್ದಂಡದರ್ಪಂ ನಿಮಿರೆ ದಶಮುಖಂ ಮೌರ್ಖ್ಯದಿಂ ನೈಜಗೇಹಾ
ಚಳಮಂ ಪೊತ್ತೆತ್ತೆ ಕಾಣುತ್ತಲುಪಚಲ್ಪದ್ವಾಂಗುಷ್ಠದಿಂದೊತ್ತೆ ನೀಂ ಬಾ
ಯ್ಗಳೊಳೆತ್ತಂ ಸೂಸೆ ನೆತ್ತರ್ ತಿಬುಗೆ ನಯನಮಾ ರಕ್ಕಸಂ ಕಕ್ಕಸಂಬೆ
ತ್ತೊಳಲುತ್ತುಂ ಬಿಟ್ಟು ಪಾತಾಳದೊಳೆ ಮಿಡುಕನೇ ಪೇಳ್ ತ್ರಿಶೂಲಾಂಕಪಾಣೀ

ಹರಿಗಿತ್ತಯ್ ಚಕ್ರಮಂ ವಾಕ್ಸತಿಗೆ ನಿಗಮಸದ್ವಿದ್ಯೆಯಂ ದಿವ್ಯಭೋಗೋ
ತ್ಕರಮಂ ಗೋತ್ರಾಹಿತಂಗತ್ಯಧಿಕರುಚಿಯನರ್ಕಂಗೆ ಪೀಯೂಷಭಾಸ್ವತ್
ಕರಮಂ ಚಂದ್ರಂಗೆ ಚಂಚನ್ನಿಧಿಯನುರುಕುಬೇರಂಗೆ ಸಂಜೀವನಶ್ರೀ
ವರಮಂ ಕಾವ್ಯಂಗೆ ವಾಚಸ್ಪತಿಗೆ ಸುಮತಿಯಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ನೀಲಕಂಠಾ ೧೬

ಜಗಮೆಲ್ಲಂ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಸನ್ನೆಯೊಳೆ ಜನಿಯಿಕುಂ ಬಾೞ್ಗುಂ ಮಾಳ್ಕಾಡುಗುಂ ಸ
ಗ್ಗಿಗರೆಲ್ಲರ್ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜದ ಭಜನದಿಂ ಸಂಪದದೊಳ್ವರರ್ಕೇಂ
ದುಗಳೆಂದುಂ ನಿನ್ನ ತೇಜೋಬಲದೆ ಬೆಳಗುವರ್ ಲೋಕಮಂ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನಾ
ಜ್ಞೆಗೆ ಸಂದೆಲ್ಲಾ ತಿಗಳುಂ ವರ್ತಿಪಳೆನೆ ನಿನಗಾರ್ ಸಾಟಿ ಪೇಳ್ ಭಾಳನೇತ್ರಾ ೧೭

ಅನವದ್ಯಂ ನಿರ್ವಿಕಾರಂ ನಿರುಪಮಮಹಿಮಂ ನಿತ್ಯನಾದ್ಯಂತಶೂನ್ಯಂ
ಘನತೇಜೋರಾಶಿ, ಪೂರ್ಣಂ, ಪ್ರಣವಪರಿಗತಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಂ
ವಿನುತ್ರಾಜಾಂಡಾದಿಬೀಜಂ, ಶ್ರುತಿಚಯಚಕಿತಸುತ್ಯನೇಕಂ ಪರಂ ಪಾ
ವನಶೀಲಂ ನೀನೆ ದಲ್ ನಿನ್ನಿರವನರಿವರಾರ್ ವಿಶ್ವದೊಳ್ ಭೋಗಿಭೂಷಾ ೧೮

ಜಗದಾತ್ಮರ್ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಭೆಯೊಳಖಿಳಮಂ ಕಾಣ್ಬುವಂಭೋಜಗರ್ಭಾ
ದಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ನಿನ್ನ ವಾಙ್ಮಾನದಿನಱಿಗುಮಶೇಷಾರ್ಥಮಂ ನಿನ್ನ ಸನ್ಮೂ
ರ್ತಿಗಳಿಂ ಬಾಳ್ವಪ್ಪುದೆಂದುಂ ಚರಮಚರಮಗಣ್ಯಂ ಮುನೀಂದ್ರರ್ ಪೊಗಳ್ವ
ಜ್ಜುಗದಿಂದಂ ನಿನ್ನ ನಾಮಾಮೃತದೆ ಪಡೆದಪರ್ ಮುಕ್ತಿಯಂ ವಾಮದೇವಾ ೧೯

ಪವಳಂ ಚಿದ್ಬಿಂದು ದಿವ್ಯೋನ್ಮಣಿಗಣಮಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಕಂ ಭೂರಿಭೂಭೃ
ನ್ನಿಹವಂ ತತ್ತ್ವಾಳಿ ತಾನಾಗಿರೆ ಮಿಸುಪ ಭವಚ್ಛಕ್ತಿವಾರಾಶಿಯೊಳ್ ಪೊ
ಣ್ಮುವುದೇಂಗಳ್ ಪದ್ಮಜಾಂಡಪ್ರಕರಮಪರಿಲಸದ್ಬುದ್ಬುದಶ್ರೇಣಿ ಮಾಯಾ
ಪವನವ್ಯಾಪಾರದಿಂ ಪಲ್ಲಿಯೆ ಮುಗುಳ್ದುೞಿಗುಂ ಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣನಾಥಾ ೨೦

---

೧ ಕೆತ್ತಲ್ (ಚ) ೨ ದಾವಾ (ರ, ಸ) ೩ ಫಾಳ (ಜ) ೪ ವಾಙ್ಮಾತ್ರದಿ (ರ)
೫ ಪೊದಳ್ದು (ಯ) ೬–೬ ದುವುದ್ಯ (ಜ) ೭ ದೀ (ತ, ಯ)

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಉರುಲಿಂಗಾಕಾರದಿಂ ನೀನಿರೆ ಹರಿವಿಧಿಗಳ್ ಪಾದಮಂ ಮೌಳಿಯಂ ಕಂ
ಡರೆ ಬಹ್ವಾಯಾಸದಿಂದಾದೊಡಮಱಿಯುವೆಲ್ಲಾಗಳುಂ ಸರ್ವಬೋಧಾ
ಕರಮಾಮ್ನಾಯೌಘಮುಂ ಕೀರ್ತಿಸಿಯುಮಱಿದುದೇ ನಿನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ [illegible]-
ಕ್ಷರ ಮಾತೇಂ ದೇವ ನಿನ್ನನ್ನುತಿಯನೆಱಿವೊಡಾಕಾಶಗಂಗೋತ್ತಮಾಂಗಾ

ಸಲೆ ಮೂವತ್ತಾಱು ತತ್ತ್ವಂಗಳ ತುದಿನೆಲೆ[1]ನಿಂದಾತ[2]ನುಂ ನೀನೆ ನಿತ್ಯೋ
ಜ್ಜ್ವಲಪ್ರಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಟಿತವಿಭವಂ ನೀನೆ ಸರ್ವೇಶ ನಿರ್ವ್ಯಾ
ಕುಲಮಪ್ಪರ್ತ್ತಯುದ್ಧಸಲ್ಲೀಲೆಗಳನಸದಳಂ ತಾಳ್ದವಂ ನೀನೆ ಭಕ್ತಾ
ವಲಿಗೆಂದು ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದನೆನಿಸಿದನುಂ ನೀನೆ ಕಾರುಣ್ಯಸಿಂಧೂ ೨೨

*ಕರಿದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ ಕಾಲಾಂತಕ ಕಿಟಿ[3]ಹರ ಕೀಲೋಜ್ಜ್ವಲನ್ನೇತ್ರ ವಿಶ್ವಂ
ಕುರ ಕೂಟಸ್ಥೇಶ ಕೇಕಿಧ್ವಜಪಿತ ಭಜಕಾನೀಕಕೈವಲ್ಯ[illegible]ಕಾ
ಸುರಹೃತ್ಸಂಸೇವ್ಯ ಕೌಟಿಲ್ಯರಹಿತ ಜಿತಕಂದರ್ಪ ಕಸ್ತೂರಿಕಾತ್ವಿಡ್
ಗರಭಾಸ್ವದ್ಗ್ರೀವ ಚಂದ್ರದ್ವಿಗುಣಿತರುಚಿ ನೀ ಪಾಲಿಸೆಮ್ಮಂ ಕಪರ್ದೀ ೨೩

ಕರೆಗಣ್ಮುವ ಸುಖಜಲಮುಂ
ಬ್ಬರಿಸುವ ರೋಮಾಂಚಮೆಸೆಯೆ ಗದ್ಗದಗಳಿತಾ
ಕ್ಷರಮಂ ಸಂತವಿಡುತ್ತುಂ
ಗಿರಿಶನನೊಲವಿಂದೆ ಪೊಗೞ್ದರಾ ಮುನಿವರ್ಯರ್ ೨೪

ವಚನ

ಇಂತೆಂದು ಪೊಗೞ್ದು ಮುಗುೞ್ದುಂ ಮಣಿದ ಮುನಿವರರ ಸಂಸ್ತವಕ್ಕೆ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಕಂತುಹರಂ ಕಾರುಣ್ಯರಸಂ ತೆರೆಮಸಗುವ ನಿಜಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಆವ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತ
ಪೋವನಮಾಯೆಡೆಯನುೞಿದಿರ್ದೇಂ ಕಾರಣಮೇ
ಠಾವಿಂಗೆ ಬಂದಿರಾವುದು
ಜೀವಸಮಮನೊರೆವುದೆಮ್ಮೊಳೆಂದನುಮೇಶಂ ೨೫

---

೧ ತುದಿಯೊಳ್ (ಯ)
೨ ನಿಂದಾಂತ (ಜ)
೩ ಕಿರಿ (ಗ, ತ)
* ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ "ಗುಣಿತಾಕ್ಷರಿ" ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಇದೆ.

ವಚನ

ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞಂ ತಾನಱಿಯದನಂತೆ ಬೆಸಗೊಳ್ವಿನಮಾ ತಪೋಧನರೊಳೊರ್ವಂ ಪ್ರಗಲ್ಭತಾಪಸಂ ಕಿಂಕರತೆಯನಾಳ್ದು ಕರಾಂಬುಜಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ದೈನ್ಯಂ ದೋಱಿ ನಿಂದು,

ಅವಧರಿಪುದಖಿಳನಿರ್ಜರ
ನಿವಹಕಿರೀಟಾಗ್ರಘಟಿತನಿಜಚರಣ ಕೃಪಾ
ರ್ಣವ ಭವಹರ ಹರ ಗಿರಿಜಾ
ಧವ ದೇವ ಮದೀಯಸುಹಿತವಿಜ್ಞಾಪನಮಂ ೨೬

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಮಣಿಕೂಟಂ ಮಂಜುಳಪ್ರಸ್ಫುಟಮಣಿಮುಕುಟಂ ನಿರ್ಝರಂ ತಾರಹಾರಂ
ಕ್ಷಣರೋಚಿಃಸ್ವರ್ಣಯುಕ್ತಂ[೧] ಸುರಪಮಣಿಮಹಾಕುಂಡಲಂ ಪಾರ್ಶ್ವಮೇಘಂ
ಪ್ರಣುತೋದ್ಯತ್ಕಾನನಂ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಹರಿತವಸ್ತ್ರಂ ಸಮಂತಾಗೆ ಭೂಭೃದ್
ಗುಣ[೨]ರುದ್ರಂ ಕಾಂತಿಸಾಂದ್ರಂ ಕರಮೆಸೆದುದು ತಳ್ತಿಂದ್ರಕೀಲಾಚಲೇಂದ್ರಂ ೨೭

ಚಂಪಕ

ಮುನಿಗಳ ಬೀಡು ಮುಕ್ತಿಯ ತವರ್ಮನೆ ಪೆರ್ಮೆಯ ಗೊತ್ತು ಘೋರಕಾ
ನನದೆಡೆ ಸಿಂಹಮುಖ್ಯಮೃಗದಕ್ಕೆ ಮಣಿವ್ರಜದಾಗರಂ ಮಹಾ
ಘನಸುರಸಿದ್ಧಚಾರಣರ ಚಾವಡಿ ಸಯ್ಪಿನ ಸೀಮೆ ದಿವ್ಯನಂ
ದನದ ನಿವಾಸಮಾ ನಗಮದಂ ಮಿಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾರ್ಗೆ ಗೋಚರಂ ೨೮

ಸುರಮಣಿಯಿಂದೆ ತಳ್ತು ಘನಭೋಗಸಮಾಶ್ರಿತನಾಗಿ ವಂಶಭಾ
ಸುರತೆ[೩]ಯನಾಳ್ದು[೪] ಚಂದನಲಸತ್ಕಳಕಂಪೆಳೆದಿತ್ತ ನಿರ್ಜರ-
ತ್ವರುಚಿರನಾಗಿ ಸಾನುಗತಸತ್ತ್ವಸುಪಾಶ್ರಿತದಿವ್ಯನಂದನಂ
ಸ್ವರಸನನಂತಭೂಷಿತನಿಳಾಧರರಾಜನದೇಂ ಮನೋಜ್ಞನೋ ೨೯

ಉದಯಿಸಿ ತೋರ್ಪ ಚಂದ್ರಮನುಮಸ್ತನಗಾಗ್ರದೊಳಿರ್ಪ ಭಾನುವುಂ
ಪಡೆದು ವಿಳಾಸದಿಂ ತಳೆದ ಶಂಖದ ಚಕ್ರದ ಮಾಟ್ಕೆಯುಂ ಮನ
ಕ್ಕೊದವಿಸೆ ಪೀತವಾಸದವೊಲೊಪ್ಪಿರೆ ಗೈರಿಕಧಾತು ಮೇಘಮೊಂ
ದಿದ ಗಿರಿ ಕೃಷ್ಣಲೀಲೆವಡೆದೊಪ್ಪುಗುಮಂತದು ತಳ್ತ ಸಂಜೆಯೊಳ್ ೩೦

---

೧ ಮುಕ್ತಂ (ತ)
೨ ಗಣ (ಯು)
೩-೪ ಯ ತಾಳ್ದು (ರ, ಸ)

ಅರುಣೋದಯದರುಣದ್ಯುತಿ
ಗಿರಿಕಟಕದ ಪಳಕಿನಲ್ಲಿ[1] ಬಿಂಬಿಸೆ ಕಾಣ
ತ್ತರುಣಜಲಂಗೆತ್ತಲ್ಲಿಯ
ಹರಿಣಾರಿಯ ಮಱಿಗಳೆಯ್ದೆ ನಕ್ಕುತ್ತಿರ್ಕುಂ ೩೧

ಪಳಕಿನ ಪಾಸಱೆಯ ಮಿನಿ
ಮರ್ಗಳತೆಯಿನಾ ಗಿರಿಯ ಖಚರತತಿ ಕಾಣ್ಗುಮಿಳಾ
ತಳಮಂ ತಳೆದಹಿಪನ ಮಣಿ
ವಿಳಸಿತರುಚಿನಿಸ್ಫುರತ್ಫಣಾಮಂಡಳಮಂ ೩೨

ಅಹಿಪತಿ ನಿಜಭಾರಮನೀ
ಮಹೀಧರಂ ಪೊತ್ತುದೆಂದು ಫಣಮಣಿಗಣಮಂ
ಮಹಿಳದಿನಿತ್ತನೋ ಪೇೞ್ನೆ
ಬಹುರತ್ನಕದಂಬಮುದಱ ತಪ್ಪಿಲೊಳೆಸೆಗುಂ ೩೩

ಮೊಗವಿಟ್ಟೊಡಳ್ಕೆಳಸುಗು
ಮೃಗದಗ್ರದ ಕರಡಿಯುಮದುರ್ಗೆಯ್ಯನ ಪುತ್ತಂ
ಮಿಗಮನದಂ ಪುಲಿ ಪೊಯ್ಯಲ್
ಬಗೆವುದು ತಾನೆಂದೊಡದ್ರಿಯೇನುನ್ನತಮೋ ೩೪

ವಚನ

ಮತ್ತಮಾ ನಗೇಂದ್ರಂ ನರೇಂದ್ರನಂತನೇಕಪವಿರಾಜಿತಮಣಿಕಟಕರಂಜಿತಮುಂ, ಅಧಿ[2]ಕಾನನ[2]ಭ್ರಾಜಿತಮುಂ; ಮರುತ್ಪಥದಂತೆ ಬಹುಲತಾರಾರಾಜಿತಮುಂ, ಭಾಸ್ವದಿಂಧೂಪಲಸಿತರುಚಿಮನೋಜ್ಞಮುಂ; ಮಧುಕರಾವಳಿಯಂತೆ ಸಮುದಪುಂಡರೀಕಗಂಡಕಮಂಡಿತಮುಂ, ಸುಗಂಧಸುಮನೋಗಣರಾಗಾನ್ವಿತಮುಂ; ದೈತ್ಯಸೈನ್ಯದಂತೆ ಹರಿ[3]ನರಾವಹ[3]ಸದ್ಬಲಖುಡಿಮಂಡಿತಮುಂ, ಮಿಳದ್ದಾನವಪುಷ್ಪಲಭಗೋಚಿತಮುಂ; [4]ಯಜ್ಞಧಾಗಾರ[4]ದಂತೆ ಸದಧ್ವರಚಿತ್ರನಿಭೃತಶಿಖಿದ್ವಿಜರಾಜಿತಮುಂ, ವಿತತಧೀವರಮುಖೋದ್ಗತಶ್ರುತಿನಿಶಧಾರಾವವಿಜೃಂಭಿತಮುಂ;

*ಸುವಂಶಾನ್ವಿತಮಾಗಿಯುಂ ಕುಜಾತಿಸಮೃದ್ಧಮುಂ, ಶಬಲೋ[5]ಪಯುಕ್ತಮಾಗಿಯುಮವಿಗ್ರಹಾಶ್ರಯಮುಂ, [6]ಮದನಾಗ[6]ಮಹಿತಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿಯುಂ ಶಂಬರ

---

೧ ಕದಲ್ಲಿ (ರ) ೨ ಕಾನನಾ (ಯ) ೩ ವರಾಹವ (ಯ, ಜ, ರ) ೪-೪ ಯಜ್ಞಾಗಾರ (ಕ, ಜ, ಯ) ೫ ಶಬರೋ (ಕ) ೬-೬ ಮದನರಾಗ (ರ) *ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ "ವಿರೋಧಾಭಾಸ" ಎಂದು ಮುಂದಿನ ಗದ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ವಿಲಾಸಾಸ್ಪದಮುಂ, ಘನತರಕ್ಷುಧಾವನಸರಕೃಷ್ಣಸಾರವ್ಯಾ೧ವೃತಿಯಾ೧ಗಿಯುಂ ಲುಬ್ಧಕಕುಲಕ್ಷಣವ್ಯಾಪಾರಸಂಗತಮುಂ, ವಿರಾಜಿತಾಮ್ರಶ್ರೀಯುಕ್ತಮಾಗಿಯುಂ ಕಪಿಶತಾಲಂಬಿತಮುಂ, ಸರ್ವದಾರೂಪಶೋಭಿತಮಾಗಿಯುಮುತ್ತನುಶೋಭಾಸ್ಪದ ಮೆನಿಸಿರ್ದುದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ;

ಚಂಪಕ

ಹಿಮನಗದಂತೆ ಮೇಣ್ದು ಸದಾಮಹಿಮಾನ್ವಿತಮಸ್ತಶೈಲದಂ
ತೆಮಳಿನವೃದ್ಧಹಂಸಯುತಮಿಂದ್ರಹರಿದ್ಗಿರಿಯಂತನಂತರ-
ತ್ನಮಹಿತಮಾದಿತೇಯನಗದಂತೆ ಸುರಾಗಗಣಾವೃತಂ೨ ಮನೋ
ಜ್ಞಮಲಯಭೂಧ್ರದಂತೆ ಮೃದುಯಾನಮುರುಪ್ರಚಿರಂ ಮಹೀಧರಂ ೩೫

ಕರಮೆಸೆದತ್ತು ದೇವನಗ೩ದಿಂ ಬನದಿಂ ಬಿನದಂಬಡುತ್ತೆ ಸಂ
ಚರಿಪ ನಭಶ್ಚರಪ್ರಕರದಿಂ ಝರದಿಂ ನೆರೆದಂಬುವೆತ್ತ ಕಿಂ
ನರಕುಲದಿಂದೆ ರನ್ನಗವಿಯಿಂ ಪವಿಯಿಂ ಸವಿಯಿಂ ಪೊದಟ್ದಿ ಕಿಂ
ಪುರುಷರ ಗಾನದಿಂದೆ ಖಗದಿಂ ಮೃಗದಿಂ ನಗದಿಂದೆ ಕಂದರಂ ೩೬

ನಿಡುಜೆಡೆ ಬೆನ್ನೊಳಾಡೆ ಕಳಕಾಂಚಿ ಝಣತ್ಕೃತಿ ಪೊಣ್ಮೆ ತಳ್ತ ಪೊನ್ನ
ಗೊಡವೊಲೆಗಳ್ ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಪೀವರವೃತ್ತನಿತಂಬಮಂಡಲಂ
ಪೊಡರೆ ಮುಖಾಂಶುನೇತ್ರರುಚಿ ಪರ್ಬಿ ಪಳಂಚೆ ನಗಾಗ್ರದಿಂದೆ ದಿಂ
ಕಿಡುತೆ ನಭೋಂತದೊಳ್ ವಿಹರಿಪರ್ ಖಚರಾಂಗನೆಯರ್ ವಿಲಾಸದಿಂ ೩೭

ಸುರಧನು ರನ್ನವಲ್ಲಣದ ಮಾಟ್ಕೆಯೊಳೊಪ್ಪಿರೆ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚು ವಿ
ಸ್ಫುರಿತಮಲೀನದಂತಿರೆ ಘನಧ್ವನಿ ಹೇಷಿತಮಾಗೆ ತುಂಗವಾ
ರ್ಧರಮದು ತೋಱೆ ನೀಲತುರಗಂಬೊಲ್ದಂ ಪದೆದೇಱೆ ಮೀಱೆ ನಿ
ರ್ಭರದ ಗತಿಪ್ರಪಂಚಮನೊಡರ್ಚುವರಚ್ಚರಿಯರ್ ಸುರಾಧ್ವದೊಳ್ ೩೮

ಶಾರ್ದೂಲ

ಮಿಂದಂತಾಗಿರೆ ಮೆಯ್ ಮರಂದರಸದಿಂ ಪೂಗೊಂಚಲೊಳ್ ಪೊಕ್ಕು ೪ನ
ಣ್ಪಿಂದಂ೪ ಕಂಪಿಡಿದೊಳ್ಪ೫ರಲ್ದೆಱೆದು ಮಂದಾರಾದಿಭೂಜಂಗಳೊಳ್
ತಂದೊಳ್ಪಿಂ ಸಮೆದಚ್ಚಪೂದೊಡವನೋರಂತಿಟ್ಟು ನಾನಾವಿಳಾ
ಸಂದೋಱುತ್ತೆ ನಿಯರ್ಗೆ ರಂಜಿಪುದಜಸ್ರಂ ಖೇಚರೀಸಂಚಯಂ ೩೯

೧–೧ ವೃತ್ತಿಯಾ (ಗ); ಪ್ಲುತಿಯಾ (ಚ); ಪೃತಿಯಾ (ವ) ೨ ಣಾನ್ವಿತಂ (ಯ) ೩ ದೇವವನ (ರ) ೪–೪ ನ। ಲ್ಪಿಂದಂ (ರ, ಲ) ೫ ದುಳ್ಪರ (ಯ)

ಉತ್ಪಲ

ಕಿಂನರಿಯೆಂಚರಂಬಿಡಿದು ನುಣ್ಚರದಿಂ ಸವಿ ಸೂಸೆ ಪಾಡುವಾ
ಕಿನರಿಯಂಕದೊಳ್ ನಸುಮುಗುಳ್ಚಿದ ಕಣ್ ಕಡೆವಾಯ್ದು ದೂರ್ವೆ ಚೆ
ಲ್ವಿಂ ನಿಮಿರ್ದಂಗವಸ್ತಿ ದ ಕ್ಕೊಡಂಕೆ ಜವಂಗೆಡದೇಟ್ವ ರೋಮಹ
ರ್ಷಂ ನೆಱೆ[೧]ಯೊಪ್ಪಿನಲ್ಗೊಣಸು ಪಟ್ಟಿಸೆದಿರ್ದುದದೊಂದು ತಾಣದೊಳ್ ೪೦

ಚೆಂದಳಿರ್ದೊಂಗಲಿಂ ಮಿಸುಪ ಶೋಕೆ ಫಲಾವಳಿ ತೀವಿ ತೋರ್ಪ ಮಾ
ಕಂದಮರಲ್ಗಳಿಂ ಪುದಿದ ಚಂಪಕಮುದ್ಗಮಮಂಜರೀವಿಳಾ
ಸಂದಳೆದಿರ್ಪ ಮಾಧವಿ ಮುಗುಳ್ತೊಱಗಿರ್ದ ಮನೋಜ್ಞ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಬೃಂದಮನೂನಪುಷ್ಪ ಚಯಮೊಪ್ಪಿರೆ ನಂದನದಲ್ಲಿ ರಂಜಿಕುಂ ೪೧

ಚಂಪಕ

ಘನವಿಕಚಪ್ರಸೂನಹಸನಂ ಮಿಗೆ ಬಾನ್ಗೊಗೆದೆಟ್ಟು ನೀಟ್ದ ಕೊಂ
ಬೆನಿಪ ಭುಜಾಗ್ರಮಂ ನೆಗೆಪಿ ಚಂಚಲಪಲ್ಲವಪಾಣಿಯಿಂ ಪಿಕ
ಸ್ವನಮುದ್ದೊಪ್ಪೆ ಕೂಗಿ ಪೊಣರಲ್ ಕರೆವಂತೆಸೆಗುಂ ಸುರೇಂದ್ರನಂ
ದನಮರಮೆಯುಂ ತದದ್ರಿತಟನಂದನಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಲಾಸದೇಱಿ[೨]ಯಿಂ ೪೨

ವಚನ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ, ಸಾಂದ್ರಮಕರಂದರಸಭರಭರಿತಸುರಭಿಯುತವಿಕಚಕುಸುಮಮಂಜು ಮಂಜರೀಪುಂಜ[೩]ದೊಳರದೆಱಗಿ[೩] ಪೊಱಮಡದೆ ನಿಲುಂಬಿ ನಿಂದು, ನಿಬಿಡಮೆನೆ ಮುಸುಂಕಿದ ಮಧುಮುದಿತಮಧುಕರಪ್ರತಾನ[೪]ದಿಂ ಶ್ಯಾಮಳತೆವೆತ್ತು ನಿಜಮೂಲ ದೊಳ್ ಬಳಸಿ ತಳಿರ್ತ ಚೆಂದಳಿರ್ಗಳೆಸೆಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರದಂತಿರೆ, ಕಳಕಂಠಕಳರವಂ ಪಂಚಮದಱ[೫]ಬಂಚರ[೫]ದಿಂಚರಮೆನಿಸೆ, ಸರಭಸಂ ಪರಿತಂದು ಚಕ್ರಾ[೬]ನಿಲನಲೇ[೬]ದೊ ಲೆದೆತ್ತಿದರ್ದಲ ಪರಾಗಪಟಲಂ ಮೇಲೆ ಪರಿಕಲಿಸಿ ಪರ್ಬಿ, ಬಿತ್ತರಮಾಗಿ ಪತ್ತುಗೆ ಗೊಂಡೆತ್ತಿದ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಪಿರಿಯ ಸಿರಿಯನೊಳಗುಗೊಳಿಸೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೃಷ್ಣ ನಂತೆ ಕಣ್ಗೆವಂದ ರಸಾಲರಸಾರುಹಮುಂ; ಪಚ್ಚೆವರಲ್ಗಳಂತೆಸೆವ ಪಸಿರ್ಮಿಡಿಗಳಿಂ, ಕೆಂ ಬರಲೆಂಬಂತೆ ಸಾರತರಮಾದ ದೋರೆವಣ್ಗಳಿಂದಿಂದ್ರನೀಲದಿಂದಂಬಡೆದು ವಿಲಸಿದ ಮಾದ ಕಳಿ[೭]ವಣ್ಗಳಿಂ ಮಣಿಗಣಮೆನೆ ಕಾಯ್ತೊಱಗುವ ಕಲ್ಪಕುಜದಂತೆ ರಾಜಿ[೮]ತ ಮಾದ ರಾಜಜಂಬೂಕುಜಮುಂ; ಧರಾವಧು ಮುಱಿಗಱಿದು ಮುನ್ನಂ ತನ್ನನೋವಿದ ಲೇಸನೋಸರಿಸದೆ ನೆನೆನೆನೆದು ಜೀಮೂತವಾಹಂಗೆ ನಿಜಸುಧಾರಸಮಂ ಮರಕತ ಕಳಶದೊಳ್ ತೀವಿ ನಿಡುದೊಳಂ ನೆಗೆಪಿ ಮೇಗಣ್ಗೆ ನೀಡುಂ ನೀಡಿದಪಳೆಂಬಂತೆ

---

೧ ನೆಱೆದೊ (ಯ, ರ, ಲ) ೨ ಯುಕ್ತ (ರ) ೩-೩ ದೊಳೆರಗಿ (ಯ) ೪ ಪ್ರಕರ (ಜ, ವ); ಪ್ರತಾಪ (ರ) ೫-೫ ಬಂಚ (ಯ) ೬-೬ ನಿಲನಲೆ (ಯ, ಲ); ನಿಲನಿಂ (ಜ) ೭ ಕಳಿತ (ಜ, ಕ) ೮ ವಿರಾಜಿ (ಜ)

ರಂಜಿಪ ನಾರಿಕೇಳಮುಂ; ರತ್ನಗರ್ಭೆ ತನ್ನ ಸಿರಿಯಂ ಖಚರರ್ಗಱಿಪಲೆಳಸಿ ಮರಕತ ಮಣಿಯ ಚಲ[೧]ಗುಚ್ಛಂಗಳಂ[೨] ತೋರಣಂಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಪಸಿರ್ಗಾಯ್ಗೊಡಂಬೆಗಳಿಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಪ ಕೌಂಗುಮರಂಗಳುಂ; ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗೆ ತಳರಲುಜ್ಜುಗಿಪ ಮಕರಧ್ವಜ ಮಹಾರಾಜಂಗೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಮಧುಸಚಿವನಂಬಱಿದು ಪೊಯ್ದಿಂದ್ರ ಗೋಪದ ಗೂಡಾರದಂತೆ ಕಾಂತಮಾದ ಕೆಂದಳಿರ್ ತೀವಿದ ಕಂಕೇಲ್ಲಿಯುಂ; [೩]ಬನಂಬೊಕ್ಕು[೩] ಬಾಯ್ವಿಡುವ ಬಿರಯಿಗಳ ಬಿಸುಸುಯ್ ಸುಡೆ ಬಿಕ್ಕನೆ ಬಿರಿದ ರತಿಪತಿಯ ಮಣಿಕರಂಡಕದ ಚೆಲ್ವಂ ತಳೆದು ಬೀಡೆವಿರಿದು ಬಿಟ್ಟಂ[೪] ಸೂಸುವ ಪಣ್ಗಳಿಂ ಸಂಗಳಿಸಿದ ದಾಡಿಮಂಗಳುಂ; ಪೂವಲಿಯಂ ಕೆದರ್ದು ಲತಾನರ್ತಕಿಯರಾಡೆ, ಮಧುಕರಂಗಳ್ ಪಾಡೆ, ಕಳಕಂಠ[೫]ಕಾಹಳಿಕಾ[೫]ರವಂ ವಿಜೃಂಭಿಸೆ, ಶುಕನಂದಿ ವೃಂದಂ ಪೊಗೞೆ, ಗಂಧವಾಹಂ[೬] ಸುಗಂಧಸಾರಮನುಪಾಯನಂಗೆಯ್ಯೆ, ಮಧು ಸಚಿವಂ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚಿ ಬೆಸನಂ ಸಾರ್ದು ಸಂಮುಖದೊಳ್ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ನಿಲೆ, ಮಾಕಂದಾದಿಸುಭಟರ್ ನಿಜಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಬೞಿಸಂದು ಬಳಸಿ ನಿಂದೋಲಗಿಸಿರೆ, ಸುರಯಿಯ್ಸುರಲ ಪರಾಗಪುಂಜದ ಪೊಂಜಗಲಿಯೊಳ್ ಪಸರಿಸಿದ ಕುಸುಮವಿಸರದೆಸಳ ಪೊಸಪಸೆಯೊಳೊಸಗೆ ಮಿಗೆ ರತಿಯುವತಿವೆರಸು ಗಾಡಿಯಿಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಮದನಮಹೀರಮಣನ-ನಯನೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ಸರಿಯೂಡಿನ ಜಿಱಿಸುಗಟ್ಟಿ ರಚಿಸಿದ ಕುರುಜೆಂಬಂತಿರಲ್ಲಲರ್ವಡಿಯಂ ಸೂಸುವ ಕನಕರುಚಿನಿಚಿತ್ರಸುಮನೋಗಣದಿನಲಂಕೃತಿವೆತ್ತು ಸೊಂಪುಗಱಿವ ಚಂಪಕಪ್ರತಾನಮುಂ; ತನ್ನಂ ಪೊತ್ತು ಮನ್ನಣೆಯಿಂ ಮುನ್ನಂ ಪೊರೆಯೇೞ್ಸಿಸಿ ಪೊರೆದ ಮಣಿಗರ್ಭೆಗಣ್ಡೆಯುರಂ ಬಾಗಿ ಒಳ್ಪಿ ಮಣಿವ ಮಾೞ್ಕೆಯಿಂ ಪಣ್ತು ಬಿಣ್ಗೊನೆಯಿಂದ್ಜೆಱಗಿ ನಿಂದ ರಾಜಕದಳಿಗಳುಂ; ನಿಜೈಕಫಲದಿಂ ಪಲಂಬರಂ ತಣಿಪಲ್ ಸಮರ್ಥಮಾಗಿ ಬಹುಫಲಂಗಳಿನೊರ್ವನಂ ತಣಿಪು[೭]ದನ್ಯವನ್ನ[೭] ತರುಗಳುಂ; ನಿಜಸುರಭಿಗೆಱಗುವ ಪಱಮೆವಱಿಧುಱುಗಲನಱಿರವವ್ಯಾಜದಿಂ ನಕ್ಕಪುದಿನಿಸಿ, ಸುಜನನಂತೆ ಬಹುಕಂಟಕಂಬಡೆ[೮]ದಿರ್ದು ಮನ್ಯರ್ಗೆ[೮] ಹಿತಮಂ ಸಾರ್ಚಲೆಳಸುವ ಫಲಂಗಳಿಂ ತಳ್ತಬೆಕ್ಕೆವೆಲಸುಗಳುಂ; ನಂದನದೊಳ್ ದಂಬಡೆದು ನಲಿದಾಡುವ ಕಲಾಪಿಗಳ್ಗೆ ಕೆಳೆತನಕ್ಕೆಟ್ಟಿಂದು ನಿಂದ ಕಾಮುರ್ಗಿಲಂತೆ ಪೆರ್ಮೆವಡೆದ ತರುಣತಮಾಲತರುಗಳುಂ; ವನವನಧಿಯ ಬಡಬಶಿಖಾವಹನೆನ್ನೆ ಮನೋಜ್ಞಮಾಗಿ ಪೂತೊಱಗುವ ಕಿಂಶುಕಸಮುದಯಮುಂ; ತರ್[೯]ಜೆಲಕೆಂಬ ಪೊಂಬರದನೆಲಪೊರ್ನ್ನಂ ಪಣ್ಗಕರ್ಪೊಱಪಲದೊಳೊರೆಯೆ ಸುರಿದು ಪರಿದ ಪೊರೆಬು ಡಿಯೆಂಬಂತೆಂಬುವೆತ್ತ ರಜನೀರಜಃಪಿಂಜರರಜೋಗುಣದಿಂ ಸುರುಚಿರಮಾದ ಸುರ

---

೧ ಚೆಲ್ವ (ಚ) ೨ ಗುಚ್ಛಂಗಳಿಂ (ಯ) ೩-೩ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು (ಚ) ೪ ಬೀಜಂ (ಗ, ತ, ವ) ೫-೫ ಕಹಳೀಕಳ (ಯ) ೬ ವಹಂ (ಕ, ಚ, ತ) ೭-೭ ವನ್ಯ (ಯ, ರ) ೮-೮ ದಿರ್ದ ಮನುಜರ್ಗೆ (ಕ) ೯ ತೆಂ (ಯ)

ಯ್ಯಿಯುಂ; ಪೊಂದಳಿಗೆದೋರಣಮನೋರಣದಿಂ ಕಟ್ಟಿದಂತೆಲರ್ದ ಕುಸುಮಂಗಳಿಂ ಕಣ್ಗೊಳಿಪ ಕರ್ಣಿಕಾರಂಗಳುಂ; ಕುಮುದಾಮೋದದೊಳ್ ಪೊರೆದ ಹಿಮಕರ ಸುಧಾಕಿರಣದ ತಿರುಳಂತೆ ರಮಣೀಯಮಾದ ಪರಿಮಳದ ಪಗಿನಮಂ ಕಂದರ್ಪ ೨ಸಹಚರಂ ಪರಿಸುವ೨ ಕರ್ಪೂರಕದಳಿಗಳುಂ; ಗಿಳಿ ಕರ್ದುಂಕೆ ಸುರಿವ ಪರಿಪಕ್ವಫಲ ರಸದಿಂ ನೆಲ್ಲನೆಲ್ಲಮಂ ಪರ್ಬಿ ಪಸರಿಸಿ ಪದಂಗೊಳಿಪ ಸರಸತರದ್ರಾಕ್ಷಾಲತೆಗಳುಂ; ಭ್ರಮರನಿವಹದ ಪುರಾಕೃತಪುಣ್ಯದ್ರುರುಳ್ಗಳಂತೆಸೆವ ಬಿರಿಮುಗುಳ್ಗಳಿಂ ಸಲ್ಲಲಿತ ಮಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳುಂ; ಮಧುರಸಾಸಕ್ತಮಧುಕರವ್ರಜಮಧುರರವವ್ಯಾಜದಿಂ ಮಧುವಂ ಕಱೆದು ಬನಸಿರಿಯೊಳ್ ನೆರೆಪ್ಪಿ ಮಧುದೂತಿನಾಮಮುಮಂ ಸಾರ್ಥಕಂ ಮಾಳ್ಪ ಮಾಧವಿಯುಂ: ಬನಗ್ಗಟ್ಟಿಲೆಯ ಬಂದಿಗೊಳಗಾದ ಕಮಲಾಕರಹಿಮಕರ ನಕ್ಷತ್ರಯ್ಯಲೆಱೆತಂದ ತಾರೆಗಳಂ ಪೋಲ್ವ ಪೂಗಳಿಂ ತಳ್ತ ಯೂಥಿಕೆಗಳುಂ; ಬಿರಯಿ ಗಳ್ಪರಮಂ ನಟ್ಟುರ್ಚಿ ರುಧಿರಂಬೊರೆದ ಮದನಶರವಿಸರದಂತೆಸೆವ ನವಕುಸುಮ ಸಂದೋಹದಿಂ ಬಂಧುರಮಾದ ಬಂಧುಗೆಯುಂ; ಭೃಂಗಭುಜಂಗನಪ್ಪಿ ಚುಂಬಿಸೆ ತೊಟ್ಟನೆ ತೊರೆದ ಬ್ರಾಯ್ದೆರೆಯಂತೆ ಬಗೆಗೊಳ್ವ ಮಧುರಮರಂದಮಂ ತುಳ್ಕುವಲ ರ್ಗಳಿಂ ಲಲಿತಮಾದ ಮಾಲತಿಯುಂ; ಹರವಿರೋಧಿಯೆಂದೀನ್ನಂ ಬನಸಿರಿ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುಗುಳ್ದಿಸನ್ನನಪ್ಪ ಕಂತುವನೆಂತೊಳಕೊಂಡಳೆಂದು ಕನಲ್ದು ಪಲ್ಮೊರೆವಂತೆ ನಿಜಸುಮನಃಪರಿಮಳಮಿಳದ್ಭ್ರಮರಕುಳಕಳಕಳದಿಂ ಕಲಿತಮಾದ ಕೇತಕಿಯುಂ; ಪಿಂಗದೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿ ಪೆಂಪನಾಳ್ದ ತಣ್ಪಿನ ತವರ್ಮನೆಯುಂ, ಕಂಪಿನ ಕಾರಾ ಗಾರಮುಂ, ಭ್ರಮರಗಣಪ್ರಪಾಮಂಟಪಮುಂ, ಮದನನ ಜೇವಣಶಾಲೆಯುಂ, ಮದಕಳಾಪಿಗಳ ಲಾಸ್ಯರಂಗಸ್ಥಳಮುಂ, ಕೆಂಗಣ್ವಕ್ಕಿಗಳ ಸಂಗೀತಸದನಮುಂ, ಮಲಯಾನಿಲನ ವಿಹಾರವೀಥಿಯುಂ, ಶುಕದ್ವಿಜಂಗಳಧ್ಯಯನಸದ್ಮಮುಂ, ಚೈತ್ರ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯುಂ, ಮದನಮಹೀಪತಿಯ ಮಹಾಶಿಬಿರಮುಂ, ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿನೋದಮಂದಿರಮುಮೆನಿಸಿ, ಸುಮನೋಜನಮನೋಜ್ಞತರಮೆನಿಸಿ ಗಿರಿಕಟಕ ನಂದನಂ ಮುದಂಬೆತ್ತು ಕಣ್ಗೊಳಿಸಿರ್ದುದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ;

ಚಂಪಕ.

ಅಳಿಕುಲಮಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿ ಪಚ್ಚೆ ಪಸಿರ್ವಿಡಿ ತಳ್ತ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಸುಳಲಿತಸ್ಫುಟ್ಮುಳಾಳಿ, ಪೊಸಮುತ್ತು ಕೊನರ್ ಪ್ರವಳಂ ಪೊದಱ್ದು ಸಂ
ಗಳಿಸಿರೆ ತನ್ನೊಳೊಪ್ಪಿದುದು ಮಾಮರಮಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞ ರತ್ನಸಂ
ಕುಳಮನೆ ಕಾತ೪ ಕಲ್ಪಕುಜದಂತೆ ಮರುದ್ದ ತನಂದನಸ್ಥಿತಂ ೪೩

ಮತ್ತಂ,

---

೧ ಬೆರೆದ (ಕ) ೨-೨ ಸಹಚರಂಗೆ ಪರಪುವ (ಯ) ೩ ಗೊಳಿ (ಜ, ತ) ೪ ಕಾತು (ಜ)

ಚಂಪಕ.

ತಳಿರೆಳಮಾದಳಂ ಪುದಿದ ಪೂಗುಡಿ ಜಲ್ಲಿಮಡಲ್ತ ಮಲ್ಲಿಯು
ಜ್ವಳಮುಕುಳಾಳಿ ಮುತ್ತು ಪವಳಂ ಕೊನರಾಗೆ ವನಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಪ ಪತಂಗು ಮಾಮರಮದಾಗಿರೆ ಕೋಗಿಲೆ ನಟ್ಟಿಗೊಂಬಿನೊಳ್
ತಳೆದುದು ಕೂವಕಂಬಧುದಿವತ್ತಿದ ನಾವಿಕನೊಂದು ಲೀಲೆಯಂ ೪೪

ಕಳಕಂಠಂಗಳ ಬಗ್ಗಣೆ
ಗಿಳಿಗಳ ಚಪ್ಪರಣೆಯಳಿಗಳಿಂಚರಮೆಸೆಗುಂ
ತಳಿರ್ಗಳ್ ತನಿವಣ್ಗಳ್ ಸುಮ
ಕುಳಂಗಳಿಡುಕಿಱಿದ ಚೂತಶಾಖಾಂತರದೊಳ್ ೪೫

ಉತ್ಪಲ.

ಕಾಮನ ಸಾಮಜಂ ಮಧುಮಹೀಶನ ಕೋಶಗೃಹಂ ಮಧುವ್ರತ
ಸ್ತೋಮದ ಪಾನಭೂಮಿ ಮಲಯಾನಿಲನಾಡುವ ಮಾಡುವೆಟ್ಟು ವ
ಲ್ಲೀಮೃದುಲಾಸ್ಯಶಾಲೆ ಶುಕವೃಂದದ ಜೇವಣದಾಗರಂ ಬೞಿ
ಕ್ಕೀ ಮರಮಲ್ತೆ ಮಾಮರಮೆನುತ್ತ ಜನಂಬೆಟ್ಟನೊಱಲ್ದು ನಾಮಮಂ ೪೬

ಚಂಪಕ.

ಗಿಳಿಗಳ ಸಾಲ್ ಸುರೇಂದ್ರಧನು ಚೆಂದಳಿರೊಂದಿದ ಮಿಂಚು ಕೋಕಿಲಾ
ವಳಿಯ ರವಂ ಘನಧ್ವನಿಗಳುನ್ಮ್ಲಕರಂದಮೆ ವೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸೆ ನಿಲುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಕವಿವಾಮ್ರಮನಭ್ರಮೆಗೆತ್ತು ಕೇಕಿಮಂ
ಡಳಿ ಬೞಿಸಾರ್ದು ನರ್ತಿಸುಗುಮೀಕ್ಷಿಸಿ ಮರ್ಚುವಿನಂ ಮನೋಭವಂ ೪೭

ತಳಿರ್ಗಳೆ ದ್ರಳ್ಪುರಿ ಯಲರಿಂ
ಬೆಳೆದಲರ್ವುಡಿ ದೂಮ್ಪೆ ಮಂತ್ರಘೋಷಂ ಪಿಕಸಂ
ಕುಳರವಮೆನೆ ಚೂತಂ ಕಣ್
ಗೊಳಿಪುದು ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಮಾಧ್ವರಿಯಾ ೪೮

ಮತ್ತೇಭ.

ತನಿವಣ್ಣಂ ಮನವಾರೆ ನೋಡಿ ಬೞಿವಂದೊಲ್ದಪ್ಪಿ ಪಕ್ಕಂಗಳಿಂ
ದನಿದೋಱುತ್ತೊಲವೆತ್ತು ಚಂಚುಪುಟದಿಂದಂ ಮೆಲ್ಲನಿಂ ಸೀಳ್ದು ಸೀ
ಯೆನೆ ಸೊರ್ವಾಳ ರಸಧಾರೆಯಂ ಸವಿದು ಚೀತ್ಕಾರಸ್ವರಂ ಪೊಣ್ಮೆ ತ
ನ್ನಿನಿಯಳ್ಗಂ ಕರೆದಿತ್ತದಂ ತಣಿಪುಗುಂ ಕೀರಾಳಿ ಮಾಕಂದದೊಳ್ ೪೯

---

೧ ಳಮ್ಮ (ರ) ೨-೨ ಯೆಲರಿಂ। ಕಳಿ (ಯ) ೩ ದೂನೆ (ಕ, ಜ, ತ); ಧೂಮ (ರ)
೪ ಸಾರ್ವಾ (ಚ)

ಚಂಪಕ

ಸುೞಿದುದು ಬಾೞಿನುಣ್ಬೊಡೆಯನೆಪ್ಪುತೆ ಕಂಪನಮಂ ನಿಮಿರ್ಚಿ ಸಾ
ಗದರ್ೞವಿ ಸುಗಗುಚ್ಛವೆಂಬ ಮೊಲೆಯಂ ಮಧುಘರ್ಮಕಣಾಳಿಯಂ ಪದಂ
ಗೊಳಿಸಿ ಲತಾಂಗಮಂ ಪದೆದು ಸೋಂಕಿ ನವಾಂಕುರರೋಮಹರ್ಷಮಂ
ಬಳೆಯಿಸಿ ತದ್ವನಸ್ಥಳಿಗೆ ಕಾಮುಕನಂತಿರೆ ಮಂದಮಾರುತಂ ೫೦

ನೆಗೆದೊಗೆದೇಱ್ವ ಬಾಳೆ ಸೆಳೆಮಿಂಚು ಸರೋಜರಜಃಪಿಶಂಗವು
ಧ್ಯಗತತರಂಗವಬ್ಜದಳಸಂಗತಷಂದ್ರಶರಾಸನಂ ಪಯಃ
ಖಗರುತಿಘೋಷವಾಗೆ ಗಿರಿಶೃಂಗತಟಾಹತವಲ್ಲಿ ಬಿಱ್ದ ದೋ
ಮುಗಿಲೆನೆ ದಂತಿದಾನರಸಮೋಚಕಿತಾಂಬುಪರಂ ವಿರಾಜಿಕುಂ ೫೧

ಸ್ಫುರಿತಶಿಲೀಮುಖವುತ್ಪಳ
ಸರಕ್ತಕಂಜಾತಯುತವನುಪಾತ್ತಕಬಂಧಂ
ಶರಭಂಗಾನ್ವಿತವೆರಥನು
ಕರಿಸಿದುದಾ ಬನದ ತಿಳಿಗೊಳಂ ಕೊಳುಗುಳವಂ ೫೨

ಚಂಪಕ

ಮಿಸುನಿಯ ಕಾಸೆವೊಲ್ ಮಿಸುಗೆ ಕಂಜರಜಂ ಪೊಳೆದೊಪ್ಪೆ ಬಾಳೆಗಣ್
ಬಿಸಜಮುಖಂ ಮರುಚ್ಚಳಿತವೊಂದೆ ತರಂಗಭುಜಾಬ್ಜಪಾಣಿ ರಂ
ಜಿಸೆ ಚಲವುಬ್ಜಕೋಶಕುಚವಲ್ಲಿ ಕದಕ್ಕದಿಸುತ್ತೆ ತೋಱೆ ಕ
ಣ್ಗೆ ಸರಸಿ ನರ್ತಿಪಂತೆಸೆದುದುಂಡ ಭ್ರಮರಧ್ವನಿಕಿಂಕಿಣೀರುತಂ ೫೩

ಸ್ಮರಶಸ್ತ್ರಸದನವೆಂದಿರ್ಪ
ಯುರಮನೆಯುಳಿಗ್ಗಣದ ಶಾಶ್ವತಪ್ರಪೆ ಕೋಕೋ
ತ್ಕರದ ಸುರತಾಲಯಂ ಭಾ
ಸುರಮುಂದಾನಿಲನ ಕೋಶವಾ ಕಾಸಾರಂ ೫೪

ಮತ್ತೇಭ

ನಳಿನಂ ಶುಕ್ತಿಕೆ ತಳ್ತ ನೀರ್ವನಿಗಳೇ ನುಣ್ಮುತ್ತು ನೀರುಣ್ಬ ನಿ
ಶ್ಚಳವಾತಂಗಮೆ ತೀರನೀರದಮಹೀಂದ್ರಂ ನೀಳ್ದ ಫೇನಾಳಿ ಮಾ
ರ್ಪೊಳೆವರ್ಕಂ ಬಡಬಾಗ್ನಿ ಪೊಕ್ಕ ಕುಧರಂ ತದ್ಭೂಧರಚ್ಛಾಯೆ ಕಣ್
ಗೊಳಿಪನ್ನಂ ಕಮಳಾಕರಂ ತಳೆದುದಾ ರತ್ನಾಕರಾಕಾರಮಂ ೫೫

೧–೧ ದರ್ಳವಿಸಿ (ಯ, ರ)
೨ ರಸಂ (ಯ, ರ)
೩ ಚಲದ (ಯ, ರ)

ಸರ[೧]ದೊಳ್ ಮುಳುಂಗಿ ನೆಗೆಪಿದ
ಕರಿಕುಂಭಂ ಫೇನಪಿಹಿತಮಿಂಬಾದುದು ತೆ
ಳ್ದಿರೆಮೇಲುದಱಿಂ ಪೊಣ್ಮಿದ
ಸರಸಿಯ ಮಲಯುಜವಿಲಿಪ್ತಕುಚಕುಂಭದವೋಲ್ ೫೬

ಅಮುರ್ದರ್[೨] ನೆಲೆವೊಲೆಗಳೆಂ[೪]ಬವೊ
ಳಮು[೪]ಳ್ವಕ್ಕಿಗಳಿರೆ ತದಗ್ರಕಲ್ಲೋಲಸಮಾ
ಕ್ರಮಿತಾಬ್ಜಪತ್ರಮೊಳ್ದುದು
ಕಮಳಿನಿ ತೊಟ್ಟಿರ್ದ ಹರಿತಕಂಚುಕಧರವಂ ೫೭

ಚಂಪಕ

ಸರದೊಳೆ ಮಿಂದು ನೀರಜರಜಂಗಳನಂಗದೊಳೊಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗಾ
ವರಿಪ ಮಧಾಳಿಗಾಯಕರ ಗಾನಮನಾಲಿಸಿ ದಾನಮಿತ್ತು ಕಂ
ಧರದೆ ಮೃಣಾಳಹಾರಮನೆ ತಾಳ್ದಿ ಳಮುತ್ತನೆ ಸೂಸುವಂತೆ ಪೂತ್
ಕರಿಸಿ ಕಣಾಘಮಂ ಕೆದರ್ದುದಲ್ಲಿ ಗಜೇಂದ್ರಮಮಂದವಿಭ್ರಮಂ ೫೮

ಸಿರಿಯುರಮನೆಯುಂ ಮುಱಿದಾ
ಕರಿಯುಂ ಮುಳಿದಿಟ್ಟ ಹರಿಯ ಪಾಱುಂಬಳೆಯುಂ
ಭರವಂ ತಳೆದಳಿಮಾಲಿಕೆ
ತಿರುಗುತ್ತಿಟ್ಟಿಂದು ಕಟದೊಳೇನೆಱಗಿದುದೋ ೫೯

ಚಂಪಕ

ಪುಳಿನನಿತಂಬಮಂ ಪದೆದು ಸೋಂಕಿ ತೆರಳ್ಚಿ ತರಂಗನೀವಿಯುಂ
ವಿಳಸಿತಚಕ್ರಪಾಕಕುಚಯುಗ್ಮಮನಪ್ಪಿ ಮದಾಳಿಮಾಲೆಯಿಂ-
ಬಳಕಮನೊತ್ತಿ ನೇರ್ಪಡಿಸಿ ತತ್ಸರಸೀರಮೆಯಂಬುಜಾಸ್ಯಮಂ
ಡಳಮನೊಱಲ್ದು ಚುಂಬಿಸಿ ಭುಜಂಗನವೋಲ್ ಸುಳಿಗುಂ ಸಮೀರಣಂ ೬೦

ಉತ್ಪಲ

ಸೋಗೆದುಱುಂಬು ರಂಜಿಸೆ ಲತಾಂಗಮೆ ಸೊಂಪಡರ್ದೊಪ್ಪೆ ಮಾಣದಿಂ
ಬಾಗಿರೆ ಬಾಳೆನುಣ್ದೊಡೆ ಮನಂಬುಗೆ ಗುಚ್ಛಪಯೋಧರಂ ಬೆಡಂ
ಗಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸಿರ್ಪ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಭೂರಮೆ ತೋರ್ಪ ದರ್ಪಣಂ
ಪೂಗೊಳನಪ್ಪುದಲ್ಲದೊಡೆ ತತ್ಪ್ರತಿಬಿಂಬಮದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಕುಮೆ ೬೧

---

೧ ಶರ (ಕ, ತ, ರ)
೨ ಅಮುರ್ದರ್ (ರ)
೪-೪ ಬಿನ | ಮುಮು (ಯ)

ಗುರುಕುಜಸುಮನಃಸುರಭಿ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಪ್ರಮದಾಳಿಮಂಜುಘೋಷಾನ್ವಿತಮು
ಚ್ಚರಿವೆರಸಿದ ಗಿರಿವನಮದು
ಸುರವನಮೆನೆ ಗಂಧವಾಹಪುನ್ನಾಗಯುತಂ ೬೨

ಚಂಪಕ

ಸರಸಸರೋಜಕೈರವವಿರಾಜಿ ಸರೋವರದಿಂ ಮಹಾಫಲೋ
ತ್ಕರಪರಿಣಮ್ರಭೂಜತತಿಯಿಂ ಪ್ರಮದಾಳಿಸಮುಲ್ಲಸಲ್ಲತಾಂ
ತರುಚಿರಕುಂಜಪುಂಜದಿನಲಂಕೃತಿವೆತ್ತು ಪವಿತ್ರಸತ್ರಬಿಂ
ಧುರತರಮೊಪ್ಪುಗುಂ ಸುರಭಿಮಂದಮರುತ್ರಯುತಂ ತಪೋವನಂ ೬೩

ಉತ್ಪಲ

ಪೂಗಿಡಗಳ್ಗೆ ನೀರೆಱೆವ ಪುಷ್ಪಕದಂಬಮನೆಯ್ದೆ ಕೋದು[1] ಚೆ
ಲ್ವಾಗಿರೆ ದಂಡೆಗಟ್ಟುವ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗರ್ಘ್ಯಜಲಂಗಳೀವ ನೀ
ಡಾಗದೆ ಸಾಧನಂಗುಡುವ ಗಟ್ಟಿಮಗುಳ್ಚುವ ದೀಪವರ್ತಿಯಂ
ಸಾಗಿಪ ತಾಪಸೇಂದ್ರರ ಕುಮಾರಿಯರೊಪ್ಪುಗುಮಲ್ಲಿ ಸಂತತಂ ೬೪

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಪಸಿದೆಯ್ತಂದುಣ್ಬುದಾ ಪೆಣ್ಬುಲಿ[2]ಯ ಮೊಲೆಯನಲ್ಲಿರ್ದ ಸಾರಂಗಶಾಬಂ
ದ್ವಿಶಿರಂ ತಾಯ್ದಪ್ಪಿ ಪಾಯ್ದೆಂಟಡಿಗೆ ಕುಟುಕನೊಲ್ದೂಡುಗುಂ ದಂತಿಪೋತ
ಪ್ರಸರಕ್ಕಂಗಾಲ್ಗಳೊಳ್ ಮುಳ್ ಮುಱಿದೊಡುಗುರ್ಗಳಿಂ ತೀರ್ಚುಗುಂ
ಸಿಂಹಪೋದು

ಬೃಸಮಂ ಸರ್ಪಾರ್ಭಕಕ್ಕಾತಪದೆ ತೊಲಗಿಕುಂ ಬರ್ಹದಿಂ ಬರ್ಹಿಬೃಂದಂ ೬೫

ರವಿ ಬಿಸುಗದಿರಂ ಕಱೆಯಂ
ದವಾಗ್ನಿ ಸವಿಧಸ್ಥಳಂಗಳೊಳ್ ಮೆಯ್ಯೊಱೆಂ
ಪವನಂ ಬಿಱುಬಿಂ ಬೀಸಂ
ಜವನವರೆಡೆಯಾಡಲಣ್ಮರಾ ಮುನಿವನದೊಳ್ ೬೬

ದೇವೇಶ ನಿಮ್ಮ ಪದರಾ
ಜೀವದ ಭಾವನೆಯ ಪೆರ್ಮೆಯೆಂತುಟೊ ಮುನಿಪರ್
ತೀವಿರ್ದ ಬನದ ಪರಿಸರ
ದೋವರಿಯೊಳ್ ಮಿಟ್ಟು ಸುಟಿಯಲ್ಲಳವುರ್ದ[3]ಜಸ್ರಂ ೬೭

೧ ಕೊಯ್ದು (ಚ, ಜ)
೨ ಪೆರ್ಬುಲಿ (ಯ) ೩ ಲಳುವುದ (ರ)

ಮತ್ತೇಭ

ಜಡೆಯಂ ಸುಂಕಿಡುವಕ್ಷಮಾಲೆಗಳನೊಳ್ಪಿಂ ಕೋವ ಯೋಗಾಂಗಮಂ
ಬಿಡದಭ್ಯಾಸಿಪ ಜನ್ನಮಂ ನೆಗಳ್ವ ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನಂಗೆಯ್ವ ಸ
ನ್ಮೃಡನಂ ಜಾನಿಪ ನಾರ ಸೀರೆಯನಲಂಪಿಂ ಮಾಳ್ಪ ವೇದಾಂತದಿಂ
ಪಡೆದರ್ಥಂಗಳನಾಲಿಪುಜ್ಜುಗದೊಳಿರ್ಕುಂ ತಾಪಸಪ್ರೋತ್ಕರಂ ೭೮

ಒಡಲಂ ಪುತ್ತುಡರ್ದೆತ್ತಲುಂ ಮುಸುಕೆ ಪಾವೆಯ್ದಾಡೆ ತನ್ಮಸ್ತಕಂ
ಬಿಡದೊಂದ್ಯನ್ನಖಪಂಕ್ತಿ ಬೇರ್ವರಿಯೆ ದೀರ್ಘಶ್ಮಶ್ರುವೊಳ್ ಪಕ್ಕಿ ಗೂ
ಡಿಡೆ ಸುತ್ತಂ ಜಡೆವಳ್ಳಿ ಪರ್ಬಿರೆ ಮೃಡಧ್ಯಾನಾಮೃತಾಸ್ವಾದನಂ
ಬಿಡೆದುದ್ಯತ್ತಪಮಾಂತು ನಿಶ್ಚಳತೆಯಿಂ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದರ್ ತಾಪಸರ್ ೭೯

ಸ್ಥಿರಪದ್ಮಾಸನದಿಂದೆ ಸರ್ವಕರಣವ್ಯಾಪಾರಮಂ ಮಾಣ್ದು ಸಂ
ಚರಣಂಬೆತ್ತು ಸುವೃತ್ತಿಯುಂ ತ್ರಡೆದುಮಾಜ್ಞಾ ಚಕ್ರಪಂಕೇಜದಿ
ಪ್ಪರಮಃಧ್ಯಸ್ಥಿತಮಂಡಲತ್ರಯದಖಂಡಜ್ಯೋತಿಯುಂ ಶುದ್ಧಭಾ
ಸುರಟಿಚ್ಚಕ್ಷುವೊಳೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆಯುಮಿವೃಂದಂ ತಾಳ್ದುವಾನಂದಮಂ ೮೦

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಪದದೊಂದಂಗುಷ್ಠದಗ್ರಂ ನೆಲಸಿ ನೆಲದೊಳೊಂದಂಘ್ರಿಯಂ ಕೊಂಕಿ²ಸುತ್ತೆ
ತ್ತಿ ದುರಾಶಾಶಾಶ್ರಮಂ ನೀಟ್ಟಿರಿಸಿ ನಿಜಭುಜದ್ವಂದ್ವಮಂ ನೀಡಿ ಮೇಗ
ಣ್ದಿರೊಳ್ ಸೂರ್ಯಂಗೆ ನಿಂದುಚ್ಚರಿಸುತೆ ಭವಸನ್ಮಂತ್ರಮಂ ಜಾನಿಸುತ್ತು
ಗ್ಗದ ಭಾಸ್ವದ್ಭರ್ಗಪಾದಾಂಬುಜಮನಚಲಯೋಗಾನ್ವಿತರ್ ಕಣ್ಗೆವಂದರ್ ೮೧

ಮತ್ತೇಭ

ಚಮರೀ¹ರಾಜಿ ರಜಂಗಳಂ ಕಳೆಗುವನುದ್ಯದ್ದಂತಿ ನೀರಿಟ್ಟು ಸಂ
ಭ್ರಮದಿಂ ಸಾರಣೆಗೆಯ್ವುದಲ್ಲಿ ಪವನಂ ಪೂದೂಳಿಯಿಂ ರಂಗಮಂ
ಕ್ರಮದಿಂ ಮಾಳ್ಪುದು ಕೇಕಿ ಬರ್ಹದೆಲರಿಂ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಂ ವರ್ಧಿಕುಂ³
ಸುಮನಃಸ್ತೋಮಮುಸತ್ಫಲಪ್ರಸರಮಂ ಶಾಖಾಚರಂ ಸಾರ್ಚುಗುಂ ೮೨

ಮತ್ತಂ

ಮತ್ತೇಭ

ಪುಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಮಂ ಸೆಲಂದಿ ಪೊಸನೂಲಿಂ ನೆಯ್ದು⁴ ಪೊಂಬಟ್ಟೆಯಂ
ವಿಲಸದ್ಭೂರುಹರಾಜಿ ವಲ್ಕಲಮನೀಗುಂ ತಾಪಸರ್ಗಲ್ಲಿ ಕಂ
ದಲಸನ್ಮೂಲಮನೊಟ್ಟುಗುಂ ಮೃಗಕುಲಂ ಶೃಂಗಂಗಳಿಂ ಮೀಂಟಿ ತಂ
ದೆಲರ್ಪೊಳ್ಗಂಪನೆಮರ್ಚುಗುಂ ಕರಡಿ ತಾಂ ತರ್ಕುಂ ಸಮಿದ್ವೃಂದಮಂ ೮೩

---

೧ ರಾಗಿ (ಯ) ೨ ಸೊಂಕಿ (ಜ) ೩ ಹೊದ್ದಿಕುಂ (ಚ) ೪ ನೆಯ್ದ (ವ).

ಚಂಪಕ

ಫಣಿಮಣಿದೀಪಮಂ ಬೆಳಗಿ ದೀಪದ ಕಂಬದ ಮಾಟಿಕೆಯಿಂ ಲಸತ್
ಫಣಿತತಿ ಸಾರ್ದು ನಿಲ್ಗು ಮಿರುಳಪ್ಪುದುಮೊಲ್ದು ಟಜಂಗಳಲ್ಲಿ ಮ
ನ್ನಣೆವಡೆದೋದುಗುಂ ಗಿಳಿ ಪುರಾಣಮನಲ್ಲಿಯ ದಿವ್ಯಧೇನುಗಳ್
ಪ್ರಣಯದೆ ತನ್ಮಖಾಹುತಿಗೆ ಬೇಳ್ಪ ಸುಧಾರಸಮೀವುವಾಗಳುಂ ೭೪

ಬಡವಾದೊಡಳತಿವೃದ್ಧರ
ಗಡಣಕೆ ಬೆನ್ನಿತ್ತು ಪೊತ್ತು ಕೇಸರಿಗಳ್ ಸಂ
ಗಡವೆಯ್ದು ಗುವಮಾ ನದಿಯಿ
ರ್ಪೆಡೆಯುತ್ತಲ್ ಕೊಂಡು ಪೋಪುವಂಚೆಗಳವರಂ ೭೫

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಶುಕ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬೋಧಾಯನ ಕಪಿಲ ಕಣಾದಾಕ್ಷಪಾದಾತ್ರಿ ಮೈತ್ರೇ
ಯಕ ಕಣ್ವಾಗಸ್ತ್ಯ ಪಾರಾಶರ ಭೃಗು ಗವಿಮುದರ್ ಸೂತ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ್ ಶೌ
ನಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಧೌಮ್ಯ ಚ್ಯವನ ದಮನ ಶಾತಾತಪರ್ ಪೂರ್ಣಭದ್ರಾ
ದ್ಯಕರ್ದರ್ ತತ್ತಪೋನಂದನದೊಳಘಹರಧ್ಯಾನಸಾಂದ್ರರ್ ಮುನೀಂದ್ರರ್ ೭೬

ಚಂಪಕ

ತ್ರೊಳಪ ಕಿರೀಟಮುಜ್ಜ್ವಳಮೃದುಸ್ಮಿತವಕ್ತ್ರಮನೂನಕಾಂತಿ ಸಂ
ಗಳಿಸಿದ ಕಾಯಮಾಂತ ಶರಚಾಪಮುಡಾಯುಧಮಾಳ್ದ ಬೆನ್ನ ಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ನವೀನ[1] ಭೂಷಣಚಯಂ[1] ಮೆಱೆಯುತ್ತಿರೆ ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ
ಚ್ಚಳಿಯದ ಜವ್ವನಂ ಮಿಸುಪ ಸೌಂದರ[2]ನೊರ್ವನಪೂರ್ವವಿಭ್ರಮಂ ೭೭

ವಚನ

ಅಂತೆಲ್ಲಿಂದು ಗಿರಿಕಂದರದ ತತ್ತಪೋವನಮನವಂ ಪೊಕ್ಕು,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ತತವಿಧ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರಂ ಮಿಗೆ ಸದ್ಧಮಳತೀರ್ಥಾಂಬುವಿಂ[4] ಮಿಂದು ಶೈವ
ವ್ರತಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ತಾಳ್ವಂ[5] ಸುಸಿತ ಭಸಿತರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಳಿಯಂ ವಿ
ಶ್ರುತತತ್ತನ್ಮಂತ್ರದಿಂ ಮಂಗಳಮಯತನು ತಾನಾದನತ್ಯಂತಶಾಂತಿ
ಸ್ಥಿತಿಗಿತ್ತಂ[6] ಚಿತ್ತಮಂ ತನ್ಮುನಿ ಶಿವಪದಸದ್ಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ೭೮

ವಚನ

ಅಗಳಂತೆಸೆದಲ್ಲಿ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತು[7] ಮಿಸುಪ ಸರಸ[8]ಸರೋವರದ ಪರಿಸರದ ಶುಕನಿಕರ ಮುಖಖಂಡಾರಿತ ಸಾಲಸಹಕಾರ ಖರ್ಜೂರ ಕದಳೀ ಜಂಬೂ ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿ ಪರಿಪಕ್ವ

೧-೧ ಸನಕಾತ್ರೇಯ (ಯ) ೨-೨ ತಾಪಸಗುಣಂ (ರ) ೩ ಸುಂದರ (ಯ, ರ) ೪ ತೀರ್ಥಾಂಬುವಂ (ಯ) ೫ ತಾಳ್ದಂ (ಕ,ಯ) ೬ ಗಿತ್ತುಂ (ತ,ಗ) ೭ ಪೆರ್ಮೆವೆತ್ತು (ಯ) ೮ ಸರಸ(ಚ)

ಘಳಕುಳಕ್ಷರಿತಮಧುರತರರಸವಿಸರಪ್ರವಾಹದ ಪರಿಕಾಲ್ಗಳಿಂ ಬಳೆಸಿದ ಪರಮ
ಕೈವಲ್ಯಕಲ್ಪತರುವೆಂಬಂತೆಸೆದು ನಳನಳಿಕೆವೆತ್ತ ವಿಮಳಕೋಮಳದಳತ್ರಯವಿಳ
ಸಿತಸರಳಶಾಖಾನಿಕಾಯ[೧]ಕಲಿತಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ವುದುಂ, ತಪಸ್ಸಮುಚಿತ
ಸ್ಥಳಮಿದಪ್ಪುದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲೆಂಬ ಗಗನಗಂಭೀರವಾಣಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಮಹೋತ್ಸ
ವಂದ್ತಾಳ್ದು ತದ್ವೃಕ್ಷಮೂಲಮನಾಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂದು,

ಚಂಪಕ

ಅರೆಮುಗುಳ್ದಕ್ಷಿಗಳ್ ಮಿಡುಕುಗುಂದದ ಚೆಂದುಟಿ ನಿಶ್ಚಳಾಂಗಮು
ರ್ವರೆಯೊಳೆ ತಳ್ತ ಕಾಲ್ದುದಿ [೨]ಸಮುದ್ಧೃತ ಬಾಹುಗೆ ಬದ್ಧ[೨]ಚಾಪಭಾ
ಸುರತರಖಡ್ಗಮುಗ್ಗದ ಕಠಾರಿಯುಡಾಯುಧವಳ್ಳ ಬೆನ್ನವಿ
ಸ್ಫುರಿತನಿಷಂಗಮೊಪ್ಪೆ ಪೊಸವೇಷದ ತಾಪಸನೊಪ್ಪಿ ತೋಱಿದಂ ೭೯

ತುದಿಗೊಳಿಸಿದಂಘ್ರಿಯಿಂದೆ
ತ್ತಿದ ಭುಜದಿಂ ನಿಮಿರ್ದ ದೇಹದಿಂ ನಿಳ್ಕದ[೩] ಚಿತ್
ಪದಮಂ ಮುಟ್ಟುವೆನೆಂದೋ
ವದೆ ನಿಮಿರ್ದೋರಂತೆ ನಿಂತ ಮಾಟ್ಕೆಯೊಳೆಸೆದಂ ೮೦

ವಚನ

ಆಗಳಾ ಪೊಸತಪಸ್ವಿ ತಪಮಂ ಪಡೆಯಱಿದು ಪುರಂದರಂ ಧರಾಮರಾಕಾರಮಂ
ತಾಳ್ದೆಟ್ಟಿಂದು ಕಟ್ಟೆದಿರೊಳ್ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಘನಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದಿಂತೆಂದಂ,

ಮೃಗಮದಕೆ ಕರ್ದಮಕೆ ಸಂ
ಪಗೆಯಲರ್ಗಳ ಸರಕೆ ಸರವಿಗೊಳ್ಮುತ್ತಿನ ಮಾ
ಲೆಗೆ ಗಾಜುದೊಡಿಗೆಗಾವುದು
ಬಗೆವೊಡೆ ಸಂಪರ್ಕಮಾಂಪ ಭೂಷಣವಿಧಿಯೊಳ್ ೮೧

ಚಂಪಕ.

ಕರಜಪಮಾಲೆಯೆತ್ತ ಪೊಸಕೂರಸಿಯೆತ್ತ ವಿಭೂತಿಲಿಪ್ತವಿ
ಸ್ಫುರಿತಶಿವಾಕ್ಷಮಾಲ್ಯವಪುವೆತ್ತ ನಿಬದ್ಧನಿಷಂಗಚಾಪವ
ಲ್ಲರಿ ಮಿಸುಪಂಗವೆತ್ತ ಘನಶಾಂತಿ[೪] ಸಮುನ್ನತಿಯೆತ್ತ ನಿನ್ನ ಭೀ
ಕರತರವೇಷಮೆತ್ತ ಪಿರಿದದ್ಭುತಮದ್ಭುತಮೇನನೆಂದಪೆಂ ೮೨

---

೧ ಕಾಯ (ಚ, ತ)
೨-೨ ಬಾಹುನಿಬದ್ಧ (ಯ)
೩ ನೀಷ್ಕದ (ರ) ೪ ಶಾಂತ (ಚ)

ತಪಮಿರ್ಪ ತಾಪಸರನಾ
ನಪರಿಮಿತರನಱಿವೆನಭವವೇಷಾಂಕಿತರಂ
ವಿಪರೀತವೇಷಧರ ನಿ
ನ್ನುಪಮೆಯ ಕಿತ್ತಡಿಯನೆಲ್ಲಿಯುಂ ಕಂಡಱಿಯೆಂ ೮೩

ವಚನ

ಎಂದು ನುಡಿದಾಖಂಡಲನ ತಪೋವಿಡಂಬನೋಕ್ತಿಯನವನಾಕರ್ಣಿಸಿ, ಕಣ್ದೆಱೆದಭೀಕ್ಷಿಸಿ

ಪೊಱಮೆಯ್ಯ ವೇಷಧರವೇ
ತೆಱನಾದೊಡವೇನೊ ಮಾನಸಾಬ್ಜಾಂತರದೊಳ್
ಕಱೆಗೊರಲನಂಘ್ರಿದಳೆದ
ಬ್ಬುಱಿೞಾಂ[1] ಜಾನಿಸಿ ಮಹೇಶನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆಂ ೮೪

ವಚನ

ಎನೆ ಮತ್ತಮಿಂದ್ರನಿಂತೆಂದಂ,

ಮತ್ತೇಭ

ಬಿಡದತ್ಯುಗ್ರತಪಂಗಳಂ ತಳೆದುಮತ್ಯಾಯಾಸದಿಂ ಯೋಗಿಗಳ್
ಮೃಡಸಂದರ್ಶನಮಂ ವಲಂ ಪಡೆಯರೆಂದುಂ ಕಾಣವಾಮ್ನಾಯವಾ
ವೆಡೆಯೊಳ್ ದುರ್ಲಭನೀಶನಂತವನನೆಂತುಂ ಕಾಣ್ಬೆನೆಂದಿರ್ಪ ನೀಂ
ಗಡ ನಿನ್ನೀ ಪೃಥುಸಾಹಸಂ ಬಡೆ[2]ದುದೆನ್ನೊಳ್ ಪೆರ್ಚಿದಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ೮೫

ಅತಿಸುಖಿ ನೀಂ ಸುಕುಮಾರಂ
ಪ್ರತಿದಿನಮಾಭೀಳತಪಮನೆಂತೆಸಗುವೆ ಪೇೞ್
ಸ್ರಿತಗ[3] ಶಿತಿಕಂಠನಲ್ಪ
ವ್ರತಕ್ಕೆ ತನುತರತಪಕ್ಕಮೇನೊಲ್ದಪನೇ ೮೬

ಪೆಱವಂ ಮರದುದಿಯ ಮಹಾ
ಫಳವಂ ಮಿಗೆ ಬಯಸುವಂತೆ ತನಗಸದಳವಂ
ತಿಳಿಯದೆ ಕಜ್ಜವನೆಸಗುವ
ಬಳರಹಿತಂ ಜಗದ ನಗೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರನೇ ೮೭

---

೧ ಬೞಾಂ (ರ)
೨ ಪಡೆ (ಯ)
೩ ಕೃತಿಯೆ (ರ)

ಮುನ್ನೆಂದುಂ ತಪವಱಿಯದ
ನಿನ್ನಿರವೆತ್ತ ಭವನೆಲ್ಲಿ ತಾನೆತ್ತ ಪೊದ
ಱ್ಱುನ್ನತಿಕೆಗೆಡದೆ ತಳರೆನೆ
ತನ್ನಗಾರಿಪು ನಗುತೆ ಮತ್ತಮಾವನಿಂತೆಂದಂ ೮೮

ಶಾರ್ದೂಲ

ನೀನೆಂಧ್ಯುಕ್ತಿಯೆ ಸತ್ಯವಾಗಮಚಯಕ್ಕಂ ತಾಪಸರ್ಗಂ ಭವಾ
ನೀನಾಥಂ ಸಲೆ ದುರ್ಲಭಂ ಪರಿಕಿಪಂದಿಂತಾದೊಡಂ ಭಕ್ತಿಸಂ
ಧಾನಕ್ಕಾತನಸಾಧ್ಯನಲ್ತು ದಿಟವಪ್ಪುದ್ಯದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ತತ್ಪದ
ಧ್ಯಾನಂಬೆತ್ತು ದಯಾಬ್ಧಿಯಂ ಘನತಪಂಗೆಯ್ದೊಚ್ಚತಂ ಮೆಚ್ಚಿಪೆಂ ೮೯

ಚಂಪಕ

ಬೆಸನಮನೇೞನೊತ್ತರಿಸಿ ಷಡ್ರಿಪುವರ್ಗಮನೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿಬಾ
ಧಿಸುವ ಹೃಷೀಕಸಂಚಯುಮನ್ನೆಳ್ಕಿಸಿ ದುರ್ಮದಮೆಂಟನಿಕ್ಕಿಬಿಂ
ಧಿಸಿ ಪೊಱಸೂಸದಂತುಸಿರನರ್ದಿಸಿ ಕಾಯಗುಣಂಗಳಂ ಮನಂ
ಮಿಸುಕದ ಮಾೞ್ಕೆಯಿಂ ತಡೆದು ಭಕ್ತಿಯೊಳಾಂ ಪಿಡಿವೆಂ ಮೃಡಾಂಘ್ರಿಯಂ ೯೦

ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂ ಶಂ
ಕರನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆನೊಚ್ಚತಂ ಮೆಚ್ಚದೊಡೇ
ಹರಣಮನೀವೆಂ ತತ್ಪದ
ಸರಸಿರುಹಕ್ಕಂತುಮೆಡೆಯೊಳಾಂ ಬಿಟ್ಟಪನೇ ೯೧

ವಚನ

ಎಂದು ಪೂಣ್ದವಂ ನುಡಿಯಲೊಡನೆ,

ಬೆರಲೆತ್ತಿ ಪೊಗೞ್ದು ಮುಗುಳ್ದ
ಚ್ಚರಿವಟ್ಟತಿನಿಷ್ಠೆಗವನ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಜಂ
ಭರಿಪು ನಿಜರೂಪುದೋಱುತೆ
ಪರಸಿ ಮುದಂಬೆತ್ತು ಸಗ್ಗಕೆಯ್ದಿದನಿತ್ತಲ್ ೯೨

ವರಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ತತ್ತ್ವೋ
ಪರಿಗತನನವಿದ್ಯೆ ಪುಗದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನ
ಕ್ಷರನನನುಪಮನನಭವನ
ಸ್ಫುರಿತತರಚಿದಖಂಡರೂಪನಂ ಜಾನಿಸಿದಂ ೯೩

೮೮-೧ ರಿಪುವಿಂಗೆ ನಗುತ (ಜ) ೨ ನೆಂಬು (ಚ)

Must see ... Read

ನೆಗೆದ ಪುಳಕಾಂಕುರದ|ನೆಱೆ
ಮುಗುಳ್ದಕ್ಷಿಯು|ಮಿಡುಕದಂಗದ್ದೀಟಿದೇಱಿದೆ ನೆ
ಟ್ಟಗೆ [1]ಸಿಂದ ಸುಯ್ಯ[1]|ಸುೞಿಯುದ[2]
ಬಗೆಯು ಪೊಡರ್ಪೆಸೆಯೆ ತಾಪಸಂ ತಪಮಿರ್ದಂ ೯೪

ಪೊಱಗಣ ಮಾಯಾಭ್ರಮೆಯುಂ
ಪಱಿದಿಕ್ಕಿ|ಮನೋಬ್ಜಮಂಡಲತ್ರಯದೆಡೆಯೊಳ್
ಮಿಱುಗುವ ಕರೆಮರೆಯಿಲ್ಲದ
ಕುಱುಪೊಂದದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪನಂ ಜಾನಿಸಿದಂ ೯೫

ಚಂಪಕ

ದಶವಿಧನಾದಮಂ ಪದೆದು[3]| ಕೇಳ್ವ|ಸಮುಜ್ಜ್ವಳಬಿಂದುತೇಜಮಂ
ಸ್ವಶುಭಚಿದಕ್ಷಿಯಿಂ ಬಿಡದೆ ನೋೞ್ಪ|ವಿಕಾಶಿ[4]ಮನೋಬ್ಜಗಂಧಮಂ
ಕುಶಲದೆ ಕೂರ್ತು ವಾಸಿಪ್ಪ|ಮಹಾಸುಖಸಂಶ್ರಯ|ಮಧ್ಯನಾಡಿಕಾ
ವಿಶದಮೃತಪ್ರವಾಹಮನೆ ಪೀರ್ವ ವಿಳಾಸವುಳುಂಬವಪ್ಪಾತನೊಳ್ ೯೬

ಜ್ಞಾತೃಜ್ಞಾನಜ್ಞೇ[5]ಯಾ
ತೀತನನಾ[5]ದ್ಯಂತಶೂನ್ಯನಂ/ನಿರಘ/ಪರಂ
ಜ್ಯೋತಿಃಸ್ವರೂಪನಂ ಪ್ರ
ಖ್ಯಾತಚಿದಾನಂದರೂಪನಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ[6] ೯೭

ಚಂಪಕ

ನೆನೆವನನಂತತತ್ತ್ವಮಯನಂ ಪರಮಾತ್ಮನನಪ್ರಮೇಯನಂ
ಮುನಿಜನಮಾನಸಾಮಳ|ಸರೋವರಹಂಸನನದ್ವಿತೀಯನಂ
ಘನನಿಗಮಾಂತಮೃಗ್ಯನನನಾಮಯನಂ ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರಪಂಚರಂ
ಜನನನವಂ ತುರೀಯನನಖಂಡನಿಜೋನ್ನತಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶನಂ ೯೮

ಮತ್ತೇಭ

ತ್ರಿದಿನಕ್ಕೊರ್ಮೆ ಫಲಾದನಂ ನೆಗೞ್ದು ಧಾತಂಗೊಂದು ತಿಂಗಳ್//ದ್ವಿಮಾ
ಸದೊಳಾಱುಂ ದಿನಕೊರ್ಮೆ ತತ್ಫಳಚಯಾಹಾರಂ|ತ್ರಿಮಾಸಂ ಬೞಿ
ಕ್ಕೊದವಿರ್ದ ತತ್ತರು/ಕಂದಮೂಲ/ಸುರಸ//ನಾಲ್ದಿಂಗಳೊಳ್ ಜೀರ್ಣಪ
ರ್ಣಗದ ಸಂಸೇವನೆ|ಮಾಸಪಂಚಕದೊಳಾಯ್ತಾತಂಗೆ ವಾತಾಶನಂ ೯೯

೧–೧ ಸಿಂದಸೂಯೆ (ರ) ೨ ಸುಯ್ಯದ (ಚ) ೩ ಪಡೆದು (ಚ, ಜ, ತ) ೪ ವಿಕಾಶ (ಜ); ವಿಕಾಸಿ (ಯ, ರ) ೫–೫ ಯು । ಕ್ಕತೀತನಾ (ಜ, ಗ) ೬ ಜಾನಿಸಿದಂ (ಗ, ಚ)

ಚಂಪಕ

ಸ್ಥಿರತರಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಧೆಯಂ ಸವಿದುರ್ಬುತೆ ಕಂದುಕುಂದನಾ
ಳ್ದಿರದೆಸೆವಂಗಮುರ್ವಿದ ಲಸತ್ಪುಳಕಾಂಕುರಪುಜ್ಜ ಲನ್ಮುಖಾಂ
ಬುರುಹಮರಲ್ದು ಸತ್ತ್ವಮಯ[೧]ಮಾನಸವೊಪ್ಪಿರೆ ಚಿತ್ಸುಖಾಬ್ಧಿಯೊಳ್
ಕರಮವಗಾಹಮಿರ್ದನವನೀಶ್ವರಪಾದಸರೋಜಷಟ್ಪದಂ ೧೦೦

ಮತ್ತಂ,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ತನುವೃತ್ತಂ ನೇತ್ರದೊಳ್ ನೇತ್ರದ ಬಗೆ ಮನದೊಳ್ ತನ್ಮನಂ ಬುದ್ಧಿಯೊಳ್ ಬು
ದ್ಧಿ ನಿತಾಂತಂ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ಚಿತ್ತದ ನಿಲವಹಂಕಾರದೊಳ್ ಸಂದಹಂಕಾ
ರನಿಯೋಗಂ ಜೀವನೊಳ್ ಜೀವನೆ ಪರಮನೊಳಾಳ್ದೈಕ್ಯಮಂ ನಿಲ್ವಿನಂ ಬೇ
ಱಿನಿಷ್ಪಂದಂಬೊಂದದಾನಂದದ ನಿಧಿಯೆನಿಸಲ್ ಸಾಲ್ವನಿರ್ದಂ ಮುನೀಂದ್ರಂ ೧೦೧

ಪಳಿಕುಗೊಡದೊಳಹೊಱಗೆ ಪ
ಜ್ಜಳಿಪಂತಜ್ಯೋತಿಯಂತರೊಳಹೊಱಗೆ ಸಮು
ಜ್ಜ್ವಳಿಪಂತಶ್ಚಿಜ್ಜ್ಯೋತಿಯ
ಬೆಳಗಿನೊಳೊಡವೆರೆದು ಬೆರಸಿ ಬೆಚ್ಚವೊಲಿರ್ದಂ ೧೦೨

[೨]ಸ್ವಸ್ಥತುರೀಯಾ[೨]ತೀತಾ
ವಸ್ಥೆಯನೊಳಕೊಂಡು ತೊಳಪ ಶೃಂಗಾಟಕಪು
ದೃಷ್ಟಿ ತನೊಳ್ಪನಘನೊಳ್ ನಿರ
ವಸ್ಥನೊಳೊಡವೆರೆದು ಬಾಹ್ಯಮತಿಯುಱಿತ್ತಿರ್ದಂ* ೧೦೩

ಮಱಿ[೩]ಪೊಂದ[೪]ದೆಚ್ಚಱದ ಕಣ್
ದೆಱಿಯದ ನಿದ್ರಿಸದ ಬೆರೆಯದಗಲದ ಕಣ್ಣಂ[೫]
ಪೊಱಸೂಸದೊಳಗಿರದ ಸಯ್
ವೆಱಗಿನ ಸಮರಸದ ಭಾವಮೇಂ ರಂಜಿಸಿತೋ ೧೦೪

ನೀನಾನೆಂಬೆರಡಳಿದುದು
ಮಾನಸಮಂಭೋಧಿಯಾಲಿಕಲ್ಲಾಯ್ತು ಶಿವಂ
ತಾನಾದನೊ ತಾನೇ ಶಿವ
ನೇನಾದನೊ ಎಂಬ ತೆಱದಿನವನೊಪ್ಪಿರ್ದಂ ೧೦೫

---

೧ ಚಿನ್ಮಯದ (ಚ) ೨–೨ ಸ್ವಸ್ಥಂ ತುರಿಯಾ (ಗ, ವ) ೩ ಮರೆದಿ (ವ) ೪ ವೊಂದ ಯು, (ರ) ೫ ಕರಣಂ (ಯು) *'ಚ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ವಚನ

ಇಂತೆಸೆವ ಸದೃಶಶಿವಧ್ಯಾನಾನುಸಂಧಾನದಿನುತ್ತರೋತ್ತರತಪಃಪ್ರಭಾ೧ವದಿನಾ೧ ತಪಸ್ವಿ ನಿಷ್ಕಂಪನಿರ್ವಿಕಾರತೆಯಿಂ ರಂಜಿಸಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಕ್ಷಿತಿಯೆಲ್ಲಂ ಕಾಯ್ದುದಾಶಾಧಿಪರ್ಗಗಿದರಮರ್ತ್ಯರ್ಕಳೆಲ್ಲಾಡಿದರ್ ಪ
ರ್ವತವೃಂದಂ ಕಾಯ್ಪುಗೊಂಡತ್ತು ತುಳಜಳಧಿ ಮೆಯ್ಗುಂದಿದತ್ತರ್ಕಚಂದ್ರೋ
ನ್ನತತೇಜಃಸ್ಫೂರ್ತಿಯೆತ್ತಂ ಮಸುಳ್ದುದವನು ತತ್ತಾಪಸಸ್ತೋತ್ರಪ್ರವೃದ್ಧೋ
ಗ್ರತಪೋಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಂ ನೆಗೆದುದ್ದೊಗೆದ೨ ತದ್ಧೂಮದಿಂ ಮೇಘವೃಂದಂ ೧೦೬

ವಚನ

ಆಗಳಾ ತಪೋವನದ ತಪೋಧನರ್ಗೆ,

ಮತ್ತೇಭ

ಧೃತಿಯುಳ್ಕಾಡಿದುದೇಟಿಗುಂದಿದುದಧೀಶಧ್ಯಾನಮುದ್ಯತ್ತಪಃ
ಸ್ಥಿತಿ ಗೆಂಟಾದುದು ಶಾಂತಿ ಸೋರ್ದುದು ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಮಿಲ್ಲಾಯ್ತು ಸದ್
ವ್ರತಮುಂ ಸ್ವೀಕರಿಪೋದುದಟ್ಟಿದುದು ವೇದಾಂತೋದಿತಜ್ಞಾನಮು
ನ್ನತಿಗೆಟ್ಟಿರ್ದುದು ಸದ್ವಿವೇಕಮಳಿದತ್ತಾನಂದದೊಂದೆತ್ತಿರಂ ೧೦೭

ಚಂಪಕ

ಅವನವನೀಶನೋ ಸುಭಟನೋ ಮುನಿಯಲ್ತು ಮುನೀಂದ್ರನಾದೊಡೇ
ಕವನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಠಾರಿಯುಡಾಯುಧಮಾಂತ ಸೀಸಕಂ
ಸವಗಮುಡರ್ಪುವೆತ್ತ ಧನು ಬೆನ್ನ ನಿಷಂಗಮುಮಂತೆ ತಾಳ್ದ ಭೂ
ತಿ ವಿಲಸದಕ್ಷಮಾಲೆ ಕುಶೆಯುಂ ಮಗುಳ್ದೇನಿದು ಯೋಗಿಧರ್ಮಮೋ ೧೦೮

ವಿಪರೀತಮಪ್ಪುವನ ಚರಿತಂ
ತಪಮಧಿಕಂ ತದ್ವಿಚಾರದಿಂದೆಮಗೇಂ೩ ವಂ
ದಪುದವನತ್ತಣಿಂದೊದವಿ
ದುರ್ಪಪಟಳಮಂ ಕಳೆದು ಕಾಯ್ವುದೆಮ್ಮನುಮೇಶಾ ೧೦೯

ಚಂಪಕ

ಮನದೊಳೆ ನಿನ್ನ ಚಿಂತನೆಯುಮಲ್ಲದೆ ಮಾತಿನೊಳೆಯ್ದೆ ದೇವ ನಿ
ಮ್ಮನುಸುಮಪಂಚವರ್ಣಮಯಮಂತ್ರಮುಮಲ್ಲದೆ ಕಾಯದಲ್ಲಿ ನಿ
ನ್ನನಘಪದಾಬ್ಜಸೇವನೆಯುಮಲ್ಲದೆ ಸಚ್ಚಿಗೆವಾಗಳುಂ ಕೃಪಾ
ವನನಿಧಿ ಮಿಕ್ಕ ದುರ್ವಿಷಯಮಂ ತಿಳಿದಿರ್ದಪೆ ನೀಸಿದೆಲ್ಲಮಂ ೧೧೦

೧-೧ ವಿದಿತನಾ (ಗ, ತ, ವ) ೨ ದೊಗೆದು (ರ) ೩ ದೆಮುಗೇ (ಯು)

ಪತಿಯುಂ ಗತಿಯುಂ ಹಿತನುಂ
ಪಿತನುಂ ದೇವೇಶ ನೀನೆ ಪೆಱತೆ[೧]ಮಗಲ್ಲಿ[೧]
ಲ್ಲತಿಶ[೨]ಯುಕ್ತಿವ[೨]ತಪಸ್ವಿಯು
ಕತದಿಂಧ್ವಾಷ್ಟಲಲನ್ನೊರಸಿ ಪೊರೆ ಕರುಣಾಬ್ಧೀ ೧೧೧

ಆ ಗಿರಿತಟದಿಂ ಧವನಂ
ಪೋಗಿಸಿ ತದ್ವನನಿವಾಸಮಂ ಕರುಣಿಪುದೆಂ
ತಾಗದೊಡೆಮಗೀವುದು ನೀ
ಡಾಗದೆ ಪೆಱತೊಂದನುಚಿತನಗನಂದನಮಂ ೧೧೨

ಪ್ರಣಯಮುಣಮಿಲ್ಲದೊಡಮಾ
ಗುಣಿಯು ಗುಣಂಗಳನೆ ಮಱೆಸದುಸಿರ್ದಂ ಮುನಿಪಾ
ಗ್ರಣಿ ಪಗೆಯೊಳಾದೊಡಂ ಗುಣ
ಗಣಮಿರೆ ತಾಂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಪೊಗೞ್ದಿರ್ಪನೆ ಸುಜನಂ ೧೧೩

ವಚನ

ಎಂದಿಂತು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದ ಮುನಿವರನುಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಪನ್ನಗಧರಂ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು,

ತಳತಳನೆ ತೊಳಪ ರದನದ
ಬೆಳಗಂತಃಸ್ಥಿತಕೃಪಾಸುಧಾಂಭೋನಿಧಿಯ
ಗ್ಗಳಿಸಿ ತೆರೆಮಸಗಿದಂತಿರೆ
ಜಳರುಹರಿಪುಮೌಳಿ ತಾಪಸಂಗಿಂ[೩]ತೆಂದಂ ೧೧೪

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ

ಆ ತಪೋಧನನಾವನೆಂಬಭಿಶಂಕೆಯೇಕೆ ಜಗತ್ತ್ರಯ
ಖ್ಯಾತನರ್ಜುನನಿಂದ್ರಸೂನು ಮುಕುಂದದೇವರನುಗ್ರಹಾ
ಯರ್ಾತುಳಂ ಭವದೀಯಭಾಗ್ಯಮನೇನು[೪]ಮಂ ವಲಮು[೪]ರ್ಥಿಸಂ
ಭೀತಿ ಬೇಡೆಪೆನತ್ತಣಿಂ ನಿಮಗಂತವಂ ತಪಮಿರ್ದೊಡಂ ೧೧೫

೧–೧ ಮಗಿನಿತಿ (ಚ)
೨–೨ ಯುದ ತವ (ವ)
೩ ತಾಪಸಗಿರ್ಂ (ಜ, ಯ)
೪–೪ ಮಂ ನಲವ (ಕ, ಗ, ಚ); ಮಂಡಲೆದ (ರ)

ಮತ್ತೇಭ

ಪಡೆ ನೀಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗಿರಿಶನಿಂ ಪೋಗಿಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಪೆಂ
ಪಡರ್ದುರ್ದ್ಯತ್ತಪಮಾಂಪುದೆಂದು ಬೆಸನಿತ್ತಂ ವ್ಯಾಸನೆಯ್ತಂದನೀ[1]
ಯೆಡೆಗಾತಂ ಪಡೆದಿತ್ತ ಮಂತ್ರಮನದಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಮದ್ಭಕ್ತಿ ಸಂ
ಗಡಮಾಗುತ್ತಿರೆ ವೈರಿವರ್ಗವಿಜಯೋಪಾಯಾನ್ವಿತಂ ಫಲ್ಗುನಂ ೧೧೬

ರಿಪುಜಯಕಾರಣಶರಮಂ
ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂ ಪಡೆವೆನೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೆಮ್ಮಿಂ
ತಪಮಿರ್ದಪನಾ ಮುನಿಯಿ—
ತ್ತುಪ[2]ದೇಶಂಬಿಡಿದು[2] ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಂ ಪಾರ್ಥಂ ೧೧೭

ಉತ್ಪಲ

ಆತನಭೀಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮನಿತ್ತು ತತ್ತಪೋ
ಜಾತಮಹೋಷ್ಣಮಂ ತವಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥಮಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಪೆಂ
ಮಾತಿದು ನನ್ನಿಯೆಂದಭಯಮಿತ್ತು ವರಂ ಕಳಿಪುತ್ತೆ ಭಕ್ತಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿನೆಯ್ದಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದಂ ಮೃಗಯಾರತ[3]ನಿಂದುಶೇಖರಂ ೧೧೮

ಗದ್ಯ

ಇದು ನಿಖಿಲ[4]ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿವಲಿಂಗತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರಸರಸಸಜ್ಜನ[5] ಮಾನಿತೋಭಯ ಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ[6] ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ವಿರಚಿತಮಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲಾಕಥನ ವಿಪುಳ ಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ.

---

೧ ದನಾ (ರ) ೨–೨ ದೇಶಂ ಪಡೆದು (ರ); ದೇಶಂ ಬಡಿದು (ವ) ೩ ಯಾತ್ರೆಯ (ರ)
೪ ಸಮಸ್ತ (ಚ, ಜ) ೫ ಸರಸಜನ (ಯ) ೬ ವಿಶಾರದ (ಯ)

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮದ್ಧಗಪತಿಸುತ್ರಾಮುಖ
ತಾಮರಸಾವೋದ್ಧಭೃಂಗನಮಿತಕೃಪಾಂಗಂ
ಸಾಮಜಹರನಾನತಜನ-
ತಾಮರತರು ಮಾಙ್ಕೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಉತ್ಪಲ

ದೇವನ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗದ ಸಬ್ಬವಕಾಜಿರ ಡಿಂಡಿಮಾರವಂ
ಕೀವಿದುದಾ ಮಹಾಕಟಕದೊಳ್ ಸುರದುಂದುಭಿನಿಕ್ವಣಾನ್ವಿತಂ
ಭಾವದೊಳುತ್ಸವಂ ನೆಗಟ್ಟುದ್ದಲ್ಲಿ ಗಣಾಳಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮಂ ಪೊದ
ಟ್ಬ್ಬವರಿಸಿರ್ದುದಗ್ಗದಮರರ್ಗದನೂಹಿಸಲಾರ್ಗೆ ಗೋಚರಂ ೨

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಜಡೆಗಳ ಬಂಬಲೇ ತಲೆದಳಿರ್ ಫಣಿ ಸುತ್ತಿದ ಬಳ್ಳಿ ತಾಳ್ದ ಬಾನ್
ಗಡಲ್ಲದು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಗಜಿವೂಗಜ್ಜಿ ತೆಳ್ಳಿಜ್ಜಿ ಬಗ್ಗ ಸಮ್ಮದ್ದೊ
ಳ್ಪುಡೆ ಪೊಸಚಲ್ಲಣಂ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸವಾನೆಯ ಕೃತಿಯುಂಗದೊಳ್
ತೊಡೆದ ವಿಭೂತಿಯುದ್ದ ಮಪರಾಗವಿಲೇಪನಮುಗ್ನಿ ಲೋಚನಂ ೩

ಗೈರಿಕಲಲಾಮಮುಹಿಪ
ಸ್ಫಾರಫಣಾರತ್ನರಾಜಿ ಗುಂಜಾಭರಣಂ
ಸಾರಪಿನಾಕಂ ಪದವಿಲ್
ಕೂರಂಬೆಸೆವಾತ್ಮಶಕ್ತಿ ತನಗೊಪ್ಪುವಿನಂ ೪

ಚಂಪಕ

ಅರೆಯೊಡಲಾದ ಕಾಳಿಯುಟಿದಂಗಮನಾವರಿಸಿರ್ದ ಮಾಙ್ಕೆಯಿಂ
ಕರಮೆಸೆದಿಂ[೧]ದ್ರನೀಲರುಚಿಕ್ರಾಂತಕಳೇವರಮೊಪ್ಪೆ ತಾಳ್ದನಾ
ದರದೆ ಕಿರಾತರೂಪಮನುಮಾಧಿಪನಲ್ಲಿ ಘನಸ್ವತಂತ್ರನ
ಚ್ಚರಿವಡೆದಾಗಮಪ್ರತತಿ ಕೀರ್ತಿಸೆ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಸರ್ವನಿರ್ಜರರ್ ೫

---

೧ ಮೆಸೆವಿಂ (ಯ)

ಚಂಪಕ

ತಳಿರುಡೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮೆ ತಾರಕಾಳಿ ತ
ಳ್ತಳಿರುಚಿ ಕಾಯಕಾಂತಿ ಕಡುಗತ್ತಲೆ ಮೂಕತಿ೧ಮುತ್ತು ಶುಕ್ರಮಂ
ಡಳಮೆನಮರ್ದೊಪ್ಪೆ ಭಿಲ್ಲಿಯ ವಿಳಾಸಮನಾಳ್ದೆಸೆದಂದು ಸರ್ವಮಂ
ಗಳೆ ನಿಜಕಾಳರಾತ್ರಿವೆಸರಂ ಮಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿದಳ್ ೬

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಅರನೇಜಿಲ್ವಣ್ಣ ಬಣ್ಣಂಬಡೆದ ತನು ಪೃಥುಶ್ರೋಣಿ ನೀಲಾಳಕಂ ಪಂ
ಕರುಹಾಸ್ಯಂ ಬಿಣ್ಪನಾಳ್ದೊಪ್ಪುವ ನೆಲೆಮೊಲೆ ಬಿಂಬಾಧರಂ ದೀರ್ಘನೇತ್ರಂ
ತರಳಾಪಾಂಗಂ ಬಟಿಲ್ಬಲ್ಮುಡಿ ಬಡನಡು ರಂಭೋರು ಕೊಂಕಾಂತ ಪುರ್ಬೊಂ
ದಿರೆ ನಾನಾಶಕ್ತಿಯರ್ ಬೇಡಿತಿಯರೆಸಕಮಂ ತಾಳ್ದು ಕಣ್ಗೆಡ್ಡಮಾದರ್ ೭

ಮತ್ತೇಭ

ಹರಿಮಧ್ಯಂ ಮೃಗಶಾಬನೇತ್ರಮಳಿಮಾಲಾವೇಣಿ ಚಂಚದ್ರಥಾಂ
ಗರುಚಿಸ್ಫಾರಪಯೋಧರಂ ದ್ವಿರದಯಾನಂ ಕೋಕಿಳಾಲಾಪಮೊ
ಪ್ಪಿರೆ ಭಿಲ್ಲಾಂಗನೆಯರ್ಕಳಾದಮರಿಯರ್ ನೈಜಾಂಗಮಂ ನೋಡಿ ಭೀ
ತಿರಸಂ ತನ್ಮೃಗವೃಂದಕಾಗದಿರವಂ ತಾಳ್ದಂತೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದರ್ ೮

ಚಂಪಕ

ತೊಳಗುವ ದಂತದೋಲೆ ಗುರು೨ಗಂಜಿಯ ಬಣ್ಣಸರಂ ತಮಾಲದೊ
ಳ್ದಳಿರುಡೆ ತಳ್ತ ಪೀಲಿಯ ತರಂಗದ ಬಳ್ಳಿಱಿಗಟ್ಟು ಸೂಡಿದುದ
ತ್ಪಳದಳಮಾಲೆ ತಾಳ್ದ ಪುಱುವಚ್ಚೆಯ ಬೊಟ್ಟು ಪಸಿರ್ಪುವೆತ್ತ ಪ
ಟ್ಟಳೆಯ ನಿಚೋಳಮೊ೩ಪ್ಪಿರೆ ಪುಳಿಂದಿಯರಾದರಮರ್ತ್ಯಕಾಂತೆಯರ್ ೯

ಮತ್ತಂ,

ಚಂಪಕ

ತಲೆವೆಳಸುತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿದ ತಳಿರ್ ನವಚಂಪಕಕರ್ಣಪೂರಮು
ಜ್ಜ್ವಲಸಿತಕರ್ಣಿಕಾರರಚಿತಕಾಂಚಿ ಮರಂದದ ಬೊಟ್ಟು ಚೆನ್ನ ಮೇ
ಲೊಲೆದೆಸೆವೆಣ್ಣೆಗಂಟು ಪದವಿಲ್ ಮೊನೆಯಂಬು ಲತಾಂತಮಾಲೆ ಮಂ
ಜುಲಗಜದಂತದೋಳ್ಪಳೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಕಣ್ಗೆಸೆದರ್ ಪುಳಿಂದಿಯರ್ ೧೦

ಮೃಗಮದಭಂಗರಾಗಮಸಿತೋತ್ಪಲಮಾಲೆಯ ಜೊಲ್ಲೆಯಂ ಮನಂ
ಬುಗುವ ತಮಾಲಪಲ್ಲವದ ಮೆಲ್ಲುಡೆ ಕಟ್ಟಿದ ಪೀಲಿದಂಡೆ ಚೆ
ಲ್ವಗಲದ ಸಾಂದ್ರಕಜ್ಜಲಲಲಾಮಮೃಗಾಹಿತರತ್ನಭೂಷಣಂ
ಸೊಗಯಿಸೆ೪ ದೇವಿಯರ್ ಬಳಸಿ ನಿಂದೆಸೆದಿರ್ದರಗೇಂದ್ರಪುತ್ರಿಯಾ೫ ೧೧

---

೧ ಮೂಗುತಿ (ಯ) ೨ ಗುಲು (ಚ) ೩ ನಿಚೊಲ್ಲವೊ (ಚ, ಜ); ನಿಚೊಲ್ಲಿಯೊ (ಕ)
೪ ಸೊಗಯಿಪ (ಚ) ೫ ಪುತ್ರಿಯಂ (ಕ, ಯ)

ಚಂಪಕ

ಸಿರಿ ಶಚಿ ವಾಣಿ ರೋಹಿಣಿ ಕರಾಳಿ ಕಳಾವತಿ ಕಾಳರಾತ್ರಿ ಸೌಂ
ದರಿ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶಾಕಿನಿ ಕಪಾಲಿನಿ ಡಾಕಿನಿ ಕಾಳಿ ಮಾರಿ ಶಾ
ರ್ವರಿ ರತಿ ಮುಕ್ತಕೇಶಿ ಶವವಾಹಿನಿ ಮೋಹಿನಿ ಚಂಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಸಂ
ಗರಚರಿ ಚಕ್ರಧಾರಿಣಿ ಮನೋನ್ಮನಿ ಮಾಲಿನಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯರ್ ೧೨

ಮತ್ತೇಭ

ಕ್ಷಿತಿ ಶಾಕಂಬರಿ ವಾರ್ದದೇವತೆಯರಾಶಾದ್ದೇವಿಯರ್ ಯಜ್ಞದೇ
ವತೆ ಮಂತ್ರಾತ್ಮಿಕೆ[1] ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರಂಭೋವಾಸಿನೀ ನಿಮ್ನಗಾ
ಸತಿಯರ್ ಜೋಗಿಣಿಯರ್ ಸುಧಾಂಶುವಧುಗಳ್ ಗಾಯತ್ರಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸ
ನ್ಮತಿ ವಿಖ್ಯಾತಿಯೆನಿಪ್ಪ ದೇವಿಯರಮಂದೋತ್ಸಾಹದಿಂದೆಯ್ದಿದರ್ ೧೩

ಮತ್ತಂ,

ಚಂಪಕ

ಬಡನಡು ಬಳ್ಕೆ ಬಟ್ಟಮೊಲೆ ಮೇಲುದನೆತ್ತೆ ನಿತಂಬಮಂಡಲಂ
ಪೊಡರೆ ಕಟಾಕ್ಷಕಾಂತಿ ಮಿಱುಗುತ್ತಿರೆ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಜಾಱೆ ಮೀಱೆ ದಿಂ೧
ಕಿಡೆ ರದನಾಂಶು ಬಿಲ್ಸರಲನಾಂತು ಕರಾಗ್ರದೊಳೊರ್ಪಿನಿಂದದೇಂ
ನಡೆದುದೊ ಕಾರ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಬಣ್ಣದ ತಿಣ್ಣದ ನಿರ್ಜರೀಜನಂ ೧೪

ಮತ್ತಂ,

ಅಳಿಕುಲನೀಲಕುಂತಳದ ಕಾಂತಿ ವಪುರ್ಲತೆಯಂ ಮುಸುಂಕಿದ್ದಂ
ತಳವಡೆ ಕರ್ಪು ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಮಿಂಚೆನೆ ಕಣ್ಗದಿರ್ಗುರ್ವಿ ಮಿಂಚೆ ಸಾ
ರ್ದೆಳಸಿ ಪಗಿಲ್ತ ಕೇಕಿಯೆನೆ ಬಲ್ಮುಡಿ ತೋಱೆ ಕಲಾಪಮಾಲೆ ಸಂ
ಗಳಿಸೆ ನಗೇಂದ್ರಜಾತೆಯೊಡನೆಯ್ತರುತಿರ್ದರಮರ್ತ್ಯನಾರಿಯರ್ ೧೫

ತಳಿರ್ಗಳಮರ್ಕೆವೆತ್ತ ತಲೆಕಟ್ಟು ಲತಾಂತದ ಮಾಲೆ ಬೆನ್ನ ಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ಮರಂದದಣ್ಪು ಪೆಸುರಂಗಿಗೆ ಪೀಲಿಯ ಪಕ್ಕಜಲ್ಲಿ ಗೇ
ಣಳವಡೆ ತೊಟ್ಟ ಪೊಂಬುಲಿಯ ಸಮ್ಮದ ಚಲ್ಲಣವೊಪ್ಪೆ ಬಲ್ಸರಲ್
ದಳೆದು ಗಣಾಳಿ ರುದ್ರತತಿ ತಾಳ್ದುದನೂನಪುಳಿಂದವೇಷಮಂ ೧೬

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ನೆರೆದೆತ್ತಂದಿರ್ದುದಾ ವೇಳೆಯೊಳೆ ವನಚರಾಕಾರಮಂ ತಾಳ್ದು ನಂದೀ
ಶ್ವರನುಂ ಭೃಂಗೀಶವೀರೇಶ್ವರಗುಹಗಣಪರ್ ದ್ದಾರುಕಂ ರೇಣುಕಂ ದು
ರ್ಧರನುಂ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷನುಂ ಧೂರ್ಜಟಿಯುಸಿತಗಳಂ ಬಭ್ರು ಶುಭ್ರಾಂಗನಂಭೋ
ಧರನಾದಂ ತಾಳಜಂಘಂ ಮೊದಲೆನಿಸ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಸಾಂದ್ರರ್ ಗಣೇಂದ್ರರ್ ೧೭

---

೧ ಧೀಂ (ಯ) ೨ ಕರ್ಮು (ಯ)

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಭುವನೇಶಂ ಭೂತಿಯುಕ್ತಂ ಭುಜಗಧರನಜೇಯಂ ಮಹಾಕಾಯನುಗ್ರಂ
ಶಿವರುದ್ರಂ ಪೂರ್ಣಭದ್ರಂ ಬಲವಿಕರಣನೆಭ್ರಾಂಗನಾದಿತ್ಯವರ್ಣಂ
ಭವನಾಶಂ ಶಂಭುರುದ್ರಂ ಕಲವಿಕರಣನೋಂಕಾರನೀಶಾನರುದ್ರಂ
ಧವಳಾಂಗಂ ಧರ್ಮರೂಪಂ ದಮನನವಿಮದರುದ್ರರ್ಕಳೆಯ್ತಂದರ್ಗಾಗಳ್ ೧೮

ಮತ್ತೇಭ

ಸಿಡಿಲಂ ನುರ್ಗುವ ಶೇಷನಂ ತುಡುವ ಕಲ್ಪಾಂತಾಗ್ನಿಯಂ ತೀಡಿ ಬೊ
ಟ್ಟಿಡುವಾಕಾಶಧರಾತಳಂಗಳನೆ ಕೆಯ್ದಾಳಂಗಳಂ ಮಾಟ್ಪ ಪೆರ್
ಗಡಲಂ ಪೀರ್ವ ಕುಲಾಚಲಂದ್ಗೆಳೆದು ಪೊಯ್ಸೆಂಡಾಡುವಾದಿತ್ಯನಂ
ಮಿಡಿವಾರ್ಪುಳ್ಳ ಗಣಾಧಿನಾಥರೊಡನೆಟ್ಟಿಂದರ್ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೧೯

ವಚನ

ಅಂತೆಟ್ಟಿಂದ ಗಣೇಂದ್ರಸಂದೋಹಮಲ್ಲದೆಯುಂ, ಬೇಱೆವೇಱೆ ನಿಜರಮಣಿಯರೊಡನೆ ಕಿರಾತನೂತ್ನವೇಶಾಲಂಕೃತರಾಗಿ,

ಚಂಪಕ

ಕುಲಿಶಧರಂ ಧನಂಜಯನಿನಾತ್ಮಭವಂ ದನುಜಂ ಜಲಾಧಿಪಂ
ಜ್ವಲನಸಖಂ ಕುಬೇರನನಲಾಕ್ಷಮಹರ್ಪತಿ ಪದ್ಮವೈರಿ ಮಂ
ಗಲನುಶನಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಮುಖರ್ ವಸುಗಳ್ ಸುರಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯರು
ಜ್ಜ್ವಲತರಯಕ್ಷಚಾರಣಪಿಶಾಚಗಣಂ ನಡೆತಂದುದೞ್ಕ್ಷಿಯಿಂ ೨೦
ಮುನಿಕೋಟಿ ಮುಗಿದ ಕೆಯ್ಗಳಿ
ನ್ನೆನುನಯದಿಂ ಪೊಗೞೆ ಜಯಜಯಧ್ವನಿಯಿಂ ಪಾ
ವನಪದದಿಂ ಮೆಟ್ಟಿದನೊ
ಯ್ಯನೆ ಗಿರಿಶಂ ವಿಧಿನಿಷೇಧಮುಂ ಪಾದುಕೆಯಂ ೨೧

ಚಂಪಕ

ಮೊಱಗಿದುದಭ್ರದೊಳ್ ದಿವಿಜಭೇರಿಯ ಭೂರಿಗಭೀರರಾವಮು
ಜ್ಜ್ವಳಸಿತಶಂಖನಾದದೊಡನಾನಕಘೋಷಣಮುಣ್ಮಿದತ್ತು ಮಂ
ಗಳರವದಿಂದೆ ಪೊಂಬರಿಯಣಂಗಳೊಳಾರತಿಯೆತ್ತಿ ಪಾಡಿದರ್
ವಿಳಸಿತಭಾರ್ಗವೀ ವಿಧಿವಧೂ ರತಿಮುಖ್ಯನಿಳಿಂಪಕಾಂತೆಯರ್ ೨೨

೧ ಲೆಟ್ಟಂದ (ಕ, ಯ)

ಮತ್ತೇಭ

ಮಿಡಿವಿಲ್ ಮಿಂಟಿ ತುಪಾಕಮಿಟ್ಟ ಪದವಿಲ್ ಕೂರಂಬು ಬೆನ್ಗಲ್ಲಿ ಕೆಯ್
ಪೊಡೆ ಗಾಳಂ ಕಿಱುಗೂಳಿ ಬೀಸುವಲೆ ಬೆಳ್ವಾರಂ ಸೊಡರ್ಮಡ್ಡಿ ಕ
ರ್ಪಡಗ[೧]ಮುಂಟೆ[೧]ಡ್ಡಣಮುಲ್ಬಣಂ ಕವಣೆ ನಾರಾಚಂ ಕವಲ್ಕಣ್ಣಿ ಪೇ
ರಡಿ ಖಡ್ಗಂ ಬಡಿಕೋಲ್ಗಳೊಪ್ಪೆ ಜವದಿಂದೆಟ್ತಂದರಾ ಧೀವರರ್ ೨೩
ಇಡುವಲೆ ಸಿಡಿವಲೆ ಕಿಱುವಲೆ
ನಡೆವಲೆ ಪೆರ್ವಲೆ[೨] ತೊಡಂಕುವಲೆ ಕೊಲ್ವಲೆ ಕ
ಕ್ಕಡವಲೆ ನಿಡುವಲೆ ಸಾಲ್ವಲೆ
ಬಿಡುವಲೆಗಳೆನಿಪ್ಪುವೆಸೆದುವಾ ಬೇಂಟೆಗರೊಳ್ ೨೪

ಮತ್ತ[೩]ಮದಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಮತ್ತೇಭ

ಪ್ರಣವಂ ಶೃಂಖಲೆ ಸಾರಮೇಯಮುಮುದಗ್ರಾಮ್ನಾಯಂ ಪುರಾಣವ್ರಜಂ
ಶಣಲ[೪]ಸೂತ್ರಂ ಸ್ಮೃತಿ ಜ್ಯಂತ್ರವಾಗಮಮೆ ಬೆಳ್ವಾರಂ ಮಹಾದೀಕ್ಷೆ ಕೂ
ರ್ಗಣೆ ತರ್ಕಂ ಬಡಿಕೋಲ್ ಸಮಾಧಿ ಸಬಳಂ ಕೂರಿಟ್ಟಿ[೫] ಯೋಗಂ ಸಲ
ಕ್ಷಣಮಂತ್ರಂ ಧನು ಜ್ಞಾನಮೇ ಕವಣೆ ನಾರಾಚಂ ತಪೋವಿಸ್ತರಂ ೨೫

ಚಂಪಕ

ಸುರಿಗೆ[೬] ವಿರಕ್ತಿ ಸುವ್ರತಮುಡಾಯುಧಮುಡ್ಡಣಮಾತ್ಮವಿದ್ಯೆ ಸ
ಚ್ಚರಿತಮೆ ಬ್ಲೋಟಿ[೪]ಯೆಂಬು ಕಿಱುಗೇಣ್ ಶ್ರವಣಂ ಮನನಂ ಕರಾಸಿ ಶಾಂ
ಕರನವಭಕ್ತಿ[೭]ದೀಹದ ವ್ಯಗಾರಿಗಳಾಗೆ[೭] ಗಣಾಳಿ ತಾಳ್ದು ವಿ
ಸ್ಫುರಿತವಿಲಾಸ[೮]ದಿಂ ನಡೆದರ್[೯]ಲ್ದೊಡಗೂಡಿ ಕಿರಾತರುದ್ರನಂ[೧೦] ೨೬

ಗಱಿಗಣೆ ಬೆನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕೆರ್ಪು ತಮಾಲಪಲ್ಲವಂ [ಯೊಳ್
ತುಱುಗಿದ ಗೊಂಡೆಯಂ[೧೧]ಮಿಸುಪ ಬಿಲ್ ಗುರುಗುಂಜಿಯ ದಂಡೆ ಮುಂಡೆ
ಮಿಱುಗುವ ಪೀಲಿಗಟ್ಟು ಪೊಸನಿಗ್ಗವದೊಳ್ಪ ಪಚ್ಚೆಗುಪ್ಪಸಂ
ಕಿಱುದಳಿರಾಂತ ಚಲ್ಲಣಮದೇಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದೊ ತತ್ಕಿರಾತರಾ ೨೭

ಕರಿರಿಪು ಮತ್ಸರಂ ಮದಮೆ ದಂತಿ ವಿಮೋಹಮೆ ಖಡ್ಗಿ ಕಾಮಮೇ
ಹರಿಣಮಸೂಯೆ ಸೂಕರಮನಲ್ಪತರಕ್ಷುವೆ ರೋಷಮಾಸೆ ಕಾಟ್
ಮರೆ ಘನದಂಭಮೇ ಕರಡಿ ಲೋಭಮೆ ಸೈರಿಭಮನ್ಯಪಾತಕೋ
ತ್ಕರಮೆ ವಿಹಂಗಸಂಘಮೆನಿಸಿರ್ದುದು ತದ್ವನದೊಳ್ ಮೃಡಾಜ್ಞೆಯಿಂ ೨೮

೧-೧ ಪೆರ್ವ (ಚ) ೨ ಪೆರ್ಬಲೆ (ಕ) ೩ ಅಂತು (ಗ, ತ) ೪ ಚಟು (ಕ, ಗ, ಜ) ೫ ಕೂರ್ಟಿ (ಚ, ಜ) ೬ ಸುರಗಿ (ಯ) ೭-೭ ದೀಹದ ವ್ಯಗಾದಿಗಳಾಗೆ (ಚ, ಜ); ದೀಪಕಮೃಗಾವಳಿಯಾಗೆ (ಯ) ೮ ವಿಶಾಲ (ಕ) ೯ ನಡೆದುದೊ (ಯ) ೧೦ ರುದ್ರನಾ (ಯ) ೧೧ ಯಿಂ (ವ).

ವಚನ

ಆಗಳ್ ವಿಪುಳಪುಳಿಂದವೇಷದಗಣಿತಗಣಪ್ರತಾನಮುಮಪರಿಮಿತನಿರ್ಜರವಿತಾನಮುಂ ಬೆನ್ನನೆಟ್ಟಿರೆ ಬಿಂಕದ ಬೆಡಂಗಿನ ಬಿಯದವೆಣ್ಣಳೊಡನೆ ಸಂಭ್ರಮಷಾಡಂಬರಂ ಮಿಗೆ ಬಂದ ಗಿರಿತನೂಜೆವೆರಸು ಕಿರಾತಮಹೇಶ್ವರಂ ವಿಪುಳತರೋತ್ಸಾಹದಿನಡಿದಾವರೆಯ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಪೊಡವಿವೆಣ್ಣೊಡಲ್ಗೆ ಪುಳಕಾಂಕುರಮನೊಡರ್ಚುತುಂ ನಡೆತಂದಿಂದ್ರಕೀಲಕುತ್ಕೀಲಕಟಕದ ಪೇರಡವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಶುಕಭಾರದ್ವಾಜಶಾಂಡಿಲ್ಯರುರ್ಷ್ಯಕಪಿಲಸತ್ಕೌಶಿಕಾಗಸ್ತ್ಯಯುಕ್ತಂ
ಪ್ರಕಟೋದ್ಯತ್ತಾಪಸಾವಾಸಮನದು ನಭಮಂ ಋಕ್ಷರಾಜಾನ್ವಿತಂ ನಾ
ಗಕದಂಬಾನಂತವಿಭ್ರಾಜಿತಮಹಿಪುರಮಂ ಕರ್ಣಭೀಷ್ಮಾದ್ಯುಭ ತಥಾ
ನಕಠೋರಂ ಪಿಂಗಚಕ್ಷುರ್ಬಲಮನಮಮ ಪೋಲ್ತೊಪ್ಪುತಿರ್ದತ್ತರಣ್ಯಂ ೨೯

ಮಱುಜವಣಿ[೨] ಮಾಣಿಕದ ಪಾ
ಸಜಿ[೩] ಪರಿಸದ ಮೊರಡಿ ಪರಿವ ಸಿದ್ಧರಸದ ಜಲ್ಲಿ
ದೊಱೆ[೪] ಬಜ್ಜರಗವಿ ಪಸಿರ್ಗ
ಲ್ಲಱೆ[೫] ಸಸಿಗಲ್ಗೋಡು ಮೆಱೆಗುಮಾ ಗಿರಿತಟದೊಳ್ ೩೦

ಇದು ದವಶಿಖಿಯಿದು ಕಿಂಶುಕ
ಮಿದು ಕಾಮುರ್ಗಿಲಿದು ತಮಾಲಮಿದು ಮದಗಜಮಿಂ
ತಿದು ಗಂಡಶೈಲಮೆಂದೆಂ
ಬುದು[೬] ತಿಳಿವೊಡಶಕ್ಯಮೆನಿಪುದಾ ಪೆರ್ಗಾಡೊಳ್ ೩೧

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಬೆಟಲಾಲಂ ಮತ್ತಿ ಬೇಲಂ ಪುಣಿಸೆಯಣಿಲೆ ದಿಂಡಾಲಮಂಕೋಲೆ ಬೇವಿಂ
ಗಳಮೆಕ್ಕಂ ಕಕ್ಕೆ ಮಾಮಂಬಟಿ ಬಿದಿರರಿಟಾಳಂ ಬಕಂ ಚಂದನಂ ಗು
ಗ್ಗುಳಮೀಚಲ್ ಬನ್ನಿಗೇರ್ ಮುತ್ತುಗಮರಳಿ ಪತಂಗಂ ಪುಲಿಂಗಿಲ್[೭] ತಮಾಲಂ
ಮೊಳಗಾಚಂ ನೆಲ್ಲಿ ನೇರಿಲ್ ತದುಕು ಪನೆಗಳೊಪ್ಪಿರ್ಕುಮಾ ಕಾಡೊಳೆತ್ತಂ ೩೨

ಗರುಡಂ ಕರ್ಬಕ್ಕಿ ಕಂಕಂ ಗೊರವಮೊರಲೆ ಪೆರ್ಬಕ್ಕಿ ಪಾರಾವತಂ ಹೆಂ
ಗುರು ಟೀವಂ ಟಿಟ್ಟಭಂ ತೊಂಡಿಗನುರುಳಿಗನೆಬರ್ಬಯುಮಂ ಚಾತಕಂ ತಿ
ತ್ತಿರಿ ಚೆಂಬೋತಂ ಪಿಕಂ ಮೀಂಗುಲಿಲ್[೮] ಮರಕುಟಿಗಂ ಗೀಜಗಂ ಗುಬ್ಬಿ ಘೂಕಂ
ಸರಟಂ ಸಾಳ್ವಂ ಪಸುಂಬಂ ಪರಡೆ[೯] ಶಿಖಿ ಶುಕಂ ತದ್ವನಾಂತಸ್ಥಮಿರ್ಕುಂ ೩೩

೧ ಮಾ (ಗ, ಜ, ತ) ೨ ವಣೆ (ಯ) ೩ ಬಾನ್ (ವ) ೪ ಬುದ (ಗ, ತ) ೫ ಗೆಲ್ (ಗ,ತ) ೬ ಪರಿ (ಚ) ೭ ಲಾವಂ (ಯ) ೮ ಮೀಂಗಿಲಿ (ಜ) ೯ ಪರಡಿ (ಜ)

ಚಂಪಕ

ಶರಭನಿಭಾರಿ ಸೈರಿಭನಿಭಂ ಬನವಂದಿ ತರಕ್ಷು ಖಡ್ಗಿ ಶಂ
ಬರ ಮೃಗ ಮೇಷ ಮೈಣ ಮೃಜಭೇದನ ಮೃಕ್ಷ ಮೃಗೌಕಸಂ ಮೊಲಂ
ಮರೆ ನರಿ ಪೂತಿನೈಕ್ಕು ನಕುಲಂ ಮರವಾವುಗಳೆಂಬಿವಾಗಳುಂ
ಕರಮೆಸೆದಿರ್ಪಿನಂ ಮೆಱೆದುದಾ ವಿಪಿನಂ ವಿಪಿನದ್ಧ ಕಂದರಂ ೩೪

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳ ರುಚಿಸಂ
ಜಾತಂ ಫಣಿಗಣಫಣಾಮಣಿಪ್ರಭೆ ಬಿಡದುದ್ಯ
ದ್ಯೋತಿಪ್ರುಥದಲ್ಲದಾ ಖ
ದ್ಯೋತಪಶಾಂಕಾಂಶು ಪುಗದು ತತ್ಕಾನನದೊಳ್ ೩೫

ವಚನ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರವಾದ ಸಿಂಗರಂಬೆತ್ತು ಬಿನದದಿಂ ಮನದನ್ನನಂ ಸಮ್ಮದಂ[೨] ಮಿಗೆ ನೆರ್ಮೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ[೩] ಶಶಿಕಾಂತದೊಡ್ಡುಂಗಲ್ಲೊಳ್ ತನ್ನ ಪಡಿನೆೞಲಂ ಕಂಡು ಮೆಯ್ಯಾರ್ದು ನಿಂದು ಸಪತ್ನಿಯೆಂದು ಬಗೆದು ಮುಳಿದು ಮುಗಿಲ್ವಟ್ಟೆಗೆ ಮೀಱಿ ಪಾಱುವ ಬಿಜ್ಜೋದರಿ ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಾಂಬರದ ಸೆಱಂಗು ನಿಶಿತಮೆನೆ ಕೊಂಕಿದ ನಿಜಕಂಟಕದೊಳ್ ತೊಡರ್ದು ಸರ್ರನೆ ಪೆಱ್ಱದು[೧] ಸಿಲ್ಕಿ ಪಸರಿಸಿ ಪವನ ನೆಲೆಪದಿನೊಲೆದು ಗಿರಿವರನ ನೆಗೞ್ತೆಗೆ ನೇಮಿಸಿದ ಕೇತುಪಟದಂತೆಸೆಯೆ ತದ್ಧ್ವಜ ದಿರ್ಘದಂಡಾಕಾರಮಂ ತಳೆದು ಬಾಂದಳಮಂ ಮುಟ್ಟೆ ನಿಮಿರ್ದು ನಿಂದ ವೇಣು ಕಾಂಡದಿಂ ಕರಿ ಮುಱಿದ ಪೆರ್ಗೊಂಬಿನೆಱಂಬಿನೊಳೊಱೆತ್ತುಗುವ ಸಾಲ ಪಗಿನ ದೊಳ್ ಮಿಗೆ ನೆಗೆವ ಗಗನಚರಿಯು ನಿಡುಜಡೆ ತೊಡಂಕಿ ಜಿಗಿಲು ತೆಗೆಯಲ್ ಬಾರ ದಿರೆ ಪಾಱುಗೆಟ್ಟು ಬಿಡಿಸಲೊಡರ್ಚುವ ತನ್ನಿತಂಬಿನಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಲ್ ಕೊಂಬನಿಂಬು ಗೊಟ್ಟು ಸೆಳೆಮಿಂಚಂ ತಳೆದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಪಿರಿಯು ಸಿರಿಯುನೊಳಕೊಂಡು ಕೆಲ ದೊಳ್ ಕಣ್ಗೊಳಿಪ ತರುಣತಮಾಲದಿಂ; ಪರಿಸರದೊಳ್ ಸಂಚುವೆತ್ತಿಂಚರದಿಂ ತನ್ನ ಚೆನ್ನಕಿನ್ನರಿಯೊಳ್ ಶ್ರುತಿಗೂಡಿ ಪಾಡುವ ಕಿನ್ನರಿಯ ಸರಸಸಂಗೀತಮಂ ಕೇಳ್ದು ಗಡಣಂಗೊಂಡು ಪೆಡೆಯೆತ್ತಿ ನಲಿವ ನಾಗಂಗಳಂ ಕೊನೆಗೊಂಬುಗಳೊಳ್ ತಾಳ್ದು ಮಿನುಗು[೪]ವಡೆದ ಪೆಡೆವಣಿದ್ಯುಱುಗಲಿಂ ತಳ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಮರಂಗಳಂತಿ ರ್ದಂದಂಬೆತ್ತ ಚಂದನಧರಾರುಹಂಗಳಿಂ; ಶಶಿಶಿಲಾಸದನದೋವರಿಯ ಪೂವಸೆ[೫] ಯೊಳ್ ಸವಿಸುಸಿಲೆಸಗುವ ಖಚರದಂಪತಿಗಳ ಗಳರವದ ಕಳಕಳಮಂ ಕೇಳ್ದು ಗಳಿಲನೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಲಿದುಲಿದಳ್ಳವಿಗೞಿದೆಳಸುವ ಪರಿವಿಡಿಯ ಪಾರಿವಂಗಳಂ ತಳೆದು[೬] ಮದನಾಗಮದ ಮಂತಣಸಾಲೆಯಂತೆ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಕುರುವಕಾನೋ

೧ ಬಿಡಿಪು (ಜ) ೨ ಸಂದು (ಚ, ತ) ೩ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು (ತ) ೪ ಮಿರುಗು (ಚ) ೫ ಪೊಸವಸೆ (ಯ) ೬ ತಳೆದ (ಚ)

ಕಹದಿಂ; ಮನಃಪ್ರಿಯನೊಡನೆ ಮನಬಂದ ಬಂಧದಿಂ ತನು ಕರಗಿ ತನಿಸುಸಿಲ ಸೊಗದ ಸೊಗಸನನುಭವಿಸಿ ಶಶಿಕರಂ ಸೊಂಕಿದ ಸಸಿಗಲ್ಲ ಪುತ್ತಳಿಯಂತೆ ಬೆಮರ್ತರ್ ಸುರಸುದತಿಯೊರಸಿದ ಬೆಮರ ಪರಿಮಳಮಂ ತಳೆದು ಪರಿಸರದ ಸುರಯಿಯ್ಯಲರ್ಗಳ ನಱಿದು ಪರಿಮೞ[1]ಗೊಂಡೆರಗಿದ ಪಱಮೆವೆಱಿದುೞುಗಲಿಂ ತಳ್ತ[2]ನಿಱಿ[3]ದ್ದಳಿರ ನಾಳ್ದ ಕೊಂಬುಗಳಿಂ ಪಣ್ತ ಜಂಬೂಕುಜದಂತೆ ಕಮನೀಯಮಾದಶೋಕದ್ರುಮದಿಂ; ರತಿಮದನರನೋಜೆಯಿಂ ಪೂಜಿಸಲ್ಕೆ ಪೂದಿಱಿಯಲ್ಕೆಱಿದೇೞುಂಜವ್ವನದ ಸೊಂಪೆಸೆವ ಕಿಂಪುರುಷನಿತಂಬಿನಿಯ ಸಡಿಲ್ದಟಿಲ್ವ ಕಡುನಿಡಿದಾದ ಕೇಶಪಾಶದಿಂ ತೊಡರ್ದು ತಳಿರ್ತ ತಮಾಲಲತೆ ತಳ್ತಂತೆ ಪೆಂಪನಾಳ್ದ ಚಂಪಕಕುಜಂಗಳಿಂ; ಕಾದಲನಗಲ್ದಗಲ್ಕೆಯುರಿಪಂ ಸೈರಿಸಲಾಱದೆ ಹರಣಂಗಳೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ತುಱುಗಿ ತೀವಿದ ಕೆಂಬೊಗರನಾಳ್ದ ಪೂದೊಡಂಬೆಯ ನೊಗ್ಗರಮುಂ ಕಂಡು ದವಶಿಖಿಯ ಕೆಂಡದೊಟ್ಟಿಲ್ಗೆತ್ತು ಪೊಕ್ಕಸಿದ್ಧ ಸೀಮಂತಿನಿಯನೊಳಕೊಂಡು ಮದನಪ್ರತಾಪ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಪೊತ್ತಂತೆ ಚಿತ್ತಂಗೊಳ್ವ ಕಿಂಶುಕನಿಕುಂಜದಿಂ; ಕಣ್ಬೊಲಂದಪ್ಪಿ ಕಡೆಸರಿದು ತನ್ನನಱಸಿ ತೊಳಲ್ವ ಕಾದಲನಂ ಕಾದಲ್ಮೆಯಿಂ ಕಾಡಲೆಳಸಿ ಘಱಿಲನೆ ಬೀೞ್ಲ್ವಿಡಿದ್ದಡರ್ದು ನಿಡುಗೊಂಬಿನೆಲೆದುೞುಗಲ ಪೊದಱ ಪೊರೆಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಗರೆದಿರ್ದ ಗಂಧರ್ವಸೌಂದರಿ ನೆಲೆವಡೆದಕ್ಷೀಣರೂಪಯಕ್ಷಿಣಿಯಂತೆಸೆಯೆ ಮಿಸುಪ ವಟವಿಟಪಿಯಿಂ; ಬಾನ್ಬಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಬಿಱುವಿಸಿಲ್ ಬೆನ್ನಂ ಸುಡೆ ಬಿಂಕಂಗುಂದಿ ಬೞಲ್ದು ಬರ್ಪ ಗರುಡದಂಪತಿಗೆ ತಂಪಂ ಪರೆಪಲೆಂದು ವಿಪಿನಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಲಾಸದಿಂ ಬೀಸಲ್ ನಿಡುದೋಳ್ಗಳಿಂ ನೆಗೆಪಿ ಪಿಡಿದ ವ್ಯಜನಮೆನಿಸಿ ರಂಜಿಪ ಪರ್ಣಪಾಳಿಯಿನೇೞ್ವೆತ್ತ ತಾಳ ಭೂರುಹದಿಂ; ಪೆಂಪುವೆತ್ತ ಪರಿಮಿತ ಫಲಪರ್ಣಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಂಗಳಿನತಿನಿಬಿಡತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ರವಿಶಶಿಕರಂಗಳೆಡೆಯಾಟಕ್ಕೆ ತೆಱಪುಗುಡದೆ ತಮದ ತವರ್ಮನೆಯೆನಿಸಿ ವಿಚಿತ್ರತರಖಗಮೃಗಂಗಳ್ಗೆ ವಿಹರಣಸ್ಥ[5]ಳಮಾಗಿ ಮಹಾಗಹನಮೊಪ್ಪಿರ್ದುದಲ್ಲಿ.

ಮತ್ತೇಭ

ಮೊಱಗಂ ಬೃಂಹಿತಮೆಂದು ತಳ್ತ ಕುಡಿಮಿಂಚಂ ಕೋಡಿದೆಂದಣ್ಮಿ ಪೆರ್
ಮೞೆಯಂ ಸೋರ್ವ ಮದಾಂಬುವೆಂದು ಬಗೆದಂದಂಭೋದಮಂ ದಂತಿಯೆಂ
ದಳಿಪಿಂ ಪಾಯ್ದು ವಿಲಂಘಿಸುತ್ತುಗುರ್ಗಳಿಂ ಪೊಯ್ದತ್ತದಂ ಮೌಕ್ತಿಕಾ
ವಳಿ ಝಲ್ಲೆಂದುಗೆ ಭೀಮಗರ್ಜನನುಳತ್ಕಂಠೋಗ್ರಕಂಠೀರವಂ ೩೬

೧ ಪರಿಮಳಂ (ಚ) ೨ ತಳೆದು (ಚ)
೩ ನಿಡು (ಯ) ೪ ಬಿಜ್ಜಣ (ಯ)
೫ ಸ್ಥಾನ (ಕ)

ನಿಡುಗಲೞಲೆಯ ಮೊನೆಯುರ್ಚಿದ
ಜಡಧರಮೆಸೆದುದು ನಗಾಹಿತಪ್ರಣಿಧಿಯುದೆಂ
ದೃಢದರ್ಶಿರೋಷದಿನಾ ಗಿರಿ
ತೊಡರ್ಚಿ ಪಿಡಿದುಗ್ರಶೂಲದೊಳ್ ತೋಱುವವೋಲ್ ೩೭

ಒರಸೆ ಕರಿ ಕಟದ ಮದದಿಂ
ಪೊರೆದುರುಚಂದನದೊಳೞಿಗಿ-ನಿಂದಳಿಕುಳಮಂ
ಹರಿನೀಲಮೆಂದು ಕಿಱಿಯುಲ್
ಸುರತರುಣಿ ತುಡುಂಕಿ ಸಖಿಯನೇಂ ನಗಿಸಿದಳೋ ೩೮

ಜರದ್ಗಜಗರಮಂ ಕರದಿಂ
ಕರಿ ಪಿಡಿದೊಡೆ ನಭದೊಳದು ವಿಧುಂತುದನೆಂತಂ
ತಿರೆ ಪಾಯ್ದುದು ಮುನ್ನಂಗಿದ
ಮರೆಯುಡಗುಚ್ಚಳಿಸೆ ಮುಖದಿನೞಱಿ ದಿನೇಶಂ ೩೯

ಹರಿ ಬೆಸಸಿದೊಡಾರ್ದೆಱಗಿ
ದರಿಜಳಧರಭಟನ ಮಿಂಚೆನಿಪ್ಪಸಿಲತೆಯಂ
ಗಿರಿ ಸೆಳೆದೊಳಗಿಟ್ಟಂತಿರೆ
ಕರಮೋಷಧಿಲತೆಯುದೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ ೪೦

ಚಂಪಕ

ಪದಗೊಳಿಸುತ್ತೆ ದಾನರಸದಿಂ ರಸೆಯಂ ಮದಭೃಂಗಮಾಲೆಯಂ
ಕೆದಱುತೆ ಕರ್ಣವಾಳ[3]ದೆಲರಿಂ ಬಿಸಕಾಂಡಮಿದೆಂದು ಚಂದ್ರಕಾಂ
ತದೊಳದಿರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆವ ತನ್ನಯ ಕೊಂಬನೊಱಲ್ದು ನೋಡುತುಂ
ಮೃದುಗತಿಯೊಪ್ಪೆ ತೂಗಿ ತೊನೆದಾಡುತೆ ಬಂದುದದೊಂದು ಸಿಂಧುರಂ ೪೧

ಕೊಳದೊಳೆ ಕಿೞ್ತು ಪಂಕರುಹಮಂ ಪ್ರತಿಮಾನದೊಳೊಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪಾ
ಯ್ವಳಿಗಳನಗ್ರಪಲ್ಲವದೆ ಸೋವುತೆ ಪಂಕಜರೇಣು ತಳ್ತ ಮಂ
ಜುಳರದನಂ ಕೆಱಂಬೊಳೆಯೆ ಶೈವಲವಲ್ಲರಿ ಪತ್ತಿ ವಕ್ಷದೊಳ್
ಮಿಳಿರೆ ಕರೇಣುವಿರ್ದೆಡೆಗದೇಂ ತಳರ್ದತ್ತೊ ಮದಾಂಧಸಿಂಧುರಂ ೪೨

೧ ನೆಂಬಂ (ಯ) ೨ ಕರಮೆಸೆದೀ (ಚ) ೩ ಕರ್ಣತಾಳ (ಯ)

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ,

ಪಿಡಿಯ ಮೊಲೆಯುಂಡು ತಣಿಯುತೆ
ಕಡೆವಾಯೊಳ್ ಪಾಲ ಧಾರೆ ಮೊಳೆವಲ್ಗಳವೋಲ್
ಬಿಡದೆಸೆಯೆ ಮುದ್ದುವೀಱು
ತ್ತಡಿಯಿಡುವುವು ಪಲ್ಲಮಱಿಯ ಮಱಿಗಳ್ ವನದೊಳ್ ೪೩

ಎರಡುಂ ಕಡೆವಾಯೊಳ್ ತ
ಳ್ತಿರೆ ಬಿಸಕಾಂಡಂಗಳೆರಡುರದನದ ಬಟಿ ಸಂ
ಧುರುಜಳಫೇನವಳಕ್ಷಂ
ಕರಮೆಸೆದುದ್ಧದೊಂದು ದಂತಿ ಚೌದಂತನವೋಲ್ ೪೪

ವಚನ

ಇಂತು ಸಂತತವೊಪ್ಪುವ ಕಾಂತಾರದಂತರಾಳದೊಳ್ ಬಿಯದರ್ ಬೇಂಟೆಯಾಡಲೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಂ ಮಿಗೆ ಸರುವಿಡಿದು ಪಣೆಯಿರ್ಪೆಡೆಗೆಯ್ತಂದು ನಿಂದು ನೆರೆದು ಪರೆದು,

ನೊರೆ ತುಪ್ಪುಳ್ ಕೊಳಗು ಕೆಸಱ್
ನೊರಜುಗಳುಗುರಡರ್ದ ಸೊವಡು ಪಜ್ಜೆಗಳಂ ಪಾ
ಯ್ದಿರದಱಿಸಿ ನೋಟ್ಪ ಬಿಯದರ್
ತ್ವರಿತದಿನಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪರಿದರಾ ಪೆರ್ಗಾಡೊಳ್ ೪೫

ಚಂಪಕ

ಮದರಸವೊಕ್ಕುದಿಲ್ಲಿ ಕರಿ ಪೋದುದು ಸಿಂಗದ ಬಟ್ಟೆ ನೋಟಿಪ್ಪೊಡಿಂ
ತಿದು ಗಜಮೌಕ್ತಿಕಂ ಸಿಡಿದುದಿಲ್ಲಿ ಲುಲಾಯದ ಮಾರ್ಗಮಪ್ಪುದಾ
ಸ್ಯದ ನೊರೆ ಬೆಟ್ಟುದಿಲ್ಲಿ ಕೆಸಱರ್ದಪುದಿಲ್ಲಿ ವರಾಹನೆಯ್ದಿದ
ತ್ತಿದಿರೊಳೆ ಪುಲ್ಲೆ ಪಾಯ್ದೆಡೆಯದಪ್ಪುದು ಸೂಸಿದುಷ್ಮಾಸ್ಯದೊರ್ವಿಗಳ್ ೪೬

ವಚನ

ಎಂದು ಪಲವಜ್ಜೆಯುಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಚಂಪಕ

ಕರಿಗೆ ಕರಾಗ್ರಮಂ ನೆಗೆಪಿ ಕೋಟ್ಮಗಕೆರ್ವರರಿಭತ್ತಿ ಸಿಂಹಕೊ
ಪ್ಪಿರೆ ರಸನಾಗ್ರಮಂ ತೆಱಿದು ಕೆಯ್ಯರಡಂ ನಿಮಿರ್ದೆತ್ತಿ ಬಗ್ಗಕೆ
ತ್ತರದ ಕುರುಳ್ಗಳಂ ಪರೆಪಿ ಜಲ್ಲಿಮಿಗಕ್ಕೆ ವರಾಹಯೂಥಮೊ
ತ್ತರಿಮಣಿಕಾಲ್ಗಳಂ ಮಡಿದು ತೋಱಿದರೊಯ್ಯನೆ ಸನ್ನೆ ವೇಂಟೆಯೊಳ್ ೪೭

---

೧ ಸೂಸಿದುದಾ (ಕ, ತ) ೨ ಕಿರ್ಬಿರ (ಕ) ೩ ಮಣಿದು (ಯ)

ಚಂಪಕ

ಸರಳಿಸುವೇಣನೋಡುವ ಮೊಲಂ ಬಗೆಗುಂದುವ ಖಡ್ಗಿ ನಿಲ್ವ ಸೂ
ಕರನಡಿಗೊಳ್ವ ಪೆರ್ಮರೆಯುಡಂಗುವ ಪೆರ್ಬುಲಿ ಕಣ್ದೊಬಲ್ವ ಬಲ್
ಗರಡಿ ಕಡಂಗಿ ಮೆಯ್ಮುರಿವ ಕೇಸರಿಯಾಲಿಪ ದಂತಿ ಪಾಱೆ ಸುಯ್
ವರಿವ ಖಗಾಳಿಯೊಪ್ಪೆ ಪಿರಿದಾದುದು ಬೇಂಟೆಯ ವಾದ್ಯದಬ್ಬರಂ ೪೮

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ನಡೆ ಸಾರ್ ಮುಂದೆಯ್ದು ಬೆಳ್ವಾರಮನೆ ಬಿಗಿ ನಿಕುಂಜಂಗಳಂ ಸೋದಿಸಂಬಂ
ಬಿಡು ನೀದಾರ್ಣಂಗಳೊಳ್ ನಿಲ್ ಪಸರಿಸು ಬಲೆಯಂ ಪಜ್ಜೆಯಂ ನೋಡು ನೀಂ ಪೇ
ರಡಿಯಂ ಕೆಯ್ಸನ್ನೆಗೆಯ್ ನಿಂದೆಱಗದಿಳುಲಿಪಂ ಮೆಲ್ಲನಾಕರ್ಣಿಸೊಳ್ಪಿಂ
ದಡರುದ್ಯದ್ಭೂಜಮಂ ಮಾರ್ಗಮನೆ ತಡೆವುದೆಂಬಬ್ಬರಂ ಪರ್ಬಿತೆತ್ತಂ ೪೯

ಮತ್ತಂ,

ಚಂಪಕ

ಬಡಿಯುಡುವಂ ತೊಡಂಕಧಿಡು[1] ಪೆರ್ಮೊಲನಂ ಬಲೆವೀಸಿ ಪುಲ್ಲೆಯಂ
ಕೆಡೆಪು ಲುಲಾಯಮಂ ತಱೆ ಪೊದಱೆಸು ದಂತಿಯನಾರ್ದು ಖಡ್ಗದಿಂ
ಕಡಿ ಪುಲಿಯಂ ಕರುತ್ತಱೆ ವರಾಹನನಟ್ಟೆಯೊಳುಗ್ರಸಿಂಹಮಂ
ಪೊಡೆಬಿಡದಣ್ಮಿ ಕೂರಸಿಯಿನೆಂಬ ರವಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತರಣ್ಯದೊಳ್ ೫೦

ನಡುಗುವ ಕಾಲ್ಗಳುಬ್ಬರಿಪ ಕಿಬ್ಬರಿ[2]ಗಳ್ ಪೊಡೆವಳ್ಳಿ ಬಾಯ್ಗಳಿಂ
ಕಡೆಗುಗುತಿರ್ಪ ದೂರ್ವೆ ಬೆದರ್ದೀಕ್ಷಿಪ ನೀಳ್ದಲರ್ಗಣ್ ಪೊದಱ್ ಸುಯ್
ಬಿಡದಿರೆ ನೀಳ್ದು ಕೋಡುಲುಗೆ ಬತ್ತಿದ ಬಾಯ್ವೆರಸಲ್ಲಿ ಭೀತಿ ಕೆಯ್
ಗುಡೆ ಕಡುವೇಗದಿಂದೆ ಕೊಣಕಿಟ್ಟುದು ವನ್ಯಮೃಗೀಕದಂಬಕಂ ೫೧

ಉತ್ಪಲ

ನೀಡಡಿಗೊಂಡು ನಿಂದು ಮೊಣೆಯಿಂ ಕಣೆಯುಂ ತೆಗೆದಾರ್ದು ಬಿಲ್ಗದಂ
ಪೂಡಿ ಪೊಡರ್ಪುವೆತ್ತು ಕಟಕಾಮುಖ[3]ದಿಂ ಸೆಳೆದುರ್ವಿ ಲಕ್ಷ್ಯಮಂ
ನೋಡಿ ಕಟಾಕ್ಷವಂಬುದ್ಧಿಯೊಂದಿರೆ ತೆಳ್ಪಡು ಬಳ್ಕಿ ಗಾಡಿ ಕೆಯ್
ಗೂಡಿರೆ ತೊಟ್ಟನೆಚ್ಚು ಮೃಗವೃಂದಮನಿಕ್ಕಿದರಲ್ಲಿ ಭಿಲ್ಲಿಯರ್ ೫೨

---

೧ ತೊಡಂಕುತಿಡು (ಕ)
೨ ಕಿಬ್ಬಿರಿ (ಯು)
೩ ಕಾರ್ಮುಕ (ಕ)

ಚಂಪಕ

ಪಸರಿಸಿ ಪತ್ತಿ ಧಾತ್ರಿಗೆ ಕುನುಂಗಿ ವಿಲಂಘಿಪ್ಪ ಮಾನವಂ ಪರೀ
ಕ್ಷಿಸಿ ತೆಱೆದಿರ್ದ ಬಾಯ್ ನಿಮಿರ್ದ ಗೋಣ್ಮೆಯಿಕ್ಕದ ಪಿಂಗಳಾಕ್ಷಿ ಮುಯ್
ನ್ನಿಮಿಕದ ಮೂಗು ಸುರ್ಕುಗಿವಿ ಭೂಮಿಯೊಳ್ಪಾಡಿಪ ಬಾಲವೊಪ್ಪೆ ಗ
ರ್ಜಿಸಿ ಮಿಗೆ ಪಾಱೆ ಮೇಲ್ವರಿವ ಬಗ್ಗ ಮನೆಕ್ಕಿದನುಗ್ರಲುಬ್ಧಕಂ ೫೩

ಒದೆಧೆಳೆಯಂ ಪುಟಂ ನೆಗೆದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಮುಂದಣ ಕಾಲ್ಗಳಿಂದೆ ಕಾ
ಲ್ಪೊಪ್ಪದವೆ ಭುಜಾಗ್ರದೊಳ್ ನಡೆ ನಖಂ ಪೊಡೆದುಗ್ರತೆಯಿಂ ಸಿರಕ್ಕೆ ಪಲ್
ದುದಿಯನವುರ್ಚುತೆವ್ವಳಿಪ ಬಗ್ಗದ ಗಂಡಿಕೆಗಂಡು ನೆತ್ತಿಯು
ಗ್ರದೆ ಮೊನೆಯುರ್ಚೆ ಕೆಯ್ಸುರಿಗೆಯಿಂ ಧರದಿಕ್ಕಿದನಾ ವನೇಚರಂ ೫೪

ಮತ್ತೇಭ

ನೆಲನಂ ಪೊಯ್ಯುತ್ತು ಬೆರಂಟುತುಗ್ರಸದದಿಂ ಕೆಂಗಣ್ಗಳಿಂ ನೋಡುತುಂ
ಮಲೆಯುತ್ತುಂ ಮದವೇಱೆ ಮಾಮುಸಕ್ಕದಿಂದಂ [೧]ಮೋಱೆಯಿಂ ಬಾಗಿ[೧] ಮೂ
ಡಲದುತ್ತುಂ ಸುಱುಕಿಟ್ಟು ಸೂಸೆ ನೊರೆ ಬಾಯಿಂ ಬಾಲಮೆತ್ತುತ್ತೆ ಕೋ
ಡಲುಗುತ್ತುಂ ಪುಟವೆಟ್ಟು ಪಾಯ್ದುದಿದಿರೊಳ್ ಶೈಲಪ್ರಭಂ ಸೈರಿಭಂ ೫೫

ಅದಿರದ್ದಿದಿರ್ಗಾಂತು ರೊಂಕಿ
ಟ್ಟೊದಱುತ್ತುಂ ಬರ್ಪ ಕಾಡ ಕೋಣನ ಗೋಣಂ
ಮುದಯುತನೊರ್ವಂ ತಱಿದಿ
ಕ್ಕಿದನಾರ್ಪಿಂ ನಿಶಿತಖಡ್ಗದಿಂದೆ ಪುಳಿಂದಂ ೫೬

ಮತ್ತಮೊರ್ವಂ,

ಮತ್ತೇಭ

ಮರಗೊಂಬಂ ಮುಱಿದಾಂತು ನೀಳ್ದ ಕರದಿಂ ಕಾಯ್ಪೇಱುತುಂ ಸೋರ್ವ ದಾ
ನರಸಾಸಾರದೆ ಸೀಯ್ವ ಮಾರ್ಗದ ತೃಣಂ ಕೆಂಗಣ್ಗಳಿಂ ನೋಡಿ ನಿ
ರ್ಭರದಿಂ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕೋಡೊಳೀಡಿಱಿಯಲಾರ್ಪಿಂ ಬರ್ಪ ಸಂದೃಪ್ತಸಿಂ
ಧುರಮಂ ಪಾಯ್ದು ಪಳಂಚಿ ಪೊಯ್ದನಸಿಯಿಂ ಧೀರೋತ್ತಮಂ ಧೀವರಂ ೫೭

ನೀಡಿದ ಭರಿಕೆಯ್ಯುಲದೊಳ್
ಕಾಡೊಡೆಯಂ ಪೊಡೆದ ಬಾಣಮಿಭಮಸ್ತಕದೊಳ್
ಮೂಡಿದುದು ನೆತ್ತಿ ಮುತ್ತೊಡ
ಗೂಡಿರೆ ಸುಗಿದಗಿದು ಬಿಟ್ಟುದಾ ಗಜಮುಳಿಯೊಳ್ ೫೮

೧-೧ ಮೋರೆಯಿಂಬಾಗಿ (ಗ, ತ)

ವಚನ

ಪೆಱತೊಂದು ತಾಣದೊಳ್,

ವನಚರನೆಚ್ಚಂ ಕರಮಂ¹
ವಿನುತರದದ್ವಯಮನೊಡನೆ ಪಡಲಿಡೆ ಕರಿ ತಾ
ನೆನೆಸುಂ ಪೋಲ್ತುದು ಸುರಿವರೆ²
ಘನರುಧಿರಂ ರುಧಿರವೃಷ್ಟಿಗಱೆವೆಂಬುದಮಂ ೫೯

ಕರಿಯು ಗುರುಕುಂಭಮಂ ತ
ನ್ನರಸಿಯ ಕುಚಕುಂಭಮೆಂದು ಪರಿಕಿಪ ಶಬರಂ
ಶರದಿಂದೆಚ್ಚಂ ಹರಿಯ್ವುದ
ಕರದೆಱಗೆ ತದೀಯಮಸ್ತಕಂ ಪಱಿವಿನೆಗಂ ೬೦

ಮತ್ತೇಭ

ನಡೆಗಲ್ಲಂಜನಶೈಲದಂತೆ ಪಡೆದೇಟ್ಟಿರ್ಪಾನೆಯಂ ಕಂಡು ಬಲ್
ಸಿಡಿಲೆಂತೆಂತಿರೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ದರ್ಪದಿಂ ತತ್ಕುಂಭಮಂ ಸೀಳ್ದು ಕಾ
ಯ್ಪಡಿಸುದ್ಯದ್ವಪ್ರವೈರಿಯರ್ಗಳ ಸಿರಂ ಬೀೞ್ವಂತಿರೆಚ್ಚಂ ಜವಂ
ಗೆಡದರ್ಧೇಂದುಮುಖಾಸ್ತ್ರದಿಂ ರುಧಿರಮೊತ್ತಂ ಪಾಯ್ವಿನಂ ಧೀವರಂ ೬೧

ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲೆ

ಕುಡಿವಾಲಂ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಮಿಳ್ಳಿಱಿಯೆ ಪೊಳೆಯ್ವ ಕ್ರೂರ್ದಾಡೆ ಕೆಂಗಣ್ಗಳಿಂ ಕೆಂ
ಗಿಡಿ ಸುತ್ತಂ ಸೂಸೆ ಪೆರ್ಮೂಗಲರೆ ತೆಱೆದ ಬಾಯ್ ಭೀತಿಯಂ ಬೀಱೆ ಕಾಯ್ಪಂ
ಪಡೆದಾರ್ಪಿಂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತುಂ ಕೆಳರ್ದು ಕೆದಱುತುಂ ಕೇಸರವ್ರಾತಮಂ ಮುಂ
ಗಡೆಯೊಳ್ ಪಾಯ್ದುಂದುದ್ಯತ್ಕ್ಷುದನಖವಿದಳತ್ಕುಂಜರೇಂದ್ರಂ ಮೃಗೇಂದ್ರಂ
ಅತಿರೌದ್ರಾಕಾರದಿಂ ಘುತ್ತಟಿಸಿ ಮುಳಿದು ತಿಂಭಂದದಿಂ ನೋಡಿ ಶೌರ್ಯೋ
ನ್ನತಿಯಿಂ ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಿಂ ಮುನ್ನೆಗೆದು ಪುತ್ತುಗುರ್ಗಳಿಂ ಪೊಯ್ದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಗರ್ವೋ
ದ್ಧತಗರ್ಜತ್ಸಿಂಹಮಂ ಬೀಱೆನುತೊಗೆದ ಧದಟಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಪೊಯ್ದು ನತ್ಯ
ದ್ಭುತಸತ್ತ್ವಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ತಚ್ಛರಮುರುಳೆ ಕನಲ್ದೋರ್ವನುದ್ಯತ್ಕಿರಾತಂ ೬೨

ವಚನ

ಇಂತು ಕಾಂತಾರಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಪುಳಿಂದನಿಳಿಂಪರ್ ಪಲವೇಂಟೆಯಾಡುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ,

---

೧ ಕರಿಯಂ (ಜ); ಶರಮಂ (ಯ) ೨ ತರಿ (ಯ)

ಏಳಸನ್ಮಂದಾರಭೂಜಾತದ ಬೞಿನೆೞಲೊಳ್ ನಿಂದು ಚಂದ್ರಾಶ್ಮಪೀಠ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ಪೂಗೊಂಚಲೊಂದಂ ಪಿಡಿದಡಿಗಡಿಗಾಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತೊಲ್ಮೆಯಿಂ ಚೆಂ
ದಳಿರುದ್ಯತ್ತಾಲವೃಂತಂಬಿಡಿದು ಪದೆಪಿಂ ಬೀಸೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತಾಂ ಕಣ್— [೬೪
ಗೊಳಿಸಿರ್ದಂ ನೋಡುತುಂ ಬೇಂಟೆಯ ಪೊಸಪರಿಯಂ ಲೀಲೆಯಿಂ ಭಾಳನೇತ್ರಂ

ಗದ್ಯ

ಇದು ನಿಖಿಲ[೧]ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿವಲಿಂಗತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರ [೨]ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯ ಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ[೩] ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ವಿರಚಿತವಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲಾಕಥನವಿಪುಳ ಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಅರಣ್ಯಮೃಗಯಾವರ್ಣನಂ ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ.

---

೧ ಸಮಸ್ತ (ಚ, ಜ) ೨ ಸರಸಜನ (ಯ) ೩ ವಿಶಾರದ (ಯ)

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕಾತ್ಯಾಯನಿಯೆರಸಂ
ಗೋಕರ್ಣಾಧೀಶಕಟಕನನುಪಮನಭವಂ
ಲೋಕೈಕಪ್ರಭು ಪರಮಂಕೃ
ಪಾಕರನೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಅತಿಬಳನಮೂಕದಾನವನೆನಿಪ್ಪವನೊರ್ವನಖರ್ವಗರ್ವಸಂ
ಯುತನವನೀಧರೇಂದ್ರದ ನಿತಂಬದೊಳುಂಬಿನೊಳಿರ್ದು ನಿರ್ಜರ
ಪ್ರತತಿಯ ಪರ್ಬಿದೊಬ್ಬರಮನಾಲಿಸಿ ತಿಂದಪೆನೀ ಸುಪರ್ವಸಂ
ತತಿಯನೆನುತ್ತೆ ತಾಳ್ದಿ ಪ್ರೊಜಿಮುಟ್ಟನುದಗ್ರವರಾಹರೂಪಮಂ ೨
ಇದು ಸಿರದಲ್ಲಿ ಕೋಡೆಸೆಗೆಯುದ್ಧಂತಕಸೈರಿಭವೋ ಬೞಿಕ್ಕಮಿಂ
ಇದು ಭರಿಕೆಯ್ಯನಾನದ ಮಹಾಗಜದಾನವನೋ ವಿಚಾರಿಪಂ
ಇದು[1] ನಡೆಗಲ್ತು ಸಂಚರಿಪ ಮೇಚಕಶೈಲವೊ ಸಾರ್ದು ನೋೞ್ಪೊಡಂ
ಇದು ಪೃಥುಕಾಯಸೂಕರನೊ ಪೇೞನೆ ತೋರಿದುದಾ ವರಾಹಕಂ ೩

ಮತ್ತೇಭ

ಬಡಬಜ್ವಾಲೆಯ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗತತಿಯೆಂಬಂತಿರ್ಪ ಕಣ್ ಚಕ್ರದಿ
ರ್ಕಡೆಯಂ ಬಾಯೊಳ್ ಜುಂಕಿದಂತೆ ಪೊಳೆಸಿಂ ಕೊಂಕಿರ್ದ ಕೂರ್ದಾಡೆ[2]ಯಲ್
ಸಿಡಿಲುದ್ಯದ್ರವಮೊಳ್ ಭೀಕರಮುಖಂ ಕಲ್ಪಾಬ್ದಮಂ ಪೋಲ್ವ ಕಾ
ರೊಡಲತ್ಯದ್ಭುತಮಾಗೆ ಬಂದುದು ಮಹಾರೋಷಾಕರಂ ಸೂಕರಂ ೪

ಚಂಪಕ

ಖುರಖುರಘಾತದಿಂದೆ ಪುಡಿಯೇೞ ಶಿಲಾತಳಮೊತ್ತೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆ
ಯ್ಯೊರಸೆ ಬೃಹತ್ಕುಜಪ್ರತತಿ ನುರ್ಗೆ ವಿಜೃಂಭಣಮೊಳ್ಪು ಗರ್ಜಿಸು
ತ್ತುರುತರಪರ್ವತಂ ಪ್ರತಿರವಂಗುಡೆ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ತನ್ನಗೇಂದ್ರಕಂ
ದರಮೃಗರಾಜಿಯಂ ಜವದಿನೇಟ್ತುರುತಿರ್ದುದು ಸೂರ್ಕಿದೆಕ್ಕಲಂ ೫

ವಚನ

ಆ ಕಟಕದೊಳಿಂತು ಬರ್ಪ ಕಿಟಿಯಂ ಕಬ್ಬಿನೆ ಕಂಡು,

---

೧ ವಿದು (ಯ) ೨ ಕೋದ್ದಾಡೆ (ಚ)

ಚಂಪಕ

ಎಲೆ ಎಲೆ ಪಂದಿ ಪಂದಿ ಮಿಗೆ ಬಂದುದು ಬಂದುದು ಭಿಲ್ಲರೆಲ್ಲರಂ
ಬಲಿಗೊಳಲೆಂದು ಮೃತ್ಯು ಕಿಟಿರೂಪಮನಾಳ್ದವೊಲೊತ್ತು ಪತ್ತು ಸಿಲ್
ಕೊಲಗದಿರಟ್ಟು ಕುಟ್ಟು ತಿವಿ ಕೋಲ್ ತಱಿ ಗೋಣ್ಮುಱಿ ಕುತ್ತು ೧ಸೀಳ್ ಪೞಂ
ಚಲಸದೆ ಪೊಯ್ ಕರುತ್ತೞಿಯೆನಿಪ್ಪ ರವಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ಬೇಡರೊಳ್ ೬

ವಚನ

ಎಂದು ಸಂರಂಭದಿಂ ಮುಟ್ಟೆ ಮೂದಲಿಸುತ್ತೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ತೊಟ್ಟನೆಟ್ಟಗಳಂ ತಾಳ್ದು ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯಿಂ ಕವಿದ ದಿಟ್ಟಬಿಯದರ ಪರ್ಬಿದಬ್ಬರಮನಾಲಿಸಿ ಕನಲೆ ಮಿಗೆ ದಾಡೆಯಂ ಮಸೆದಂಡುಗೊಂಡು ತೃಣವಂ ತುಂಡಿಸಿ ಬಾಲಂ ನಿಮಿರೆ ಕಾಲಂ ತೂಗಿ ಪಟುತರಶೌರ್ಯದಿಂ ಪುಳಿಂದನಿಳಿಂಪರ್ಗಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂದು,

ಚಂಪಕ

ನಡುಗೆ ಧರಿತ್ರಿ ದಿಕ್ಕರಿಗಳಳ್ಕೆ ಭಯಂಗೊಳೆ ಸತ್ತ್ವಸಂಕುಳಂ
ಪಡಲಿಡೆ ಶೈಲಶೃಂಗತತಿ ತುಳ್ಕೆ ಮಹಾಬ್ಧಿ ಕರಾಳಘೋಷದಿಂ
ಘುಡುಘುಡುಸುತ್ತೆ ದಾಡೆಗಡಿದುರ್ಬಿ ಕಡಂಗುತೆ ಕಾಯ್ಪುವೆತ್ತು ಕಣ್
ಗಡೆ ಕಿಡಿಸೂಸೆ ನೋಡಿದುದು ನಿಂದು ಪುಳಿಂದರನುಗ್ರಸೂಕರಂ ೭

ಪೊಗೆ ಪೊಱಸೂಸೆ ಘೂರ್ಮಿಸುವ ಮೂಗಿನೊಳೀಕ್ಷಿಪ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಿಯಿಂ
ಭುಗಿಲೆನೆ ಪೊಣ್ಮೆ ದಳ್ಳುರಿ ಕರಂ ಮಸೆದಗ್ಗದ ದಾಡೆಯುಗ್ರದಿಂ
ದ್ಧುಗುತಿರೆ ತೋರಕೆಂಗಿಡಿಗಳುಗ್ರತೆಯಂ ತಳೆದುರ್ಕಿ ಸೊರ್ಕಿನಿಂ
ದಗಲದೆ ನುಂಗಲವ್ವಳಿಸಿದತ್ತು ವರಾಹಕನಾ ಕಿರಾತರಂ ೮

ಕುಸಿದ ಸಿರಂ ಕೆಲಕ್ಕೊಲೆದ ಬಲ್ಮುಸುಡುರ್ಬಿದ ಮೆಯ್ಯ ರೋಮಮಾ
ರ್ಪೆಸೆವ ಮನಂ ಮರಲ್ದ ಕಿವಿ ಮಿಳ್ಳಿಱಿದಾಡುವ ಬಾಲಮುರ್ವಿ ಪಾಳ
ಯ್ದುಸಿರೊಡನೆಟ್ಟಿ ಬೆನ್ ಬಲಿದ ಗೋಣ್ ಕಿಡಿಪಾಱುವ ದಾಡೆ ೫ತಳ್ತು ಗು
ರ್ಮಿಸೆ ೫ ಮಲೆದುರ್ಕಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕರಂ ಪರಿತಂದುದು ಪಂದಿ ಕಾಯ್ಪಿನಿಂ ೯

ಬೊಣೆದೈವರೆಚ್ಚ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳಂ ಮಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ ಜಾಯಿಲಂಗಳಂ
ಕ್ಷಣದೊಳೆದಿರ್ಚಿ ತುಂಡಿಸಿ ಕುರುತ್ತಱಿ ೬ದಿಟ್ಟೆಯನಂಡುಗೊಂಡು ಬಿ
ನ್ನಣದೆ ಬಿಬಿರ್ಚಿ ನಿರ್ಭರದೆ ಪೆರ್ಬಲೆಯಂ ಪಱಿದಿಕ್ಕಿ ಕೇಣದಿಂ
ಕೆಣಕಿದ ಧೀವರಾಮರರನೆಕ್ಕಲನುರ್ಬತೆ ಸೀಳ್ದು ದ್ಧಾರ್ಪಿನಿಂ ೧೦

ಮತ್ತಂ,

---

೧ ಕುತ್ತು (ಯ) ೨ ಸಂ (ಯ) ೩ ತರೆ (ಯ) ೪ ಪೂ (ಗ, ಚ, ಜ) ೫-೫ ತಳ್ತು ಗುರ್ಮಿಸೆ (ಕ, ಗ, ಚ) ೬ ದಿಟ್ಟಿಯ (ಕ)

ಚಂಪಕ

ನೆರೆಥದಿರಾದೊಡಟ್ಟುವ ಪೊದಟ್ದರೆಯುಟ್ಟದೊಡಂಡುಗೊಳ್ವ ಪಾ
ಯ್ತುರೆ ಮುಸುಡೆತ್ತಿ ಗರ್ಜಿಪ ಕೆಲಂದೊಲಗುತ್ತಿರೆ ದಾಡೆಗುಟ್ಟ ನಿ
ರ್ಭರದೆ ಪಳಂಚಲೌವಳಿಪ ಬೊಬ್ಬಿಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಮೆಯ್ಯ ರೋಮಮಂ
ಬ್ಬರಿಸೆ[೧] ಕಡಂಗಿ ನಿಲ್ವ ಬಗೆ ಮೊಕ್ಕಳಮಾದುದು ಸೂಕರೇಂದ್ರನಾ ೧೧

ಮುಳಿವ ಮುರಲ್ವಱಿಪ್ಪುವ ಮಲಂಗುವ ಪೊಂಗುವ ತಳ್ತು ಪಾಯ್ವ[೨] ಕೆಂ
ಗಲಿಪ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದೆಡರೆ ನೋಡುವ ಕಾಡುವ ದಾಡೆಗುಟ್ಟುವ
ಗ್ಗಲಿಸಿ ತೊಡಂಕುವಬ್ಬರಿಸಿ ಪತ್ತುವ ಸುತ್ತುವ ಘೂರ್ಮಿಸುತ್ತೆ ಸಂ
ಚಲಿಪ ಧರಿತ್ರಿಯಂ ಟೊಣೆವ ಸೂಕರನಾಟವದೇನೞಲುಂಬಮೋ ೧೨

ತಿರುಗುತ್ತೊಂದೆರಡಡಿಯಂ
ಭರದಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ ನಿಲುತೆ ಘೂರ್ಮಿಸುತುಂ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಸುತ್ತಿದಿರಾಂತು ವಿಸಟಂ
ಬ್ಬರಿದುದು ಸುರಥೆದಿರೊಳರೆರೆ ಘೋರವರಾಹಂ ೧೩

ಮುತ್ತಿದರೆಮರ್ತ್ಯಲುಬ್ಧಕ
ರೆತ್ತಂ ಘಡಘಡಘೆನುತ್ತೆ ಕೂರ್ಗಣೆವಱೆಯಂ
ಸುತ್ತಿಱಿದು ಕಱಿದರೊರ್ದೊದ
ರುತ್ತ[೩]ಸಿಳಿಯಂ ಜಡಿದು[೪] ಝುಂಕಿಸುತ್ತಿದಿರಾದರ್ ೧೪

ಇಱಿ ಬರಿಯಂ ತರಿ ಕೊರಲಂ
ಮುಱಿ ಮೊಳೆಯನೆಡಗನುಗಿಯೆನುತ್ತ ಷವಷದಿಂ
ನೆಱೆ ಸುತ್ತಿದರೆರದೊತ್ತಿದ
ರೆಱೆ ಮುತ್ತಿದರೆಮರಲುಬ್ಧಕರ್ ಪಟುಕಿಟಿಯಂ ೧೫

ವಚನ

ಆಗಳವರ ಸಂರಂಭಮಂ ಕಂಡು ರೋಷಾವೇಷಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ದಾಡೆಗಡಿದು ಮಾರ್ಮಲೆತು ಮಾಮಸಕಂ ಮಸಗಿ,

---

೧ ರಿಸಿ (ತ, ಯ)
೨ ಪಾಯ್ದು (ಚ)
೩ ರುತ್ತರ (ಯ)
೪ ಜದಿ (ಕ, ಗ)

ಚಂಪಕ

ಒದೆದು ಧರಿತ್ರಿಯಂ ನೆಱೆ ಪುಟಂ ನೆಗೆದವಳ್ವಿಸುತ್ತೆ ತುಂಡಮಂ
ಬಿದಿರ್ದು ಕಡಂಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಘನಾಘನನಿಸ್ವನದಿಂ ತುಡುಂಕಿ ಪೊ
ಯ್ದುದು ಕುಡುದಾಡೆಯಿಂದಿಳಿದುದೆತ್ತಿದುದಿರ್ಬಗಿಯಾಗಿ ಕಾಯವೊ
ಟ್ಟಿದುದೆ ವರಟ್ಟಿಯಂ ಕೊಱೆದು ತಿಂದುದು ತೇಗಿದುದುಗ್ರಸೂಕರಂ ೧೬

ಎಚ್ಚಂ ಬುಗಳೆವು ರೋಮಮು
ನ್ನುಚ್ಚಳಿಸಲ್ಕಾಱದಲ್ಲಿ ತೊಡರ್ದಿರೆ ಕೊಡವು
ತ್ತುಚ್ಚರಿಯ ಮುಳ್ಪಂದಿವೊ
ಲ್ಲಚ್ಚಿಗಮಂ ಮಾಡಿ ಮಡಿಪಿದತ್ತದು ಸುರರಂ ೧೭

ವಚನ

ಆಗಳೆಚ್ಚಂಬಂ ಬಗೆಗೊಳದೆ, ಕನಲ್ಕೆಯಿಂ ಬಱಸಂದು ಬವರಿವರಿದು ತುಱುಗಿ ತುಡುಂಕುವ ಜಾಯಿಲ್ಲಂಗಳಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಮಿಡಿಯಿಂ ಸಿರಂಬರಮೊತ್ತಿ ಸೀಳ್ದು ಸದೆವ ಸಮದಸೂಕರನಸಮಸಮರಾಟೋಪಮಂ ಸೈರಿಸಲಾರದೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು ಬೆನ್ಗೊಟ್ಟೋಡಿ ಬರ್ಪಮರವ್ಯಾಧಸಂಘದಭಿಷಂಗಮಂ ಪಿಂಗಡೆಯೊಳಂಗನೆವೆರಸು ಬನದೊಳೆರ್ವನೆ ಬಿನದಿಪ ಕಪರ್ದಿ ಕಂಡು, ಕರುಣಂ ಪುಟ್ಟೆ, ಜವದಿಂದಿವರ್ಗಂಜದಿರಿಮೆಂದಭಯಹಸ್ತಮಂ ನೆಗೆಪಿ ಮಡಿದಮರರ್ಗೆ ಸುವಿತ್ತು ಸಕ್ಷತಾಂಗರನ್ಗ ಕ್ಷತಾಂಗರನಾಕ್ಷಣಂ ನೆಗಳ್ದು೧, ನೆಗೞ್ವೆತ್ತ ನಿಜವಾಮಕರಕಲಿತಪ್ರಚಂಡಕೋದಂಡಕೋಟಿಯೊಳ್ ಮಂಜುಸಿಂಜಿನಿಯನಮರ್ಚಿ, ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ತನ್ನನಗಲ್ದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಪ ಮನ್ನಣೆಯ ಗಣನಿವಹಂ ಕಳಕಳಮಂ ಕೇಳ್ದು ನಡೆತಂದೊಡನೆಯ್ತರೆ ಮುಂದಣ್ಗೆ ಸಾರ್ದಮರರಂ ಬೊನ್ಗೊಳ್ವ ಸಂವರ್ತಸಮಯಯುಮುಹಿಷೋಪಮಾನನಾದ ಭೀಕರಾಕಾರ೨ ಮೂಕಾಸುರ೨ನಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ಕಂಡು, ಕಾಯ್ಪುಗೊಂಡು ಚಂಡದನುರ್ಗುಣಮಂ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆ೪ಯುಲೊಡನೆ,

ನಡುಗಿದುದಿಳೆ ಗಿರಿಶಿಖರಂ
ಕೆಡೆದುದು ಕದಡೆಲ್ದು ಜಡಧಿ ತುಳ್ಕಿದುದುಡುಗಳ್
ಬಿಡದುಳ್ಕಿದು೫ ವಹಿಪತಿ ಪೆಡೆ
ಯುಡುಗಿದನಿನಬಿಂಬಮುದಿರ್ದುದಳ್ಕಿದರಹಿತರ್ ೧೮

೧–೧ ಕ್ಷತಾಂಗರಂ ನೆಗಳ್ದು (ಯ)
೨–೨ ಮೂಕಸೂಕರ (ಗ, ಚ, ಜ, ತ)
೪ ಜೇವಡೆ (ಯ)
೫ ದುಳ್ಗಿದು (ಯ)

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ಗಣತತಿ ಕಿಶಿಯಂ ಸದೆಯಲ್
ಕಣೆದುಡುಕಿರೆ ಪುರ್ಬಿನಿಂದೆ ಜರ್ಬುಕೆ ನಿಲಿಸು
ತ್ತಣಿಯುರವುಭವಂ ತೆಗೆದಂ
ಡೊಣೆಯಿಂ ಪೊಗರ್ವುಗುವ ನಿಶಿತತರಮಾರ್ಗಣಮಂ ೧೯

ವಚನ

ಅಂತುಮಾ[೧] ಕೂರ್ಗಣೆಯಂ ಮಾಣದೆ ಬಾಣಾಸನದ ಕಿರುವಾಯೊಳ್ ಪೂಡಿ ನೀಡಡಿಗೊಂಡಾಕರ್ಣಾಂತಂ ಸೆಳೆದು ಸುರರಂ ಪಿಂಗದೆ ನುಂಗಲ್ಕೆೞ್ತರ್ಪ ವಿಟ್ಟು ವಿನಂತದಿರದಿದಿರ್ಚಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತುಂ ಬರ್ಪ ಬಲ್ಪಂದಿ[೨]ಯನೀಕ್ಷಿಸಿ[೨],

ಉತ್ಪಲ

ಪಂದಿಯಿದಂದಿನಗ್ಗದ ಗಜಾಸುರನಿಂ ಮದವತ್ತ್ರರಕ್ಷಸಂ
ಕ್ರಂದನವೈರಿಯಿಂ ಬಲದೊಳುಗ್ರತರಾಕೃತಿಯೊಳ್ ಪೊದಟ್ಟ ನಿ
ಷ್ಪಂದಪರಾಕ್ರಮುಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ವರ್ಮಡಿ ವೆಗ್ಗಳಮಪ್ಪುದಿಂದಿದಂ
ಕೊಂದಪೆನಾನೆ ವಿಕ್ರಮರಸಂತತಿಗೆಂತಿದು ವಧ್ಯಮಕ್ಕುಮೇ ೨೦

ವಚನ

ಎಂದು ಬಗೆದಂತಕಾಂತಕಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾಗಿ,

ಪ್ರಕಟಪಟುರೋಷಬದ್ಧ
ಭ್ರುಕುಟಿ ಕರಾಳಾಸ್ತ್ರದಿಂದೆ ತೆಗೆನೆಱೆದೆಚ್ಚಂ
ಪ್ರಕುಟಿಲದಂಷ್ಟ್ರಾಭೀಷಣ
ವಿಕಟಾಂಗನನಾ ವರಾಹನಂ ಪುರಮಥನಂ ೨೧

ಎಚ್ಚೊಡಿಳೆಯುದಿರೆ ಶರಘೋರ
ದುಚ್ಚಳಿಸಿದುದೊಡಳಿದಱ ಕೆನ್ನೀರ್ ಭರದಿಂ
ಬೆಚ್ಚನೆ ಪಾಯ್ತರೆ ಕಣ್ಣರೆ
ಮುಚ್ಚುತ್ತುಂ ಮೂರ್ಛೆವೋದುದಲ್ಲಿ ವರಾಹಂ ೨೨

ವಚನ

ಅಂತು ಹಮ್ಮದಂಬೋಗಿ ವಜ್ರವಜ್ರನಿರ್ಘಾತದಿನೊರುಳ್ದ ನೀಲಾಚಲದಂತೆ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ ಕೆಡೆದಿನಿಸಾನುಂ ಬೇಗದಿನೆೞ್ಚತ್ತು ಮದಮುಡಿಗಿ ಬೇರ್ವರಿವ ಭೀತಿಯಿಂ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಪರಿದು,

---

೧. ಅಂತಾ (ಯ) ೨-೨ ಯಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ (ಚ)

ಮಡು ಗಿಡು ಸರು ದರಿ ಪಳ್ಳಂ
ಸಿಡುಂಬು ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊದಱ್ ಬೆಟ್ಟುಗಳಿ
ಟ್ಟೆಡೆ ಕುತ್ತುಱು ನಾನಲ್ಗಳೊ
ಳೆಡೆವಿಡದೋಡಿತ್ತು ಪಂದಿ ಜವೆದಿಂದಾಗಳ್ ೨೩

ಬೆಂಬೞಿವಿಡಿದಟ್ಟುತ್ತುಂ
ತಾಂ ಬರೆವರೆ ಬಿಡದೆ ಧಿಜ್ಯಧನು ಶಬರೇಶಂ
ಮುಂಬರಿದರ್ಜುನನಿರ್ದ ಬ
ನಂಬೊಕ್ಕುದು ಪಂದಿ ಸುೞಿದುದಾತನ ಬೞಿಯೊಳ್ ೨೪

ವಚನ

ಆಗಳ್ ಬೞಿವಿಡಿದು ಬಳಸಿ ಕವಿದು ಕುಱುಬೆಂದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿವ ಸುರಕಿರಾತರಬ್ಬರಮಂ ಕೇಳ್ದದೆತ್ತಣದೆಂದು ಯೋಗಿ ಯೋಗಮನುಪಶಮಿಸಿ, ಕಣ್ದೆಱೆದು ಮುಂದಿರ್ದ ಭೀಕರಾಕೃತಿವೆತ್ತ ಮಹಾವರಾಹನಂ ನೋಡಿ, ಬನದ ತಪಸ್ವಿಗಳ್ಗುಪಹತಿಗೆಯ್ವುದಿದಂ ತವಿಪುದೆನಗೆ ಕರ್ತವ್ಯಮಕ್ಕುಮೆಂದು ನಿಜಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮಮಂ ಬಗೆದು, ಮೂಡಿಗೆಯಿಂ ತೋಡಿಲ್ಲದ ಚಂಡಕಾಂಡಮನುಗಿದು, ಗಾಂಡೀವಿ ಗಾಂಡೀವದಿರ್ದೆಸೆಯು ಕೊಪ್ಪನಾರಯ್ದು ಪೆದೆಯಂ ತೊಡರ್ಚಿ ಜೇವೊಡೆದು ಪೂಡಿ ನೀಡಡಿಗೊಂಡು ತೆಗೆನೆಱೆಸಿಂದು,

ಕೆಡೆ ಕೆಡೆಯೆಂದಾರ್ದೆಚ್ಚಂ
ಘುಡುಘುಡಿಪ ಮಹಾವರಾಹನಂ ಕೂರ್ಗಣೆಯಿಂ
ಕಡುಗಲಿ ಪಾರ್ಥಂ ನೆಱನಂ[1]
ನಡೆಗೋಣಡಿಗೊಂಡು ಪಂದಿ ಕೆಡೆದತ್ತಾಗಳ್ ೨೫

ತರಳ

ಜವದಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಂಕರನೆಂದನೀ ಕಿಟಿಯೆಮ್ಮದಾಂ
ತವಿಸಿದೆಂ ತೆಗೆಯೆಂದು ಭೂತಗಣಕ್ಕೆ ಪೇೞ್ದುದುಮಾಲಿಸು
ತ್ತ ವಿಕಲಂ ಕೆಡೆದತ್ತಿದೆನ್ನಯೆ ಬಾಣದಿಂ ಕಡೆಸಾರ್ ಬಿಡೆಂ
ದವನನೀಶ್ವರನೆಂದು ಬಲ್ಲನೆ ಪಾರ್ಥನೊತ್ತಿ ಕೆರಳ್ಚಿದಂ ೨೬

ವಚನ

ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ,

---

೧ ನೆಲ (ತ, ಯು)

ಎಲೆ ಶಬರ ಕಾಡ ಬಡನರಿ
ಮೊಲ ಪುಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸಮುಂ ದೋ
ರ್ಬಲಮುಂ ಮೆಱೆಗುವುದಲ್ಲದೆ
ಚಲಗಿದಂಕನೊಳೆನ್ನೊಳಿಂತುಮೇಂ ಮೆಱೆದಪುದೇ ೨೭

ಬೇಡ ನಿನಗೇಕೆ ಸಾಹಸ
ದಾಡಂಬರಮೆನ್ನೊಳಾಹವಕ್ಕನುಗುಣನಂ[೨]
ಜೋಡಿಸು ನಿನಗುಳ್ಳೊಡೆಯುನೆ
ನೋಡಲದೇಂ ತೋರ್ಪೆನೆನ್ನ ಸಾಹಸಧೈರವಂ ೨೮

ಕರಿ ಕೇಸರಿಯಂ ಕೆಣಕಿದ
ಪರಿಯಂ ಪರುಟವಿ[೩]ಸದಿರ್ ಮದಾಂಧತೆಯಿಂದ್ರಾಂ[೪]
ತ್ಕರಿಬಲಬಲಾಹಕಪ್ರ
ಸ್ಫುರಿತಮಹಾನಿಲನೊಳೆತುಳಬಳಗಾಂಡಿವಿಯೊಳ್ ೨೯

ಚಂಪಕ

ಎನೆ ನಸುನಕ್ಕು ಮಾರರಿಪುವಾತನ ಧೈರ್ಯಮನಾತನಟ್ಟಿ ವೆ
ತ್ತನುಗತಶೌರ್ಯಮಂ ಬಱಿಯೊಳ್ ಸ್ವಗಜಾತೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತೆ ಪು
ರ್ಬಿನ ಕೊನೆಸನ್ನೆಯಿಂ ಗೊರವ ನಿನ್ನಯ ಶೌರ್ಯಮದಿರ್ಕೆ ಖಡ್ಗಮೀ
ಧನುಶರಮೆತ್ತ ನಿನ್ನ ತಪಮೆತ್ತ ವಿಚಿತ್ರಮಿದಲ್ತೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೩೦

ವಚನ

ಎಂದೇಳಿದಂಗೆಯ್ದು ನುಡಿದ ಕಪರ್ದಿಯ ಕಟೂಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ದು,

ವಿಪಿನಚರ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕುದು
ಚಪಲಮೃಗವ್ರಜದ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗಮೆಮ್ಮೀ
ತಪದ ವಿಚಾರಂ ತಕ್ಕುದೆ
ವಿಪರೀತಂ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯನೊಲ್ವರೆ ಬಲ್ಲರ್ ೩೧

---

೧ ಭಲ (ಕ, ಚ)
೨ ಗುಣವಂ (ಕ, ಗ, ಜ); ಗುಣವುಂ (ಚ)
೩ ಶವಿ (ಯ, ಜ)
೪ ಯಿಂದಂ (ಚ)

ಉತ್ಪಲ

ಎಂದವನುಕ್ತಿಯಂ ಗಿರಿಶನಾಲಿಸಿ ತಾಪಸ ಲೇಸನಾಡಿದಯ್
ಕುಂದದೆ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗಮಿದೆಮ್ಮಯೆ ಕಜ್ಜಮಿದಪ್ಪುದಪ್ಪುದಾ
ವಂದದಿನಿಂತು ನಿನ್ನವೊಲ್ದಾವನೊ ಶಾಂತಿಸಮಗ್ರನುಗ್ರಶಾ
ಯರ್ಗಂ ದಿಟನುಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಧರನಾದ ತಪಸ್ವಿ ಧರಾತಳಾಗ್ರದೊಳ್ ೩೨

ವಚನ

ಎಂದು ನುಡಿಯಲೊಡನೆ,

ಚಂಪಕ

ಕಟಕಿಯಿದೇಂ ಪುಳಿಂದ ಬಿಡು ನಿನ್ನ ದುರುಕ್ತಿಯನೆಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಂ
ಪಟುತಪನಾಂತ ತಾಪಸರೆ ಬಲ್ಲರುದಾರಜಟಾಮೃಗಾಜಿನ
ಸ್ಫುಟಭಸಿತಂಗಳಂ ಶರಶರಾಸನಖಡ್ಗಮನಾಂತು ತಾಪಸೋ
ತ್ಕಟನೃಪಡರ್ಪನಾ ನೃಡನ ಶಿಷ್ಯತೆಯಾಂತೆನಗೇನಿದೊಪ್ಪದೇ ೩೩

ನೀನೆನ್ನೊಳಾಹವಕ್ಕೆ ಸ
ಮಾನನೆ ತೊಲಗಾಂಪ ಧೀರನಂ ಬರಿಸೀಗಳ್
ಕಾನನಚರ ಸಮರದೊಳಭಿ
ಮಾನಮನುಳಿಯನೆ ಮಹೇಶ್ವರಂ ಮುಗುಟ್ದಿಂದಂ ೩೪

ಏನಾದೊಡೇನೊ ನಿನ್ನ ತ
ಪೋನೀತಿಯದೆಂತದಿರ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಧನುರ್ವಿ
ದ್ಯಾನಿಪುಣತೆಯೆಂತೆಂತನು
ಮಾನಮದೇಂ ತೋರ್ಪುದೆನ್ನೊಳಡಗಿ ನಿಸ್ಸರಿವೆಂ ೩೫

ಬಱಿದೇಕೆ ಗಳಪಿದಪೆ ನೀಂ
ಪೊಱಮಡು ಸಮರಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಭುಜಬಲಧೈರವಂ
ನೆಱೆ ಕಾಣ್ಬೆನೆನ್ನ ಪಾಶುಪ
ತೆಱನಂ ಕಡೆಗಣ್ಚಿ ಪಿಂಗಿ ಪೆಱಸಾರ್ದಪನೇ ೩೬

ವಚನ

ಎಂದು ದೂರ್ಜಟಿ ಗರ್ಭಿರಧ್ವನಿಯಿಂ ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ನುಡಿಯೆ,

---

೧ ತಿರ (ಯು) ೨ ಳದನಿನಿ (ಯು)

ಒಳಸೋರ್ದುದು ಶಾಂತಿರಸಂ
ಬೆಳೆತುದು ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಪೊಗೆದುದ್ಧುಸಿರೊಳ್ ನಿಡುಗ
ಣ್ಣಳ ಕಡೆಯೊಳ್ ಕಿಡಿಗೆದರ್ದುದು
ಬಳಿಕ್ಕಲರ್ದುದು ಮೊಗದೊಳ್ಬಲರಿಪುನಂದನನಾ ೩೭

ಬಡಬಾಗ್ನಿಯುಳುರ್ಕೆಯೊ ಬಱ
ಸಿಡಿಲೇಳ್ಗೆಯೊ ಮುಳಿದ ಸಿಂಹದುಗ್ರತೆಯೊ ಪೊಡ
ರ್ಪಡಿದ ಲಯಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿ
ನೆಡರ್ಪೊ ಎನೆ ಮಿಸುಪ ಮುಸಕಮಂ ತಳೆದನವಂ ೩೮

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಪಟುಕೋಪಾಟೋಪಬದ್ಧ ಭ್ರುಕುಟಿ ವಿಚಳಿತಶ್ಮಶ್ರು ಘರ್ಮಾಂಬುಭಾಸ್ವ
ನ್ನಿಟಿಲಂ ಶೋಣಾಕ್ಷಿಕೋಣಂ ಪೆದೆಯನೆೞೆದು[1] ಗಾಂಡೀವದೊಳ್ ತೊಟ್ಟು[2] ರೌದ್ರೋ
ತ್ಕಟವೃತ್ತಂ ಜ್ಯಾರವಂಗೆಯ್ದಡಸಿ ಪಿಡಿದು ನಿಂದಿರ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಂ ಸಂ
ಘಟಿಸುತ್ತುಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚಂ ಕಪಟಶಬರನಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತ್ತುಗ್ರ ಪಾರ್ಥಂ ೩೯

ಮತ್ತೇಭ

ಅದು ಪಿಂತಾಗಿರೆ ಮತ್ತಮೊಂದು ಶರಮೆಯ್ದತ್ತಂತದಂ ಪಿಂದುಗೆ
ಯ್ದೆ ದಱುತ್ತುಂ ಪೆಱತೊಂದ್ದುಮಾರ್ಗಣಮುಳುಂಬಂ ಪಾಯ್ದುದಂ ಬೊಂದು ಪೇ
ಣ್ದದಱಿಂ ಮುಂಚಿ ಪಳಂಚಿ ಪಾಱಿದುದು ತಿಬ್ಬಂ ಬಾಣಮನ್ಯಂ ಬಱಿ
ಕ್ಕೈದುಮಂ ದಾಂಟಿ ಕಡಂಗಿ ಸೈವರಿದುದೇನೆಂಬೆಂ ತದಾಟೋಪಮಂ ೪೦

ಗಿರಿಯುಗ್ರದೊಳ್ನೆಱೆ ಕಱೆವಂ
ಶರವೃಷ್ಟಿಯನಾತ್ಮಜನಕನಿಂದ್ರನೆನುತ್ತುಂ
ಪುರುಡಿಸಿ ಶರವೃಷ್ಟಿಯನಾ
ಗಿರಿಶಾಗ್ರದೊಳೆಯ್ದೆ ಕಱೆದನರ್ಜುನನದಟಂ ೪೧

ಚಂಪಕ

ಒದೆದೆಡೆಗೊಂಡ ಬಿಲ್ಲ ತಿರುವಂ ಮೊರೆದಟ್ಟರದಿಂ ಪಳಂಚಿ ವೇ
ಗದೊಳೆದಿರಾಂತು ಬಲ್ಗರಿಯ್ಯು ಗಾಢಮನೊಡಂಬಡೆ ಮೀಱಿ ಪಾಱಿ ಪುಂ
ಖದ ಪೊಳೆಪುರ್ವೆ ಮುಮ್ಮೊನೆಯ ಕೆಂಗೆಡಿ ಸಾಲಿಡೆ ರೂಢಿ[3]ಸುತ್ತೆ ಪಿಂ
ಗದೆ ಪೊಗರ್ವಾಂತ ಕೂರ್ಗಣೆಗಳೇಂ ಪರಿತಂದುವೊ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾ ೪೨

---

೧ ನೆಳವಿ (ಯ) ೨ ಕೊಟ್ಟು (ತ) ೩ ಜಾಡಿ (ಯ)

ಮತ್ತಂ,

ಮತ್ತೇಭ

ಧರೆಯೆತ್ತಾಗಸಮೆತ್ತ ತಳ್ತ ದೆಸೆಯೆತ್ತೆಂಬಂತೆ ಮತ್ತಂ ಧನು-
ರ್ಧರಪಾರ್ಥಂ ಬಿಡದೆಚ್ಚ ಮಾರ್ಗಣಕದಂಬಂ ಧಾರೆಯಿಂ೧ ಪೊಣ್ಮಿದ
ಳ್ಪುರಿ ವಿದ್ಯುದ್ದ್ಯುತಿವಿಸ್ಫುಲಿಂಗತತಿ ಸುತ್ತಂ ಸೂಸೆ ಪಾಯ್ತಂದು ನಿ
ರ್ಭರದಿಂ೨ ತೀವಿದುವೆಂಬಿನಂ ಬಿಗಿದುವಂ ಮುತ್ತಿ೩ ದತ್ತೆಂಬಿನಂ ೪೩

ಉತ್ಪಲ

ಮಂಜಿನ ಪುಂಜವೊತ್ತರಿಸಿ ಮುತ್ತಿ೩ ಮುಸುಂಕೆ ಭಯಾರ್ತಿಗೊಳ್ವನೇ
ಕಂಜಸಖಂ ಪತಂಗತತಿ ಪಾಯ್ದೊಡೆ ಬೆರ್ಚುಗುಮೇ ದವಾಗ್ನಿ ವಾ
ತಂ ಜವದಿಂ ಪಳಂಚೆ ಗಿರಿ ಕಂಪನಮಾಂಪುದೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾ
ತಂ೪ ಜಡಿದೊತ್ತೆ ಜಾಱಿ೫ ಪೆಜಿಸಾರ್ವನೆ ಧೀರಧನಂಜಯಾಂಬಕಂ ೪೪

ಮೊರೆದು ಪರಿತಂದು ಮಶಕೋ
ತ್ಕರಮೊತ್ತಂ ಕವಿಯೆ ಸೆಡೆವುದೇಂ ಮದಗಜಮಾ
ನರನೆಚ್ಚ ಗಱಿಗಣೆಗಳ್ಗಾ
ವರಿಸಿ ಕರಂ ಮುತ್ತೆ ಮೃತ್ಯುಹರನಂಜುವನೇ ೪೫

ಆಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಮುಳಿದು ಗಜಾಸ್ಯನಬ್ಬರಿಸಿದಂ ಕೆರಳ್ದಂ ಗುಹನಲ್ಲಿ ರೋಷಮು
ಜ್ಜ್ವಳಿಸಿ ಗಣಾಳಿ ಗರ್ಜಿಸಿದುದಾ ನರನೇಱಿಗೆ ಚಿತ್ರಮಾಂತದೇಂ
ಕಳಕಳಮೆನ್ನ ಭಕ್ತನವನೀತನೊಳಾಂಪ ವಿನೋದವನ್ನುಂಟು ನಿ
ಶ್ಚಳತೆಯೊಳಿರ್ಪುದೆಂದವರ್ಗೆ ನೇಮಿಸಿದಂ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಶಂಕರಂ ೪೬

ವಚನ

ಅನಂತರಮಾ ಶಬರಶಂಕರಂ ಪ್ರಚಂಡಧನುರ್ದಂಡಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ತಿರು ವೊಯ್ದು ಜೇವೊಡೆದು ಬಾಣಮಂ ಪೂಡಿ ತೆಗೆನೆಱಿದೆಚ್ಚಾಗಳ್,

ನರನೆಚ್ಚ ಕಣೆಗಳಂ೬ ಕ
ತ್ತರಿಸಿದುವವನೊಡಲನಂಟದೆಳೆಗೆ ಜಿಗಿದುವೇ
ಶ್ವರನಾಣತಿಯಿಂದಾತನ
ಪೊರೆಯೊಳ್ ಪುರಮಥನನೆಚ್ಚ ಪೊಸಕೂರ್ಗಣೆಗಳ್ ೪೭

೧ ಧಾತ್ರಿಯಿಂ (ಯ) ೨ ಜರರರಂ (ಯ) ೩ ಮುತ್ತೆ (ಜ) ೪-೪ ಪಾರ್ಥಪತ್ರಜಾತಂ (ಜ, ಯ) ೫ ಪಾರಿ (ಯ) ೬ ಕಣೆಗಳವ (ಜ)

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಶರವೃಂದಂ ಮಾಣದೆಲ್ಲಂ ಕಡಿವಡೆಗಿಂದಳೆಯೊಳ್ ಬೀೞೆ ಕರ್ಣಾರಿ ಕೋಪಾ
ತುರಚಿತ್ತಂ ಮತ್ತಮೆಚ್ಚಂ ಕಿವಿವರೆಗುಗಿದ್ದುದ್ದಂಡಕಾಂಡಂಗಳಂ ಶಂ
ಕರನಾ ಬಾಣಂಗಳಂ ಖಂಡಿಸಿ ಮಗುಟ್ಟು ನಿಜಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂದೆಚ್ಚನಾಗಳ್
ಬೆರಳೆತ್ತುತ್ತೆಯ್ದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದನವನ ಮಹಾಶೌರ್ಯಮಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಂ ೪೮

ಎಲೆ ಶಬರ ನಿನ್ನ ಪೃಥುಭುಜ
ಬಲಮೊಳ್ಳಿತ್ತೆಸುಗೆ ಪೊಸತು ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನದೊಳ್
ಕಲಿ ನೀನಲ್ಲದೆ ಪೆಱರಾರ್
ಚಲದಿಂ ಸಮನೆನಿಸಿ ಕಾದಿದಯ್ ಬಿಡದೆನ್ನೊಳ್ ೪೯

ಅರರೆ ಭವದೀಯಸಾಹಸ
ಧರನತಿಶಯಮೆಂದು ಪೊಗೞ್ದು ತೊಟ್ಟೆಚ್ಚಂ ದ
ಳ್ಳುರಿ ಸೂಸುವ ಧಾರೆಯ ಕಿಡಿ
ಸುರಿವ ನಿಶಾತಾಸ್ತ್ರಬೃಂದಮಂ ಕಲಿಪಾರ್ಥಂ ೫೦

ಶರವರ್ಷಮನೇ ಕಱೆವುದು
ಪಿರಿದೆ ಮಹಾಕಾಲಮೇಘಮರ್ಜುನಜಲದಂ
ಭರದಿಂದದಿರಾಂತನವಧಿ
ಶರವರ್ಷಮನಲ್ಲಿ ಕಱೆದುದಿದು ಚಿತ್ರತರಂ ೫೧

ಮತ್ತೇಭ

ಶಿವನಿಂ ದಿವ್ಯತಪಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಡೆಯಲೆಂದೇಳ್ತಂದಂದು ಪಾರ್ಥಂ ಮಹೋ
ತ್ಸವದಿಂದಂ ತನಗುಳ್ಳ ಸರ್ವಶರಮಂ ದೇವೇಶ ನೋಡೆಂದು ತೋ
ರ್ಪವೊಲೆಚ್ಚಂ ಕಡಿದಾ ಕಳಂಬಮನಿತಂ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಮಾದಸ್ತ್ರಮಂ
ತವೆ ನೋಡೆಂದವನಲ್ಲಿ ತೋಱುವವೊಲಾತಂಗೆಚ್ಚನುಗ್ರಾಂಬಕಂ ೫೨

ವಚನ

ಅಂತೆಚ್ಚ ಪುಳಿಂದಪುರಾಂತಕನ ಬಿಲ್ಬನ್ನಣಕ್ಕೆ ಬೆರಗುವಟ್ಟು,

ಚಂಪಕ

ನರಸುರದಾನವಾದಿಗಳೊಳೆನ್ನ ಶರಾಹತಿಗೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ವರಿ
ಲ್ಲರಿದರಿದಾರ್ಪುಗುಂದದಿದಿರೊಳ್ ನೆಱೆ ನಿಂದೆ ಕಿರಾತ ದಲ್ಲಿ ನೀ
ನ್ನೆರುತರಸಾಹಸಾಂಕನೆನಿಪಯ್ ಸಿನಗಾರ್ ಸರಿವರ್ಪರಿನ್ನದೋ
ಸರಿಸದೆ ನಿಲ್ವುದೆನ್ನುಮೆನುತುಂ ಪೊಗೞ್ದಾ ತನನೊಲ್ದು ಫಲ್ಗುನಂ ೫೩

---

೧ ಕಡಿಯೊಡೆ (ಚ) ೨ ಬಲ (ಚ) ೩-೩ ಲೆಂದೇಳ್ತಂದು (ಯ) ೪ ಸುರನರ (ಯ)

ಜಗಜಗಿಸುವ ಮೂಡಿಗೆಯಿಂ
ತೆಗೆದುಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವೃಂದಮಂ ಮಂತ್ರಿಸುತುಂ
ಮುಗುಳ್ಚೆ ಚ್ಚನ್ನಾರ್ಪು ಮಿಗೆ ಪ
ನ್ನಗಧರನಂ ಪಟುಪರಾಕ್ರಮಂ ಪಾಂಡುಸುತಂ ೫೪

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಎನಿತಂ ತಾನೆಚ್ಚನಸ್ತ್ರಪ್ರಕರಮನಭಿಮಂತ್ರಾನ್ವಿತಂಗೆಯ್ದು ಕೂರ್ಪಿಂ
ದೆನಿತಂ ಕಾಲಾಂತಕಂ ನುಂಗಿದನಸವಸದಿಂದಂತದಂ ಕಂಡುಮೀಶ
ಕ್ತಿನಿಯುಕ್ತಂ ವ್ಯಾಧನಲ್ಲಂವನೊ ತಿಳಿವಪೆನೆಂಬೀ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾ
ದನೆ ಪಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಾತ್ರದುಷ್ಟಾಮುಸಮುಡಸಿದವಂಗೆಕ್ಕುಮೇ ಸದ್ವಿವೇಕಂ ೫೫

¹ಕೊಂಡಾಹವದಹನದೊಳೆಂ¹
ಪಾಂಡವನಂ ಪೊರ್ದಿದಕ್ಷಯಾಸ್ತ್ರಾಂಬುಧಿಯುಂ
ಖಂಡಪರಶುಪ್ರತಾಪಾ
ಖಂಡಿತಬಡಬಾಗ್ನಿ ಪೀರ್ದುದೆನಿಸ್ಸುಟಿಯದವೋಲ್ ೫೬

ಸವೆದುದು ನಿಷಂಗಶರತತಿ
ಸವೆಯದು ಕೋಪಾಗ್ನಿ ತಿಳಿವು ಮುಸುಳ್ದುದು ಸಮುಗ್ರೋ
ತ್ಸವಮತಿ ²ಸಲೆ ಕಳೆಯೇಱಿದು²
ದವಂಗೆ ಪಶುಪತಿಯ ಮಾಯೆಯುಂ ಮೀಱುವರಾರ್ ೫೭

ಉತ್ಪಲ

ಶಂಕರನೆಂಘ್ರಿಪಂಕಜದ ಸೇವೆಗೆ ಕಂಟಕನಾದನೇ ಪುಳಿಂ
ದಂ ಕರಘಾತನುರ್ಕನುಗಿವೆಂ ಬಿಡೆನೆಂದು ಜಯೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ನಿಃ
ಶಂಕತೆವೆತ್ತು ನಿರ್ಭರದೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಮುಂಬರಿದೆತ್ತಿ ಚಾಪದಿಂ
ದಂ ಕಲಿಪಾರ್ಥನಪ್ಪಳಿಸಿದಂ ಪಟು ಪೊರ್ದದ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಂ ೫೮

ದಂಡೆಗೊಳುತ್ತದಂ ಪೊಳೆದು ಚಿಮ್ಮಿದನೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮೇಣದಂ
ಕಂಡು ಕನಲ್ಕೆಯಿಂ ಮುಗುಳ್ಚಿ ಬಳ್ಕಿದನೇ ಹತನೆಂದು ಚಂಡಕೋ
ದಂಡಮನೆತ್ತಿ ಪೊಯ್ದು ಸವನೀಶನ ಪೇರುರಮಂ ಕಪರ್ದಿ ಮುಂ
ಕೊಂಡು ಮೃದುಸ್ಮಿತಂ ಮಿಸುಗೆ ತದ್ಧನುವಂ ಸೆಳೆದಂಕರಾಗ್ರದಿಂ ೫೯

೧–೧ ಖಾಂಡವವನದಹನದೊಳೆಂದಾ (ಯ, ರ)
೨–೨ ಕಳೆಯೇರಿದುದಂ (ಯ); ಮಿಗೆ ಕಳೆಯೇರಿದು (ರ)

ವಚನ

ಅಂತುಮಾ ಗಾಂಡೀವಕೋದಂಡಮನುದ್ದಂಡಚಂಡಿಕಾರಮಣಂ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ವುದುಮುತಿರೋಷಕಷಾಯಿತಕಟಾಕ್ಷನಾಗಿ,

ಚಂಪಕ

ತಿಳಿವೆಣಮಿಲ್ಲದೆಟ್ಟಿರದ ತಾಮಸಪಕ್ಷಕೆದೊಳ್ಪಟ್ಟಿಡಾಯುಧಂ-
-ದಳಿಧೊಱೆಯಿಂದೆ ಕೀಲ್ತು ಜಡಿದಾರ್ದು ಪಳಂಚಿ ಕಿರಾತ ಬೀೞೆನು
ತ್ತೊಳಱಿ ಕಡಂಗಿ ಪೊಯ್ದು ಸ್ವಭವಾಂಗಮನರ್ಜುನನಾ ಪುರಾರಿ ಕೆಯ್ಯ
ಚಳಕದಿನೇಟ್ಟು ಕೊಂಡನದನಾಗಳೆ ಕೆಯ್ ಬಱಿದಾಯ್ತು ಪಾರ್ಥನಾ ೬೦

ಶರತತಿಯೆಲ್ಲಂ ಬಯಲಾಗಿ
ಯುರುಧನುವುಂ ಪೋಯ್ತು ಡಾಯುಧಂ ಜಗುೞ್ದುದು ಕೋ
ಡಿರ[2]ದದಿರ್ದಿಭದ[2]ವೊಲಿರ್ದಂ
ನರನೀಶ್ವರನೊಡನೆ ಸದರಮಪ್ಪುದೆ ಸಮರಂ ೬೧

ಮತ್ತೇಭ

ಶರಚಾಪಾಯುಧಮೆಲ್ಲಮುಂ ಜಗುೞ್ದೊಡೇಂ ಬೆನ್ನಿತ್ತನೇ ಸಾಧ್ವಸಾಂ-
-ಕುರಮಂ ತಾಳ್ದನೆ ಪಾರ್ಥನಂದಮುಮ ಶೌರ್ಯೋದ್ರೇಕದಿಂದುರ್ಬಿ ಪೆರ್
ಮರಗೊಂಬಂ ಮುಱಿದಿಟ್ಟನಾತ್ಮಕರದಿಂ ಕಿೞ್ತಿತ್ತಿ ಕಲ್ಗುಂಡ ಬಲ್
ಸರಿಯಂ ಸೂಡಿದನಂತದಂ ಕಡಿದನೊಂದಂಬಿಂದೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ೬೨

ವಚನ

ಅಂತು ಕಡಿದು,

ಎಲೆ ಗೊರವ ಚಾಪಬಾಣಾ
ವಳಿಯುಂ ಖಡ್ಗಮುಮನಕಟ ನೀಗಿದೆ ನಿನ್ನೀ
ಚಲಮುಂ ಬಲಮುಮನೆನ್ನೊಂ
ದೆಲಗ್ಗುಳಿಯೊಡೆ ತಂದು ತಾಳ್ದು ಮೆಱೆ ಬಱಿಕೆವ್ನೊಳ್[3] ೬೩

ಇಲ್ಲದೊಡೆಲ್ಲೆನ್ನತ್ತಪೆ-
ನೆಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತಾ[4]ಯುಧಂಗಳಂ ಪಿಡಿ ರಣದೊಳ್
ಗೆಲ್ಲಲ್ಕೆ ಸಾರ್ದು ಕಲಿ ನೀ
ನೆಲ್ಲಂದದಿನೆನ್ನೊಳಾಂತು ಗೆಲ್ವುದೆ ಕಜ್ಜಂ ೬೪

ವಚನ

ಎನೆ ಧನಂಜಯಂ ದರಸ್ಮಿತಾಸ್ಯನಾಗಿ,

---

೧ ಬರಿದಾ (ಯ) ೨–೨ ದಂಡಿದಿಭದ (ಯ); ಡಿರದಿರ್ದಿಭದ (ರ) ೩ ಕೆನ್ನೊಳ್ (ಕ, ಯ)
೪ ನಿನ್ನಾ (ಯ)

ಮತ್ತೇಭ

ಇನಿತೊಂದುರ್ಬಟೆಯೇಂ ಪುಳಿಂದ ಬಿಡು ನಿನ್ನೀ ಬಿಂಕಮಂ ಮಾಣ್ಗೆ ಶ
ಸ್ತ್ರನಿಶಾತಾಸ್ತ್ರ ನಿಕಾಯ್ಯುದಿಂ ನೆಗಳ್ವ ಯುದ್ಧಂ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ೧ನಿಂ
ಧನು೧ವಾಗೀಗಳೆ ತೋರ್ಪೆನೆನ್ನ ಬಲವದ್ದೋರ್ದಂಡಶೌರ್ಯಪ್ರವ
ರ್ತನಮಂ ನೋಡುಗೆ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಕಿರಾತವ್ರಾತಮೆನ್ನಂದಮಂ ೬೫

ವಚನ

ಎಂದು ನುಡಿದ ಸಂಕ್ರಂದನನಂದನನ ನಿರರ್ಗಳನಿಸ್ಸಹಾಯಪರಾಕ್ರಮೋಕ್ತಿಗೇಳ್ದು ನೆರೆದ ಗಣಸಂದೋಹಮಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ತಾಳ್ದು ನಲವೆರ್ಚೆ ಪೊಗಳ್ತರೆ ಬೞಿ ನಿಂದಿರ್ದ ಗಿರಿನಂದನೆಯೊಡನೆ ಗಿರೀಶನಿಂತೆಂದಂ :

ಚಂಪಕ

ಎಲೆ ಗಿರಿಜಾತೆ ನೋಡಿವನ ಸಾಹಸಮಂ ಸಲೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಂ
ವಿಲಸಿತಜೀರ್ಣಪರ್ಣಮನೆ ಮೆಲ್ದುೞಿದೊಪ್ಪುವ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ್
ಗ್ಗಲಿಸಿದ ವಾಯುವಂ ಸವಿದು ನಿಗ್ರಹಿಸಿರ್ದ ಶರೀರದಿಂದಿದೇಂ
ಕಲಿಯೊ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದನಿವಂ ಸಮುದಂಡಿಯೊಳೆನ್ನೊಳರ್ಜುನಂ ೬೬

ಉತ್ಪಲ

ಕಾದುವ ಕೆಯ್ದು ಪೋದುದೆನುತಳ್ಕಿದನೇ ಭುಜಶೌರ್ಯಶಕ್ತಿ೨ಗೆಂ
ಟಾದುದೆ ಸಾರವೀರರಸಮೇಂ ಬಿಸಿಗುಂದಿದುದೇ ಸಹಾಯಮಂ
ಸಾದರ೩ಮೊಚ್ಚತಂ ಪಡೆವೆನೆಂಬಭಿಲಾಷೆಯನಾಳ್ದುದೇ ಮನಂ
ಕಾದಲೆ ನೋಟ್ಪುದೀತನ ಸಮಗ್ರಪರಾಕ್ರಮಮುರ್ವಿ ಪೆರ್ಚು೪ಗುಂ ೬೭

ಕುಲಗಿರಿ ಸಂಚಲಿ೫ಸಿದೊಡಂ
ಜ್ವಲದೌರ್ವ ತಂಪನಾಳ್ದೊಡಂ ರವಿಬಿಂಬಂ
ಸಲೆ ಕರ್ಗಿ೬ದೊಡಂ ರಣದೊಳ್
ಕಲಿ ಪಾರ್ಥಂ ಭೀತಿವಟ್ಟು ಬೆನ್ಗೊಟ್ಟ೭ಪನೇ ೬೮

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಹರಿಯುಂಶೋ೮ದ್ಭೂತನೀತಂ ಶುಭಗುಣನಿಧಿ ಮತ್ಪಾದಭಕ್ತಂ ಸಪತ್ನೋ
ತ್ಕರಸಂಹಾರಾರ್ಥಮೆನ್ನೊಳ್ ಪಡೆಯಲೆಳಸಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂ ದಲ್ ತಪಸ್ಸಂ
ಚರಣಾಂಬೆಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ನಿಂದಂ ಕಿಟಿಯ ಕತ್ತದೆ ಮದ್ವೇಷಮಂ ತಾಳ್ದಿದಂ ಸಂ
ಗರಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡಿವಂಗಿತ್ತ ಪೆಸವನೆಳಸಿರ್ದಸ್ತ್ರಮಂ ಶೈಲಪುತ್ರೀ ೬೯

೧-೧ ನೀನನು (ಯ) ೨ ಶಕ್ತಿಶೌರ್ಯ (ರ) ೩ ಸಾಧನ (ಚ) ೪ ಪರ್ವ (ಯ) ಸಂಚರಿ (ಕ, ಗ, ತ, ರ) ೬ ಕುರ್ಗಿ (ಚ, ಜ, ರ); ತರ್ಗಿ (ಯ) ೭ ಬೆನ್ನೊಡ್ಡಿ (ಚ) ೮ ವಂಶೋ (ಯ)

ಮತ್ತೇಭ

ಶರದಭ್ಯರ್ಥನದಿಂ ತಪಃಸ್ಥಿತಿಯೊಳಿರ್ದುರ್ಗಂ೧ ಶಾಂತಿಯಂ ಮಾಣ್ದು ಸೂ
ಕರನಂ ಬಾಣದಿನೆಚ್ಚದಂ ಬಯಸುತೆನ್ನೊಳ್ ಕಾಳೆಗಂಗೆಯ್ದನೇ
ನರನೆಂದಾತನ ದೋಷಮಂ ನೆನೆಯದಾಡಂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ದನೀ
ಶ್ವರಿಯೊಳ್ ಶಂಭುಗೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆ ಸಲ್ಗುಂ ಮೇಣ್ ಪೆಱರ್ಗೆಕ್ಕುಮೇ ೭೦

ವಚನ

ಎನಿಸಿ ಭಕ್ತಜನಪ್ರಣಯಲೀಲಾಲಾಲಸಂ ಶೂಲಧರನೊಯ್ಯನೆ ಪೊಗೞ್ದ ನಂತರಂ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂದ ಪಾರ್ಥನೆದಿರ್ಗೆವಂದೋರೊರ್ವರುದೀರ್ಣರೋಷಾವೇಶಪುರುಷ೨ಪಾಟಲಿತಕಟಾಕ್ಷದಿನೆಡರೆ ನೋಡಿ ಬಾಹಾಸ್ಫಾಲನಂಗೆಯ್ಯಲೊಡನೆ,

ತುಳ್ಕಿದುದಂಬುಧಿ ತಾರೆಗ
ಳುಳ್ಕಿದುವಾಗಸದೆ ನಡುಗದತ್ತಿಳೆ ಫಣಿಪಂ
ಬಳ್ಕಿದನಗಶಿಖರಂಗಳ್
ಕಳ್ಕನೆ ಕೆಡೆದುವು ತದೀಯಪಟುನಿಸ್ವನದಿಂ ೭೧

ವಚನ

ಅನಂತರಮುರ್ಬರರುಂ೩ ನಿರ್ಭರದಿಂದುರ್ಬಿ ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟಬ್ಬರಿಸಿ ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕಡಂಗಿ ಕೆಯ್ವಿಡಿದು ಪಳಂಚಿ ಪತ್ತಿ,

ಚಂಪಕ

ಕುಲಗಿರಿಯುಗ್ಮಮಾಳ್ದ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಿಂದೆ ಪಳಂಚುವಂತಿರು
ಜ್ಜ್ವಲಭುಜಭಾಬ್ಧಿವಹ್ನಿಯುಗಮಾಂತು ನರಾಂಗಮನಪ್ಪಿ ಕಾದುವಂ
ತಲಘುಮೃಗಾಧಿಪದ್ವಯಮೊಡಂಬಡೆ ಮಾನವವೇಷಮುರ್ಕಿ ಸಂ
ಚಲಿಸದೆ ಪೋರ್ವವೊಲ್ ಪೊಣರ್ದುರ್ಬಿ ವೃಷಧ್ವಜನುರ್ಕಟಧ್ವಜರ್ ೭೨
ಪಿಡಿಯೆ ಕರಾಗ್ರಮಂ ಬಿಡಿಸುತೌಂಕೆ೪ ಬಿದಿರ್ಚುವ ತಟ್ಟಿಗೆಯ್ಯೆ ಮೆಯ್
ಗೊಡಪಿ ತೆರಳ್ಚುವವ್ವಳಿಸೆ ಸಿಲ್ಕದೆ೫ ಲಂಘಿಪ ಸಂಚಿನಿಂದೆ ಪೊ
ಯ್ದೊಡೆ ಪೊಳೆವಾರ್ಪಿನಿಂದೆ ಜಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಬಾಹುಗಳಿಂದೆ ಕಂಠಮಂ
ತೊಡರೆ ಕುನುಂಗಿ೬ ಪಯ್ಸರಿಪ ಬಿನ್ನಣಮೊಪ್ಪೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದರ್ ೭೩

ಮತ್ತಂ,

---

೧ ಳಿರ್ದಂ (ಚ, ಯು) ೨ ಪೌರುಷ (ಕ) ೩ ಮಿರ್ವರುಂ (ಯು) ೪ ವೌಂಕೆ (ಚ, ಯು)
೫ ನಿಲ್ಕದೆ (ಚ) ೬ ಕುಸುಂಗಿ (ತ)

ಚಂಪಕ

ಪೊಗುವ[೧] ತೊಡಂಕುವೆತ್ತುವ ಬಿದಿರ್ಚುವೆದಿರ್ಚುವ ಪಾಯ್ವ ಪೊಯ್ವ ಪಿಂ
ದೆಗೆವ ಮರಲ್ವ ಮೇಲ್ವರಿವ ಪೊಂಗುವ ಪಿಂಗುವ ನೂಂಕುವೊಂಕುವಾ
ರ್ದೊಗೆವ ಕನಲ್ವ ಜಾರುವ ಜವಂಗೆಡದೊತ್ತುವ ಪತ್ತುವೞ್ಕಿನಿಂ
ಬಿಗಿವ ತುಡುಂಕುವವ್ವಳಿಪ ಬಿನ್ನಣವೊಪ್ಪೆ ಪಗಿಲ್ತು ಕಾದಿದರ್ ೭೪

ಮತ್ತೇಭ

ತಳಹತ್ತಂ ದಣು[೨]ವಟ್ಟೆ ಖೊಪ್ಪರವಮುರೋಬಂಧಂ ಲತಾಬಂಧವು
ಜ್ಜ್ವಳಶಾಖಾಚರಬಂಧವಾಯತಿಕೆಬಂಧಂ ಡೊಕ್ಕರಂ ಪಟ್ಟಿಸಂ
ವಳಯಾವೇಷ್ಟನವಹ್ನಹಸ್ತಂ ಭುಜಗಬಂಧಂ ತೋರಹತ್ತಂ ಶಿರೋ
ವಳಯಂ ಬಾಹುತಳಂ ಚಮತ್ಕರಿಸೆ ನಾನಾಕೌಶಲಂದೋಱಿದರ್ ೭೫

ಮುರಿವ ಮುಳಿ[೩]ದೊತ್ತುವಾರ್ದು
ಪ್ಪರಿಸುವ ಬೀಟ್ವೀಟ್ವ ಸುೞಿವ ಸುತ್ತುವ ಡಗೆಯುಂ
ತರಹರಿಪ ಸಾರ್ವ ಪಾರ್ವು
ಬ್ಬರಿಪೆಸಕಂ ಮೀಱಿ ಕಾದಿದರ್ ಕಡುಗಲಿಗಳ್ ೭೬

ನಿಡುಸುಯ್ಯಿಂ ಭುಗಿಲೆನೆ ಪೊಱ
ಮಡೆ ಪೊಗೆ ಮಿಗೆ ಮುಷ್ಟಿ[೪]ಯುಗಳಘಟ್ಟನದಿಂ ಕೆಂ
ಗಿಡಿ ಕೆದಱಿ ಗರ್ಜನಕ್ಕೆಳೆ
ನಡುಗೆ ಮಹಾಹವಮನೆಸಗಿದರ್ ಧುರಗಲಿಗಳ್ ೭೭

ಮತ್ತೇಭ

ಪದಘಾತಕ್ಕೆ ಧರಾತಳಂ ಕುಸಿಯೆ ಕೂರ್ಮಂ ಕುರ್ಗೆ ಭೋಗೀಂದ್ರನ
ಗ್ಗದ ದೀರ್ಘಸ್ಫುಟ ಕಂಠದೊಳ್ ನೆಲಸೆ ಬಾಹುಭ್ರಾಂತಿಸಂಜಾತವಾ
ತದ ಘಾತಕ್ಕೆ[೫]ಪಯೋಧರಂ ಕೆದಱಿ ಬಾನೊಳ್ ಜೀರ್ಣಪರ್ಣಂ ದೞೊ[೬]
ಡ್ಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರಪುಷ್ಪಕಂ ಜೆಗುೞೆ ಯುದ್ಧಂಗೆಯ್ದರೀಶಾರ್ಜುನರ್ ೭೮

ತೊಡೆಯುಂ ಪೊಡೆಯುಂ ಭುಜಮುಂ
ಮುಡುಪುಂ ಪೇರುರಮುಮಳಿಕಮುಂ ನೆತ್ತಿಯುಮುಂ
ಪೆಡತಲೆಯುಂ ಬರಿಯುಂ[೭] ಕಾ
ಯ್ಪಿಡಿಪೊರ್ವರನೊರ್ವರೆಣ್ಮೆ ಪೊಡೆದರ್ ಕಲಿಗಳ್ ೭೯

---

೧ ಪುಗುವ (ಯು) ೨ ಧಣು (ಯು) ೩ ಮುರಿ (ಯು) ೪ ಮುಟ್ಟಿ (ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ)
೫ ಪಾತಕ್ಕೆ (ಯು) ೬ ಪರ್ಣಂಬೊ (ಯು) ೭ ಬದಿಯಂ (ಗ, ತ)

ಸೋಲಿಸೆ ಜವಮುದು ಜವಮಂ
ಸೋಲಿಸೆ ಲುಳಿ ಲುಳಿಯ ಬಿನ್ನಣಂ ಬಿನ್ನಣಮಂ
ಸೋಲಿಸೆ ಪೊಯ್ಲುಗಳ್ ಪೊಯ್ಲುಗಳ್
ಸೋಲಿಸೆಯುಂ ಸೋಲಲೊಲ್ಲರಾರ್ತರ್ ಕಲಿಗಳ್ ೮೦

ಕ್ಷತರೇಖೆ ತಟ್ಟಲೀಯದೆ
ಮತಿ ಮಿಗೆ ಸಮದಂಡಿಗೆಯ್ದನೆವನೆಂದು ಸಮು
ನ್ನತರೋಷದಿಂದೆ ಶಿವಿದಂ
ಶತಮಖಸುತನಿತನುಹರನ ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳಮಂ ೮೧

ಆ ಕೆಯ್ ಮುಂಚದ ಮುನ್ನಂ
ಲೋಕೈಕಾಧೀಶನೆತ್ತಿ ದೃಢಮುಷ್ಟಿಯನಾ
ಪಾಕರಿಪುತನಯನಂಗಮ
ನಾ ಕಪಟಕಿರಾತನೇವಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಶಿವಿದಂ ೮೨

ಚಂಪಕ.

ತರಹರಿಸುತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪೊಡೆದಂ ನರನೀಶನ ವಕ್ಷಮಂ ಸುಧಾ
ಕರಧರನಾರ್ದು ಮೇಳೈಜಿಗಿದಂ ಕಲಿಪಾರ್ಥನನಾ ಧನಂಜಯಂ
ಮರಳ್ದು ಮಹೇಶನಂ ಶಿವಿದನಂತಕಮರ್ದನನಾ ಕ್ಷಣಂ ಪುರಂ
ದರಸುತನುತ್ತಮಾಂಗ್ರದೆಡೆಯಂ ಪೊಡೆದಂ ಸುರರಲ್ಲಿ ನೋಟ್ಪಿನಂ ೮೩

ಅವರೆರ್ವರ ಕಾಳೆಗಮಂ
ಸವೆಯದ ಸಾಹಸಮನೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸುರಗಣಮುಂ
ಶಿವಗಣಮುಂ ವಿಸ್ಮಯು[೧]ಮಂ
ತವೆ [೨]ತಾಳ್ದುದು ಮಚ್ಚಿ[೨] ಪೊಗಳ್ದು ಧಗ[೩]ರಿಪುಸುತನಂ ೮೪

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಶಿವ ಶಿವ ಸತ್ತ್ವಮೆಂತುಟೊ ತಪಸ್ವಿಗವಂಗೆ ಮರುನ್ನಿಷೇವಣಂ
ಸವನಿಷ್ಠೆ ದಂಡಿಸಿದ್ದೊರ್ಕ್ಕಿಡಲೊಳದ್ಭುತಮೆನ್ನೊಡನೀತನಂತೆ ಕಾ
ದುವ ಕಲಿಯಾವನೀ ಭುವನದೊಳ್ ಸಮದಂಡಿಯೊಳ್ಪುದ್ದಸಾಹಸಾ
ರ್ಣವನಿವನಲ್ತೆ ಸದ್ಗುಣಕೆಸೂಯೆಯೆ ಕಾಣೆನಿವಂಗೆ ಸಾಟಿಯಂ ೮೫

೧ ವಿಸ್ಮಿತ (ಕ) ೨–೨ ತಾಳ್ದದಮರ್ಚ (ಕ, ಗ, ಜ, ತ)
೩ ಬ್ದರಗ (ಎಲ್ಲ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ)

ವಚನ

ಎಂದುಮಾರಮಣಂ ನಿಜರಮಣಿಯೊಡನೆ ಕಿರೀಟಿಯಂ ಪೊಗೞುತ್ತಿರ್ಪಿನಮಾ—
—ತನ್ನಿದಿರ್ಗೆವಂದು ಮಾರ್ಕೊಂಡು,

ಉತ್ಪಲ

ಎನ್ನ ಭುಜಾಗ್ರವಿಕ್ರಮಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ನೀಂ ಭವದೀಯಸಾಹಸ
ಕ್ಕಾನ್ನೆಱೆ ವಿಸ್ಮಯಂಬಡೆದೆನೆನ್ನ ಪೊಣರ್ಕೆಗಿದಿರ್ಚಿ ನಿಲ್ವ ಧೀ
ರೋನ್ನತರಿಲ್ಲ ದೇವದನುಜರ್ಕಳೊಳೊರ್ವನೆ ನಿಂದು ಕಾದಿದಯ್
ಬಿನ್ನಣದಿಂದೆ ಭಾಪು ಶಬರೇಂದ್ರ ಎನುತ್ತುರೆ[೧] ಮೆಚ್ಚಿ ಫಲ್ಗುಣಂ ೮೬

ಮಾಣದೆ ಮತ್ತೆ ಱಿಗಿದನಾ
ಸ್ಥಾನುವನಬ್ಬರಿಸಿ ಸಿಡಿಲ ಮಾಱ್ಕೆಯೊಳ್ಭವಂ
ಕಾಣುತ್ತದಂ ಸೈರಿಸುತುಂ
ಕ್ಷೇಣಂಬಡೆದೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿದಂ ಗಾಂಡಿವಿಯಂ ೮೭

ಒಕ್ಕುದು ನೆತ್ತರ್ ಬಾಯಿಂ
ಮಿಕ್ಕಲದರ್ಸಿರಿಡುವ ಮೂಗಿನೆರಡುಂ ಕಡೆಯಿಂ
ದಕ್ಕಟ ತಪ್ಪಾಯ್ತೆನುತುಂ
ಮುಕ್ಕಣ್ಣಂ ಮಱುಗಿ ಮನದೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಂ ೮೮

ವಚನ

ಅಂತು ಮರುಗಿ ಕರುಣಾಕರಂ ಕಪರ್ದಿ ಕೆಯ್ದುಗೆದು ನಿಂದಾಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಬಱಿತುದು ಧೈರ್ಯಮಾರ್ಗಿ ಱಿನಾದುದು ಪೆರ್ಚಿದ[೨] ಶಕ್ತಿ ಬಿಂಕಮಂ
ತೊಱೆದುದು ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನೆಱೆ ನೆಗೆದುದಿಂದ್ರಿಯರಾಜಿ ಬೀತುದೆ
ಬ್ಬಱುವೊಳಸೋರ್ದುದು[೩]ತ್ಸವಮಡಂಗಿದುದುನ್ನತಿ ಕುಂದನಾಳ್ದೆನಂ
ಜಱಿಕದ ಹೇವಮಾವರಿಸೆ ನೊಂದು ಪಲುಂಬಿದನಾ ಧನಂಜಯಂ ೮೯

ಅಳ್ಳಱಿದುದು ಮಾನಸಮುಂ
ತಳ್ಳಂಕಂ ತನು ಬೆಮರ್ತುದಾಹವಧೀಸಕಂ
ಪೊಳ್ಳಾದುದು ಚಿಂತೋ[೪]ದ್ಗಮ
ಮುಳ್ಳಲದರ್ಧವಂಗೆ ಸೋಲದಿಂ ಸುಖಮೊಳವೇ ೯೦

ಮತ್ತಂ,

---

೧ ತ್ತಿರೆ (ಯ) ೨ ಪೆರ್ಚಿನ (ಯ) ೩ ಸಾರ್ದುದು (ಜ) ೪ ಚೇತೋ (ಚ); ಚಿತ್ತೋ (ಗ, ತ)

ಪೞಯಿಸಿದಂ ಪಂಬಲಿಸಿದ
ನೊಳಗಾಱಿದನಾರ್ಪುಗುಂದಿದಂ ಬೇವಸದಿಂ
ಕಳವಳಿಸಿದನಾ ಪರಿಭವ
ದೞುರ್ಕೆಯಿಂ ನೊಂದಗ[೧]ನೆಂದ ಪಾರ್ಥಂ[೧] ಪಾರ್ಥಂ ೯೧

ವಚನ

ಅಂತುನೊಂದು,

ಒಳಗೊಳಗಟ್ಟಿಲ್ದು ಚಿಂತಾ
ಕುಳತೆಯುನೊಳಕೊಂಡು ಬೇಡನವನೆನ್ನಿಂದ
ಗ್ಗಳಿಸಿದನೆ ಮತ್ಪರಾಕ್ರಮ
ವೊಳಸೋರ್ದುದೆ[೨] ಚಿತ್ರಮೆಂದವಂ ಖತಿ[೩]ಗೊಂಡಂ ೯೨

ಚಂಪಕ

ಶಿವಪದಭಕ್ತಿಯಂ ತೊಱೆದೆನೋ/ ಶಿವನಿಂದೆಯನೆಯ್ದೆ ಕೇಳ್ದೆನೋ/
ಶಿವನಿಜಭಕ್ತರಂ ಪೞಿದೆನೋ/ ಶಿವಪೂಜೆಯು[೪]ಗೆಯ್ಯದನ್ನಮಂ
ಸವಿದೆನೊ/ ಶೈವಸುವ್ರತಮನಾಳ್ದೆಡೆವಿಟ್ಟೆನೊ-ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳ್/
ಶಿವ ಶಿವ ತಾನದಲ್ಲದೊಡೆ ಸಾರ್ಗುಮೆ ಸಂಧನಗೀ ಪರಾಭವಂ ೯೩

ಎಲ್ಲಂದದಿನಾಹವದೊಳ್
ಗೆಲ್ಲಂ ಶಬರಂಗೆ/ ಸೋಲಮೆನಗಾಯ್ತು ಕಟ
ನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ವಿಜಯನಾಮಸ
ಮುಲ್ಲಸಿತಖ್ಯಾತಿಯೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ವುತ್ತುಂ ೯೪

ಜಗದೇಕವೀರಶಬ್ದಂ
ನಗೆಗೆಡೆಯಾಯ್ತೆನಗೆ ಪರ್ಬಿದತ್ತೆಣ್ದೆಸೆಯೊಳ್
ನೆಗಟ್ದ ಪರುಶವಿನೀ ಶಬರನಿ
ನೊಗೆದ ಪರಾಭೂತಿಪೆತ್ತ ಕಾರಣದಿಂದಂ ೯೫

ಎತ್ತಣ ಬನಮೆತ್ತಣ ಕಿಟಿ/
ಯೆತ್ತಣ ಕಾೞ್ಬಯದಸಾಗವಂ/ ಶಿವ ಶಿವ ಮೇ
ಣೆತ್ತಣ ಕಾಳೆಗದುಜ್ಜುಗ
ಮೆತ್ತಣ ಪರಿಭವಮಿದೆನಗೆ ಸಾರ್ದುದು ಚಿತ್ರಂ ೯೬

೧-೧ ನಂದು ಪಾರ್ದಂ (ಜ); ನಂದು ಪಾರ್ಥಂ (ಕ, ಗ, ತ) ೨ ಸಾರ್ದುದೆ (ಗ, ಚ, ತ)
೩ ಕತಿ (ಕ, ಗ) ೪ ಪೂಜನೆ (ಯು)

ಈತಂ ನರನಕ್ಕುಮೊ ಪಡಿ
ಮಾತೇಂ ಮುಗುಟ್ದಾನೆ ಶಬರನಪ್ಪೆನೊ ರಣಸಂ
ಜಾತಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶ್ರುಗದ
ಬೂತಾಟವೊ ತಿಳಿಯೆನೆಂದವಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ ೯೭

ವಚನ

ಎಂದು ತನ್ನೊಳಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ದು,

ಚಂಪಕ

ತಿಳಿದನೆ ಶಂಭುವೆಂದು ತಡಿಸಂದು ಮಹೋಜ್ಜ್ವಳಶೈವಶಕ್ತಿಯು
ಗ್ಗಳಿಕೆಯ ಕಂಡು ಕಂಡುಷುವನಾಹವದೊಳ್ ತಿಳಿಯಲ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಮೇ
ವಿಳಸಿತವೇದರಾಶಿ ಸಲೆ ಕಾಣದ ದೇವನನದ್ವಿತೀಯನಂ
ತೊಳಗುವಖಂಡಚಿನ್ಮಯನನಾತ್ಮವಿಗುಪ್ತನಪ್ರಮೇಯನಂ ೯೮

ತಪಸ್ಸಿನೊಳ್ಸಾರ್ದುದು[1] ಮಂತ್ರದ
ಜಪಮುಳಿದುದು ತೊಲಗಿದುದು ಮಹೇಶಧ್ಯಾನಂ
ಕುಪಿತಂಗೆನಗಂತದಱಿಂ
ದ್ವಿಪಜಯಮಿದು ನೆಗಟ್ದು ಥಲ್ಲದೊಡೆ ಸಮನಿಪುದೇ

ವಚನ

ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ಪಲುಂಬಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನುಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದೀ ಪರಾಜಯಂ ತಗಳ್ದುದೆಂದು ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್ ಬಗೆದು, ಕರುಣಾಬ್ಧಿಯಪ್ಪ ಶಂಕರನಂ ಕಿಂಕರತೆಯಿಂ ಸರಣ್ಬೊಕ್ಕು, ತತ್ಕಾರುಣ್ಯಂಬಡೆದು ಪಗೆಯಂ ಪರಾಭವಿಪೆನೆಂದು ಕೌಂತೇಯಂ ಚಿಂತಾಪಂಕಮಂ ವಿವೇಕಜಳದಿಂ ತೊಳೆದು ವಿಮಳಮನಸ್ಕನಾಗಿ;

ಚಂಪಕ

ಪರಮಶಿವಾಗಮೋಕ್ತವಿಧಿ[2]ಯಿಂ ಮಣಲಿಂ ನೆಗಟ್ದೊಂದು ಲಿಂಗಮಂ
ನಿರುಪಮಭಕ್ತಿಯಿಂ ತಿಟಿದು[2] ಪಚ್ಚಳಿ ಬಂದುಗೆ ಕಕ್ಕೆ[3] ಮುತ್ತ ಪಾ
ದರಿಗಳ ಪೂಗಳಂ ಮೃದುಳಬಿಲ್ವದಳಂಗಳನಲ್ಲಿ ತಂದು ಶಂ
ಕರನನೊಲಲ್ದು ಪೂಜಿಸಿದನರ್ಥಿ ತದ್ವೈರಿಜಯಂ ಧನಂಜಯಂ ೧೦೦

ಬಲವಂದು ರುದ್ರಸೂಕ್ತಮ
ನೊಲವಿಂದೋದುತ್ತೆ ಮಣಿದು ಮುಗಟ್ದಿ ಜಗಿ ವಿನಿ
ರ್ಮಲಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂ ಸಾಂ
ಜಲಿನಿಟಲಂ ನಿಗಮವಂದ್ಯ[4]ನಂ ಕೀರ್ತಿಸಿದಂ ೧೦೧

೧ ಸೋರ್ದುದು (ಯ, ರ) ೨-೨ ಯಿಂದಲಿ ತನ್ನಯ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದಿಂ ತಿಳಿದು ವನೇಜ ಪೊಲ್ಲೆ ವರ (ಚ) ೩ ಎಕ್ಕೆ (ಚ) ೪ ವೇದ (ಯ)

ತ್ರ್ಯಂಬಕ ಜಯಜಯ ವಿಧಿಕ್ರಮ
ಳಾಂಬಕಶತಮುಖಮುಖಾವನತಪದ ಭುವನಾ
ಳಂಬಕ ಗಳರುಚಿಜಿತರೋ
ಳಂಬಕ ಹೇರಂಬಜನಕ ಜಿತಕುಸುಮಶರಾ ೧೦೨

ಚಂಪಕ

ಜಯ ಜಯ ಕಾಲಕಾಲ ಫಣಿಭೂಷಣಭೀಷಣ ಸೋಮ ಕೋಮಲಾ
ಶಯ ಯಮಿನುತ್ಯ ನಿತ್ಯ ಶಿತಿಕಂಧರ ಸಿಂಧುರಕೃತ್ತಿವಸ್ತ್ರ ದು
ರ್ಜಯ ಭವಭಂಜನಾಂಜನವಿವರ್ಜಿತ ನಿರ್ಜಿತಘೋರಮಾರ ನಿ
ರ್ಜಯ ಭುವನೇಶ ಪಾತಕಹರ ಕಿಂಕರಶಂಕರ-ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಾ ೧೦೩

ನಿನ್ನ ಪದಭೃತ್ಯನೆನಿಸಿ
ರ್ದೆನ್ನಂ ಗೆಲ್ದಂ ಕಿರಾತನೇತನಸೇಗಳ್
ಬನ್ನಂಬಡಿಸುತೆ ಸೋಲಿಪ
ಪನ್ನತಿಕೆಯನಿತ್ತು ಪೊರೆ ಕೃಪಾಳುಗಳರಸಾ ೧೦೪

ಎನ್ನಾಳ್ದಂ ನೀನಿರುತಿರೆ
ಬನ್ನಘುದೆನಗಾಗೆ ಕೊಱತೆಯಾವಂಗೆಂಬಾ
ಬಿನ್ನಣಮಂ ತಿಳಿದೆನ್ನಂ
ಮನ್ನಿಸಿ ರಿಪುಜಯಮನಿತ್ತು ಪೊರೆ ಪುರಮಥನಾ ೧೦೫

ವಚನ

ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ನುತಿಸಿ ದೈನ್ಯಂದೋಱ ಪಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶಬರಂಗಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಜಭುಜಾಸ್ಫಾಲನಂಗೆಯ್ದು

ಉತ್ಪಲ

ಇನ್ನೆಱಿಯಲ್ಕೆ ಬರ್ಪುದೆಲೆ ಧೂರ್ತಕಿರಾತ ಭವತ್ಪರಾಕ್ರಮ
ಪ್ರೋನ್ನತಿಯೆಂಟರಂ ಪೊಱಮಡೆನ್ನಧಿನಾಥಮಹೇಶನೊಲ್ಮೆ-ಚಲ್
ಸನ್ನಿದವಾಗಿದುದ್ದೆಂದೆನಗೆ ನಿನ್ನಸುವಂ ನೆಱೆ ಪೀರ್ವೆನಾವದೇ
ವನ್ನನಗೋತು ಬರ್ಪನವನಂ ಸದೆದಿಕ್ಕುವೆನೀಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೧೦೬

ವಚನ

ಎಂದು ರೋಷಾರುಣೇಕ್ಷಣದಿನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆಯಿರೆ,

---

೧ ಭಕ್ತ (ಚ) ೨ ಬಿಡಿ (ಗ, ತ) ೩ ದುನ್ನತಿ (ಚ) ೪ ಸನ್ನಿಧಿಯಾ (ವ) ೫ ದಿನ್ನೆ (ಚ)

ಚಂಪಕ

ಸಲೆ ನೆಲಸಿರ್ದ ಸುಣ್ಮಣಲ ಲಿಂಗದೊಳಂ ಶಬರಾಂಗದೊಳ್ ಸಮು
ಜ್ವಲನರವಕ್ತ್ರಸಂಭವಮನಾ ಸ್ತವಮುಂ ಪೞಿಯುಂ ಕಪರ್ದಿ ಮಂ
ಜುಲಗುಣವಾರ್ಧಿ [೧]ಕೇಳ್ದು ಸೈರಡಂ[೧] ಸರಿಗಂಡು ಮನೋನುರಾಗಸಂ
ಕುಲತೆಯಸಾಳ್ದನಂತೆ ನುತಿಯುಂ ಪೞಿಯುಂ ಸಮನಲ್ತೆ ಭವ್ಯರೊಳ್ ೧೦೭

ತರಳ

ಮಣಲ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದ ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿ ಮಾಣಧಾ
ಕ್ಷಣಮೆ ತಳ್ಮಡರ್ದ್ದ ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯಲ್ಲಿರೆ ಕಂಡು ಕಾ
ರಣಮಿದೇಂ ಪೊಸತೆಂದು ಸಾದ್ಭುತಮಾನಸಂ ಮುಗುೞ್ದೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಣಿಯರಂ ಬಿಡದಿತ್ತ ಲಿಂಗದ ಶೂನ್ಯಶೀರ್ಷಮನರ್ಜುನಂ ೧೦೮

ಮತ್ತೇಭ

ಇದನಿನ್ನುಂ ಮುಗುೞ್ದೊರ್ಮೆ ನೋೞ್ಪೆನೆನುತುಂ ಪೂಗೊಂಚಲಂ ತಂದು ಸೂ
ಡಿದನಾ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದೊಳೆ ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಮೋ
ಕ್ತದ ಮಾರ್ಗಂಬಿಡಿದೊಲ್ದು ಪೂಜಿಸಿ ಕರಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನೋ
ಡಿದನತ್ತಲ್ ಶಬರೋತ್ತಮಾಂಗದೆಡೆಯಂ ಪ್ರಾಂಜಲು ಣಂ ಫಲ್ಗುಣಂ ೧೦೯

ಉತ್ಪಲ

ಕಂಡನಖಂಡಪುಷ್ಪಭರಮಂಜರಿಯಂ ಶಬರೋತ್ತಮಾಂಗದೊಳ್
ಮಂಡಿತಲಿಂಗಮಸ್ತಕದೊಳಂತದನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಣದಾದನಾ
ಖಂಡಲಸೂನುವದ್ಭುತರಸಂಬಡೆದಾೞ್ದು ಪಯಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂ
ಕೊಂಡು ಮುಳುಂಗಿ ತೇಲ್ದುವವನೀಕ್ಷಣಯುಗ್ಮಪಯಶ್ಚರದ್ವಯಂ ೧೧೦

ಚಂಪಕ

ಹರ ಹರ ದೇವದೇವನಿವನಲ್ತೆ ಶಿವಂ ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಂ
ಗುರು ಸಕಳಾಮರರ್ಗೆ ಶಬರಾಕೃತಿಯಿಂ ಮುದನುಗ್ರಹಾರ್ಥಮೀ
ಪರಿ ನಡೆತಂದನಲ್ತೆ ತಪದುಬ್ಬೆಗದುದ್ಭ್ರಮೆ ನೆತ್ತಿ[೨]ಪತ್ತಿ[೩] ಸೈ
ತಿರದೆ ಮರುಳ್ತನಂದಳೆದಿದಿರ್ಚಿಜಿನೆನ್ನವೊಳಜ್ಞನಾವನೋ ೧೧೧

ವಚನ

ಎಂದು ಬಗೆದಾಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಪಡಿದೆೞೆದಂತೆ ಪಾೞ್ತೆರ್ದೆ ಪವ್ವನೆ ಜುಮ್ಮೆನೆ ಮೆಯ್ಯನಿರ್ ಪೊದ
ೞ್ದಡಿಕಿೞ್ದತ್ತು ಘರ್ಮಜಲಮುಣ್ಮಿದುದಂಗದೊಳಾಗ್ರಹಗ್ರಹಂ
ಕಡೆಸಾರಲಿತ್ತು ಕೌತುಕರಸಂ ಬಗೆಗುರ್ವಿದುದುತ್ಸವಂ ಮಡ
ಲ್ತಡರ್ದುದು ಭೀತಿ ಬೇರ್ವಿೞ್ದುದಪೇೞ್ ಯನೆಳ್ದುದು ರಾಗಸಂಪದಂ ೧೧೨

೧-೧ ಕೇಳ್ದು ಪೊರೆಪಂ (ಚ) ೨ ಹನ (ಯು) ೩ ಪತ್ತಿ (ಜ)

ಮತ್ತಂ,

ಉತ್ಪಲ

ಬ್ಬಿತುದು ಬಿಂಕಮೋಡಿದುದು ಮೂಢತೆ ಮೂಡಿದುದಶ್ರು ಕಣ್ಗಳೊಳ್
ಕಾತುದು ಭೀತಿವಲ್ಲರಿ ಮನೋಗದಮ್ಮುಂ ತಱಿಸಂದು ನಿಂದುದು
ದ್ಭೂತಮಹಾದ್ಭುತಂ ಮನದೊಳಂಗದೊಳಾಯ್ತು ವಿವರ್ಣವೃತ್ತಿ ಚಿಂ
ತಾತುರನಾಗಿ ಬೆಳ್ಪಳಿಸಿ ಬೇವಸಮುಂ ತಳೆದಂ ಧನಂಜಯಂ ೧೧೩

ಉಱಿವೆಳಗು ಸಂಜೆ ನಸುಮ
ಬ್ಬಳುರ್ದ್ದಂಬರದಂತೆ ತಿಳಿವು ರಾಗಂ ನೆಗಟ್ಟ್ವ
ಮ್ಮಳವನೊಳಕೊಂಡ ಬಗೆಯಿಂ
ತಳವೆಳಗಾಗುತ್ತೆ ಪಾರ್ಥನಿಂತೆಂದಂ ೧೧೪

ಚಂಪಕ

ತಿಳಿದೆನೆ ಶಂಭುವೆಂದು ಬಹುಬಾಣದಿನೆಚ್ಚೊಡೆ ತಾಗದಂತದೇಂ
ತಿಳಿದೆನೆ ದಿವ್ಯಮಾರ್ಗಣದಿನಾನೆಸೆ ತಳ್ವದೆ ನುಂಗಿದಂತದೇಂ
ತಿಳಿದೆನೆ ಕೆಯ್ಯ ಚಾಪಮನಡಾಯುಧಮಂ ಸೆಳೆದೀಟ್ಟು ಕೊಂಡೊಡಂ
ತಿಳಿವೊಳಸಾರ್ದುದಕ್ಕಟ ಪುರಾಕೃತಕರ್ಮದ ಪೆರ್ಮೆಯೆಂತುಟೋ ೧೧೫

ಉತ್ಪಲ

ಆವನ ಮಾಯೆಯಿಂ ತ್ರಿಜಗಮಾದುದು ಸೂರ್ಯಸುಧಾಕರರ್ ಪೊದ
ಳ್ದಾವನ ತೇಜದಿಂ ಬೆಳಗುವರ್ ಭುವನೋತ್ಕರರಕ್ಷೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮೇಣ್
ಆವನಧೀನಮಾವನೊಳೆ ತೋರ್ಪುದು ವಿಶ್ವಮಿದೆಂದುಮಾ ಮಹಾ
ದೇವನೊಳಾಹವಂ ಗಡೆನಗದ್ಭುತಮದ್ಭುತಮೇನನೆಂದಪೆಂ ೧೧೬

ಆವನನರ್ಚಿಪರ್ ಮಖದೊಳಾವನಮಂತ್ರಜಪಂಗಳಿಂದೆ ಸಂ
ಭಾವಿಪರಾವನಂ ಭಜಯಿಪರ್ ಮುನಿಗಳ್ ಮನುಗಳ್ ಸುಭಕ್ತಿಯಿಂ
ದಾವನ ಪಾದಪದ್ಮಮನೆ ಜಾನಿಪರಗ್ಗದ ಯೋಗಿವರ್ಯರಾ
ದೇವನೊಳಕ್ಕಟಾ ಪೊಣರ್ದೆನೆನ್ನದೊ ಸಂದ ವಿಮೋಹದೆಟ್ಟರಂ ೧೧೭

ಅನವದ್ಯನೊಳಪ್ರತಿಮನೊ
ಳನಘನೊಳಾದ್ಯಂತಶೂನ್ಯದೊಳ್ ಸಕಲಜಗ
ಜ್ಜನಕನೊಳಭ್ಯರ್ಹಿತಚೇ
ತನಗತನೊಳದಿರ್ಚಿ ಧುರದೊಳೆಚ್ಚಾಡಿದೆನೇ ೧೧೮

೧ ಸೋರ್ದು (ಯ)

ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ಪದನೊಳ್
ಪರಿಪೂರ್ಣಪರಪ್ರಕಾಶನೊಳ್ ಪಶುಪತಿಯೊಳ್
ಪರಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನೊಳ್ ಪರ
ತರಮಹಿಮನೊಳಾಂ ಕದಿರ್ಚುಗತೆಚ್ಚಾಡಿದೆನೇ ೧೧೯

ಸ್ವಸಮಾನಾಧಿಕರಹಿತನೊ
ಳಸಮಾಕ್ಷನೊಳಾಗಮೌಘಜನಕನೊಳಸುರ
ಪ್ರಸರಪ್ರಹಾರಿಯೊಳ್ ತಾ
ಮಸರಹಿತನೊಳಾಂ ಕದಿರ್ಚುಗತೆಚ್ಚಾಡಿದೆನೇ ೧೨೦

ಪ್ರಣವಾರ್ಥನೊಳನುಪಮಗುಣ
ಗಣಯುತನೊಳತರ್ಕ್ಯವಿಭವನೊಳ್ ಶ್ರುತಿನಿವಹ
ಪ್ರಣುತನೊಳಖಿಳಸುಪರ್ವಾ
ಗ್ರಣಿಯೊಳ್ ಸೆಣಸಾಂತು ಮೃಡನೊಳೆಚ್ಚಾಡಿದೆನೇ ೧೨೧

ಗಿರಿಧನ್ವನೊಳಲ್ಪಧನು
ರ್ಧರನಾಂ ಸೆಣಸಲ್ ಸಮರ್ಥನೇ ಹರಿಶರನೊಳ್
ಪರಿಗತಕೃಶಶರನಖಿಳಾ
ಮರವರನೊಳ್ ನರನತರ್ಕ್ಯಮಹಿಮನೊಳಬಲಂ ೧೨೨

ಚಂಪಕ

ಶಿವ ಶಿವ ಸಲ್ವುದೇ ಸಮರಮಂತೆನಗದ್ವಯನೊಳ್ ಮಹೇಶನೊಳ್
ಭವಹರನೊಳ್ ಮಹಾನುಹಿಮನೊಳ್ ಜ್ವಲನಾಕ್ಷನೊಳಕ್ಷಯಾಂಗನೊಳ್
ಪ್ರವಿದಿತನಾದಬಿಂದುಕಳೆಯಿಂ ಮಿಗೆ ಮೀಱಿದನೊಳ್ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ
ಸ್ತವನಕತೀತನೊಳ್ ಜಗದ ಜೀವರನಾಡಿಪ ಸೂತ್ರಧಾರನೊಳ್ ೧೨೩

ಮತ್ತೇಭ

ಕಲಹಂ ತಕ್ಕುದೆ ನೋಟ್ಪಡೆಂತೆನಗೆ ಸಚ್ಚಿದ್ರೂಪನೊಳ್ ನಿತ್ಯನಿ
ರ್ಮಳನೊಳ್ ಪ್ರಾಕೃತಸಾಮರೂಪ ಗುಣಚೇಷ್ಟಾಲಂಬನೊಂದ್ದೋಱದು
ಜ್ಜ್ವಳನೊಳ್ ಸಂಧಣುವಿಂಧಣುಸ್ಥಿತಿ ಮಹತ್ತಿಂಗಂ ಮಹತ್ತಾದ ನಿ
ಶ್ಚಲನೊಳ್ ನಿರ್ಭಯನೊಳ್ ನಿರಸ್ತಜಡತಾಸಂಸರ್ಗನೊಳ್ ಭರ್ಗನೊಳ್ ೧೨೪

೧-೧ ಧನುವಿನೊ (ಜ)

ಹರನೊಳ್ಲವನಾಂಪ ಬಗೆಯಿಂ
ಪಿರಿದು ತಪಂಗೆಯ್ದು ಬಟಿಕಮದನಳಿದೀಗಳ್
ಕರಮಜ್ಞತೆಯಿಂ ಪೊಣರ್ದೆಂ
ಹರಚರಣದ್ರೋಹಕೆಂತು ಭಾಜನನಾದೆಂ ೧೨೫

ಮತ್ತೇಭ

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ ಕೃಚ್ಛ್ರಮುಖಪ್ರಸಿದ್ಧತಪದಿಂ ಯಾಗಂಗಳಿಂ ತೀರ್ಥಸಂ-
ತತ[1]ಸೇವಾವಿಧಿಯಿಂದೆ ಮಂತ್ರಜಪದಿಂ ದಾನಾದಿಯಿಂ ನಾಡೆ ನಿ-
ಷ್ಕೃತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳುಂಟು ದುಸ್ತರಮಹಾಪಾಪಕ್ಕಮಿಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಿ-
ಷ್ಕೃತಮೆಂತುಂ ಪರಿಹಾರಮುತ್ಕಟಶಿವದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೌಘದೊಳ್ ೧೨೬

ಉತ್ಪಲ

ವನ್ಯಕಿರಾತನೆಂದು ಬಗೆದೆಚ್ಚೆನಿದಿರ್ಚಿದೆನಜ್ಞಭಾವದಿಂ
ಜನ್ಯಮನಾಂತು ನಿಂದು ಮಿಗೆ ಮೆಯ್ಪೊಣರ್ದೆಂ ಮದನುಗ್ರಹಾರ್ಥಮೀ
ಮಾನ್ಯಮಹೇಶ್ವರಂ ಮಱೆಯೊಳಿರ್ದುದುದಂ ತಿಳಿದಾತನಲ್ತು ಸೌ-
ಜನ್ಯವಿದೂರನಾದೆನಕಟೆನ್ನವೊಲಾವನೊ ಗಾಂಪನುರ್ವಿಯೊಳ್ ೧೨೭

ಚಂಪಕ

ಸಕಲ[2]ಸುರೋರಗಾಸುರ[2]ನರರ್ಕಳನಸ್ತ್ರದೆ ಗೆಲ್ವ[3] ಪುಷ್ಪಸಾ-
ಯಕಜಗದೇಕವೀರನ ಮದಂಗಿಡೆ ಮರ್ದಿಸಿದಪ್ರತರ್ಕ್ಯನೊಳ್
ಪ್ರಕಟಕೃತಾಂತಮರ್ದಕನೊಳಲ್ಪಧನುರ್ವಿಶಿಖಂಗಳಿಂ ಜಯೋ-
ತ್ಸುಕತೆಯೊಳೆಚ್ಚು ಗೆಲ್ವ ಬಗೆಯಾಂತೆನಿದೆನ್ನಯ ಮೋಹಮೆಂತುಟೋ ೧೨೮

ಉತ್ಪಲ

ಅಂಗುಟದಿಂ ರಸಾತಳಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದನಾ ದಶಕಂಠನಂ ಮಹಾ-
ಸಂಗರದೊಳ್ ವಿಭಂಗಿಸಿದನಾಂತಸುರರ್ಕಳನಾರ್ದು ಸುಟ್ಟನಾ-
ರ್ಪಿಂ ಗಗನಸ್ಥಿತಾಸುರಪುರತ್ರಯಮಂ ಸದೆದಂ ಕೃತಾಂತನಂ
ತುಂಗಪರಾಕ್ರಮಂ ಗಿರಿಶನೀತನೊಳೆಂತುಟೊ ಗೆಲ್ವಳವುಜ್ಜುಗಂ ೧೨೯

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಮುಳಿದಾಂ ನೋಟ್ಪಂದಮೇ ಕಣ್ಣೆರಡರೊಳೆ ಮಹಾವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುವಂ ಕೆಯ್-
ಗೊಳಿಸುತ್ತುರ್ಕೆಯ್ಗಳಿಂ ಕಾದುವ ಸಡಗರಮೇ ವಿಶ್ವತೋಬಾಹುವೊಳ್ ಸಾ-
ರ್ದೆಳಸುತ್ತುಂ ಪೋರ್ವ ಬಿಂಕಂ ಪದಯುಗದೊಳಮೇ ವಿಶ್ವತಃಪಾದನೊಳ್ ಸಂ-
ಗಳಿಸಿತ್ತೀ ವಿಶ್ವತೋವಕ್ತ್ರನೊಳೆ ಪುರುಡುವಾಶೆನ್ನದೋ ಮದ್ವಿಮೋಹಂ ೧೩೦

---

೧ ತತಿ (ಚ) ೨-೨ ಸುರಾಸುರೋರಗ (ಯ) ೩ ಗೆಲ್ದ (ಯ) ೪ ಗೆಲ್ಲ (ಕ, ಯ)

ಉತ್ಪಲ

ವ್ರೂದಲೆವಾತುಗಳ್ ಗಡ ಮಹಾನಿಗಮೋಕ್ತಿಗತೀತನೊಳ್ ಜಯೊ
ಹ್ಲಾದದ ಝುಂಕೆಗಳ್ ಗಡ ಜಗತ್ತ್ರಯದುರ್ಜಯನೊಳ್ ಶರೌಘದಿಂ
ಭೇದಿಪ ಬಿನ್ನಣಂ ಗಡ ಜಿತಾಂತಕನೊಳ್ ನಿಮಗೆ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧದಿಂ
ಕಾದುವ ಕಜ್ಜಮುಂ ಗಡ ನಿರಂಗನೊಳಿಂತಿದು ಚಿತ್ರಮಲ್ಲವೇ ೧೩೧

ಚಂಪಕ

ಹರ ಹರ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯನೆತ್ತ ಫಣಿಯೆತ್ತ ಮಹಾವನವಹ್ನಿಯೆತ್ತ ಕಾಱ್
ಮುರಮುಮುದೆತ್ತ ವಜ್ರಧರನೆತ್ತ ಧರಾಧರಮೆತ್ತ ಮತ್ತಕೇ
ಸರಿಪತಿಯೆತ್ತ ವನ್ಯಗಜಮೆತ್ತ ಪೊಣರ್ಕೆಗೆವೆಂತು ನಿಲ್ವನೀ
ಪರಿ ಜಗದೇಕದೇವ ಶಿವನೆತ್ತ ಧನಂಜಯನೆತ್ತ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೧೩೨

ಮತ್ತೇಭ

ಭಯಭಕ್ತಿಸ್ಪೃಹೆವೆತ್ತು ನೋಟ್ಪ ನಯನಂ ರೋಷಾರುಣಾವೇಶದು
ರ್ಣಯಕಿಂಬಾಯ್ತು ಪದಾಬ್ಜ ಪೂಜನಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರ್ದ ಕೆಯ್ ಕೆಯ್ದುವಂ
ರಯದಿಂ ತಾಳ್ದಿದಿರಾಂತುದೀಶ್ವರಮಹಾಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೀಡಾದ ಜಿ
ಹ್ವೆಯೆ ಮಾಱುತ್ತರವಾಂತುದುತ್ಕಟ ಮಹಾವ್ಯಾಮೋಹಪೋಗೆಯ್ಯದೊ ೧೩೩

ಉತ್ಪಲ

ಆವಳ ಪಾದಪಂಕಜದಧಸ್ಸ್ಥಳದೊಳ್ ಸಲೆ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ್
ಭಾವಿಸೆ ಧಾತೃದೈತ್ಯರಿಪುರುದ್ರಮಹೇಶಸದಾಶಿವರ್ಕಳಾ
ಪಾವನಶಕ್ತಿಯಾವನಡಿಗಾತ್ಮಶಿರಸ್ಕಮನಾನ್ಯೆಗೆಯ್ದುಗಳಾ
ದೇವನೊಳಾಂ ದಿಟಂ ಶಿವ ಶಿವಾ ಮುಳಿಸಿಂ ಸೆಣಸಲ್ ಸಮರ್ಥನೇ ೧೩೪

ಪುಟ್ಟಿದ ಪೊಂದದುಂಟೆನಿಸದಿಲ್ಲೆನಿಸುತ್ತಿರದಿಪ್ಪ ಮಾಯೆಯುಂ
ಮುಟ್ಟದ ಲಿಂಗದೋಸರಿಸದೊಂದಿರ್ದಾತ್ಮರನಾತ್ಮಪಾಶದಿಂ
ಕಟ್ಟುವ ಕಟ್ಟುವಗ್ಗಮನದಂ ಪಱಿದಿಕ್ಕುವ ಮಿಕ್ಕು ತೋರ್ಪನ್ ಕೆ
ಯ್ಗೆಟ್ಟುವ ಮುಟ್ಟೆ ಸಿಲ್ಕದ ಮಹಾತ್ಮನೊಳಿಪ್ಪುದೆ ಮತ್ಪರಾಕ್ರಮಂ ೧೩೫

ಎಂಡಿದಿಂತು ಚಿಂತಿಸುತೆ ಪಲ
ವಂದದೆ ಬಗೆನೊಂದು ಹಮ್ಮದಂಬೋಗಿರೆ ಪಾ
ರ್ಥಂ ದಯೆಯಿಂಧವನಿರ್ದೆಡೆ
ಗೆಂದುಧರಂ ತಳರ್ದು ತಣ್ಪುವೆಱಿದನಾಗಳ್ ೧೩೬

೧ ಗೆಯ್ದು (ಕ) ೨ ಗಟ್ಟುವ (ಯ) ೩ ಬಂ (ತ)

ಚಂಪಕ

ಪೊಗೆಯುಳಿದಗ್ನಿಯಂತೆ ಮುಗಿಲ್ಪೋಡಿದಂ ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಮಾಯೆ ಮೆಯ್
ದೆಗೆದ ನಿಜಾತ್ಮನಂತೆ ಹೊಱೆ[೧]ಯುರ್ಚಿದ ಕೂರಸಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿ ಕೆಯ್-
ಮಿಗೆ ಶಬರಾಂಗಮಂ ತೊಱೆದು ಪೂರ್ವನಿಜಾಕೃತಿವೆತ್ತು ಲಂಪಿನಿಂ
ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ದನಾಗಮಶಿರಂ ಪೊಗೞುತ್ತಿರೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ ೧೩೭

ಗದ್ಯ

ಇದು ನಿಖಿಲ[೨]ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿವಲಿಂಗ ತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರ [೩]ಸರಸಸಜ್ಜನ[೩]ಮಾನಿತೋಭಯ ಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ[೪] ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರದೇವ ವಿರಚಿತಮಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲಾಕಥನವಿಪುಳ ಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಶಬರಶಂಕರಪಾರ್ಥಯುದ್ಧವರ್ಣನಂ ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ.

---

೧ ಲೊಡ್ಡದ (ಗ, ಜ, ತ) ೨ ಸಮಸ್ತ (ಚ, ಜ) ೩-೩ ಸರಸಜನ (ಯ) ೪ ವಿಶಾರದ (ಯ)

ಶ್ರೀಸರ್ವಮಂಗಳಾಮುಖ
ಭಾಸುರಪೂರ್ಣೇಂದುರುಚಿಚಕೋರಂ ವಿಶ್ವಾ
ವಾಸಂ ನಿಗಮಸ್ತುತಸುವಿ
ಲ್ಲಾಸಂ ಮಾಳ್ಕೆಮಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ರವಿಕೋಟಿದ್ಯೋತಮೊತ್ತಂ ತೊಳಗೆ ಶಶಿಕಲಾಸ್ಪರ್ಧಿನೀಜೂಟನಂಗೋ
ದ್ಭವಭಸ್ಮಾಲಿಪ್ತನಕ್ಷಿತ್ರಯಕಲಿತನನಂತಾಹಿ[1]ಭೂಷಂ ಮಹಾಕೃ
ತ್ತಿವಸಾನಂ[2] ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ದಶಭುಜನಸಿತಗ್ರೀವನೊಲ್ದೊಪ್ಪಿದಂ ಟಂ
ಕವರಾಭೀತಿತ್ರಿಶೂಲಾದ್ಯುಪಲಸಿತಕರಂ ದಿವ್ಯರೂಪಂ ಮಹೇಶಂ

ಎಳವೆಳಕಿನ ಬೆಳ್ವೆಳಗಂ
ಬಟಲ್ಚಿ ಶಶಿರುಚಿಯೊಳೆರಕವಿಟ್ಟಂದದಿನೇಂ
ತೊಳಗಿದುದೊ ಧವಳಕಿರಣೋ
ಜ್ಜ್ವಳಸದ್ಯೋಜಾತವದನಮದು ಪರಶಿವನಾ ೩

ಎಳನೇಸಱ ಬಿಂಬದ ಕೆಂ
ಬೆಳಗಂ[3] ತೆಗೆದ[4]ಲರ್ದ ದಾಸಳದ[5] ಪೊಸಗೆಂಪಂ[6]
ಪಟಿಕೆಯ್ದು ವಾಮದೇವೋ
ಜ್ಜ್ವಳವದನಂ ಸೊಗಯಿಸಿರ್ದುದಗಜಾಧವನಾ[7] ೪

ಭ್ರಮರಾಂಜನಾಭ್ರರುಚಿ ವಿ
ಭ್ರಮಮನ್ನತಿಸ್ಥಿತಕುಟಿಲದಂಷ್ಟ್ರಮನಕ್ಷಿತ್ರಯಸಂ
ಕ್ರಮಿತಂ ಕರಮೆಸೆದುದಘೋ[8]
ರಮುಖಂ ಫಣಿಕುಂಡಲೋಜ್ಜ್ವಲಂ ಪುರಹರನಾ ೫

---

೧ ನಂಗಾಹಿ (ಚ) ೨ ವಿವಾಸಂ (ಚ) ೩ ಬೆಳರಂ (ಗ, ತ) ೪ ತೆಗೆದ (ಚ)
೫ ದಾಸಣದ (ಯ) ೬ ಕೆಂಪಂ (ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ) ೭ ವರನಾ (ಚ)
೮ ಸೆದುದು ಘೋ (ಜ).

ಅಲರ್ದ[೧] ಪೊಸಕರ್ಣಿಕಾರದ
ಸುಲಲಿತನವಕನಕಕಂಜಕಿಂಜಲ್ಕದ ಮಂ
ಜುಲರುಚಿಯಂ ಪೞಿದೆಸೆದುದು
ವಿಲಸಿತತ್ಪುರುಷವಕ್ತ್ರಮಹಿಕುಂಡಲನಾ ೬

ಎಳಮುತ್ತಿನ ಶಂಖದ ಬೆ
ಳ್ವೆಳಗಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದಂತೆ ತೊಳತೊಳಗುವ ಸ್ತೈ
ಪ್ಷಳವಡೆ ನಯನತ್ರಯಮುಂ
ಜುಳಮೀಶಾನಾಸ್ಯಮೊಪ್ಪಿದುದು ಶಶಿಧರನಾ ೭

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಘನತೇಜಂ ರತ್ನಮಾ ರತ್ನದಿಷುಧಿಕಕರಂ ಕಾಂಚನಂ ರತ್ನದಿಂ ಕಾಂ
ಚನದಿಂ ತೀವ್ರಾಂಶುಯುಕ್ತಂ ಸ್ಫಳಚನೆ ಪೊಳೆವೊಳ್ಮಿಂಚುವಾ ರತ್ನದಿಂ ಕಾಂ
ಚನದಿಂದೊಳ್ಮಿಂಚಿನಿಂದಂ ರವಿರುಚಿ ಪಿರಿದೊಪ್ಪಿರ್ಕುಮಾ ರತ್ನದಿಂ ಕಾಂ
ಚನದಿಂದೊಳ್ಮಿಂಚಿನಿಂದಂ ರವಿರುಚಿಯಿನಳುಂಬಂ ಮಹೇಶಪ್ರಕಾಶಂ ೮

ಚಂಪಕ

ತುೞಿಲಳವಾಂತು ನಿಂದ ಮಿಗಬೇರ[೨]ನನಿಕ್ಕಿ ಪೊಣರ್ಕೆಗಾರ್ಪುರ್ ಸಂ
ಗಳಿಸಿದಿರಾಂತ ಪಲ್ಲಮಱಿಕ್ಕಸನಂ ಸೞಿದಣ್ಮಿ ಚುರ್ಚಿ ಬಾಂ
ಬೊಬಿಲನೊಡರ್ಚಿ ನಲ್ಸೊಗಮನಗ್ಗಿಮೊಗರ್ಗೆ ಸಮಂತು ಬೆಳ್ಜಸಂ
ದಳೆದೆಸೆದಿರ್ದ ಬಾನ್ನವಿರನೊಳ್ಪರಿಜಂ ತಳೆದೊಪ್ಪಿ ತೋಱಿದಂ ೯

ಶ್ರುತಿವೀಥಿ[೩] ಮುಗಿದ ಕೆಯ್ಗಳಿ
ನತಿಶಯಮೆನೆ ಪೊಗೞ್ವ ಮಂಗಳಧ್ವನಿ ದಿವಿಜ
ಪ್ರತತಿಯ ಜಯಜಯರುತಿ ಗಣ
ನುತಿನಿನದಂ ದೆಸೆಯನಳುರ್ದದೇಂ ಮುಸುಕಿದುದೋ ೧೦

ಚಂಪಕ

ವಿತತಸುಗಂಧಿ[೪]ಸಾರಸುರಭೀಕೃತದಿಙ್ಮುಖಚಂಚರೀಕಸಂ
ಗತಮಕರಂದಪೂರ್ಣಸುಮನೋಗಣಪಾಣಿವಿಮುಕ್ತಭೂರಿದಿ
ವ್ಯತರುಲತಾಂತವೃಷ್ಟಿ ಸುರಭೇರಿಯ ನಿರ್ಭರನಾದಮುಣ್ಮೆಸ
ನ್ನುತಸುರರಾರ್ದುಘೋಷೆಯೆನೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಸೂಸಿದುದೀಶ್ವರಾಂಘ್ರಿಯೊಳ್ ೧೧

---

೧ ಅಲರ್ದು (ಗ, ತ); ಅಲರ್ವ (ಯ) ೨ ದೇರ (ಯ); ಭೇದ (ಜ) ೩ ಶ್ರುತಿ ವಿತತಿ (ಯ)
೪ ಗಂಧ (ಯ)

ಹರಗಣಮುಂ ಸುರಗಣಮುಂ
ಕಿರಾತವೇಷಮನಗಲ್ದು ದಿವ್ಯಾಭರಣಾಂ
ಬರಗಂಧಮಾಲಿಕಾಬಂ
ಧುರಮೆಸೆದುದು ಮುನ್ನಿನಂತಿರಭವನ ಪೊರೆಯೊಳ್* ೧೨

ಚಂಪಕ

ಉಱಿದು ಪುಳಿಂದಿನೀವಿಹಿತವಿಭ್ರಮಮಂ ಸುರಕಾಮಿನೀಜನಂ
ಬಳಸಿರೆ ತಾನುಮಂತೆ ನಗನಂದನೆ ಹಾರಕಿರೀಟಕುಂಡಲೋ
ಜ್ಜ್ವಳಕಳಕಾಂಚಿ ಕಂಕಣಪದಾಂ^೧^ಗದ ಮುಖ್ಯವಿಭೂಷಣಾಳಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿರೆ ದೇವದೇವನೆಡದೊಳ್ ನೆಲಸಿರ್ದಳುದಾರ^೨^ಶೋಭೆಯಿಂ ೧೩

ಆಗಳ್,

ಚಂಪಕ

ಬೆಮರ್ವ ಕಳೇವರಂ ಸುರಿವ ಸಂತಸಗಣ್ಬನಿ ತಳ್ತ ಕಂಪನಂ
ನಿಮಿರ್ದೆಸೆವಂಗರೋಮತತಿ ಕಣ್ಗೊಳಿಸುತ್ತಿರೆ ತಳ್ವದೆಱ್ದು^೩^ ಸಂ
ಭ್ರಮದ ಪೊದಱ್ಕೆಯಿಂ ಮುದದ ಪೆರ್ಚುಗೆ ಸಂದಣಿಗೊಳ್ವಿನಂ ಪದಾ [೧೪
ಬ್ಜಮನನವದ್ಯೋಪ್ಪೆ ಮೌಳಿ ಮಣಿದಂ ಮಹಿಯಂ ತನು ಸೋಂಕೆ ಪಾಂಡವಂ

ವಚನ

ಅಂತೆಱಗಿ ಸರುಜಂ ಸಂಜೀವನಮಂ ಸವಿದಂತೆ, ಬಡವಂ ಕಡವರಂಗಂಡಂತೆ, ಕಡಲೊಳಾಟ್ವಂ ತೆಪ್ಪಮನಪ್ಪಿದಂತೆ, ಜಾತ್ಯಂಧಂ ಕಣ್ಬಡೆದಂತೆ ನಿರತಿಶಯಸಂಮದ^೪^ಮನೊಳಕೊಂಡು ಕರಾರವಿಂದಂಗಳಂ ಪಣೆಯೊಳಮರ್ಚಿ ನಿಂದು;

ಚಂಪಕ

ಪದತಳದೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ ಪರಿದಾಡಿ ಪೊದಱ್ದೆಸೆವಂಗದೇಶದೊಳ್
ಪದೆದುರದಲ್ಲಿ ಸಯ್ಪರಿದು ಮಂಜುಳಕಂಠಮನಪ್ಪಿ ವಕ್ತ್ರ ಪ
ದ್ಮದೊಳೆಡೆಗೊಂಡು ಸುತ್ತಿ ಸುಱಿದಾಡಿ ಬಱಲ್ದು ಸರಿತ್ಸುಧಾಂಶುಗಳ್
ಪುದಿದ ತದೀಯಮೌಳಿಯೊಳೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರ್ದುದು ದೃಷ್ಟಿ ಪಾರ್ಥನಾ ೧೫

ವಚನ

ಅಂತು ಸಡಗರದಿನವನನಭವನನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

---

೧ ವರಾಂ (ಯ) ೨ ಉದಾತ್ತ (ಚ) ೩ ದೇಳ್ವ (ಯ) ೪ ಸಮ್ಮುದಕ (ಯ)
* ಈ ಪದ್ಯವು 'ಯ' ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಚಂಪಕ

ಜಯ ಜಗದೀಶ ದೇವ ಜಯ ಚಿನ್ಮಯರೂಪ ಜಯಾದ್ರಿಜಾಕುಚ
ದ್ವಯಹರಿಚಂದನಾಂಕ ಜಯ ನಿರ್ಜಿತಪಾಶ ಜಯಾಗಮಾಂತಸಂ
ಚಯನುತಪಾದಪದ್ಮ ಜಯ ಭೂಧರಧರ್ಮ ಜಯಾಶ್ರಯಾಶ್ರಸಂ
ಶ್ರಯನಿಜಫಾಲನೇತ್ರ ಜಯ ನಿರ್ಜರಪೂಜ್ಯ ಜಯಾಂತಕಾಂತಕಾ ೧೬

ಉತ್ಪಲ

ಭಕ್ತಕುಟುಂಬಿ ಭಕ್ತಜನವತ್ಸಲ ಭಕ್ತಭವಾದ್ರಿಶಂಬ ಸ
ದ್ಭಕ್ತಸಹಾಯ ಭಕ್ತಸುಖಸಿಂಧುಸುಧಾಕರ ಭಕ್ತಪಾಲನೋ
ದ್ಯುಕ್ತ ನಿರೀಹ ಭಕ್ತಪರಮೋಕ್ಷದ ಭಕ್ತಮನಸ್ಸರೋಜಸಂ
ಸಕ್ತಮರಾಳ ಭಕ್ತಪರಿಷದ್ವಿಪದರ್ಣವಕುಂಭಸಂಭವಾ ೧೭

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಚಳಚಿತ್ತಂ ಜಾಡ್ಯವೃತ್ತಂ ಚಪಳಮತಿ ಮದಾಂಧಂ ಮಹಾಮೋಹಮೂರ್ಛಾ
ವಿಳಸ್ಪಾಶಾಪಾಶಬದ್ಧಂ ಕುಟಿಲನಧಮನಾದೆನ್ನೊಳಾರಯ್ಯುದೇಂ ನಿ
ರ್ಮಳಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಭಾಸ್ವದ್ಗುಣಗಣಮನುಮಾನಾಥ ಸರ್ವಾಪರಾಧಂ
ಗಳನೀಗಳ್ ತಳ್ವದೆಂತುಂ ಮಱಿ ಪೊರೆ ಪುರುಳಿಲ್ಲಿಲ್ಲವೆನ್ನೊಳ್ ಪುರಾರೀ ೧೮

ಚಂಪಕ

ಅಱಿದಱಿದುಂ ಮತಿಭ್ರಮಿತನಾದ ಮದಾಂಧಕನಾನೆ ಕಂಡು ಕಂ
ಡೆಱಗದ ಖೂಳನಾನೆ ಕುಱಿವಾನಿಸನಾನೆ ಕುಬುದ್ಧಿಯಾನೆ ಕ
ಟ್ಟೆಱಿಕೆಯ ದುಷ್ಟನಾನೆ ಮಱಿ ದೇವ ಮದೀಯಶತಾಪರಾಧಮಂ
ಮೆಱಿ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ನಿನ್ನ ಸುಗುಣೋನ್ನತಿಯಂ ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಾ ೧೯

ಕರುಣಿಸು ಕಾಲಸಂಹರ ಕಲಾಪಕಲಾಧರ ಸಾರಸತ್ಕೃಪಾ
ಕರ ಶರಣಾಗತಾದರ ಸುರಾಹಿತಭೀಕರ ಧೀರವಾರಸಾ
ಗರವಿಲಸತ್ಸುಧಾಕರ ಮಹಾಗುಣಬಂಧುರ ಶೂಲಕೃತ್ತಿ೨ಸಿಂ
ಧುರ ಕನಕಾದ್ರಿಕಂದರವಿರಾಜಿತಮಂದಿರ ಕಾಲಕಂಧರಾ ೨೦

ಉತ್ಪಲ

ದೇವ ಮಹೇಶ ದೇವರಿಪುನಾಶಕ ದೇವ ಗಣೇಶತಾತ ಮ
ದ್ದೇವ ಗಿರೀಶ ದೇವ ಜಿತಪಾಶ೩ಕ ದೇವ ಹುತಾಶಲೋಚನಾ೩
ದೇವ ಸುಭಾವ ದೇವ ೪ಸುಕಳೇವರ ದೇವ ಸು೪ಧರ್ಮಕೋಶ ಸ
ದ್ದೇವ ಮದೀಶ ದೇವ ಗರಳಾಶನೆ ದೇವ ನಗಾತ್ಮಜೇಶ್ವರಾ ೨೧

---

೧ ಪದಾ (ಜ) ೨ ಕೃತ್ತಿ (ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ) ೩–೩ ಹುತಾಶಲೋಚನಾಕ್ಷಯಾ (ಚ)
೪–೪ ವರಪಾಂಡುಕಳೇವರ (ಚ)

ಚಂಪಕ

ನಿರುಪಮಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಳಿನಮೂರ್ತಿ ನಿರರ್ಗಳಮೂರ್ತಿ ಸತ್ಯಪಾ
ಕರವರಮೂರ್ತಿ ಭದ್ರಮಯಮೂರ್ತಿ ಭವಾಮಯದೂರಮೂರ್ತಿ ಭಾ
ಸ್ಕರರುಚಿಮೂರ್ತಿ ಭಕ್ತಹಿತಮೂರ್ತಿ ಚರಾಚರಮೂರ್ತಿ ಚಂದ್ರಶೇ
ಖರವರಮೂರ್ತಿ ಚಾರುತರಮೂರ್ತಿ ಸುಮೂರ್ತಿಯ ಮೂರ್ತಿ ಶಂಕರಾ ೨೨

ಚಂಪಕ

ಪರಮ ಪರಾದಿರೂಪ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಾನ್ವಿತ ಪಾಶ[೧]ದೂರ ಚಿತ್
ಪರತರತತ್ತ್ವ ಪಾವನ[೨]ಗುಣಾಶ್ರಯ ಪಾಲಿತವಿಶ್ವ ಭಕ್ತತತ್
ಪರಪರಿಪೂರ್ಣ ಪಾವಕವಿಲೋಚನ ಪನ್ನಗಹಾರ ಸತ್ಪರಾತ್
ಪರ ಪರಮೇಶ ಪಾಲಿಸು ಪರಾಪರಮೋಕ್ಷದ ಪಾರ್ವತೀಶ್ವರಾ ೨೩

ನಿರಘ ನಿರೀಹ ನಿರ್ಭಯ ನಿರಾಶ್ರಯ ನಿಶ್ಚಲ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಲಾ
ಚರಣ ನಿರಂತ ನಿರ್ಭವ ನಿರಾಮಯ ನಿರ್ಗುಣ ನಿಸ್ತುಳಪ್ರಭಾ
ವರಣ ನಿರಂಗ ನಿರ್ಮದ[೩] ನಿರಾಕುಲ ನಿಷ್ಫಲ ನೀಲಕಂಠ ನಿ
ರ್ಜರನತ ನಿಷ್ಕಳಂಕ[೪] ಜಯಶಂಕರ ನಿರ್ಜಡ[೫] ಶಾಂಭವೀಧವಾ ೨೪

ಉತ್ಪಲ

ವ್ಯೋಮಕಚಾಭಿರಾಮ ತತಸಾಮ ಸುಧಾಮ ಸುರಾಮ ಸಜ್ಜನ
ಪ್ರೇಮ ನಿರಾಮಯಾಂಗ ಪರಭೀಮ ಸುನಾಮ ನಿಕಾಮ ನಿರ್ಜರ
ಸ್ತೋಮಲಲಾಮ ಹೇಮನಗಧಾಮ ಜಗತ್ರ್ಯಯಸಾರ್ವಭೌಮ ಸು
ತ್ರಾಮಮುಖಾಮರಾರ್ಚ್ಯ ಜಿತಕಾಮ ಸದಾ[೬]ಮಳ ಸೋಮಭೂಷಣಾ ೨೫

ತುಂಗತರಂಗಗಾಂಗಜಲಸಂಗ ಕುರಂಗಧರೋತ್ತಮಾಂಗ ನಿ
ರ್ಭಂಗ ನಿರಂಗ ರುಗ್ಜಿತಪತಂಗ ಸುಧಾಂಗ ಸುಮಂಗಳಾಂಗ ಸ
ಲ್ಲಿಂಗನಿಜಾಂಗ ಪುಂಗವತುರಂಗ[೭] ಭುಜಂಗವಿಭೂಷ ಮರ್ದಿತಾ
ನಂಗ ವಿಹಂಗರಾಜರಥದತ್ತರಥಾಂಗ ಚಿದಂಗನಾಪ್ರಿಯಾ ೨೬

ಚಂಪಕ

ಭೃತನಗಧರ್ಮ ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲ ಕಪಾಲಕರೇಶ ರೇಶಸಂ
ಗತ ಗತಕಾಮ ಕಾಮದ ಕಲಾಪಕಲಾಪ ಸಮಸ್ತಮಸ್ತಕ
ಸ್ಥಿತಪದಸಾರಸಾರಸ[೮] ಕುಮಾರಕುಮಾರ ಸದಾನ ದಾನವಾ
ಹಿತಹಿತ ದೇವದೇವ ಜಯ ವಾಗ್ವರ ವಾಗ್ವರವಂದ್ಯ ಶಂಕರಾ ೨೭

---

೧ ನಾಶ (ಯು) ೨ ಪಾಲನ (ಕ, ಜ) ೩ ನಿರ್ಮಲ (ಚ); ನಿಶ್ಚಲ (ಯು) ೪ ಳಾಂಕ (ಗ, ತ)
೫ ನಿರ್ಜರ (ಯು) ೬ ಸುಧಾ (ಗ, ತ) ೭ ಕುರಂಗ (ಚ) ೮ ಸು (ಗ, ಚ, ತ).

ಶಿವ ಭವಗಿ ಭೀಮ ಕಾಮಮದಮರ್ದಿ ಕಪರ್ದಿ ನಿತಾಂತಶಾಂತ ದಿ
ವ್ಯವರದ ಭವ್ಯಸೇವ್ಯ ಪದಕಿಂಕರಶಂಕರ ಶಂಭು ಶಾಂಭವೀ
ಧವ ಭುವನೇಶ ಪಾಶಹರ ಚಿದ್ಗುಣ ಸದ್ಗುಣನಾಥಯೂಥಬಾಂ
ಧವ ಧವಳಾಂಗಸಂಗತ ಕೃಪಾಕರ ಭೀಕರ ಕಾಲಸಂಹರಾ ೨೮

ಚಂಪಕ

ಪುರಹರ ಪೂರ್ಣ ಪುಷ್ಕರಸರಿದ್ಧರ ವಾರ್ಧರವಾಹವಂದ್ಯ ವಾ
ಸರಕರಕೋಟಿತೇಜ ವಲಯೀಕೃತಪನ್ನಗರಾಜ ರಾಜಭಾ
ಸ್ವರಶಿಖಿನೇತ್ರ ವಿದ್ರುಮಲತಾಭಜಟಾಧರ ಚಾರುಚಂದ್ರಶೇ
ಖರ ಶರಣಾಗು ಶಾಶ್ವತ ಮಹೀಧರಮಂದಿರ ಮಂಗಳಾಕರಾ ೨೯

ಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಧಿಗತಸರ್ವಾರ್ಥನಾದ್ಯಂತಶೂನ್ಯಂ
ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವತತ್ತ್ವಾಧಿಕನನುಪಮಿತಾಖಂಡಿತೈಶ್ವರ್ಯಪೂರ್ಣಂ
ಸರ್ವಾಧಾರಂ ಸ್ವತಂತ್ರಂ ಸಗುಣನಗುಣನಾತ್ಮೇಶ್ವರಂ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತಂ
ಸರ್ವೇಶಂ ದೇವ ನೀನೊರ್ವನೆ ವಿಮಲಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸತ್ಯಂ ಕಪರ್ದೀ ೩೦

ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಪಂಚಾನನದೆ ಪಡೆ[2]ದು ಮಹ್ಯಾದಿಭೂತಂಗಳಂ ತ
ಳ್ತುದ್ಯೋಗಂಬೆತ್ತು ಪಂಚೀಕರಿಸಿ ಬೆರಸುತಜ್ಜುಯ್ಯು ಭೂತಂಗಳಿಂದಂ
ಪ್ರದ್ಯೋತಾತ್ಮಾಂಗಮಂ ಮುನ್ನೆರೆಪಿ ನೆಗಟ್ಟು ತದ್ಯೋಗಮಂ ಚೇತನಾಂತ
ಶ್ಚಿದ್ವ್ಯಕ್ತಂ ಗುಪ್ತಿಯಿಂ ಪ್ರೇರಕನೆನಿಸಿದಪಯ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಿಂ ಮಹೇಶಾ ೩೧

ಮತ್ತೇಭ

ಭವವಾರಾಶಿವಹಿತ್ರಮಲ್ತೆ ಭವದೀಯಂ ದಿವ್ಯನಾಮಂ ಕೃಪಾ
ರ್ಣವ ಮಾಯಾಮಯಮರ್ದನೌಷಧಮದಲ್ ಭವ್ಯರ್ಗೆ ನಿನ್ನೀ ಗುಣ
ಸ್ತವಮೆಂತುಂ ಭವದಂಘ್ರಿಚಿಂತನಮೆ ಕೇಳ್ ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಸುಖೋ
ತ್ಸವಮಂ ಸಾರ್ಚುವ ದೂತಿ ನಿಕ್ಕುವ[3]ವಿದಕ್ಕುಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಶಂಕರಾ ೩೨

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಶ್ರುತಿಭಾವಾವಾಮಸೀಮಂತಮಣಿ ಮುನಿಮನೋಗೇಹಮಧ್ಯಪ್ರಭಾಸಂ
ಗತದೀಪಂ ಮುಕ್ತಿಕಾಂತಾಕರತಳಮುಕುರಂ ಕಾಲಘೋರಾಹಿಗಾರು
ತ್ಮತರತ್ನಂ ಭಕ್ತಚೇತೋವಿಮಳತರ[4]ಸರಃಕಂಜಮಜ್ಞಾನಸಾಂದ್ರಾಂ
ಧತಮಃಪ್ರಧ್ವಂಸಚಂಡದ್ಯುತಿ ಗಡ ಭವದೀಯಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರಾ[5] ೩೩

---

೧ ಭವ (ಚ) ೨ ಪಡೆ (ಯು) ೩ ಲಕ್ಷಣ (ಕ) ೪ ವಿಮಲತರವಿ (ಚ) ೫ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ (ಕ, ಚ, ಜ)

ಮತ್ತೇಭ

ಕ್ಷಿತಿವಾರ್ಯಗ್ನಿಸಮೀರಪುಷ್ಕರರವೀಂದ್ವಾತ್ಮರ್ಕಳೆಂದೆಂಬ ವಿ
ಶ್ರುತಮೂರ್ತ್ಯಷ್ಟಕವಾಂತು ವಿಶ್ವಮಯತಾಸಂಪತ್ತಿಯುಂ ತಾಳ್ದು ಭೂ
ರಿತಮಸ್ಸತ್ತ್ವರಜೋಗುಣಂಬಿಡಿದು ತತ್ತತ್ಕಾರ್ಯಮಂ ಮಾಡುತುಂ
ಸತತಂ ನಿರ್ಗುಣನಿರ್ವಿಕಾರನೆನಿಪಯ್ ಶ್ರೀಶೈಲಜಾವಲ್ಲಭಾ ೩೪

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ಸಕಲಾಧಿಷ್ಠಾತೃ ನೀನೇ ಪ್ರಕೃತಿಮಹದಹಂಕಾರಮುಂ ನೀನೆ ನಿತ್ಯಂ[೧]
ಸಕಲಾತ್ಮಂ ಸೂತ್ರವೈಶ್ವಾನರರಧಿಗತವಿಶ್ವಾತ್ಮನುಂ ತೈಜಸಂ ಪ್ರಾ
ಜ್ಞಕನಾದಂ ನೀನೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಮಸುಕರಣಂ ಭೂತಮುಂ ನೀನೆ ತತ್ಸಾ
ಕ್ಷಿಕಸಾಕ್ಷಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಮುಂ ಸರ್ವಮುಮೆಲೆ ಪೆಱರಾರ್[೨] ನೀನೆ ವಿಶ್ವಾಧಿನಾಥಾ ೩೫

ವಚನ

ಎಂದು ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದು ಮತ್ತಮಿರದೆ,

ಮತ್ತೇಭ

ಅತಿಕೋಪಾತುರನಾಗಿ ಮಾಳ್ಪ ತಪಮಂ ನೀಗಾಡಿ ಮುಂಬಿಟ್ಟ ಸ
ಕ್ಷತಕಾಯೋಗ್ರವರಾಹಮಂ ಸದೆದದಂ ಕೊಳ್ವಾಸೆಯಿಂದಜ್ಞತಾ
ಸ್ಥಿತಿವೆತ್ತೆಚ್ಚ ಶರಂಗಳಿಂ ಪೊಣರ್ದೆನ್ನಿಂ ದ್ರೋಹಿಯಾವಂ ಜಗತ್
ಪತಿ ನಿನ್ನಿಂ ಪೆಱನಾವನೀ ಭುವನದೊಳ್ ದೇವಂ ಕ್ಷಮಾಸಂಯುತಂ ೩೬

ವಚನ

ಎಂದು ದೈನ್ಯಂದೋಱಿ [೩]ಭಕ್ತಿಭರದಿಂ[೩] ಮುಗುಳ್ದುಂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದು ಪದಯುಗಮಂ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಪೊತ್ತು,

ಚಂಪಕ

ಮಣಿವ ಮರಲ್ದು ನೋಡುವ ಕಡಂಗುವ ಪೊಂಗುವ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪೞಿಂ
ಗಣಗುಣಿಷಾರ್ದುೞ[೪] ಸಾರ್ದುೞ[೫] ನಲವೆರ್ಚುವ ತೂಗುವ ಬೀಗಪಟ್ಟು ಸಂ
ದಣಿಗೊಳೆ ಪಾಡುಪಾಡುವ ಕರಂ ನುತಿಗೆಯ್ವ ಪದಾಬ್ಜಪೂಜೆಯಂ
ತಣಿಯದೆ ಮಾಳ್ಪ ಸಂಭ್ರಮಮದೇಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದೊ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾ ೩೭

ಹರಿವಿಧಿಮನುಮುನಿನಿಗಮೋ
ತ್ಕರಂ ಕರಂ ಕಾಣದರಸುವೀ ನಿನ್ನ ಪದಾಂ
ಬುರುಹದ್ವಯಮಂ ಕಂಡೆಂ
ಹರ ಹರ[೬] ನೆಱೆ ಧನ್ಯನಾವನೆನ್ನಿಂದನ್ಯಂ[೬] ೩೮

---

೧ ಸತ್ಯಂ (ವ) ೨ ತಾರ್ (ಕ) ೩-೩ ಭಯಭಕ್ತಿ ಭಾರದಿಂ (ಯ) ೪ ದಾರ್ದುೞ (ಜ); ವಾರ್ವೞ (ಯ) ೫ ಸಾರ್ವೞ (ಯು) ೬-೬ ನೆರೆದನ್ಯನಾವನೆನ್ನಿಂ ಧನ್ಯಂ (ಗ).

ಪುಟ್ಟೆಂದು ಸಫಲಮಾದುದು
ನೆಟ್ಟನೆ ಮದ್ವಂಶಕುಸುಮಮುಲದುರ್ದು ಪೆಱತೇಂ
ಮುಟ್ಟಿದೆನತಿಶಯಪದವಿಯ
ಬಟ್ಟೆಯನೆಲೆ ದೇವದೇವ ನೀನೊಲ್ದುದಱಿಂ ೩೯

ವಚನ

ಎಂದು ಮತ್ತಮಿಂತು ಕೃತಾರ್ಥತೆಯಂ ತಾಳ್ದು ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ವ ಪಾರ್ಥನ ಸಮುನ್ನತಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಭವಾನೀರಮಣಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನದಂದು,

ಚಂಪಕ

ಪದೆದುಮರ್ದಪ್ಪಿದಂ ಗುಹಗಜಾಸ್ಯರನಪ್ಪುವ ತೋಳ್ಗಳಿಂದೆ ಮಾ
ಣದೆ ನರನಂ ಮೃಡಂ ಪರಸಿದಂ ನಿಗಮಂಗಳ ಪೆತ್ತ ಬಾಯ್ಗಳಿಂ
ಮುದದೊಲವೆಂತೆ ಮೆಯ್ದಡವಿದಂ ವರವೀವ ಕರಾಬ್ಜದಿಂದೆ ನೋ
ಡಿದನಖಿಳಾಘಮಂ ತೆಮರ್ವ ಕಣ್ಗಳಿನಾ ನರನೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೋ ೪೦

ವಚನ

ಅಂತು[೧] ಮನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತಮಿರದೆ,

ಉತ್ಪಲ

ನಿನ್ನ ಕಟೂಕ್ತಿ ಮಂತ್ರನಿನಗೆಚ್ಚ ಶರಾವಳಿ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯಂ
ನಿನ್ನ ಸರೋಷವೀಕ್ಷಣದ ದೀಧಿತಿ ದೀಪಿಕೆಯರ್ಚನೋಚಿತಂ
ನಿನ್ನ ಧನುರ್ಲತಾಹತಿಯ ಬಾಸುಳಿ ಪೂಗಳ ಮಾಲೆಯೊಚ್ಚತಂ
ನಿನ್ನಯ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಮೆದು ಮತ್ಪದಪೂಜೆ ನಿಜಂ ಧನಂಜಯಾ ೪೧

ವಚನ

ಎಂದು ಕೃಪಾಪಾಂಗದಿನೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಇಂದು ನಿನ್ನ ವರಶರಾಸನ
ಮಿದು ಶರಮಿದು ಖಡ್ಗಮಿಂತಿದಂ ಪಿಡಿಯೆಂದಾ
ಮದನರಿಪುವಿತ್ತು ಮುಂಕೊಂ
ಡುದನಾವುದು ನಿನ್ನಭೀಷ್ಟವದನೊರೆ[೨]ಯೆಂದಂ ೪೨

ವಚನ

ಎಂದು ಮತ್ತಮಿರದೆ,

---

೧ ಎಂದು (ಗ), ೨ ನೆರೆ (ಯ).

ನರನಲ್ತೆ ಪೂರ್ವದೊಳ್ ನೀಂ
ಪರಮರ್ಷಿ[೧]ಮುಕುಂದನಂಶಸಂಭವನೆಂದುಂ
ಕರಮೆನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂತಱಂ
ನೆರೆದುದನೆಲೆ ನಿನಗೆ ಕುಡುವುದೆನಗಿದು ಪಿರಿದೇ ೪೩

ವಚನ

ಎನೆ ಮಹೋತ್ಸವಂದಳೆದು ಕೆಯ್ದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು,

ಕರುಣಿಪುದೆನಗೆಲೆ ಕರುಣಾ
ಕರ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಶಿರಃ
ಶರಮಂ ಸಮಸ್ತರಿಪುಸಂ
ಹರಮಂ ದಯೆಯಿಂದೆನುತ್ತೆ ಬೇಡುತ್ತಾಗಳ್ ೪೪

ಮತ್ತೇಭ

ಸರದೊಳ್ ಮಿಂದೆಸಗುತ್ತುಮಾಚಮನಮಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಾದಪಂ
ಕರುಹಕ್ಕೊಲ್ದೆಱಗಿರ್ದ ಗಾಂಡಿವಿಗೆ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಂ ಕೃಪಾ
ಭರಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರಮುಂ ಕರುಣಿಸುತ್ತುಂ ಮತ್ತಮುತ್ತಂ ಗುಣಾ
ಭರಣಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮುಂ ಪದೆಪಿನಿಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ದೇವವ್ರಜಂ ೪೫

ಒರೆದೇಕಾಂತದೊಳೊಲ್ಪಿನಿಂದೆ ನಿಜಭಾಸ್ವತ್ತತ್ತ್ವಮಂ ಮೋಕ್ಷದೊಂ
ದಿರವಂ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಕೆ ಸಹಾಯಂ ಮಾಣದೆನ್ನಂಶಮಾ
ದರವಿಂದಾಂಬಕನಂತಱಂ ನಿನಗೆ ಕುಂದೆಂದುಂ ವಲಂ ತೋಱದಾಂ
ತರಿಯುಂ ಗೆಲ್ದಪೆ ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕುಮೆನುತುಂ ಪೇಳ್ದಂ ಭವಾನೀಧವಂ ೪೬

ವಚನ

ಅಗಳ್ ನಿಜೇಪ್ಸಿತಲಾಭಪ್ರಮುದಿತಾಂತಃಕರಣಂ ಪುರಂದರನಂದನಂ ಪುರಹರನ ಪೊರೆಯೊಳೆಸೆವ ಕರುಣಾರಸಭರಿತೆಯಂ ಗಿರಿತನುಜೆಯಂ ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿ ನಿಂದು ಕರಾಂಜಲಿವೆರಸು[೨]

ಉತ್ಪಲ

ಮಾತೆ ಮಹೀಧ್ರಜಾತೆ ಜಗದಂಬಿಕೆ ಜನ್ಮವಿಧೂರೆ ಶಂಭುಸಂ
ಪ್ರೀತೆ ಸದಾಪುನೀತೆ ಶಶಲಕ್ಷ್ಮಕಳಾಧರೆ ಸರ್ವಲೋಕವಿ
ಖ್ಯಾತೆ ಕೃಪಾಸಮೇತೆ ಕರಖಡ್ಗನಿಕೃತ್ತಮದಾಂಧದೈತ್ಯಸಂ
ಘಾತೆ ಭೃತಾಂಗಜಾತೆ ಶರಣಾಗಮರಾರ್ಚಿತಪಾದಪಂಕಜೇ ೪೭

---

೧ ಪರಮುಋಷಿ (ಕ, ಜ) ೨ ನೆರಪಿ (ಯ)

ಮಹಾಸ್ರಗ್ಧರೆ

ತರುಣಾದಿತ್ಯಪ್ರಭಾಭಾಸುರೆ ಭವಹರೆ ಭದ್ರಾಂಗಿ ಭಕ್ತೌಘರಕ್ಷಾ
ಕರೆ ಕಾರುಣ್ಯಾರ್ದ್ರನೇತ್ರಾಂಚಲೆ ಕಲಿಕಲುಷಧ್ವಾಂತವಿಧ್ವಂಸಸಾಮೋ
ತ್ಕರೆ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯೆ ವಿದ್ಯಾಮಯಿ ವಿವಿಧಮಹಾಭೂತಿಸಂಯುಕ್ತೆ ವಿಶ್ವಂ
ಭರೆ ವೇದಸ್ತುತ್ಯಲೀಲಾಧರೆ ಪೊರೆ ಸತತಂ ಸತ್ಯವಾಣೀ ಮೃಡಾಣೀ ೪೮

ಚಂಪಕ

ಕಮಲಭವಾಂಡಕೋಟಿಗಳನೇಕನಿಜಾಂಶ೧ದೆ ಪೆತ್ತು ಮೋಹವಂ
ಪ್ರಮುದದಿನೋವಿ ಚಿದ್ಗಗನರೂಪದಿನಾಂತರಬಾಹ್ಯದೊಳ್ ಸಮ
ಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಸುಂಕಿ ಸಂಹರಿಸುತಂತ್ಯದೊಳದ್ವಯಮಾದ ಬೊಮ್ಮದೊಳ್
ಸಮರಸವಾಳ್ದ ನಿನ್ನಿರವನಾರ್ ಸಲೆ ಪೇಳ್ವರೊ೨ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೪೯

ವಚನ

ಎಂದು ಸಂದಣಿಪಾನಂದದಿಂ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ವ ಕರ್ಣರಿಪುವನಪರ್ಣೆ ಪೂರ್ಣ ಕೃಪೆಯಿನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಉತ್ಪಲ

ಬಾರೆಲೆ ಪದ್ಮಲೋಚನನ ಮಯ್ದುನ ಪಾಂಡವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿವಿ
ಸ್ತಾರಮಿದತ್ತು ದೆನ್ನ ಬಗೆಗುತ್ಸವಮಂ ಪಿಡಿ ಕೊಟ್ಟಪೆಂ ಭವದ್
ವೈರಿನಿಕಾಯಮಂ ಕ್ಷಣದೊಳೆರ್ದೆಪ ಬಾಣಮನೆಂದು ಸದ್ಗುಣಾ
ಧಾರೆ ಧರಾಧರೇಂದ್ರಸುತೆಯಿತ್ತಳುದಾರತರಾಂಜನಾಸ್ತ್ರಮಂ ೫೦

ಚಂಪಕ

ಮೊದಲೊಳದೊಂದು ಪತ್ತು ತುಡುವಲ್ಲಿ ಶತಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಸಿರಂ೩
ಪದಮಿಡುವಲ್ಲಿ ವೈರಿಶರಸಂಹತಿಯಂ ತಱಿವಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಮ
ಗ್ಗದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಸಮರಾಂಕಣದೊಳ್ ಗಣನಾವಿಹೀನಮ
ಪ್ಪುದು ರಿಪುವೃಂದಮಂ ತವಿಸಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಯ್ದುಗುಮೀ ಮಹಾಶರಂ ೫೧

ಎಂದೊರೆದು ಕರುಣಿಸುತೆ ಗಿರಿ
ನಂದನೆ ಭುವನೈಕಮಾತೆ ಜಯಮಂ ಪಡೆ ನೀಂ
ಕಂದ ಸಮರಾಂಗಣದೊಳೆನು
ತಂದಮರರ್ ಪೊಗಟೆ ಪರಸಿದಳ್ ಗಾಂಡಿವಿಯಂ ೫೨

---

೧ ಜಾಂಗ (ಚ) ೨-೨ ನಾನರಿವರ್ ಸಲೆ (ಯ) ೩ ಸಾವಿರಂ (ಚ)

ಉತ್ಪಲ

ಅಂಬರದೊಳ್ ಜಯಧ್ವನಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದತ್ತು ಪೊದಟ್ಟು ಘೆಯ್ಯುಘೇ
ಯೆಂಬ ರವಂ ಸುರಪ್ರಕರದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿತ್ತು ಮಹಾನಕಸ್ವನಾ
ಡಂಬರವೊಪ್ಪೆ ಸೂಸಿದುದು ಪೂಮಱಿ ಶಂಕರನಂಘ್ರಿಯೊಳ್ ಸಹ
ಸ್ರಾಂಬಕಸೂನುಗಾದುದು ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿ ಭವಂ ಮಹೋತ್ಸವಂ ೫೩

ಮತ್ತೇಭ

ಶಿವಪಾದಾಬ್ಜದ ಸೋಂಕಿನಿಂ ವಿಮಳತೇಜಃಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚೆ ಪೊ
ಣ್ಮಿಮ ಮಂದಸ್ಮಿತಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕೆ ಪೊದಟ್ಟಾಸ್ಯೇಂದು ಕಣ್ಗೊಪ್ಪೆ ಕಾಂ
ತಿವಿಶೇಷಸ್ಫುಟಫುಲ್ಲಲೋಚನಯುಗಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾ
ರವಿರಾಜತ್ತನು ಗಾಡಿವೆತ್ತು ಮೆಱೆದಂ ಗಾಂಡೀವಚಾಪಾಯುಧಂ ೫೪

ವಚನ

ಅಂತೆಸೆದಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್,

ಮತ್ತೇಭ

ಸುರಲೋಕಕ್ಕಿರಥೆಯ್ದಿ ನಿರ್ಜರವರಂಗಾನಂದಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಸಾ
ದರವುಲ್ಲಿಂ ಬಱಿಕೆಯ್ದಿ ಧರ್ಮತನಯಂ ಮುಂತಾದ ಭಾಸ್ವತ್ಸಹೋ
ದರರೊಳ್ ನೀಂ ಬೆರೆದಾಂತ ವೈರಿಗಳನೆಮ್ಮೀ ಬಾಣದಿಂ ಗೆಲ್ದು ಭಾ
ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನಾಳ್ವುದೆಂದು ಗಿರಿಶಂ ಬೀಱಿಟ್ಟನಾ ಪಾರ್ಥನಂ ೫೫

ವಚನ

ಅಂತು ಬೀಱಿಟ್ಕೊಡಲೊಡನೆ ಮೃಡನಡಿಗಳ್ಗೆ ಪೊಡವಿಯೊಡಲೊರಸೆ ಪೊಡೆ ಮಟ್ಟು, ಮೃಡಾಣಿಗೋರಂತೆಱಗಿ, ಗುಹಗಣಪಾದಿಗಳ್ಗೆ ಮಣಿದು, ಗಣವರರ್ಗೆ ಕುಂಬಿಟ್ಟು, ದಿವಿಜೇಂದ್ರರಂ ಬಲವಂದು, ವಿನಯವಿನಮಿತನಾಗಿ ತತ್ಕಾರುಣ್ಯಂ ಬಡೆದು;

ಉತ್ಪಲ

ಜಾನಿಸುತಾದ್ರಿಜಾಪತಿಯ ಪಾದಪಯೋಜಮನೆತ್ತಲೆಯ್ದಿದಂ
ಭೂನುತಶೌರ್ಯನರ್ಜುನನವಂ ಪ್ರಮಥಾಮರರೊಂದುಗೂಡಿ ದಿ
ವ್ಯಾನಕರಾವಮುಣ್ಮೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರನನೇಱಿ ನಿಜಾಂಗಕಾಂತಿಯಿಂ
ಭಾನುಕರೋತ್ಕರಂ ಮಸುಳೆ ಬಾನ್ಗಡರ್ದೆಯ್ದಿದನೆತ್ತಲೀಶ್ವರಂ ೫೬

ರಂಭೆಯು ಲಾಸ್ಯಮಿಂಬುವಡೆದೊಪ್ಪಿರೆ ಮುಂಗಡೆಯೊಳ್ ವೃಷಧ್ವಜಂ
ಕುಂಭಿನಿ ನೋಟ್ಪಿನಂ ಮಿಳಿರೆ ಕೀರ್ತಿಸುತೆತ್ತಿರೆ ಚಂಡಕೀರ್ತಿ ಸಂ
ರಂಭದೆ ವಾಣಿಯುಂ ರಮೆಯುಮಿರ್ದೆಸೆ ಢಾಳಿಸೆ ಚಾಮರಂಗಳಂ
ಶಾಂಭವಿ ಜೆನ್ನನೆತ್ತಿರೆ ವಿಲಾಸದೆ ಬಂದನಹೀಂದ್ರಭೂಷಣಂ ೫೭

ವಚನ

ಅಂತೆಲ್ಲಿಂದು ಪರಮಸಂಭ್ರಮದಿನಗಣಿತಮಣಿಗಣಗ್ರಥಿತ ಮುಕುರಮಕರ ತೋರಣದಿನೋರಣಂಬಡೆದೆತ್ತಿದ ಕನಕಕೇತನಂಗಳಿಂ ಕತ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆಯಿಂ ಕುಂಕುಮದ ಕಾರಣೆಯಿಂ ಬಿಡುಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂ ಕೆದರ್ದ ಸುರಕುಜದಲರ ಪೂವಲಿಗಳಿಂ ಸಿಂಗರಂಬೆತ್ತ ರಾಜವೀಥಿಗಳಿಂ ಮಂಗಳತರಮಾಗಿ ಕಣ್ಗೊಳಿಪ ನಿಜ ರಾಜಧಾನಿಯೆನಿಪ ಕೈಲಾಸ[೧]ಪುರವರಮಂ[೧] ಪೊಕ್ಕು, ರತಿ ಪಲರೂಪಾಂತಂತೆಸೆವ ಸುರಸುದತಿಯರ್ ಕಳಸಕನ್ನಡಿವಿಡಿದಿದಿರೆಲ್ತಿರೆ ಮನ್ನಣೆಯ ರುದ್ರಕನ್ಯೆಯರ್ ಶುಭರವದಿಂ ಪೊಂಬರಿಯ[೨]ಣಂಗಳಂ ಪಿಡಿದು ತೊಳತೊಳಪ ರನ್ನದಾರತಿಗಳಂ ಬೆಳಗೆಯುಂ ಮುರಾಂತಕಂ ಮುಂಬರಿದು ಕೆಯ್ಗುಡೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಿಂದವತರಿಸಿ, ಕುಬೇರಂ ಸಾರ್ಚಿದ ರನ್ನವಾವುಗೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ, ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ಜಯರವ ಮುಖರಮುಖಂ ಚತುರ್ಮುಖಂ ನಿಜಕೀರ್ತಿಯನುಗ್ಘಡಿಸಿ ಪೊಗಳ್ತೆ ಸಡಗರಂ ಮಿಗೆ ಮಡದಿಯೊಡನೆಲ್ಲಿಂದು ಸಭಾಮಂಟಪಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಮಣಿಪೀಠಮನಲಂಕರಿಸಿ ಗಾಡಿಯಿಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು, ಸಮಸ್ತಸುರವಿಸರಂ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ನೆರೆದುಚಿತ ಸ್ಥಾನದೊಳ್ ನಿಂದೋಲಗಿಸೆ, ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ಸರ್ವರ್ಗೆ ಸಕಲವರಪ್ರದನೆನಿಸಿ ಪೆರ್ಮೆವೆತ್ತು;

ಮತ್ತೇಭ

ಪರಮಾನಂದ[೩]ಮಯಂ ಪ್ರಸ[೩]ನ್ನವದನಂ ಪದ್ಮಾಪ್ತಕೋಟಿಪ್ರಭಾ
ವರಣಂ ಪನ್ನಗಭೂಷಣಂ ತ್ರಿಭುವನಾಧೀಶಂ ತ್ರಿತತ್ವಾತ್ಮಕಂ
ನಿರಘಂ ನಿಶ್ಚಲನಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮಹಿಮಂ ಗೌರೀಶನೊಪ್ಪಿರ್ದನ
ಚ್ಚರಿವೀಱುತ್ತಖಿಳರ್ಗೆ ಸಂತತಕೃಪಾರತ್ನಾಕರಂ ಶಂಕರಂ ೫೮

ಪದಿನಯ್ದನೆಯಧ್ಯಾಯಂ

ಪದಿನಯ್ದನೆಯಧ್ಯದೆನಿಸುವ
ಮದನಾರಿಯ ಶಬರಲೀಲೆಯಂ ವಸ್ತುಕಮಾ
ರ್ಗದೊಳ[೪]ರೆದೆಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದು
ಸದಮಳಮೃಡಭಕ್ತರೆನಿಪ ವಿಬುಧರ್ ಧರೆಯೊಳ್ ೫೯

ನೆರೆದೀರೇಕಾದಶವರ್ಷದ
ಹರಯದೊಳ್ಭವಪ್ರಸಾದಬಲದಿಂ ಕವಿತಾ
ತರುಣಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ
ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ವರಯಿಸಿರ್ದಳೆಂದೆನೆ ವಿಬುಧರ್ ೬೦

೧-೧ ಪುರವಂ (ಯ) ೨ ಬರಿಯಾ (ಚ) ೩-೩ ಮಯಪ್ರಸ (ಚ)
೪ ಪರಯ (ಚ); ಹರೆಯ (ಯ).

ಚಂಪಕ

ಬಹುತರಜನ್ಮಕೋಟಿಗಳೊಳಾರ್ಜಿಸಿದುತ್ತಮಪುಣ್ಯದೇಟಿಯಿಂ
ಮಹಿಯೊಳೆ ಸತ್ಕವಿತ್ವದಿವಿಷನ್ಮಣಿ ಸಾರ್ಗುಮುದೀಗುಮದ್ಭುತಾ
ವಹಸುಖಮಂ ಲಸತ್ಕವಿಗೆ ಸಾರ್ಚುಗುಮುಜ್ಜ್ವಳಕೀರ್ತಿಯಂ ಸದಾ
ಮಹಿತಪದಾರ್ಥಮಂ ಕುಡುಗುಮೀಶ್ವರನೊಲ್ಮೆಯನುಂಟುಮಾಡುಗುಂ ೬೧

ಉತ್ಪಲ

ಸಕ್ಕದಗಬ್ಬಮಂ ಮಿಸುಪ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಮನೊಲ್ದು ಕೋವಿದರ್
ಚೆಕ್ಕಸಮುತ್ತು ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗಟುತ್ತಿರೆ ಸಂಭುಕೃಪಾವಶೇಷದಿಂ
ಮೊಕ್ಕಳಮಾಗೆ ಸರ್ವರಸಮೊಪ್ಪಿರೆ ಪೇಳ್ದನಶೇಷಕಾವ್ಯಬೃಂ
ದಕ್ಕದು ಸಾರಮೆಂದೆನೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನದೇಂ ಪ್ರಗಲ್ಭನೋ ೬೨

ಚಂಪಕ

ಪ್ರವಿಮಳರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸಮಹಾಕೃತಿಯಂ ವೃಷಾಧಿರಾ
ಜವಿಜಯಸತ್ಪ್ರಬಂಧಮುಮನೊಪ್ಪುವ ಕನ್ನಡದಿಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದಂ
ಭುವನವಿನುತ್ಯಮಾಗೆ ಕವಿಕರ್ಣರಸಾಯನವೆಂಬ ಕಬ್ಬಮಂ
ಪ್ರವಿತತಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯೊಳೊಡರ್ಚಿದನಲ್ತೆ ಷಡಕ್ಷರಾಹ್ವಯಂ ೬೩

ಗದ್ಯ

ಇದು ನಿಖಿಲ[1]ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿವಲಿಂಗ ತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರಸರಸಸಜ್ಜನ[2]ಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಚಕ್ಷಣ[3] ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರದೇವ ವಿರಚಿತಮಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲಾ ಕಥನವಿಪುಳಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಶಂಕರ[4]ಪ್ರಸನ್ನತಾವರ್ಣನಂ[4]
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ.

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀ

೧ ಸಮಸ್ತ (ಚ, ಜ) ೨ ಸರಸಜನ (ಯ) ೩ ವಿಶಾರದ (ಯ) ೪–೪ ಪ್ರಸನ್ನವರ್ಣನಂ (ಗ, ಚ, ತ, ಜ)

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೧

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ

[ಆ = ಆಶ್ವಾಸ, ಪ = ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ, ಪು = ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ]

ಆರಂಭದ ಶಬ್ದಗಳು	ಆ.	ಪ.	ಪು.
ಈ			
ಈತಂ ನರನಕ್ಕುಮೊ	೪	೯೭	೭೯
ಉ			
ಉದಯಿಸಿ ತೋರ್ಪ	೨	೩೦	೨೬
ಉರುಳಿಂಗಾಕಾರದಿಂ ನೀನಿರೆ	೨	೨೧	೨೫
ಉಱಿದು ಪುಳಿಂದಿನೀವಿಹಿತ	೫	೧೩	೮೯
ಉಱಿವೆಳಗು ಸಂಜೆ	೪	೧೧೪	೮೨
ಎ			
ಎಚ್ಚಂಬುಗಳವು	೪	೧೭	೬೩
ಎಚ್ಚೊಡಿಳೆಯುದಿರೆ	೪	೨೨	೬೪
ಎತ್ತಣ ಬನಮೆತ್ತಣ ಕಿಟಿ	೪	೯೬	೭೮
ಎನಿತಂ ತಾನೆಚ್ಚ	೪	೫೫	೭೧
ಎನೆ ನಸುನಕ್ಕು ಮಾರರಿಪು	೪	೩೦	೬೬
ಎಂದವನುಕ್ತಿಯುಂ	೪	೩೨	೬೭
ಎಂದಿಂತು ಚಿಂತಿಸುತೆ	೪	೧೩೬	೮೫
ಎಂದೊರೆದು ಕರುಣಿಸುತೆ	೫	೫೨	೯೬
ಎನ್ನ ಭುಜಾಗ್ರವಿಕ್ರಮಕೆ	೪	೮೬	೭೭
ಎನ್ನಾಳ್ದಂ ನೀನಿರುತಿರೆ	೪	೧೦೫	೮೦
ಎರಡುಂ ಕಡೆವಾಯೊಳ್	೩	೪೪	೫೫
ಎಲೆ ಎಲೆ ಪಂದಿ ಪಂದಿ	೪	೬	೬೧
ಎಲೆ ಗಿರಿಜಾತೆ ನೋಡಿವನ	೪	೬೬	೭೩
ಎಲೆ ಗೊರವ ಚಾಪ	೪	೬೩	೭೨
ಎಲೆ ಶಬರ ಕಾಡ ಬಡನರಿ	೪	೨೭	೬೬
ಎಲೆ ಶಬರ ನಿನ್ನ	೪	೪೯	೭೦
ಎಲ್ಲಂದದಿನಾಹವದೊಳ್	೪	೯೪	೭೮
ಎಳನೇಸಱ ಬಿಂಬದ	೫	೪	೮೭
ಎಳಮುತ್ತಿನ ಶಂಖದ	೫	೭	೮೮
ಎಳವಳಿಕಿನ ಬೆಳ್ವೆಳಗಂ	೫	೩	೮೭
ಎಳವೆಱೆಯಾಂತ	೧	೭೬	೧೪
ಏ			
ಏನಾದೊಡೇನೊ ನಿನ್ನ	೪	೩೫	೬೭
ಒ			
ಒಕ್ಕುದು ನೆತ್ತರ್ ಬಾಯಿಂ	೪	೮೮	೭೭
ಒಡಲಂ ಪುತ್ತಡರ್ದೆತ್ತಲುಂ	೨	೬೯	೩೬
ಒದೆದಿಳೆಯುಂ ಪುಟಂ ನೆಗೆದು	೩	೫೪	೫೭
ಒದೆದು ಧರಿತ್ರಿಯಂ	೪	೧೬	೬೩
ಒದೆದೆಡೆಗೊಂಡ ಬಿಲ್ಲ	೪	೪೨	೬೮
ಒರಸೆ ಕರಿಕಟದ ಮದದಿಂ	೩	೩೮	೫೪
ಒರೆದೇಕಾಂತದೊಳೊಲ್ಪಿನಿಂದೆ	೫	೪೬	೯೫
ಒಳಗೊಳಗಬಿಲ್ದು	೪	೯೨	೭೮
ಒಳಸೋರ್ದುದು ಶಾಂತಿರಸಂ	೪	೩೭	೬೮
ಕ			
ಕಟಕಿಯಿದೇಂ ಪುಳಿಂದ	೪	೩೩	೬೭
ಕಂಡನಖಂಡಪುಷ್ಪಭರ	೪	೧೧೦	೮೧
ಕನಕಕ್ಷ್ಮಾಧರವಪ್ರದೊಳ್	೧	೭	೨
ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆವ	೧	೭೧	೧೩
ಕಮಲಭವಾಂಡಕೋಟಿಗಳ	೫	೪೯	೯೬
ಕರಜಪಮಾಲೆಯೆತ್ತ	೨	೮೨	೩೮
ಕರದೊಳ್ ಕನಕಚಾಮರಂ	೧	೭೮	೧೫
ಕರಮೊಸೆದತ್ತು ದೇವನಗದಿಂ	೨	೩೬	೨೮
ಕರಿ ಕೇಸರಿಯುಂ ಕೆಣಕಿದ	೪	೨೯	೬೬
ಕರಿಗೆ ಕರಾಗ್ರಮುಂ	೩	೪೭	೫೫
ಕರಿದೈತ್ಯಧ್ವಂಸಿ	೨	೨೩	೨೫
ಕರಿಯ ಗುರುಕುಂಭಮಂ	೩	೬೦	೫೮
ಕರಿರಿಪು ಮತ್ಸರಂ	೩	೨೮	೫೦
ಕರುಣಿಪುದೆನಗೆಲೆ	೫	೪೪	೯೫
ಕರುಣಿಸು ಕಾಲಸಂಹರ	೫	೨೦	೯೦
ಕರೆಗಣ್ಮುವ ಸುಖಜಲ	೨	೨೪	೨೫
ಕಲಹಂ ತಕ್ಕುದೆ	೪	೧೨೪	೮೩
ಕಳಕಂಠಂಗಳ ಬಗ್ಗಣೆ	೨	೪೫	೩೨
ಕಾದುವ ಕೆಯ್ದು	೪	೬೭	೭೩
ಕಾಮನ ಸಾಮಜಂ	೨	೪೬	೩೨
ಕಿನ್ನರಿಯಿಂಚರಂ	೨	೪೦	೨೯
ಕಿವಿಗಮುದಾರ್ಗೆ	೧	೧೦	೩
ಕುಡಿದಂ ಕುಂಭಜ	೧	೩೧	೬
ಕುಡಿಮಿಂಚಂ ತಳ್ತು	೨	೮	೨೨
ಕುಡಿವಾಲಂ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್	೩	೬೨	೫೮
ಕುಲಗಿರಿಯುಗ್ಮಮಾಳ್ದ	೪	೭೨	೭೪
ಕುಲಗಿರಿ ಸಂಚಲಿಸಿದೊಡಂ	೪	೬೮	೭೩
ಕುಲಿಶಧರಂ ಧನಂಜಯ	೩	೨೦	೪೯

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ೨

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿಯ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳ ಕೋಶ

[**ಸೂಚನೆ:—** ಪ್ರತಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಂಕೆಗಳು ಆಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂಕೆಯ ಮುಂದೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬರುವ 'ವ' ಎಂಬುದು ಆ ಪದ್ಯದ ಮುಂದಿನ ವಚನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.]

ಅ

ಅಂಶು—ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ ೧, ೬೧
ಅಕ್ಷರ—ನಾಶರಹಿತವಾದ ೧, ೪
ಅಖರ್ವ—ಬಹಳ ೪, ೨
ಅಗಾಹಿತರತ್ನ—ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿ ೩, ೧೧
ಅಗಿ—ಬೆದರು ೧, ೩೮
ಅಗುರ್ವಿಸು—ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡು ೪, ೯
ಅಗ್ಗಿಮೊಗ (ಸಂ. ಅಗ್ನಿಮುಖ)—ದೇವತೆ ೫, ೯
ಅಚ್ಚರಿ—೧ (ಸಂ) ಅಪ್ಸರಾ; ೨ (ಸಂ) ಆಶ್ಚರ್ಯ ೧, ೪೫
ಅಚ್ಚಿಗ—ವಿಸ್ಮಯ ೪, ೧೭
ಅಜಸ್ರಂ—ಯಾವಾಗಲೂ ೧, ೭
ಅಂಜನ—ಕಾಡಿಗೆ ೫, ೫
ಅಟ್ಟೆ—ತಲೆಹರಿದ ದೇಹ, ಮುಂಡ ೪, ೧೬
ಅಡಗು—ಮಾಂಸ ೩, ೩೯; ಯೋಗ್ಯತೆ ೪, ೪೫
ಅಡರ್ಪು—ನೆಲೆ, ಆಶ್ರಯ ೧, ೮೧ ವ
ಅಣಿಯರಂ—ಅತಿಶಯವಾಗಿ ೧, ೨೫
ಅಂಡಲೆ—ಕಾಟ ೧, ೫೨
ಅಂಡುಗೊಳ್—ಸಮೀಪಿಸು ೪, ೬ ವ
ಅಣ್ಪು—ಲೇಪನ ೩, ೧೬
ಅಣ್ಮು—ಪೌರುಷದೋರಿ ೪, ೩೯
ಅಧಿಜ್ಯ—ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ೪, ೨೪
ಅಧ್ವರಿ—ಹೋಮಮಾಡುವವ ೨, ೪೮
ಅನಂತರತ್ನ (ಅನಂತ—ಆಕಾಶ)—ಸೂರ್ಯ ೧, ೧೩
ಅನವದ್ಯ—ದೋಷರಹಿತ ೪, ೧೧೮
ಅನಾಮಯ—ಶುದ್ಧ, ಶಿವ ೨, ೯೮
ಅನಿಶಂ—ಯಾವಾಗಲೂ ೧, ೩೭
ಅನೋಕಹ—ಮರ ೧, ೫೧
ಅಂತುಱಿಂ—ಅದುದರಿಂದ ೫, ೪೬
ಅಪಾಂಗ—ಕಡೆಗಣ್ಣು ೨, ೩
ಅಭಿಷಂಗ—ಬೈಗುಳು ೪, ೧೭ ವ
ಅಭ್ಯರ್ಹಿತ—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ೪, ೧೧೮
ಅಮರ್ದಾಗು—ಸರಿಯಾಗು ೧, ೧೦
ಅಮರ್ದುಗೆಯ್ಯ—ಅಮೃತಕಿರಣಗಳುಳ್ಳವ, ಚಂದ್ರ ೨, ೩೪
ಅಮೃತ—(೧) ಹಾಲು; (೨) ನೀರು ೧, ೩೩
ಅರಿದು—ಅಶಕ್ಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ೪, ೫೩
ಅರ್ಗಳ—ದೊಡ್ಡ ೩, ೬೧
ಅರ್ಜುನ—(೧) ಬಿಳಿಯ; (೨) ಅರ್ಜುನನೆಂಬ
ಅರ್ದಿತ—ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೧, ೫
ಅರ್ದಿಸು—ತಡೆ, ಸೋಲಿಸು ೨, ೯೦
ಅಲಂಪು—ಸೊಗಸು, ವಿಭವ ೧, ೨೮
ಅಲೆ—ಅಲುಗಾಡಿಸು ೧, ೪೭
ಅವಗಾಹಂ—ಮುಳುಗಿ ೨, ೧೦೦
ಅವ್ವಳಿಸು—ಅಡರು ೪, ೮
ಅಸವಸ—ಅವಸರ ೧, ೪೦
ಅಹೀನ—(೧) ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ, ಹಾವಿನ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ; (೩) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ೧, ೧
ಅಹೀಂದ್ರ—ದೊಡ್ಡ ಹಾವು ೨, ೫೫
ಅಳಱ್—ಅಂಜು ೨, ೮
ಅಳಲ್—ದುಃಖ ೧, ೩೧
ಅಳವಾಱು—ಶಕ್ತಿಗುಂದು ೧, ೪೪

ಅಳವಿಗಳಿದ–ಅಳತೆಮೀರಿದ ೧, ೭೯ವ
ಅಳಿಕ–ಹಣೆ ೧, ೮೧ ವ
ಅಳುಂಬ–ಅತಿಶಯ ೪, ೧೨
ಅಳುರ್–ಆವರಿಸು, ತುಂಬು ೫, ೧೦
ಅಳುರ್ಕೆ–ಹೆಚ್ಚಳ, ಅಧಿಕ್ಯ ೧, ೬
ಅಳ್ಳಿಱಿ–ನಡುಗಿಸು ೪, ೯೦
ಅಟ್ಕಱ್–ಪ್ರೀತಿ ೨, ೮೪

ಆ

ಆದಂ–ಅಧಿಕವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೪, ೭೦
ಆನಕ–ತಮಟೆ, ಮದ್ದಳೆ ೩, ೨೨
ಆಭೀಳ–ಕಠಿಣ, ಭಯಂಕರ ೨, ೮೬
ಆಮ್ನಾಯ–ವೇದ ೨, ೮೫
ಆಂಪ–ಎದುರಿಸುವ ೪, ೩೪
ಆರ್–ಗಟ್ಟಿಯಾಪಿ ಒದರು ೪, ೧೪
ಆರಯ್–ಪರೀಕ್ಷಿಸು, ವಿಚಾರಿಸು ೪, ೨೪ ವ
ಆರ್ಪು–ಪರಾಕ್ರಮ, ಸಾಹಸ ೪, ೧೦
ಆಲವಾಲ–ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರು ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟೆ ೧, ೩೫
ಆವಿಲ–ಮಲಿನ ೫, ೧೮
ಆಶಯ–ಭಾವ, ಮನಸ್ಸು ೪, ೧೦೩
ಆಶುಗಮಿತ್ರ–ಬೆಂಕೆ ೨, ೯
ಆಶ್ರಯಾಶ–ಬೆಂಕೆ ೫, ೧೬
ಆಹವ-ಯಜ್ಞ ೪, ೫೬
ಆಳ್ವರಿ–ಅಗಳ್ತೆಯಮೇಲಿನ ಗೋಡೆ ೧, ೫೧

ಇ

ಇಟ್ಟೆಡೆ–ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳ ೪, ೨೩
ಇಡಿಕಿಱಿ–ತುಂಬು, ತೀವು ೪, ೧೧೨
ಇಂದ್ರಗೋಪ–ಹೊನ್ನೆಯ ಹುಳು ೨, ೪೨ ವ
ಇಂಬು–ಸ್ಥಾನ ೨, ೪೨ ವ

ಈ

ಈಡಿಱಿ–ಕೊಂಬಿನಿಂದ ತಿವಿ ೧, ೩೩
ಈಂಟು–ಕುಡಿ ೧, ೭

ಉ

ಉಚ್ಚಳಿಸು–ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪಾರಾಗು ೪, ೧೭
ಉಟಜ–ಪರ್ಣಶಾಲೆ ೨, ೭೪
ಉತ್ಕರ–ಸಮೂಹ ೧, ೩೫
ಉತ್ತಮಾಂಗ–ತಲೆ ೧, ೧೦೯
ಉತ್ಸಂಗ–ತೊಡೆ ೧, ೧
ಉದ್ಗಮ–ಹೂ ೨, ೪೧
ಉಪಾಯನ–ಕಾಣಿಕೆ ೨, ೪೨ ವ
ಉರರೀಕರಿಸು–ಸ್ವೀಕರಿಸು ೧, ೧೪
ಉರ್ಬಟೆ–ಶೌರ್ಯಾತಿರೇಕ ೪, ೬೫
ಉರ್ವಿ–ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ೪, ೬೭
ಉಲ್ಬಣ–ಬಲವಾದ ೧, ೨೧
ಉಳ್ಕು–ಮಿಂಚು, ಹೊಳೆ, ೧, ೪೬
ಉರಿಹತ್ತು ೪, ೭೧
ಉಳ್ಳಲರ್–ಅರೆಬಿರಿದ ಹೂ ೧, ೫೧

ಋ

ಋಕ್ಷ–(೧) ಕರಡಿ (೨) ನಕ್ಷತ್ರ ೩, ೨೯

ಎ

ಎಕ್ಕಲ–ಕಾಡಹಂದಿ ೪, ೫
ಎಟ್ಟು–ನಿಲುಕು ೪, ೩೫
ಎಡ್ಡಮಾಗು–ಶೋಭಿಸು ೩, ೭
ಎಂಟಡಿ–ಶರಭ ೨, ೬೫
ಎರೆ–ಬೇಡು ೫, ೪೩
ಎಱಕ–ಬೀಳುವಿಕೆ, ಅವಮಾನ ೪, ೮೯
ಎಸಕ–ಕಾರ್ಯ ೪, ೭೬
ಎಳವಿ–ಸರಿಗೊಳಿಸಿ ೨, ೫೦
ಎಳಸು–ಆಸೆಮಾಡು ೪, ೬೯

ಐ

ಐಳಿದಂಗೆಯ್–ನಿಂದಿಸು, ತಿರಸ್ಕರಿಸು ೪, ೩೦ ವ

ಒ

ಒಚ್ಚತಂ–(೧) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, (೨) ಸಂತೋಷದಿಂದ ೨, ೮೯; ಆಶೆಮಾಡಿ
ಒಟ್ಟಜೆ–ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ ೪, ೬ ವ
ಒಱಲ್ದು–ಪ್ರೀತಿಪಟ್ಟು ೨, ೪೬

ಒಲ್–ಪ್ರೀತಿಸು, ಇಚ್ಛಿಸು, ೧, ೧೮
ಒಸಗೆ–ಉತ್ಸವ, ಸಂತೋಷ ೨, ೪೨ ವ
ಒಳಱು–ಆರ್ಭಟಿಸು, ಗರ್ಜಿಸು, ೪, ೬೦
ಒಳ್ಪರಿಜು (ಒಳ್+ಪರಿಜು)–ಸುಂದರ ಕಾಯ ೫–೯

ಓ

ಓಲ (ಓಲಾಡುವಿಕೆ)–ತೂಗಾಟ; ಸಂತೋಷ ೧, ೪೩
ಓವು–ರಕ್ಷಿಸು, ಕಾಪಾಡು ೧, ೨೫
ಓಸರಿಸು–ಹಿಂದೆಗೆ ಓರೆಯಾಗು ೪, ೫೯

ಔ

ಔರ್ವ–ಬಡಬಾಗ್ನಿ ೧, ೩೦

ಕ

ಕಂಕೇಲ್ಲಿ–ಅಶೋಕೆ ೨, ೪೨ ವ
ಕಜ್ಜಲ–ಕಾಡಿಗೆ ೩, ೧೮
ಕಟಿ–ಹಣೆಯ ಮುಂಭಾಗ ೨, ೫೯
ಕಟಕ–೧) ಕಡಗ ೨) ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲು ೧, ೧; ಹೆದೆ ೩, ೫೨; ಕುಂಡಲ, ಕಡಗ ೪, ೧
ಕಟಕಿ–ಅಪಹಾಸ್ಯ ೪, ೩೩
ಕಟ್ಟೞಿಕೆಯ–ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೫, ೧೫
ಕಟ್ಟುವಗ್ಗ–ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗ ೪, ೧೩೫
ಕವಂಗಿ–ರಭಸದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ೧, ೨೯
ಕಡಂಗು–ಪ್ರಯತ್ನಿಸು, ಉತ್ಸಾಹಪಡು ೧, ೨೯
ಕಡವರ–ನಿಧಿ ೫, ೧೪ ವ
ಕಡೆಗಣ್ಚು–ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡು ೧, ೨೯
ಕಣ್ಬೊಲಂದಪ್ಪು–ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗು ೩, ೩೫ ವ
ಕತ–ಕಾರಣ, ನೆವ ೪, ೬೯
ಕದಿರ್–ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ ೧, ೪೫
ಕನಲ್–ಸಿಟ್ಟಾಗು ೨, ೪೨ ವ
ಕಬಂಧ–(೧) ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು (೨) ಮುಂಡ ೨, ೫೨
ಕಮಲಾಕರಹಿಮಕರ–ಸರೋವರವೆಂಬ ಚಂದ್ರ ೨, ೪೨ ವ
ಕಂಪಿಡಿದ–ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ೨, ೩೯
ಕಂಬಲಾಶ್ವತ–ಕಂಬಲ–ಅಶ್ವತ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ನಾಗ(ಸರ್ಪ)ರು. (ಇವರು ಕುಂಡಲ ರೂಪದಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ) ೧, ೨೯
ಕಂಬು–ಶಂಖ ೨, ೫
ಕರುತ್ತು–ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ೪, ೬
ಕರೇಣು–ಹೆಣ್ಣಾನೆ ೩, ೪೨
ಕರ್ಣಿಕಾರ–ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ೧, ೩೫
ಕರ್ದಮ–ಕೆಸರು ೨, ೮೧
ಕಷೋರ್ಪಲ–ಒರೆಗಲ್ಲು ೨, ೪೨ ವ
ಕಲಾಪ–ಉಡಿದಾರ ೩, ೧೫; ಚಂದ್ರ ೫, ೨೦; ಆಭರಣ ೫, ೨೭
ಕಲಾಪಿ–ನವಿಲು ೨, ೫
ಕವರ್–ಸುಲಿ, ಅಪಹರಿಸು ೧, ೩೨
ಕಳಧೌತ-(೧) ಭಂಗಾರ, (೨) ಬೆಳ್ಳಿ ೧, ೫೪
ಕಳಂಬ–ಬಾಣ ೪, ೫೨
ಕಳಿಂದಜಾ–ಕಾಳಿಂದಿ, ಯಮುನಾನದಿ ೧, ೨
ಕಳೇವರ–ಮೈ, ದೇಹ ೧, ೪೨
ಕೞಿಲೆ–ಎಳಬಿದುರು ೩, ೩೭
ಕಾಂಡ-ಬಾಣ ೪, ೨೪ ವ
ಕಾಯ್ತು–ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟ ೨, ೪೩
ಕಾದಲೆ–ಪ್ರಿಯತಮೆ ೪, ೬೭
ಕಾಂತ–ಮನೋಹರ ೨, ೪೨ ವ
ಕಾಯ್ಪು–ಸಿಟ್ಟು ೪, ೭
ಕಾಲಕ್ಷ್ವೇಳ–ಹಾಲಾಹಲವಿಷ ೨, ೧೦
ಕಾಲಾಧ್ವ–ಅಗ್ನೇಯ ೧, ೫೮
ಕಾವ್ಯ–ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ೨, ೧೬
ಕಾಹಳಿಕಾ-ಕಹಳೆ ೨, ೪೨ ವ
ಕಾಬ್ಬುರಂ–ಕಾಡ ನದಿಯಂತೆ ೧, ೧೦
ಕಿಂಜಲ್ಕ–ಹೂಪಿನ ಕೇಸರ ೫, ೬
ಕಿಟಿ ಹಂದಿ ೪, ೫ ವ
ಕಿತವ–ಮೋಸಗಾರ ೨, ೧೧೧
ಕಿತ್ತಡಿ–ಋಷಿ ೨, ೮೩
ಕಿಂನರಿ–(೧) ವಾದ್ಯವಿಶೇಷ (೨) ಕಿಂನರಸ್ತ್ರೀ ೨, ೪೦

ಕಿಬ್ಬರಿ–ಪಕ್ಕೆ ೩, ೫೧
ಕಿರಿ–ಹಂದಿ ೪, ೧೯
ಕುಡು–ಕೊಂಕಾದ ೪, ೧೬
ಕುತ್ತುಜು–ಹೊದರು ೪, ೨೩
ಕುನುಂಗು–ಮೈ ಕುಗ್ಗಿಸು, ಜಪ್ಪಿಸು ೪, ೭೩
ಕುಂಬಿಡು–ಪೊಡಮಡು ೫, ೫೪
ಕುಂಭಿ–ಆನೆ ೨, ೫
ಕುರುಜು–ಬಿದಿರಿನ ಮಂಟಪ ೨, ೪೨ ವ
ಕುವಾರಿ–(೧) ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ನೀರು, (೨) ಕೆಟ್ಟ ನೀರು ೧, ೨೨
ಕುಶೆ–ದರ್ಭೆ ೨, ೧೦೮
ಕುಶೇಶಯ–ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಂತಹದು ಕಮಲ ೨, ೪
ಕೂವಕಂಬ (ಸಂ. ಕೂಪಸ್ತಂಭ) ಹಡಗದ ಪಟಸ್ತಂಭ ೨, ೪೪
ಕೃಚ್ಛ್ರ–ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ೪, ೧೨೬
ಕೃತ್ತ–ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ೫, ೨೦
ಕೆಂಗಣ್ವಕ್ಕಿ–ಕೋಗಿಲೆ ೨, ೪೨ ವ
ಕೆಂಗಲಿಪ–ಕೆಂಪೇರುವ ೪, ೧೨
ಕೆಣಕು–ಸೆಣಸು, ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸು ೪, ೧೦
ಕೆನ್ನೀರ್–ನೆತ್ತರು ೪, ೨೨
ಕೆಯ್ಗಣ್ಣು–ಉಂಟಾಗು ೧, ೪೮
ಕೆರ್ಪು–ಕೆರವು, ಚಪ್ಪಲಿ ೩, ೨೭
ಕೇಣ–ಮತ್ಸರ ೪, ೧೦
ಕೇಣಂಬಡೆದು–ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ೪, ೮೭
ಕೇಳಿಕೆ–(೧) ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ (೨) (ಸ, ಕೇಲಿಕಾ) ನುಡಿಸುವಿಕೆ ೧, ೭೯ ವ
ಕೊಕ್ಕರಿಸು–ಬೆದರಿಸು ೪, ೧೩
ಕೊಡಂಕೆ–ಕಿವಿ ೨, ೪೦
ಕೊಣಕಿಡು–ಚಿಗಿ, ಹಾರು ೩, ೫೧
ಕೊಣಸು–(ಚಿಗರೆ) ಮರಿ ೨, ೪೦
ಕೊನರ್–ಚಿಗುರು ೨, ೪೩
ಕೊಪ್ಪು–ಬಿಲ್ಲಿನ ಕೊನೆ, ಕೋಟಿ ೪, ೨೪ ವ
ಕೊಳಗುಳ–ರಣಭೂಮಿ ೨, ೫೨
ಕೋದಂಡಕೋಟಿ–ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ ೪, ೧೭ ವ
ಕೋದು–ದಾರಪೋಣಿಸಿ ೨, ೬೪

ಕೌಶಿಕ–ಗೂಗೆ ೧, ೨೦
ಕೌಸುಂಭ–ಕುಸುಬೆಯ ಹೂವಿನ ೧, ೭೨ ವ
ಕ್ಷಣರುಚಿ–ಮಿಂಚು ೧, ೭೮ ವ
ಕ್ಷ್ಮಾಧರ–ಪರ್ವತ ೧, ೭

ಖ

ಖಲೀನ–ಕಡಿವಾಣ ೨, ೩೮

ಗ

ಗಂಡಿಕೆ–ಪರಾಕ್ರಮ, ಶಕ್ತಿ ೩, ೫೪
ಗಜಿವೂ–ಕೇದಗೆ ೩, ೩,
ಗಾಂಗ–ಗಂಗಾನದಿಯ ೨, ೨೬
ಗಾಡಿ–ಸೊಬಗು ೫, ೫೪
ಗಾಂಪ–ಹೆಡ್ಡ, ಎಗ್ಗ ೧, ೨೪
ಗಾರುತ್ಮತರತ್ನ–ಗರುಡಮಣಿ ೫, ೩೩
ಗಾವರಿಪ–ಝೇಂಕರಿಸುವ ೨, ೫೮
ಗಿರಿಕಾ–ಇಲಿ ೧, ೬೪
ಗುಣ–(೧) ದಾರ, (೨) ಸದ್ಗುಣ ೧, ೧೬
ಗುಣಿ–(೧) ಬಟ್ಟಿ, (೨) ಸದ್ಗುಣಿ ೧, ೧೬
ಗೆಂಟು–ದೂರ ೨, ೧೦೭
ಗೇಣ್–ಕತ್ತಿ ೩, ೧೬
ಗೈರಿಕ–'ಜಾಜು' ಎಂಬ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣು ೩, ೪
ಗೋಕರ್ಣ–ಸರ್ಪ ೪, ೧

ಘ

ಘನರಸ–(೧) ಮೇಘಜಲ, (೨) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಸ ೧, ೨೨
ಘೃಣಿ–ತೇಜಸ್ಸು ೧, ೭೦

ಚ

ಚಕ್ರಾನಿಲ–ಸುಂಟರಗಾಳಿ ೨, ೪೨ ವ
ಚಂಚರೀಕ–ತುಂಬಿ ೫, ೧೧
ಚಂದ್ರಕಿ–ನವಿಲು ೧, ೫೯
ಚುರ್ಚು–ಸುಡು ೨, ೯
ಚೊಲ್ಲೆಯ–ತುರುಬಿನ ಕೊನೆ ೩, ೧೦
ಚೌದಂತ–ಐರಾವತ ೩, ೪೪

ಜ

ಜಡ-(೧) ನೀರು (೨) ಮಾಂದ್ಯ ೧, ೪೨

ಜನ್ಯ-ಯುದ್ಧ ೪, ೧೨೭

ಜಾತರೂಪ-ಬಂಗಾರ ೧, ೭೮ ವ

ಜಾಯಿಲ-ನಾಯಿ ೪, ೧೦

ಜೀಮೂತವಾಹ-ಇಂದ್ರ ೨, ೪೨ ವ

ಜೊನ್ನ(ಸಂ)ಜೋತ್ಸ್ನಾ-ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು ೧, ೨೪

ಟ

ಟಂಕ-ಒಂದು ಆಯುಧ ೫, ೨

ಟೊಣೆ-ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ಮೋಸಮಾಡು ೪, ೧೦

ಡ

ಡಗೆ-ಮೋಸ ೪, ೭೬

ಡವಕೆ-ಪೀಕದಾನಿ, ಕಾಳಂಜಿ ೧, ೭೮

ಡಿಂಡೀರ-ನೊರೆ ೧, ೩೦

ಡೊಕ್ಕರ-ಗುದ್ದು ೪, ೭೫

ತ

ತಂಗದಿರ್ಗಲ್-ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆ ೧, ೫೦

ತಟಿದಂಗನೆ-ಮಿಂಚೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ೧, ೪೨

ತನು-ಸಣ್ಣ ೨, ೮೬

ತರಕ್ಷು-ಹುಲಿ ೩, ೨೮

ತರದಿಂ-ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧, ೪೮

ತಱಿಸಂದು-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ೪, ೯೮

ತವಿಸು-ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು, ನಾಶಮಾಡು ೪, ೨೪ ವ

ತಳರ್-ಹೋಗು ೨, ೪೨ ವ

ತಳವೆಳಗಾಗು-ತಳಮಳಿಸು, ಬೆರಗಾಗು ೪, ೧೧೪

ತಳ್ವದೆ-ತಡಮಾಡದೆ ೧, ೪೭

ತಳ್ಳಂಕ-ತಲ್ಲಣ, ಭೀತಿ ೨, ೨ ವ

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ-ಗರುಡ ೪, ೧೩೨

ತಿಬ್ಬಂ-ತೀವ್ರವಾಗಿ ೪, ೪೦

ತುಂಗಭದ್ರೆ-(೧) ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಲಸ್ವರೂಪೆ (೨) ನದಿಯ ಹೆಸರು ೧, ೩

ತುಂಡ-ಬಾಯಿ ೪, ೧೬

ತುರೀಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ೨, ೯೮

ತುಱುಗಿ-ಗುಂಪಾಗಿ ೪, ೧೭ ವ

ತುಱಿಲ್-ಪರಾಕ್ರಮ ೫, ೯

ತೆಗೞ್-ನಿಂದಿಸು ೧, ೧೫

ತೆಮರ್ವ-ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ೫, ೪೦

ತೊಂಗಲ್-ಗೊಂಚಲು ೨, ೪೦

ತೊಂಡುಗೆಡೆ-ಚಪ್ಪರಿಸು ೧, ೫೨

ತೋಡಿಲ್ಲದ-ಅಪಮಾನವಾದ ೪, ೨೪ ವ

ತ್ವಿಡ್-ಪ್ರಕಾಶ ೨, ೨೩

ದ

ದಂಡೆ-'ಬಿಲುವಿಡಿದು ನೂಕುವ ಕರಂ' ೪, ೫೯

ದಿವಿಷನ್ಮಣಿ-ಚಿಂತಾಮಣಿ ೫, ೬೧

ದೂವೆ (ಸಂ. ಧೂಮ)-ಹೊಗೆ ೨, ೪೮

ದೇವರ-ಮಯ್ದುನ ೨, ೧೧೫

ದೋರ್ಬಲ-ಭುಜಬಲ ೪, ೨೭

ದ್ವಿಶಿರ-ಭೇರುಂಡ ೨, ೬೫

ಧ

ಧರ್ಮ-ಧನುಸ್ಸು ೪, ೧೬

ಧನಂಜಯ-ಅಗ್ನಿ ೪, ೪೪

ಧೀಪರ-ಜಾಲಗಾರ ೪, ೧೦

ನ

ನಗ-ಗಿಡು ೧, ೩೫

ನಣ್ಪು-ಪ್ರೀತಿ ೨, ೩೯

ನವಿರ್-ಕೂದಲು ೪, ೧೧೨

ನಾಕಿ-ದೇವತೆ ೧, ೩೨

ನಾನಲ್-ಗಲಗಿನ ಜುಡುಂಪು ೪, ೨೩

ನಾರಾಚ-ಉದ್ದವಾದ ಬಾಣ ೩, ೨೩

ನಿಕುಂಜ ಜುಡುಪು ೩, ೩೫

ನಿಕ್ಕುವಂ-ನಿಶ್ಚಯ ೫, ೩೨

ನಿಗ್ಗವ-(ಆನೆಯ) ದಂತ ೩, ೨೭

ನಿಚೋಳ-ಕುಪ್ಪಸ ೩, ೯

ನಿತಂಬ-(ಪರ್ವತದ) ಇಳಕಲು ೪, ೨

ಪೀಲಿ-ನವಿಲುಗರಿ ೩, ೯
ಪುಂಖ-ಬಾಣದ ಹಿಂಭಾಗ, ಕೆಯ್ಪೊಡೆ ೪, ೪೨
ಪುಂಗವ-ವೃಷಭ ೫, ೨೬
ಪುರುಡಿಸು-ಮೀರಿಸಬಗೆ ೪, ೪೧
ಪುಷ್ಕರ-ಆಕಾಶ ೫, ೨೯
ಪುಳಿಂದ-ಬೇಡ ೩, ೬೩ ವ
ಪುಱಿಲ್ (ಸಂ. ಪುಲಿನ)-ಉಸುಕು ೧, ೩೪
ಪುಱಿವಚ್ಚೆ-ಹುಳುವಿನ ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆ ೩, ೯
ಪೂಣ್-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡು ೨, ೯೧ ವ
ಪೃಥು (ಳ)-ಬಹಳ, ದೊಡ್ಡ ೨, ೮೫
ಪೆಳಱ್-ಹೆದರು ೧, ೩೯
ಪೇರಡಿ-ನಾಯಿ ಸೊಬಗ ೩, ೨೩
ಪೊಗರ್-ಪ್ರಕಾಶ ೪, ೧೯
ಪೊಂಗು-(ನೆಯ್ಯ್) ಹಿಗ್ಗಿಸು ೪, ೧೨
ಪೊಡರ್-ಶೋಭಿಸು, ಸ್ಫುರಿಸು ೩, ೧೩
ಪೊಡರ್ಪು-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ೧, ೩೪; ಶಕ್ತಿ ೨, ೯೪
ಪೊಡೆ-ಹೊಟ್ಟೆ ೪, ೭೯
ಪೊಣರ್-ಜೋಡು ೧, ೪೬
ಪೊಣರ್ಕೆ-ಹೋರಾಟ ೪, ೮೬
ಪೊದಱ್-ಪ್ರಕಟವಾಗು, ಹುಟ್ಟು ೧, ೧೦
ಪೊರೆ(ಹೊರೆ)-ಸಮೀಪ ೫, ೧೨
ಪೊರೆಯೇಱು-ಆನಂದದಿಂದ ಉಬ್ಬು ೧, ೭೯ ವ
ಪ್ರಕೃತಿ-ಸ್ವಭಾವ ೧, ೪೪
ಪ್ರಣಿಧಿ-ಗೂಢಚರ ೩, ೩೭
ಪ್ರತಿಮಾನ-ಆನೆಯ ದಂತವೆರಡರ ನಡುವಿನ ಭಾಗ ೩, ೪೨
ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂ-ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ೨, ೧೧೭
ಪ್ರಭಂಜನ-ಬಿರುಗಾಳಿ ೨, ೪
ಪ್ರಸ್ಫುರಿತ-ಚೆದರಿಸಿದ ೪, ೨೯
ಪ್ರಾಂಚತ್-ಶೋಭಿಸುವ ೪, ೧೦೯

ಬ

ಬಂಕೆ-ಮೂಲೆ ೧, ೬೭
ಬಂಚರ-ವೀಣೆ, ತಂಬೂರಿ ೨, ೪೨ ವ
ಬರಿ-ಪಕ್ಕೆ ೪, ೧೫
ಬಱಿ-ಬತ್ತು, ಹಿಂಗು ೪, ೮೯
ಬರ್ಹ-ನವಿಲುಗರಿ ೨, ೬೫
ಬಲಾಹಕ-ಮೇಘ ೪, ೨೯
ಬವರಿವರಿ-ಸುತ್ತುವರಿ ೪, ೧೭ ವ
ಬಜಲ್-ಜೋಲು, ಸಡಿಲು ೩, ೭
ಬಜಲ್ಚು-ಸೋರಿಸು, ಹಿಂಡು ೫, ೩
ಬಾಗಿಲ್ವಾಡ-ಪುರದ್ವಾರ, ಗೋಪುರ ೧, ೬೧
ಬಾಯ್ದೆರೆ-ತುಟಿ ೪, ೪೨ ವ
ಬಾಳೆ-ಮೀನು ೨, ೫೧
ಬಿದಿರ್ಚು-ಬಿಚ್ಚು, ತಪ್ಪಿಸು ೪, ೧೦
ಬಿನ್ನಣ-ಜಾಣತನ ೪, ೧೦
ಬಿಸಕಾಂಡ-ತಾವರೆಯ ದೇಟು ೩, ೪೪
ಬಿತ್ತು-ಬೀಜ ೨, ೪೨ ವ
ಬೀ ತೀರು, ಒಣಗು ೪, ೮೯
ಬಿಡೆವಿರಿ ಬಿರಿ ೨, ೪೨ ವ
ಬೂತಾಟ-ಮೋಸ ೪, ೯೭
ಬೆಕ್ಕಸಮುತ್ತು-ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ೫, ೬೨
ಬೆಚ್ಚ-ಬೆಸೆದ ೨, ೧೦೨
ಬೆಸನ-ಆಜ್ಞೆ ೨, ೪೨ ವ; ವ್ಯಸನ ೨, ೯೦
ಬೆಳ್ಪಳಿಸು-ಕಳವಳಿಸು ೪, ೧೧೩
ಬೆಳ್ವಾರ-ಬಲೆ ೩, ೨೫
ಬೇವಸ-ಚಿಂತೆ, ದುಮ್ಮಾನ ೪, ೯೧

ಭ

ಭಂಗ-(೧) ಕೇಡು, ಅವಮಾನ (೨) ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆ ೧, ೩೨
ಭರಿಕೆಯ್-ಸೊಂಡಿಲು ೩, ೫೮
ಭರ್ಮ-ಭಂಗಾರ ೧, ೫೫
ಭವಾಮಯ-ಭವವೆಂಬ ರೋಗ ೫, ೨೨
ಭಾಜನ-ಪಾತ್ರ ೪, ೧೨೫
ಭುಜಂಗ-ವಿಟ ೨, ೪೨ ವ
ಭೃಂಗಾರ-ಕಲಶ ೧, ೭೯ ವ
ಭೃತ-ಧರಿಸಿದ ೧, ೫೮, ರಕ್ಷಿಸಿದ ೫, ೪೭
ಭೇಕ-ಕಪ್ಪೆ ೧, ೧೩
ಭೋಗಿ (ಹೆಡೆಯುಳ್ಳದ್ದು)-ಸರ್ಪ ೧, ೮೨

ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು-ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ೧, ೧
ಭ್ರುಕುಟಿ-ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ೪, ೨೧

ಮ

ಮಡಲ್-ಪಸರಿಸು, ಹಬ್ಬು ೪, ೧೧೨
ಮನೋಗದ-ಚಿಂತೆ, ದುಃಖ ೪, ೧೧೩
ಮರಂದರಸ-ಮಕರಂದರಸ ೨, ೩೯
ಮರಲ್-ಮರಳು, ಹಿಂದಿರುಗು ೪, ೧೨
ಮರುತ್-ದೇವತೆಗಳು ೨, ೪೩
ಮರೆ-ಚಿಗರೆ ೩, ೨೮
ಮಱುಜವಣಿ ಸಂಜೀವನ ವನಸ್ಪತಿ ೩, ೩೦
ಮರ್ಚು-ಮೆಚ್ಚು ೨, ೪೭
ಮಲ್ಲಱಿಗೊಳ್-ತಳಮಳಿಸು, ಚೆದರು ೨, ೨ ವ
ಮಶಕ-ನೊರಜು, ಸೊಳ್ಳೆ ೪, ೪೫
ಮಸಕ-ಪ್ರಭಾವ, ಪ್ರಬಲತೆ, ೨, ೨ ವ
ಸಿಟ್ಟು ೪, ೩೮
ಮಸಗು-ಆವರಿಸು ೧, ೪೦
ಮಹಿತ-ಯೋಗ್ಯವಾದ ೨, ೨೬
ಮಾಣಿಸು-ನಿಲ್ಲಿಸು ೧, ೨೯
ಮಾತಂಗ-ಆನೆ ೨, ೫೫
ಮಾಧವ-ವಸಂತ; ವಿಷ್ಣು ೧, ೨
ಮಾನ ಅಳತೆ ೩, ೫೩
ಮಾಮಸಕ-ಸಂಭ್ರಮ ೩, ೫೫
ಮಾರ್ಗಣ-ಬಾಣ ೪, ೧೯
ಮಿಗದೇರ-ವಾಯು ೧, ೩೯
ಮಿಗಬೇರ (ಸಂ. ಮೃಗವೈರ=ವ್ಯಾಘ್ರ)-
ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರ ೫, ೯
ಮಿಡಿ-ಹಿಮ್ಮಡ ೪, ೧೭ ವ
ಮಿಹಿರ-ಸೂರ್ಯ ೨, ೬
ಮಿಳಿರ್-ತೂಗಾಡು ೩, ೪೨
ಮಿಳ್ಳಿಱಿ-ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಚಲಿಸು ೩, ೬೨
ಮುಡಃಪು-ಭುಜದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ೪, ೭೯
ಮೂಡಿಗೆ-ಬತ್ತಳಿಕೆ ೪, ೨೪ ವ
ಮೃಗಮದ-ಕಸ್ತೂರಿ ೨, ೮೧
ಮೇಚಕಿತ-ಕಪ್ಪಾದ ೨, ೫೩
ಮೊಕ್ಕಳ-ಬಹಳ, ವೆಗ್ಗಳ ೪, ೧೧

ಯ

ಯಮಿ-ತಪಸ್ವಿ ೪, ೧೦೩

ರ

ರಜನೀ ಅರಸಿಣ ೨, ೪೨ ವ
ರತ್ನಗರ್ಭೆ ಭೂದೇವಿ ೨, ೪೨ ವ
ರಥಂತರ-ವೇದದೊಳಗಿನ ಶಿವಸ್ತವನಮಂತ್ರ
೧, ೭೯ ವ
ರಥಾಂಗ-ಚಕ್ರವಾಕ ೧, ೫೩;
ಚಕ್ರ ೫, ೨೬
ರಸನೆ-ನಾಲಗೆ ೧, ೨೧
ರಸಾರುಹ-ಮರ ೨, ೪೨ ವ
ರಸಾಲ-ಮಾವು ೨, ೪೨ ವ
ರಾಕಾ-ಪೂರ್ಣ ೧, ೪
ರಿಂಗಣ-ನೃತ್ಯ ೫, ೩೭
ರುಕ್-ಪ್ರಕಾಶ ೫, ೨೬
ರುರು-(೧) ಚಿಗರೆ (೨) ಋಷಿಯ
ಹೆಸರು ೩, ೨೯
ರೇಶ-ಕುಬೇರ ೫, ೨೭
ರೋಮಶ-ಬಹಳ ಕೂದಲುಳ್ಳ ೧, ೬೬
ರೋಲಂಬಿ-ತುಂಬಿ ೨, ೫

ಱ

ಱೊಪ್ಪು-ಗರ್ಜಿಸು ೪, ೧೨

ಲ

ಲತಾಂತ-ಹೂ ೨, ೬೩
ಲಾಸ್ಯ-ನರ್ತನ ೨, ೪೬
ಲುಬ್ಧಕ-ಬೇಡ ೪, ೧೪
ಲುಲಾಯ-ಕೋಣ ೩, ೪೬
ಲುಳಿ-ಚಳಕ ೪, ೮೦

ವ

ವನ್ಯ-ಕಾಡಿನ ೨, ೪೨ ವ
ವಪ್ರ-ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ೧, ೭
ವಪ್ರಕೀಡೆ-ಆನೆ, ಹೋರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ
ಕಲೆಯಿಂದ ಹಾಯುವ ಆಟ ೧, ೭
ವಲ್ಲಕಿ-ವೀಣೆ ೧, ೭೯ ವ
ವಸ್ತುಕ-ಚಂಪು ೫, ೫೯

ವಹಿತ್ರ-ಹಡಗ ೫, ೩೨
ವಳಕ್ಷ-ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣ ೧, ೬೫
ವಾರ-ಸಮೂಹ ೫, ೨೦
ವಾರ್ಧರ-ಮೋಡ ೧, ೩೫
ವಾಸಿ-ಪಂತ, ಪಣ ೪, ೩೬
ವಿಕಚ-ಅರಳಿದ ೨, ೪೨
ವಿತರ್ದಿ-ಕಟ್ಟೆ, ಜಗಲಿ ೧, ೭೦
ವಿದ್ರುಮಲತಾಭ-ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ೫, ೨೯
ವಿಧುಂತುದ-ರಾಹು ೩, ೩೯
ವಿಶಿಖ-ಬಾಣ ೪, ೧೨೮
ವಿಸಟಂಬರಿ-ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಹರಿ ೧, ೭೭
ವಿಸರ-ಸಮೂಹ ೨, ೪೨ ವ
ವೃಂತ-ಬೀಸಣಿಕೆ ೩, ೬೪
ವೈಶ್ವಾನರ-ಅಗ್ನಿದೇವತೆ ೫, ೩೫

ಶ

ಶಣ-ಸಣಬು ೩, ೨೫
ಶಂಬ-ವಜ್ರ ೫, ೧೭
ಶಂಬರವಿಪಕ್ಷ-ಮದನ ೨, ೫
ಶರಭಂಗ-(೧) ಬಾಣದ ತುಣುಕು (೨) ನೀರಿನತೆರೆ ೨-೫೨
ಶಾಖಾಚರ-ಕಪಿ ೪, ೭೫
ಶಾಖಾಮೃಗ-ಕಪಿ ೧, ೧೫
ಶಾಲ-ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ ೧, ೫೪
ಶಿಖಾವಹ-ಬೆಂಕಿ ೨, ೪೨ ವ
ಶಿಳೀಮುಖ-(೧) ಬಾಣ (೨) ತುಂಬಿ ೨, ೫೨
ಶೈಲಾದಿ-ನಂದೀಶ್ವರ ೨, ೨ ವ
ಶೈವಲ-ಹಾವಸೆ ೩, ೪೩
ಶ್ಮಶ್ರು-ಮೀಸೆ, ಗಡ್ಡ ೪, ೩೯

ಷ

ಷಂಡ-ಸಮೂಹ ೧, ೮೧

ಸ

ಸಂರಂಭ (ಸಾರಂಭ)-ಸಂಭ್ರಮ, ರೋಷ ೪, ೧೫ ವ
ಸಂವರ್ತ-ಪ್ರಳಯ ೪, ೧೭ ವ
ಸಂಶ್ರಯ-ಆಶ್ರಯ ೫, ೧೬
ಸಂಕ್ರಂದನ-(=ಇಂದ್ರ) ವೈರಿ-ರಾಕ್ಷಸ ೪, ೨೦
ಸಂಗಳಿಸಿದ-ಕೂಡಿಕೊಂಡ ೨, ೪೨ ವ
ಸಂಚುವೆತ್ತ-ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾದ ೩, ೩೫ ವ
ಸತ್ತ್ವ-ಪ್ರಾಣಿ ೪, ೭
ಸದರ-ಸುಲಭ ೪, ೬೧
ಸದ್ವೃತ್ತ-(೧) ದುಂಡಾದ (೨) ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ತನವುಳ್ಳ ೧, ೨೮
ಸಂದೃಪ್ತ-ಮತ್ತ ೩, ೫೭
ಸಪತ್ನ-ಹಗೆ ೪, ೬೯
ಸಬ್ಬವಕಾರ-ಮೇಳದವ ೩, ೨
ಸಮುದಂಡಿಯೊಳ್-ಸಂಜೋಡಿಯಾಗಿ ೪, ೬೬
ಸರವಿ-ಹಗ್ಗ ೨, ೮೧
ಸರಳಿಸು-ಜಿಗಿ, ಹಾರು ೩, ೪೮
ಸರಿ-ಮಳೆ ೪, ೬೨
ಸವಗ-ಕವಚ ೨, ೧೦೮
ಸವಿಧ-ಸಮೀಪದ ೨, ೬೬
ಸಾಧ್ವಸ-ಭಯ ೪, ೬೨
ಸಾಮಜ-ಆನೆ ೨, ೪೬
ಸಾರಮೇಯ-ನಾಯಿ ೩, ೨೫
ಸಾರಸಾರಸ-ಕಮಲ ೫, ೨೭
ಸಾರ್ಕೆ-ಸಮೀಪ ೨, ೧೪
ಸಿಡುಂಬು-ಮುಳ್ಳು, ಕಂಟಿ ೪, ೨೩
ಸಿತಗ-ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ೨, ೮೬
ಸುಂಟಿಡು-ಸುತ್ತು ೨, ೬೮
ಸುತ್ರಾಮ-ಇಂದ್ರ ೫, ೨೫
ಸುಪರ್ವ-ದೇವತೆ ೪, ೨
ಸುಬಗ-ಸುಂದರ ೧, ೨೬
ಸುಮನ(ಸ್)-(೧) ದೇವತೆಗಳು (೨) ಹೂ ೧, ೨೮
ಸುರಾಧ್ವ-ಆಕಾಶ ೨, ೩೮

